

ΚΩΣΤΑ ΚΑΣΤΡΙΤΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ
ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΣΜΟΥ
- ΤΡΟΤΣΚΙΣΜΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

(Μέρος Πρῶτο καὶ Δεύτερο)

Ἐκδόσεις «Ἐργατικῆς Πρωτοπορείας»

Κ. ΚΑΣΤΡΙΤΗ

**ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΣΜΟΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΤΣΚΙΣΜΟΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

(Ίστορική μελέτη)

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΕΙΑ**

ΛΕΝΙΝ ΚΑΙ ΤΡΟΤΣΚΙ
Στὸ β Συνέδριο τῆς Γ' Διεθνοῦς (1920)

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΛΙΓΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΤΖΟΓΛΑΤΙ

Συνηγέτης με το Λιγδόπουλο στην 'Αριστερά του Σοσιαλιστικού 'Εργατικού
Κόμματος και μετά το σχίσμα στην Κομμουνιστική "Ένωση,
(Περιοδικό «Κομμουνισμός»).

ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

ΤΡΟΤΣΚΙΣΜΟΥ — ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΣΜΟΥ

Τὸ Ἑλληνικὸ Μπολσεβίκικὸ κίνημα ἔχει μὴ μακρόχρονη προϊστορία πρὶν ἀπ' τὴν ἐνωσιμάτωσὶ τοῦ στὴ Διεθνή Ἀριστερὴ Ἀντικολίταυσή τοῦ Τρότσκι στὰ 1930. Ξεκίνησε ἀπ' τὴν ἐποχὴ τοῦ 1ου Παγκόσμιου Μακελλεῖου. Οἱ ἀγωνιστὲς τοῦ σφυρηλατήθη-
καν στὰ χαρακώματα. Στὸ σχολεῖν τῶν Λένιν - Τρότσκι διδάχτη-
καν τὴ μετατροπὴ τοῦ πολέμου σ' ἐμφύλιον. Σ ἴ κ ω σ α ν π ρ ῶ -
τ ο ι τ ῆ σ η μ ἰ α τ ῆ σ β η σ Δ ι ε θ ν ο ὺ ς σ τ ῆ
χ ῶ ρ α μ α ς . Συνδέθησαν ἀδιάρρηχτα μὲ τὴν Ὀχτωβριανὴ ἐπα-
νάστασι. Ἀποτέλεσαν τὴ κομμουνιστικὴ ἀριστερὰ στὸ Πολιτικὸ
Κόμμα τοῦ Προλεταριάτου. Καταπολέμησαν μὲ συνέπεια τὶς ὀπ-
πορτουμιστικὰ τάσεις τῆς τοτινῆς περιόδου. Ζυμώθηκαν στὸ μα-
ζικὸ κίνημα τῆς πόλεως καὶ τοῦ κάμπου. Φυσικὰ δὲν ὑπῆρξαν ἀλά-
θητοι. Δὲν ἔλειψαν ἀπ' τὴ σταδιοδρομίαν τους λάθη κεντριστικῶς
χαρακτῆρα. Ἄλλ' ἀποδείχτηκαν συνεπέστερη Κομμουνιστικὴ τάση
στὴ παιδικὴ ἡλικία τοῦ Ἑλλ. Κομμουνισμοῦ. Στάθηκαν ἱκανοὶ νὰ
ἐρθοῦν σὲ πλέριον διάστασι μὲ τὸ σταλινικὸ ρεβιζιονισμό. Σῆκωσαν
κεφάλι στὴ παντοδυναμίαν τοῦ Σταλινικοῦ Κρεμλίνου. Μέτρησαν
ἡρωικὰ θύματα τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τοῦ Σταλινισμοῦ. Στάθηκαν
ἄξιοι νὰ ἀφομοιώσουν τὶς ἰδέας τοῦ Τρότσκι (Δ.Α.Α.). Ἔτσι τὸ
τροτσκιστικὸ - μπολσεβίκικὸ κίνημα ἀπόχτησε ρίζες στὸν Ἑλληνι-
κὸ χῶρον καὶ ἔμεινε ἀναπόσπαστα συνδεδεμένο μὲ τὸ ἀντίστοιχον
παγκόσμιον κίνημα κάτω ἀπὸ τὴ Σημαίαν τῆς 4ης Διεθνούς.

Οι ρίζες του ήταν διπλές. Ή μια έχει προέλευση, την Σοσ. Νεολογία Ἀθηνῶν, τὴν ἀριστερή πτέρυγα τοῦ ΣΕΚ, τὸ περίφημο «Κομμουνισμὸς» με ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς Φ ρ α γ κ ῖ σ κ ο Τ ζ ο υ λ ἄ τ τ ε κ α ῖ Δ η μ ο σ θ ἔ ν η Λ ι γ θ ὅ π ο υ λ ο ἀπ' ὅπου ὁ Ἀρχεισομαρξισμὸς, κι ἡ ἄλλη, πού ἐγήγχε ἀπ' τὸ πόλεμο καὶ τὸ παλαιοπολεμικὸ κίνημα με κορυφαῖο τὸ Η κ ν τ ε λ ἦ Η ο υ λ ε ὅ π ο υ λ ο καὶ σειρά ἀπὸ ἀξιόλογους συνεργάτες με τὸ Γ. Εὐπόλυτο καὶ Ν. Γιαννακό ἀνάμεσά τους, ἀπ' ὅπου τὸ «Νέο Ξεκίνημα» κι ὁ ἐπίσης περίφημος «Σπάρτακος».

Οἱ δύο τάσεις συνδέθηκαν με πολλοὺς καλοὺς κομμουνιστὰς στὰ πρῶτα βήματα τοῦ Ἑλλ. τριτοδιεθνισμοῦ. προσέγγισαν στὸ Κ.Κ.Ε. περισσότερο ἰδεολογικά. Στὴ διαλεκτικὴ πορεία τους ἐγίναν ἀνταγωνιστικές. Στὸ τέλος, μετὰ ἀπὸ διαφοροποιήσεις καὶ ἀνακατατάξεις συναντήθηκαν κι ἐνοποιήθηκαν στὴ κοινὴ πάλη γιὰ τὶς ἀρχές τοῦ Τροτσκισμοῦ καὶ τὶς ἀρχές τῆς Διεθνoῦς Ἀριστερῆς Ἀντιπολίτευσης (Δ.Α.Α.).

Η ΑΦΥΠΝΙΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Τὸ Ἑλληνικὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα συνδέεται με τὴν ταξικὴ ἀφύπνιση τοῦ προλεταριάτου καὶ τὶς διεθνεῖς ἀνακατατάξεις πού δημιουργήσε ὁ πόλεμος κι ἡ Ρώσικη ἐπανάσταση.

Ἐ βασικὰ ἐμπορευματικὸς χαρακτήρας τοῦ Ἑλλ. καπιταλισμοῦ, ἡ κυριαρχία τῆς μικρῆς ἐπιχείρησης, ἡ ὑποανάπτυκτη ἀκόμα διάρθρωση τῆς οἰκονομίας, τὸ ὄαρος τῆς καθυστερημένης ἀγροτικῆς οἰκονομίας καὶ ἡ ἔλλειψη μιᾶς ἰσχυρῆς βιομηχανικῆς ἀνάπτυξης, προσδιόρισαν τὰ πλαίσια τῆς σχετικῆς καθυστέρησης τοῦ Ἑλλ. ἐργατικοῦ κινήματος.

Στὰ πρῶτα ἀστικά κέντρα, Ἀθήνα, Πειραιά, Σύρα, Πάτρα, Λαύριο, ὅπου ἡ ἐργατικὴ τάξη ὀργανώνεται καὶ ἀρχίζει τοὺς ἀπεργιακοὺς τῆς ἀγῶνας. στὰ μεγάλα κέντρα τοῦ Βαρρᾶ με ἐπίκεντρο τὴ Σαλονίκη, ὅπου μετὰ τὴν ἐπανάσταση τῶν Νεοτούρκων (1908) παρατηρεῖται νέα ἐργωδίκη ὀργανωτικὴ καὶ ἀπεργιακὴ ταξικὴ δραστηριότητα πού ἀγκαλιᾶζει ὅλες τὶς ἐθνικὲς μειοψηφίες τῆς Ὄθω-

μανικής ακόμη κυριαρχίας, με βάση τα καπινεργαστάσια, το εργατικό κίνημα αναπτύσσεται προδρομικά.

Η επανάσταση στο Γουδι κι ή επικράτηση της άστικής «φιλελεύθερης» τάξης, απέναντι στα φεουδολικά υπολείμματα και την παλαιοκομματική πολιτική ήγηση, έγινε σε μιὰ περίοδο παρακμής του καπιταλιστικού συστήματος, και ανάπτυξης των ταξικών ανταγωνισμών ανάμεσα στους κυρίαρχους άστους και τή καταπιεζόμενη μάζα. Η άστική τάξη, συμβιβάζεται με το παλιό συρφετό. Δέν είναι σε θέση νά προχωρήσει στη λύση των βασικών προβλημάτων της Δημοκρατικής επανάστασης.

Ο δημοκρατικός μετασχηματισμός προχωράει με δόγματα χελώνας.

Η άγροτική μεταρρύθμιση, είναι άπατηλή. Ο Έλληνικός καπιταλισμός άπ' τή νεαρή, του ήλικία ξεσχίζεται από αντιθέσεις και πέφτει σε μιὰ κατάπτωση παρακμής. Ο πόλεμος υπογραμμίζει κιόλας τή χρεωκοπία του.

Οι Βαλκανικοί πόλεμοι, ο ήμπεριαλιστικός πόλεμος τοῦ 1914, ή μικρασιατική προέκτασή τους, ή καταστροφική ήττα τοῦ ελληνικού καπιταλισμοῦ, ή πληθυσμιακή πλημμυρίδα της προσφυγικής τάξης, σε συνδυασμό με το θρίαμβο της Ρώσικης Επανάστασης και τήν επίδραση των επαναστατικών γεγονότων στην Εὐρώπη, και ο' έλοκληρη, τήν ύφήλιο, έδωσαν μιὰ ισχυρή ώθηση, στο κίνημα. Ο επαναστατικός σίφουνας πού ξέσπασε, δέν άργησε νά συγκλονίσει και τή χώρα μας.

Διάφορες σοσιαλιστικές ομάδες αντικρίζουν στον Έλληνικό χώρο, τὰ ιδεολογικά, κοινωνικά και πολιτικά ρεύματα, πού υπήρχαν στη τοτινή Εὐρώπη, συνδέονται με το νεαρό ταξικό κίνημα και τοῦ δίνουν ένα σοσιαλιστικό προσανατολισμό. Έτσι πού διεκδικεί με τόλημη τή κυριαρχία της κοινωνίας άπ' τή «φιλελεύθερη» άστική τάξη, πού, για λόγους ιστορικούς, παρουσίασε ταυτόχρονα όλα τὰ συμπτώματα αντίδρασης, πρόωρου γεροντισμοῦ και οργανική άνικανότητα νά ολοκληρώσει το δημοκρατικό μετασχηματισμό.

Η εποχή των πολέμων και των επαναστάσεων θάθυνη τις διαφορές πού δημιουργήθηκαν μέσα στο κίνημα. Σοσιαλπατριωτισμός και επαναστατικός διεθνισμός αποδείχτηκαν μέσα στο προσέσσο των συγκεντρώσεων τοῦ Τσίμερβαλντ (5.9.1915) και τοῦ Κιέν-

ταλ (Άπριλῆς 1916) ἀσυμίδαστες ἀντιθέσεις γιὰ νὰ συνυπάρχουν μίεσα στὴν ἴδια Διεθνή.

Πάνω στὶς μεταπολεμικὲς ἐξελίξεις, στὴ φυσιογνωμία τοῦ κινήματος ἔχει θάλει τὴ σφραγίδα τῆς καὶ ἡ Ὀχτωβριανὴ ἐπανάστασις. Κι αὐτὴ ἀσχεῖ μιά τεράστια παγκόσμια ἐπίδραση ἰδιαίτερα στὸ χῶρο τῆς θαλκκνικῆς, καὶ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὶς καταστρεπτικὲς συνέπειες τοῦ δεκαῆχρονου πολέμου στὴν Ἑλλάδα (1912-1922), δημιουργεῖ ἐπαναστατικὲς προϋποθέσεις καὶ μιά κολοσσιαία ὄθησι τῶν μαζῶν πρὸς τὴ προλεταριακὴ ἐπανάστασι.

Τὸ προλεταριάτο ἀφυπνίστηκε. Οἱ φιλοσοσιαλιστικὲς καὶ φιλοσοβιετικὲς ἰδέες μπολιάζουν τὴ μεγάλη μάζα τῶν προλεταρίων καὶ τῶν φτωχῶν στρωμάτων τῆς ὑπαίθρου. Ἡ ἐργατικὴ τάξι παίρνει τὴ σκυτάλη, τῆς κοινωνικῆς πάλης. Εἶναι ἡ μόνη πού μπορεῖ νὰ λύσει τὰ ἄλυτα προβλήματα τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασις ἀπ' τὸ θρόνο πού ξάνοιξε ὁ Ρώσικος Ὀχτώβρης.

Ἡ «φιλελεύθερη» ἀστικὴ τάξι, συμίδαστικὴ ἀπ' τὴν ἀνοδό τῆς μὲ τὴν γαιοκτημονικὴ, γιὰ λόγους κοινῆς ἀντιμετώπισης τοῦ ἀφυπνιζόμενου προλεταριάτου, στάθηκε ἀνίκανη νὰ κάνει ἀκδηια καὶ μιά στοιχειώδη ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση.

Ὁ Βενιζέλος, μετὰ τὸ Γουδί, δημαγωγῆσε μὲ ἀπατηλὲς φιλοαγροτικὲς χειρονομίες τὶς ἀγροτικὲς μάζες (νόμοι 311 — 603 τοῦ 1914). Καὶ μετὰ τὸ κίνημα Θεσσαλονικῆς (1916) γιὰ νὰ παρασύρει τοὺς ἀγρότες στὸ πόλειο σκάρωσε τὸ 1917 μερικὰ μεταρρυθμιστικὰ νομοσχέδια πού ἦταν στὴν οὐσία ἀντιδραστικὰ καὶ ἀντι-αγροτικά.

Ὁ ἀναδρασιὺς τῶν κολλήγων πού ἄρχισε στὰ 1906 γιγαντώθηκε μὲ τὴν θρυλικὴ ἐξέγερσι στὸ Κιλελέρ. Ἡ τρομοκρατία τῶν ἀποθηριαωμένων τριφυλικάδων ἔφτασε στὴ δολοφονία τοῦ Ἀντύπα (1907) καὶ στὸ ματωκύλισμα τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Κιλελέρ. Ἄλλὰ δὲν ἔπνιξε τὸ κίνημα τῶν ελλώτων. Ὁ πόλειος τοῦ 1914 μονάχα πρόσκαιρα σκέπασε τὸ κοινωνικὸ καζάνι πού κδ-χλαξε στὶς πόλεις καὶ στὴν ὑπαίθρο. Καὶ νὰ πού στὸ τέλος τοῦ πολέμου προβάλλει ἡ προλεταριακὴ ἐπανάστασι. Καὶ συνδυάζετα: μὲ τὸν «πόλειμο τῶν χωρ:κῶν». Παίρνει ἀπ' τὸ πόλειο ρυθμοὺς γιγαντωμένους. Ἀγκαλιάζει ἐργάτες κι ἀγρότες, σάν ἓνα σύνολο. Τὰ προβλήματα

τῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης συνδέονται μ' αὐτὰ τῆς προλεταριακῆς, κατὰ τρόπον ποῦ διαγράφονται καθαρά τὰ π λ α ί - σ ι α τ ῆ ς δ ι α ρ κ ο ῦ ς ἐ π α ν ᾶ σ τ α σ ῆ ς .

ΜΑΡΙΝΟΣ ΑΝΤΥΓΙΑΣ

Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ 1914 ΚΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΟΣΙΑΛΑΓΓΡΩΤΙΣΜΟΣ

Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἀνάμεσα στὰ παγκόσμια μονοπώλια καὶ στὰ ἐθνικὰ κράτη, καὶ τὸ ἀδιέξοδο ποῦ προκάλεσε ἡ κρίση, ἔβαλαν στὴν ἡμερήσια διάταξη τὸ πόλεμο σὰ μέσο γιὰ τὴν ἀναδιανομὴ τῶν ἐδαφῶν, τῶν πηγῶν πρώτων ὑλῶν, τῶν ἀγορῶν καὶ τῶν ἀποικιακῶν χωρῶν.

Ἐπὶ τοῦ πολέμου τοῦ 1914-1918, ἀπ' τὴ φύση, του καὶ τοὺς σκοποὺς ποῦ ἔβαλε, εἶχε ἡγεμονικὸ χαραχτήρα καὶ γιὰ τὰ δυὸ ἀντίπαλα συγροτήματα. Δίχασε τὶς ἡγεμονικὰς δυνάμεις. Ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ τὴ συμμαχία (Ἀντάντ) τῶν Δυτικῶν «Δημοκρατικῶν» καὶ τὴ τσαρική Ρωσία, καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη, τὶς Κεντρικὰς Μοναρχικὰς Αὐτοκρατορίας.

Οι μικρές δυνάμεις, όπως οι θαλασσιακές, σύρθηκαν στο πόλεμο για να ικανοποιήσουν δικούς τους καταχρηστικούς σκοπούς, παίζοντας το ρόλο των δορυφόρων των μεγάλων δυνάμεων.

Καθήκον των σοσιαλιστών απέγαντι στο πόλεμο ήταν να αγωνιστούν για την άνατροπή του, με τὸ μόνο μέσο τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης. Κι ἂν αὐτὸ γίνει ἀδύνατο νὰ ἐκμεταλλευτοῦν τίς δυσκολίες τοῦ καπιταλισμοῦ ἀπ' τὸ πόλεμο, νὰ καλέσουν τοὺς φαντάρους κι ἀπ' τὰ δύο χαρακώματα σὲ συναδέρφωση, ἐνάντια στοὺς ἀξιοματικούς τους καὶ τῆ κυβέρνησῆ τους, καὶ νὰ μετατρέψουν τὸ πόλεμο σὲ σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση.

Ἐντὶ γι' αὐτὸ, τὰ «σοσιαλιστικὰ» κόμματα πρόδωσαν ἐπαίσχυντα τὸ προλεταριακὸ διεθνισμὸ. Τάχτηκαν στὸ πλευρὸ τῆς «δικῆς» τους πατρίδας. Ψήφισαν τὸ πολεμικὸ προϋπολογισμὸ. Πῆραν χαρτοφυλάκια. Κι ἔσυραν τίς μάζες στὸ ἄρμα τοῦ πολέμου τῆς ἀστικής τους τάξης.

Οἱ Γάλλοι, Ἄγγλοι, Ρῶσοι «σοσιαλιστές», τάχτηκαν στὸ πλευρὸ τῆς Ἄνταντ, κι ἤρθαν σὲ πόλεμο με τοὺς ἐργάτες τοῦ ἀντίπαλου στρατόπεδου, προδίδοντας τὸ Μαρξιστικὸ ἐμβλημα «προλετάριοι ἔλου τοῦ κόσμου ἐνωθεῖτε». Ἀνσάρισαν τὰ ψέμματα τῶν δυτικῶν ἱμπεριαλιστῶν ὅτι ἀγωνίζονται «γιὰ τὴ δημοκρατία», «κατὰ τῶν Πρώσων μιλιταριστῶν», «κατὰ τοῦ Καίζερισμοῦ» κ.ἄ.

Μόνο οἱ μπολσεβίκοι στὴ Ρωσία, οἱ Σπαρτακιστὲς στὴ Γερμανία, καὶ μιὰ φούχτα πραγματικοὶ διεθμιστὲς σ' ἕλες τίς χῶρες, κράτησαν τίς ἀρχές τοῦ ἐπαναστατικοῦ Μαρξισμοῦ ἐνάντια στὸν ἱμπεριαλιστικὸ πόλεμο.

Οἱ μπολσεβίκοι ἦταν οἱ πρὸ ἀδιάλλαχοι ἐχθροὶ τοῦ πολέμου.

«Ὁ πόλεμος εἶναι ἱμπεριαλιστικὸς καὶ γιὰ τὰ δύο στρατόπεδα — ἀπαντοῦσε ὁ Λένιν σ' αὐτοὺς τοὺς χυδαίους ὀμπορτουμιστὲς — ἀφοῦ τὸν διεξάγει ἡ ἀστικὴ τάξη γιὰ τοὺς ληστρικοὺς τῆς σκοπῆς. “Δὲν παύει νὰναί ἱμπεριαλιστικὸς ἐπειδὴ οἱ φιλισταῖοι μικροαστοὶ ρίχνουν μερικὰ ζαχαρωμένα συνθῆματα».

Ἦταν τερατώδικο ψέμμα ὅτι ὁ πόλεμος ἔγινε ἀπ' τίς δημοκρατικὲς ἐνάντια στίς φιλοπόλεμες μιλιταριστικὲς χῶρες. Ἦταν μεγάλ-

λη άπάτη ή διακήρυξη κι άπ' τά δυό στρατόπεδα ότι πολεμούν για τήν αυτοδιάθεση τών λαών. "Όλοι οι ιμπεριαλιστές έπνιξαν ανέλεγκτα στο αίμα έκατομμύρια άποικιακών σκλάβων πού άγωνίζονταν για τήν ανεξαρτησία τους.

Ό καπιταλισμός άπ' τή φύση του ήταν άνίκανος νά εξασφαλίσει τήν εύημερία κι έλευθερία τών λαών. Ούτε και τήν ειρήνη πού ποθούσαν οι μάζες. Τά ψέμματα τών καπιταλιστών τά υιοθέτησαν οι ψευτοσοσιαλιστές για νά σύρουν τίς μάζες στο πόλεμο πού τάχα θάτανε «ό τελευταίος» για νά εξασφαλιστεί πιά ή «διαρκής ειρήνη».

Ή λυδία λίθος για όλες τίς σοσιαλιστικές τάσεις είναι ή θέση τους για τό πόλεμο. Και πραγματικά ό πόλεμος χαρακτήρισε -στη μάδεψε όλες τίς τάσεις.

Οι Έλληνες σοσιαλιστές στην άρχή του πόλεμου έπесαν σε μιá συνθηκολόγα άδράνεια. Αύτή ή ύποταγή στο θαρβαρισμό του πόλεμου ξεσήκωσε ενάντιά τους διαμαρτυρίες μέσα στην άγωνιστική πρωτοπορεία. Κι αυτές οι διαμαρτυρίες κατά της παλιάς ήγέσι-ας βρήκαν έκφραση στη γέννηση κι άνδρωση της τάσης της Σοσ. Νεολαίας της Αθήνας τών Τζουλάτι-Λιγδόπουλου.

Στό μεταξύ ή Δρακούλης έκδηλώθηκε άνταντόφιλος. Ό Γιαννιός κηρύχτηκε ύπέρ της βενιζελικής παράταξης πού ήθελε τήν έξοδο της Ελλάδας στο πόλεμο στο πλευρό τών Αγγλογάλλων ιμπεριαλιστών, και προσχώρησε στο κίνημα Θεσσαλονίκης. Τά «Σοσιαλιστικά Φύλλα» του, δείχνουν ότι οι άνταντόφιλες άπόψεις έπηρεάσαν τό σοσιαλισμό του Γιαννιού. Ό Σίδερης κι ό Κουριέλ έγιναν δουλευτές στην «ουδετερόφιλη» μοναρχική παράταξη αλλά μεταπήδησαν στην άνταντόφιλη παράταξη. Ό Π. Δημητράτος στον «Έργατικό Αγωνά» έπηρεασιμένος άπ' τους Νεολαίους της Αθήνας σκισάρισε μιá κάποια άντιπολεμική στάση αλλά τελικά σύρθηκε πρós τήν άνταντόφιλη παράταξη. Ή Φεντερασιόν παρασύρθηκε πίσω άπ' τήν μοναρχική παράταξη του βασιλιά Κων)νου και του Γούναρη πού κρατούσαν μιάν Γερμανόφιλη στάση. Γαντζώθηκε άπ' τό σύνθημα τών μοναρχικών παλαιοκοιμισιατικών της «ουδετερότητας» άπέναντι στους έμπόλεμους ιμπεριαλισμούς, κάτω άπό τό όποιο νόμιζε ότι θά έξυπηρετούσε τά φιλειργηνικά αισθήματα τών μαζών. Προσχώρησε σ' ένα μπλόκ δίχως άρχές, με τους άντιβενιζελικούς στίς

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΗΣ,

Γ. ΣΚΑΙΡΟΣ

ΠΑΥΛΟΣ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ,

ΚΩΣΤΑΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Σοσιαλιστές ηγέτες της εποχής της Β' Διεθνούς.

έκλογές του Μάη 1915. Μάταια ό Μπεναρδούγιας προσπάθησε να δικαιολογήσει τή Φεντερασιόν για τή στάση της στο πόλεμο, με τό έπιχείρημα ότι όλα τά κόμματα στη Β' Διεθνή κράτησαν τήν ίδια θέση υπέρ του ένός ή του άλλου πολιτικού συνασπισμού. Ή κοινή γνώμη μπορεί να παραπλανήθηκε άπ' τήν «ούδετεροφιλία» τής Φεντερασιόν και των μοναρχικών Γερμανόφιλων. Οί όγκώδεις διαδηλώσεις τής Σαλονίκης, κατά τίς έκλογές (1915), τό στεντώριο «κάτω ό πόλεμος» και οι ζητωκραυγές των μαζών υπέρ τής ουδετερότητας τής Φεντερασιόν, είχαν προοδευτικό χαρακτήρα γιατί ήταν πηγαίες αντιπολεμικές έκδηλώσεις. Διαφορετικά όμως πρέπει να κριθεί ή ήγεςία τής Φεντερασιόν. Ή θέση τής ουδετερότητας ήταν πέρα για πέρα έξω άπ' τίς άρχές του Σοσιαλισμού.

Ή πρώτη Πανελλαδική Συνδιάσκεψη των Σοσιαλιστών (Απρίλης 1915) άπασχολήθηκε με τό πόλεμο και τό πρόγραμμα του κόμματος που έπρεπε να ίδρυθεί. Δέν έγινε όμως καιμιά αντιπολεμική διακήρυξη. Ούτε ή «Όργάνωση» του Π. Δημητράτου ούτε ή Φεντερασιόν τόλμησαν να ταχθούν ενάντια στο πόλεμο. (Ό Γιαννιός δέν κλήθηκε σ' αυτήν.) Ή Ιστορία ήταν να πάρουν μέρος στις έκλογές του Μάη 1915, όπου ή διαφορά του βασιλιά με τό Βενιζέλο, υπέρ του ένός ή του άλλου πολεμικού μπλόκ, θα έμπαινε για λύση. Σ' αυτή τή Συνδιάσκεψη ψηφίστηκε τό σοσιαλπατριωτικό, αντιδιεθνιστικό και αντιμαρξιστικό «σχέδιο προγράμματος και γενικών επιδιώξεων» που άποκρυσταλλώθηκε στις αποφάσεις τής Ένοποιητικής Συνδιάσκεψης του 1918.

Τόν Ίούνη - Ίούλη 1917, γίνεται μιá νέα Συνδιάσκεψη. Σ' αυτήν, ή διάσταση ανάμεσα στο Γιαννιό και τόν Π. Δημητράτο που έμφανίζονταν σαν «άντιπολεμικός», καλμάρισε. Ό Μευσέβικος Σόριν που κατέφθασε στην Ελλάδα σαν μόνιμος άναποκριτής τής Ρούσχοε Σλόβο, έπαιξε ρόλο σ' αυτή τή μισοσυμφιλίωση. Έκανε δ,τι μπόρεσε για να έξυπηρετήσει τή κυβέρνηση του Κερένσκυ και τούς σκοπούς του πόλεμου των Άγγλοσαξώνων και Ρώσων ήμπεριαλιστών, μέσα στο άξιοπρόσεχτο πιά κίνημα των Έλλήνων σοσιαλιστών, και να συντονίζει τή δράση των έπαδών του Μενσεβικισμού.

Στις 7.5.1917 κυκλοφορεί μιὰ πρώτη προκήρυξη αποδοκιμασίας του πόλεμου.

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1917 θγαίνει ἀπ' τοὺς Δημιουργάτιδες ὁ Ἐργατικὸς Ἀγῶνας, ὄργανο τοῦ Σοσι. Κόμματος, ποὺ παίρνει ἀπ' τὸ πρῶτο του φύλλο μιὰν ἀντιπολεμικὴ θέση. Μὲ τὴν ἐνίσχυση τῆς διμάδας τοῦ Τζουλάτι - Λιγδόπουλου ἀλλὰ καὶ τῆς Φεντερασιόν. Μέσα στὸν Ἐργ. Ἀγῶνα ἐξισορροποῦνται ἀντίθετες τάσεις.

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1917 — τὸ δεύτερο δεκαήμερο — οἱ ὀργανώσεις τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος, σὲ συσκέψεις, τὰ τμήματα Ἀθηνῶν Πειραιᾶ εἰσγγοῦνται πιά ξεκάθαρα, θέσεις προδοτικῆς τῶν ἀρχῶν τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ γιὰ τὸ πόλεμο, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἀπόφαση τῆς Φεντερασιόν.

Οἱ θέσεις τοῦ Ἰούλιου εἶναι ὑπὲρ τῶν Δυτικῶν Ἱμπεριαλιστῶν. Θεωροῦν ὅτι... «Κατόπιν τῆς πτώσης τοῦ Τσαρισμοῦ καὶ τῆς ἐκδημοκρατικοποίησης τῆς Ρωσίας, οἱ ἀντιδραστικῆς ἡμιφουδαρχικῆς καὶ ἀπολυταρχικῆς μοναρχίης Χοετζόλερν (Γερμανία), τῶν Ἀψβούργων (Ἀυστρίας) καὶ τῶν Σουλτάνων μένουν οἱ κ ὄ ρ ι ο ι ἐ χ θ ρ ο ι τοῦ δικαιοῦματος τῶν ἐθνικοτήτων καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης».

«Οἱ ἤ ἤττα τοῦ συμμαχικοῦ τῆς Ἀντάντ συνασπισμοῦ (τί εἰδωλλικῆ, συμμαχία σοσιαλιστῶν - ἡμπεριαλιστῶν!) θὰ ἐσῆμεινε πτώση τῆς ἰώτικῆς Ἐπανάστασης (τοῦ Φεβρουαρίου) καὶ τὴν πιθανὴ ἀποκατάσταση τοῦ Τσάρου καὶ τοῦ Κωνσταντίνου μὲ τὰς πρωσικὰς λόγχας.»

Οἱ σοσιαλιστῆς τῆς Ἀθήνας «εὔχονται ὀλοφύχως ὑπὲρ τῆς πλήρους ἤττας τοῦ πρωσικοῦ μιλιταρισμοῦ» ποὺ πρέπει νὰ γίνει ὀχι μόνον ἀπ' τὴ στρατιωτικὴ προσπάθεια τῆς Ἀντάντ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν σύγχρονον ἐνέργειαν τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου» κ.τ.λ.

Οἱ «σοσιαλιστῆς» τῆς Ἀθήνας σκέπασαν λοιπὸν τὸν ἡμπεριαλιστικὸ ρόλο τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ἀμερικῆς γιὰ τὸ μοίρασμα τοῦ ἀποικιακοῦ γῆρου καὶ τὸ διαμελισμὸ τῆς Γερμανίας. Καὶ καταπρόδωσαν τὶς μπολσεβίκικες διεθνιστικῆς ἀρχῆς γιὰ τὴ μετατροπὴ τοῦ πόλεμου σ' ἐπανάσταση.

Ἡ Δεύτερη Πανελλὰδικὴ Συνδιάσκεψη τῶν Σοσιαλιστῶν (Ἰούλιος 1918) ἀπόφασισε τὴ σύγκλιση τῆς Ἐνοποιητικῆς Συνδιάσκεψης τοῦ Νοεμβρίου 1918.

Ἀντιπροσωπεία της, με πρωτοβουλία του Βενιζέλου, συμφώ-
νησε «μιάν επίσημη συνάντησι, μεταξύ των, γιά τή συμμετοχή Ἑλ-
λήνων Σοσιαλιστῶν στή Συμμαχική Συνδιάσκεψι, τοῦ Λονδίνου,
σάν ἀντίβαρο μιᾶς συνδιάσκεψης πού καλοῦσε ἡ Σοβ. Ρωσία στή
Στοκχόλμη γιά μιᾶ εἰρήνη, δίχως προσαρτήσεις καί ἀποζημιώσεις.
Ὁ Βενιζέλος ἤθελε τοὺς Ἕλληνας «σοσιαλιστές» στό Λονδίνο γιά
νά δεσθῆσουν στήν ὑπόθεσι, τῶν ἐδαφικῶν προσαρτήσεων τῶν νι-
κητῶν τοῦ πόλεμου, δοσιμένου ὅτι οἱ «σοσιαλιστές», πού ἦταν στήν
ἐξουσία, θά ἐπαίξαν ρόλο στή διανομή τῆς λείας τοῦ ληστρικοῦ πό-
λεμου. ἤξερε, ὅτι στό ἐπίμαχο ζήτημα τῆς Σλαβομακεδονίας, θά
γίνονταν ἄγρια πάλη γιά τὰ ἐδάφη, ὅπου κατοικοῦσαν πάνω ἀπό
3.000.000 σλαβῶν μακεδόνων, ἀπ' τῆ Σερβία, Βουλγαρία, καί Ἑλ-
λάδα.

Καί τὰ 3 ἑλληνικά Κράτη, ἐπνεγαν τή πάλη, τῆς Μακεδони-
κῆς ἐθνότητος, πού ἀποκορυφώθηκε στήν ἐξέγερση τοῦ
"Ιλιντεν" καί τώρα ἐτοίμαζαν τὸ δικαίωμα τῆς.

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΡΓΑΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κάτω ἀπ' αὐτές τίς συνθήκες τὸ προλεταριακὸ κίνημα πραγ-
ματοποιεῖ μιᾶ σημαντικὴ πρόοδο. Τὸν Ὀχτώβρη, τοῦ 1918 ἱδρύε-
ται ἡ Γενικὴ Συνομοσπονδία ἐργατῶν πού συγκέντρωσε γύρω στίς
80 χιλιάδες συνδικαλισμένους ἐργάτες, σὲ 320 σωματεία, σημαν-
τικὸς ἀριθμὸς γιά ἓνα σύνολο 180 χιλιάδων ἐργατῶν βιομηχανίας,
ἐμπορίου καί βιοτεχνίας.

Ἡ προϊστορία τοῦ κινήματος, πού ἀρχι-
σε με τὴν ἱδρυσι, σωματείων καί τίς ἀπεργίες στή Σύρα, Πειραιᾶ,
Ἀθήνα, Λαύριο στὰ 1883 - 1900, με τὸ χωρισμὸ τῶν ἐργατο - ἐργο-
δοτικῶν μιστῶν σωματείων πού νομιμοποιήθηκε στὰ 1914, με τὴν
ἱδρυσι Ἑργατικῶν Κέντρων (1910 - 1914), με τὸ κῆμα τῶν ἀ-
περγιῶν Σαλονίκης κατὰ τοῦ ἀντιαπεργιακοῦ νομοσχεδίου τοῦ Νε-
οτουρκικοῦ καθεστώτος, με τὴν ἡρωϊκὴ Πρωτομαγιά τοῦ 1911, ὅπου

απέργησαν 12.000 και παρέλασαν 7.000 που συντρίψε τη τριμοκρατία Χαμιτικού τύπου, με τη γενική απεργία Καπνεργατών Μακεδονίας για διεκδικήσεις, το ματωκόλιμα 8 ημερών τις συλλήψεις και το θριαμβευτικό τέλος της, (Μάρτη 1914), με την άνοδο του κινήματος στο τέλος του πόλεμου και την άμεση διάγκωση του συνδικαλισμένου εργατικού δυναμικού με την Όχτωδριανή επανάσταση, ξ λ η ξ ε . Κι άρχισε μιά νέα περίοδος ταχύρρυθμης ανδρώσης του συνδικαλισμού.

Ἡ Γ.Σ.Ε.Ε., ύστερα ἀπὸ ἀγρία πάλη με τοὺς ἐργατοκάπηλους, τοὺς βενιζελικούς και βασιλικούς πράχτορες τῆς ἀστικής τάξης, θεμελιώθηκε πάνω στὴν ἀρχή τ ῆ ς π ᾶ λ η ς τ ῶ ν τ ᾶ - ξ ῆ ω ν .

Γραμματέας ἐκλέχτηκε ὁ Μαχαίρας. Αὐτός και μαζί 5 ἄλλοι τῆς διοίκησης ἦσαν ἀντισοσιαλιστές και ἀκόμια ἐγκάθετοι τῶν ἀστών. Ὁ Μπεναρόγιας με τὸν Δελαζᾶνο και Χατζημηχάλη τοῦ Γιαννιού και τοὺς φιλοσοσιαλιστές Παπανικολάου και Εὐαγγέλου, ἀποτέλεσαν ἓνα κοινὸ μέτωπο με τάσεις ρεφορμιστικές. Τὸ κίνημα στὸ σύνολό του ἦταν δέσιμο τοῦ ρεφορμισμοῦ, δεξιῦ κι ἀριστεροῦ. Ἄλλὰ, ἡ πάλη γιὰ μεταρρυθμίσεις στὴν περίοδο πόλεμου και ἐπανάστασης εἶχε ἀ ν τ ι κ ε ι μ ε ν ι κ ᾶ ἐ π α ν α σ τ α τ ι κ ᾶ χ ῆ ρ α κ τ ῆ ρ α . Μόλο που δὲν κατάληγε ἀπὸ μόνη της σὲ μιά διεξοδό κοινωνικῆς ἀλλαγῆς. Δὲν ὑπῆρχε ἐπαναστατικὴ ταχικὴ, γιατί δὲν ὑπῆρχε ἐπαναστατικὴ, πραγματικὰ συνδικαλιστικὴ ἡγεσία.

Ἡ Γ.Σ.Ε.Ε., ὁποσδήποτε, ἀποτέλεσε μιά μεγάλη κατάχτηση τῆς ἐργατικῆς τάξης και ἔδωσε ὠθηση στὴν παραπέρα ἐξέλιξη τοῦ συνδικαλιστικοῦ και σοσιαλιστικοῦ κινήματος.

Ἡ ἸΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟῦ ΕΡΓΑΤΙΚΟῦ ΚΟΜΜΑΤΟΣ (ΣΕΚ)

Αὐτὴ ἡ κατάχτηση τοῦ συνδικαλισμοῦ συνδυάζεται με μιά σημαντικότερη πολιτικὴ κατάχτηση. Ἐνα μῆνα μετὰ τὴν ἴδρυση τῆς Γ.Σ.Ε.Ε., τὸ Νοέμβρη τοῦ 1918, ἱδρύεται τὸ Σοσιαλιστικὸ Ἐργατικὸ Κόμμα (ΣΕΚ), ὕστερα ἀπὸ ἐντολὴ τῆς Β' Διεθνούς.

Ἡ Φεντερασιόν μὲ τοὺς Μπεναρόγια, Ἀντωνίου, Ἀρδίττη, Μπενρουμπί, Πέτρου. Ἡ Σοσιαλιστικὴ Ὀργάνωσις Ἀθηνῶν μὲ τὸ Κομιώτη, Πετρουσκα, Δαμίγο. Πειραιᾶ μὲ τοὺς Σιδέρη, Πισπινί, Βόλου μὲ τὸν Μπαλαμπανίδη, Καβάλας Πεχνά, Κερκύρας Τζουλάτη, Νεολαία Ἀθίνας, Οἰκονόμου, Χλωμιό, Πειραιᾶ Χαραλαμπίδη, Σαλονίκης Καρασσο, Λεβί, Βόλου Γκρέσο. Τοῦ «Ἐργατικοῦ Ἀγῶνα» Λιγδόπουλο, τοῦ «Ἄβαντι» Ἀρδίττη, τοῦ «Σοσιαλισμοῦ» Δελεζάνο, τοὺς Βουλευτέες Σιδέρη, Κουριέλ. Ἡ Γ.Σ.Ε.Ε. μὲ παρατηρητὲς τὸν Μαχαίρα, Εὐαγγέλου καὶ τέλος ὁ Π. Δημιτράτος πού πῆρε μέρος σὰν παρατηρητής.

Πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου ἐκλέχτηκε ὁ Ἄντζελ. Ἐπίλεχτο στέλεχος τῆς Φεντερασιόν καὶ ἐπίσημος ἀντιπρόσωπός της στὴ 2η Διεθνῆ. Ἡ 2η Διεθνῆς, αὐτὴ τὴ περίοδο εἶχε κυλιστεῖ στὸ βούρκο τοῦ σοσιαλπατριωτισμοῦ, προδίνοντας τὶς ἀρχές τοῦ ἐπαναστατικοῦ ντεφαιτισμοῦ, ὅταν μὲ τὴν ἔκρηξη τοῦ πόλεμου, ὅλοι οἱ ψευτοσοσιαλιστὲς ψήφισαν τοὺς πολεμικοὺς προβολογισμοὺς, τάχτηκαν στὸ πλευρὸ τῆς «δικῆς τους» πατρίδας, πέρασαν στὰ ἴπουργεῖα τῶν ἀστικῶν κρατῶν, καὶ μπῆκαν στὴν ὑπηρεσία τοῦ πόλεμου πού κι ἀπ' τὶς δυὸ πλευρὲς εἶχε ἡπεριαλιστικὸ χαραχτήρα μ' ἐπιχειρήματα ἀντιδιεθνιστικά, ἀπατεωνίστικα.

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ προέδρου τοῦ Ἄντζελ, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὶς προγραμματικὲς κατευθύνσεις πού μπῆκαν στὸ συνέδριο προεπεξεργασμένες ἀπὸ τὴ δεξιὰ, ἔκφραζε τὴν ἰδεολογικὴ σοσιαλπατριωτικὴ δομὴ τῆς πλειοψηφίας τοῦ συνεδρίου. Ἀντιπρόεδρος ἐκλέχτηκε ὁ Δελαζάνος τῆς τάσης τοῦ Γιαννίου πού διέθετε 7 ψήφους. Καὶ Γραμματέας ὁ Μ. Οἰκονόμος, τῆς τάσης τῆς Σοσ. Νεολαίας Ἀθηνῶν, (Τάση Λιγδόπουλου - Τζουλάτ:), «ὁ μικρὸς τὸ δέμας» μαχητικώτατος ἀγωνιστής.

Στὸ συνέδριο διαμορφώθηκαν τρεῖς τάσεις. Ἡ μιπολσεβίτικη ἀριστερὰ μ' ἐπικεφαλῆς τοὺς ΤΖΟΥΛΑΤΙ, ΛΙΓΔΟΠΟΥΛΟ, ΚΟΜΙΩΤΗ. Τὸ δευτεροδιεθνιστικὸ Κέντρο, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ Μπεναρόγια. Καὶ τὴ Δεξιὰ μ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Σιδέρη, Γιαννιό, Π. Δημιτράτο.

Ὁ Μπεναρόγιας γράφει αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ γιὰ τὴ τά-

στη τῆς ἀριστερᾶς: «Στὴν ἀριστερὰ θρῖσκονται οἱ Λιγδόπουλος, Τζουλάτι, Κομιώτης, καὶ ὁ μᾶλλον προσκείμενος σ' αὐτοὺς Ν. Δημητράτος». «Αὐτοὶ εἶναι ἐπαναστατικότεροι κι ἀδιάλλαχοι κι ἐπαίξαν ἕνα ρόλο πρὸ συγχρονισμένο. ἔτσι ἐκφράζεται ὁ Μπεναρόγιας γιὰ τὴν τάση τῶν πρώτων ὀπαδῶν τῆς Διεθνούς τῶν Λένιν - Τρότσκι. Μὲ τὸ «συγχρονισμένο ρόλο» ὁ Μπεναρόγιας σκεπάζεται τὸν ξεκάθαρα τριτοδιεθνιστικὸ χαραχτήρα τῆς τάσης Λιγδόπουλου, Τζουλάτι, Κομιώτη.

Ὁ Τζουλάτι, ὁ κατοπινὸς ἡγέτης τοῦ Ἀρχείου τοῦ Μαρξισμού, ἀνοίξε πρῶτος ἐπίθεση στὰ ζητήματα προγραμματικῶν ἀρχῶν. Ὁ λόγος του ἦταν ἕνα μαστίγιωμα τοῦ σοσιαλπατριωτισμοῦ καὶ ἀποκαλυπτικὸς ἐνάντια στοὺς ἱμπεριαλιστές. «Ἡ Κ.Τ.Ε. — δι-ακίρως — εἶναι κατασκευάσμα ἀστικῶν κυβερνήσεων». «Δὲν μποροῦμε ἐμεῖς νὰ δεχτοῦμε ἀστικές ἀπόψεις».

Ἦταν ἡ ἐποχὴ πού δέσποζε ὁ μικροαστικὸς πατσιφισμὸς, πού ἡ Κ.Τ.Ε. δημιαγωγούσε γιὰ τὸν ἀφοπλισμὸ, γιὰ τὴν αὐτοδιάθεση τῶν ἔθνῶν, γιὰ τὴ «συλλογικὴ ἀσφάλεια», γιὰ τὸ «σύμφωνο Οὐίλσον», ἐνῶ στὴν πράξη οἱ ἱμπεριαλιστές ἀγωνίζονταν γιὰ προσαρτήσεις κι ἀποζημιώσεις. σὰ νικητὲς στὸν ἀγῶνα γιὰ τὸ ξαναμοίρασμα τοῦ κόσμου.

Ὁ Λιγδόπουλος ἀντικρούει τὸ Γιαννιὸ πού ὑποστήριζε ὅτι ἡ Κ.Τ.Ε. εἶναι κατὰ βάθος σοσιαλιστικὴ (!) Μιλάει μὲ πάθος κατὰ τῆς προπαγάνδας γιὰ τὴν Κ.Τ.Ε. Καὶ διακηρύσσει δι-αυτὴ ἡ προπαγάνδα δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὰ συνθήματα γιὰ μιὰ Σοσιαλιστικὴ Ἐνότητα ἔλων τῶν ἔθνῶν τῆς Ἰνδίας.

Ὁ Σίδερης συμφώνησε μὲ τὸ Γιαννιὸ. Ὅσο ζύγωνε ἡ ψηφοφορία ἀρχισε πανδαιμόνιο. Φωνές, διαμαρτυρίες, ἀγριοὶ πολιτικοὶ διαπληχτισμοί.

Στὸ τέλος ἡ ψηφοφορία χώρισε τίς δύο βασικές τάσεις τοῦ κινήματος. Χώρισε τοὺς ὀπορτουниστές ἀπ' τοὺς κομμουνιστές.

Ψήφισαν 16 ὑπὲρ τοῦ ἀρθροῦ 5 τοῦ προγράμματος γιὰ τὴ Κ.Τ.Ε. καὶ 7 κατὰ.

Αὐτὴ ἡ μικρὴ ομάδα τῶν 7 κομμουνιστῶν ἦταν ὁ πυρήνας ἀπ' ὅπου ξεπήδησε τὸ Ἐπαναστατικὸ κομμουνιστικὸ κίνημα στὴ χώρα μας.

Ἐπειτα ἀρχίζει: μιὰ ἀνελέγη, ἐπίθεση τῆς τριτοδιεθνιστικῆς

τάσης κατά του άρθρου για «τις συμμαχίες και τους πόλεμους». Η άγρια λογοκρισία προσπάθησε να πνίξει τη φωνή των Λενινιστών ενάντια στον πόλεμο. Τά πρακτικά μιλάνε απλώς για τη τάση της δεξιάς που είναι υπέρ της «ά ν ά γ κ η ς τ η ς Έ θ ν ι κ ή ς Ά μ ι ύ ν η ς» και η τάση της άριστερας που τάχτηκε «έ ν ά ν τ ι α σ έ κ ά θ ε ά σ τ ι κ ό π ό λ ε μ ο». Άλλά η παράδοση δεν έσβησε. Οί πρώτοι κομμουνιστές ξεσκέπασαν τον ιμπεριαλιστικό χαρακτήρα του πολέμου και για τις δυό ιμπεριαλιστικές παρατάξεις, τις άπάτες για τον «άφοπλισμό» και την «ύποχρεωτική διαιτησία άποτροπής του πολέμου», τή νάγυρτία για τήν «Έθνική άμυνα» κτλ. Οί λόγοι των συντρόφων ήσαν άληθινό μαστίγωμα κατά των σοσιαλπροδοτών υπερασπιστών της άστικής πατρίδας, που σωστά χαρακτηρίστηκαν σοσιαλσωβινιστές.

Στή ψηφοφορία και πάλι επικράτησε ή δεξιά. Έπειτα ή μάχη μεταφέρεται στο πολιτειακό. Η εισήγηση των δεξιών θέλει να μπει στο πρόγραμμα ξεχωριστά τó άρθρο για τή «Λαϊκή Δημοκρατία». Οί όππορτουμιστές προσάρμοσαν τή πολιτική τους στο πλαίσιο του άστικού καθεστώτος. Στόχος δέν είναι ή Σοβιετική Δημοκρατία. «Έφ' όσον δρούμε μέσα στο άστικό καθεστώς, έχουμε πρόγραμμα τή Λαϊκή Δημοκρατία... Άν παρουσιαστεί... εύκαιρία... τότε εφαρμόζουμε τó μάξιμουμ πρόγραμμά μας». Μ' αυτήν τήν επιχειρηματολογία έξοστρακίζεται τó πρόγραμμα για μιά Έργατοαγροτική Κυβέρνηση. «Η Λαϊκή Δημοκρατία είναι ένα γεφύρι άπ' όπου θά περάσει τó σοσιαλιστικό κίνημα για να φτάσει στη σοσιαλιστική κοινωνία» λέει ό Γιαννιός. Στο μοτίβο των σημερινών σταλινικών και «σοσιαλιστών» όλων των άποχρώσεων. Ό Σίδερης κι ό Μπεναρόγιας συμφωνούν. Όλόκληρη ή τάση όμως των τριτοδιεθνιστών συγκώνεται στο πρόβλ. Ό Λιγδόπουλος, Τζουλάτι, Κομιώτης, Οίκονόμου, Ν. Δημητράτος, μιλάνε με σθένος κι όργή ενάντια στους ρεβιζιονιστές που έξωραίζουν τήν άστική δημοκρατία με τó άχρωμοταξικά όνομα τής «Λαϊκής Δημοκρατίας». Για τούς σοσιαλιστές — διακηρύσσει ό Λιγδόπουλος δέν ύπάρχει διαφορά στα άστικά πολιτεύματα». Άλλά ή Κεντροδεξιά ψηφίζει «Λαϊκή Δημοκρατία». Παίρνοντας επιχειρήματα άπ' τó όπλοστάσιο του μπολσεβικισμού, οί πρώτοι αυτοί μπολσεβίκοι τής Άριστερας του Συνέδριου ξεσκέπασαν όλες τις όππορτουμιστικές άπόψεις τής Δεξιάς ύποστηρίζον-

τας τῆ προλεταριακῆ ἐπανάστασι καὶ τῆ Σοβιετικῆ μορφῆ ἐξουσίας τοῦ προλεταριάτου.

Ἀλλὰ ἐνῶ τὸ Συνέδριο ἀρκεῖται στὴ «κατάργησιν τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ», καὶ τῆ «ἐκδημοκράτησιν» τῆς νομοθετικῆς, ἐκτελεστικῆς καὶ δικαστικῆς ἐξουσίας» μὲ τοὺς μιλιταριστὰς καὶ θύμους τῶν μαζῶν στὴν ἐξουσία, γιὰ τὰ συμφέροντα τῆς πλουτοκρατίας, καὶ ψηφίζεται ἡ «Λαϊκὴ Δημοκρατία ὡς μεταβατικὴ περίοδος γιὰ τὴ πραγματοποιήσιν τοῦ σοσιαλισμοῦ» ἀντηχεῖ στοὺς αἰθέρες τὸ ἱστορικὸ σάλπισμα τῆς ἐπανάστασις τοῦ Ὀχτώβρι.

Ἡ Στρατιωτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Σοβιέτ τῆς Πετρούπολης.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

«Ἡ Προσωρινὴ κυβέρνησις ἀνατράπηκε.
Ἡ κρατικὴ ἐξουσία πέρασε στὰ χέρια
τῶν σοβιετικῶν ἐργατῶν καὶ στρατιωτῶν
ἀντιπροσώπων τῆς Πετρούπολης καὶ στὴ
Στρατιωτικὴ Ἐπαναστατικὴ Ἐπιτροπὴ,
ποῦ θρῖσκειται ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ προλε-

ταριάτου και της φρουράς της Πετρούπολης. Ἡ ὑπόθεσις γιὰ τὴν ὁποία ἀγωνίζονταν ὁ Λαός: Ἄμεση Εἰρήνη δημοκρατική, κατάργησις τῆς τσιφλικᾶδικῆς ἰδιοκτησίας στὴ γῆ, ἐργατικὸς ἔλεγχος στὴν παραγωγή, δημοιοιργία Σοβιετικῆς Κυβέρνησις, ὀλοκληρώθηκε. Ζήτω ἡ ἐπανάστασις τῶν ἐργαζομένων, στρατιωτῶν καὶ ἀγροτῶν!

Τὸ Συνέδριον χαιρέτησε τὴ Ρώσικη ἐπανάστασι, «ὡς παγκόσμιον ἱστορικὸν γεγονός». «Κι ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀνευ προσαρτήσεων καὶ ἀποζημιώσεων». Αὐτὸ τὸ χαιρετιστήριον ἦταν ἕνας θρίαμβος τῆς κομμουνιστικῆς ἀριστερᾶς. Ἡ δεξιὰ ψήφισε τὸ χαιρετιστήριον γιὰ λόγους δημογραφίας. Ἐλγισμὸς. Δὲ πιστεῦσε στὴν ἐπανάστασι. Ἦταν «ὑπὲρ τῆς ἐξελικτικῆς πορείας στοῦ σοσιαλισμοῦ» ὅπως ἐκφράστηκε ὁ Σίδερης.

Τὸ Συνέδριον ἀποφάσισε προσχώρησι, στὴ Β' Διεθνή. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἴδρυσιν τῆς Γ' Διεθνοῦς ἀναστάλθηκε χάρις καὶ στὴν ἐπέμβασι, τῆς Ἀριστερᾶς. Ὅλες οἱ ἀποφάσεις ἀναγγέλλθησαν στὴ Β' Διεθνή. Τὴν προσχώρησι δὲ τὴν ἔκαναν ποτέ. Ἡ ἱστορία δούλευε γιὰ τὴ χρεωκοπία τῆς δεξιᾶς τοῦ ΣΕΚ καὶ τῆς Β' Διεθνοῦς.

Ἡ ΤΡΙΤΟΔΙΕΘΝΙΣΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Οἱ τάσεις τοῦ Συνεδρίου διαχωρίστηκαν βασικὰ ἀπ' τὴ θέσιν τους πάνω στοῦ πόλεμο καὶ τὴν Ἐπανάστασι.

Οἱ ἀριστεροὶ φοιτητὲς καὶ ἐργάτες, ποὺ προσήλθαν βασικὰ ἀπὸ τὴ Σοσιαλιστικὴ Νεολαία Ἀθηνῶν ἦταν ἀπόλυτα ξεκαθαρισμέ-

νοι όπαδοί του Μπολσεβίκισμού. Ήξεραν πολύ καλά την όπορο-
τουμιστική φύση της ήγεσίας της δεξιάς. Άνεξάρτητα άν ή πρωτο-
πορεία και ή τάξη, έβλεπε τους πάντες μέσα στο ΣΕΚ με τό φωτο-
στέφανο της «ήγεσίας». Ήξεραν ότι μέσα σ' αυτό τό συνέδριο έ-
πρεπε νά κάνουν μιάν ανέλεγκτη πάλη, κατά του ρεφορμισμού. Ά-
νέλαβαν τό Ιστορικό έργο της ύπεράσπισης των άρχών της προλε-
ταριακής επανάστασης. Ήξεραν ότι τό επαναστατικό κόμμα δέν
μπορεί νά γίνει δίχως ένα ξεσκέπασμα των άνοιχτών ή σκεπασμέ-
νων πραχτόρων της ρεφορμιστικής προδότριας 2ης Διεθνούς. Στο
πνεύμα της Ίσκρας έπρεπε νά χωρίσει ή Ήρα άπ' τό στάρι.

Πρέπει ν' ανατρέξει ό σημερινός άγωνιστής στή τοτινή κα-
θυστέρηση του κινήματος για νά εκτιμήσει τόν Ιστορικό ρόλο πού
έπαιξαν οί πρώτοι τριτοδιεθνιστές στή χώρα
μας, ό Λιγδόπουλος, ό Τζουλάτι, ό Κομώτης και ή αδερφή του
Ίωάννα, ό Γ. και Γρ. Σαραντίδης, ό Γιώργης και Άντώνης Δού-
μας, ό Άριστοτέλης και Μιχάλης Οικονόμου, οί σύντροφοί τους, στο
μεταίχιμο των κοσμοϊστορικών μεταβολών της μεταπολεμικής πε-
ριόδου.

Οί άγωνιστές πού αντιπροσώπευσαν στο ένοποιητικό συνέδριο
τήν άκρα άριστερά ήταν άγνοί ιδεολόγοι, άφοσιωμένοι στις ιδέες
του προλεταριακού διεθνισμού, δραστήριοι άγωνιστές, σημαιοφόροι
του πόλεμου κατά του πόλεμου.

Ή αίγλη τους μεγάλωσε από μέρα σέ μέρα. Έγραψαν και έ-
κδοσαν τόν «Έργατικό Άγώνα», στήν αρχή δισεβδομαδιατικό με-
τά βδομαδιατικό. Ή φήμη τους έγινε πανελλήνια.

(1) Φ ρ α γ κ ι σ κ ο ς Τ ζ ο υ λ ά τ ι κατάγονταν άπ'
τή Κέρκυρα. Μπήκε στο κίνημα νεαρότητας. Πήρε τή πρώτη γεύ-
ση σοσιαλισμού άπ' τό Δρακούλη, πού ήταν μπάρμπαρς του. Καί δια-
βάζοντας απλυστα ό,τι όρθηκε στή βιβλιοθήκη του πλούτισε τή θε-
ωρητική του γνώση. Ήξερε ξένες γλώσσες, κι αυτό του επέτρεψε
ν' άνέβει.

Έβλεπε μακρυά. Είχε τή τάξη μελέτης των κλασικών του
Μαρξισμού. Αυτό του έδωσε πίστη άκλόνητη και σταθερότητα ιδε-
ολογική. Ήταν θαυστόχαστος. Ήξερε νά ποντάρει στο φρέσκο

ἐνθουσιασμό και στὴν ἀνανέωση ποὺ φέρνει τὸ νεολαιίστικο κίνημα. Ἡ ἡγετική του φυσιογνωμία ἦταν ἀναμφισβήτητη. Μὲ λίγα λόγια διατύπωνε βαθιὰ νοήματα. Ἦταν ἀσυμβίβαστος ἀντίπαλος τοῦ ρεβιζιονισμοῦ. Ἄπ' τὸ ὕψος, σ' αὐτὸν φαίνεται ν' ἀνήκει ἡ πατρότητα τῆς πρώτης μπολσεβίκικης πλατφόρμας τοῦ 1919. Ἦταν ὁ ἀναμφισβήτητος ἡγέτης τῆς μετὰ τὸ «Κομμουνισμὸ» ἀρχαιομαρξιστικῆς κίνησης, καὶ σ' αὐτὸν ἀνήκει ἡ τιμὴ τοῦ προζανατολισμοῦ πρὸς τὸν Τρότσκυ μετὰ τὴν ἱστορική του ἀντίθεση μὲ τὴ Γραφειοκρατία τοῦ Κρεμλίνου.

Ὁ Δημιόσθενης Λιγδόπουλος γεννήθηκε στὴν Κύμη τῆς Εὐβοίας τὸ 1888. Ἀπὸ 18 χρονῶν ἀναμίχτηκε στὸ κίνημα καὶ ἔγινε μέλος τῆς Νεολαίας τῆς Ἀθήνας. Μόλις εἶχε γραφτεῖ στὸ Πανεπιστήμιο, στὴ μαθηματικὴ σχολή. Ἦταν ἐνθουσιώδης, τολμηρὸς, μαχητικὸς. Ἀδιάλλαχτος ἀντίπαλος τῶν ὀппορτουниστών. Μαζικός ἡγέτης.

Παλεύοντας ἀνάμεσα στοὺς φοιτητὲς καὶ ἐργάτες, ἀνάπτυξε μιὰ θυμιάσια πολιτικὴ δραστηριότητα, στὴν «Ὀργάνωση» νεολαιίστικων κύκλων. Πῆρε μέρος στὴ σύνταξη τοῦ «Ἐργατικοῦ Ἀγώνα» σὰ συντάκτης, ποὺ διευθύνονταν ἀπ' τοὺς «Δημητράτους». Γρήγορα ἀναδείχτηκε, ὑποσκέλισε τὸ Π. Δημητράτο ποὺ εἶχε τάσεις δεξιῆς, καὶ ἔτσι ἐξηγεῖται γιὰ τὸ Λιγδόπουλος καὶ ὄχι ὁ Π. Δημητράτος ἐκπροσώπησε τὸν Ἐργ. Ἀγώνα στὸ Συνέδριο τοῦ ΣΕΚ καὶ ἔγινε ὑπεύθυνος μετὰ τὸ Συνέδριο. Δὲν εἶναι τυχαῖο ποὺ ἡ ἀνάδειξή του στὸν «Ἐργατικὸ Ἀγώνα» συνέπεσε μὲ τὴν πρώτη ἀντιπολεμικὴ ἐκστρατεία. Ἐνῶ στὰ πρῶτα φύλλα δὲν ὑπῆρχε ἕχνος ἀντιπολεμικῆς πάλης. Μετὰ τὸ Συνέδριο (1918) ἀκτινοβολεῖ πέρα καὶ ἀπ' τὰ ἑλληνικὰ σύνορα. Στὰ 1920 ἀντιπροσωπεύει τὸ ΣΕΚ στὴ Σόφια, στὴ συνδιάσκεψη τῆς Βαλκανικῆς Ὀμοσπονδίας, στὴν Ἰταλία, στὴν Αὐστρία καὶ πάνω ἀπ' ὅλα στὸ Β' συνέδριο τῆς Κομμουνίστας. Πέρασε καὶ ἐσθῆσε σὰ τὸ πιὸ φωτεινὸ μετέωρο.

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ

Τὸ κέντρο μ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Μπεναρδῶγια ψηφίζει στὰ πολιτικὰ θέματα τὶς ἀπόψεις τῆς δεξιᾶς, ἀντιτίθεται στὶς ἀ-

κρατες δεξιές απόψεις της τάξης Γιαννιού. Είναι σταθερά δεμένο με την Σοσιαλδημοκρατική 2η Διεθνή. Σημειώνει όρισμένα ζι-ζάκ προς τ' άριστερά κάτω από την επίδραση της ριζοσπαστικοποίησης των μαζών και των σεισμικών μεταβολών που προκάλεσε ο πόλεμος και η επανάσταση του 'Οχτώβρη.

Η τάξη Μπεναρόγια, που περιλάμβανε τους αγωνιστές της Φεντερασιόν, Άντζελ, Άρδίττης, Άντωνίου, Μπενρουμπί, Κουριέλ, τον Παπανικολάου κι άλλους, απ' την προλεταριακή σύνθεσή της, τις συνδικαλιστικές ρίζες της, την σύνθεσή της με τις πιο άριστεροποιημένες μάζες της Σαλονίκης και του βορρά, στις οποίες το Ρούσικο και Βουλγάρικο κίνημα είχε περισσότερο κυριαρχήσει, ε-λίσσεται προς τ' άριστερά.

Δέν ήταν μιὰ ομοιογενής τάξη. Είχε μιὰ φασιατική διάταξη απ' όλα τα πολιτικά χρώματα, απ' τη δεξιά ως την άριστερά του ραφτεργάτη Χασάν που δέν παρουσιάστηκε στο συνέδριο. Με την έννοια αυτή έ αυτοπροσδιορισμός του Μπεναρόγια έτι η Φεντερασιόν αποτελούσε το κέντρο της Συνδιάσκεψης δέν ήταν απόλυτος.

Η Φεντερασιόν, στο διαβαλκανικό πόλεμο «άκο-λούθησε τη στάση των σοσιαλιστών της Εύρώπης και της Βαλκα-νικής που άρχέστηκαν σέ π λ α τ ω ν ι κ έ ς δ ι α μ α ρ τ υ - ρ ί ε ς ». Η πολιτική αυτή δέν είχε τίποτα το κοινό με την μπολ-σεβίκικη. Άλλά προκάλεσε το κλείσιμο της τολημηρής «Εργατικής Άλληλεγγύης» που την δημοσίευσε, και την τρομοκρατία των Νε-οτούρκων με άπειλή σφαγής των σοσιαλιστών.

Στις έκλογές της 31.5.1915, έ Κουριέλ της Φεντερασιόν και οί Σίδερης και Π. Δημητράτος, πήραν έγκριση νά μπούν στο ψη-φοδέλτιο των Γουναρικών-βασιλικών γιατί ήταν τάχα «ουδέτεροι» κι «άντιπολεμικοί»!!!

Ο προγραμματισμός της Φεντερασιόν άπέναντι στο Έθνικό πρόβλημα, ύποταξης του κινήματος των έθνοτήτων στη νεοτουρκική επανάσταση, οί αυταπάτες για την αναγέννηση του Όθωμανικού Έθνους, μέσα στο όποιο οί καταπιεζόμενες έθνοότητες θά κέρ-διζαν δθθεν την έλευθερία τους, η Όμοσπονδιακή πλατφόρμα για το Έθνικό ζήτημα σ' αντίθεση μ' αυτήν των Μπολσεβίκων του 1903, που δέν ίκανοποιούνταν με την όμοσπονδία αλλά άπαιτούσαν α ύ τ ο δ ι ά θ ε σ η μ έ χ ρ ι ς ά π ο χ ω ρ ι σ μ ο ύ , των

καταπιεζομένον ἔθνος ἑσῶν, οἱ σχέσεις μετ' ἡγέτες νεότουρκου. (ἁ-
στικὸ κίνημα τῆς Σαλονίκης στὰ 1908 γιὰ κατάκτηση Συντάγμα-
τος) καὶ ἡ ἑμοσπονδιακὴ ὀργανωτικὴ δομὴ τῆς Φεντερασιόν, κατὰ
Ἐθνότητες, στὰ πρότυπα τῶν Ρώσων μπουκουσιτών. ὑπογράμμιζαν
τὴν ὀπορτουμιστικὴν τοποθέτησιν τῆς Φεντερασιόν στὰ προβλήματα
τοῦ διεθνoῦς σοσιαλισμοῦ.

Ὁ Μ π ε ν α ρ ὄ γ ι α ς, βουλγαροεβραῖος, προσχώρησε
στὸ σοσιαλισμὸ ἀρχικὰ στὴ τάσιν τῶν «Στενῶν» πού στῆ Βουλγαρία
ἀντιστοιχοῦσαν στοὺς μπολσεβίκους. Πέρασε, μετὰ τὴ διάσπασιν
τοῦ κόμματος εἰς μίαν ἀναρχοφιλελεύθερον ἑνωτικὴν ὀργάνωσιν, καὶ
ἀπ' ἐκεῖ στοὺς «Φαρδιούς» πού μ' ἐπικεφαλῆς τὸν Σακάζωφ, ἀντι-
στοιχοῦσαν στοὺς μενσεβίκους.

ΑΒΡΑΑΜ ΜΠΕΝΑΡΟΓΙΑΣ

Ἄπ' τὸ 1908 ὄρα στὴ Σαλονίκη, κοιτίδα τῆς ἐπανάστασης
τῶν Νεοτούρκων, δραστηριοποιημένο ριζοσπαστικὸ κέντρο, μετὰ
πολυεθνικὴ σύνθεσιν (60 χιλ. Ἴσπανοεβραῖους, 20 Μουσουλιμάνους,
20 ντολιμέδες ἐξισλαμισμένους εβραῖους, 40 Ἕλληνας, 5 Σλαβομα-
κεδόνες, Βούλγαρους, Ἀρμενίους κ.τ.ρ.). Ἐκεῖ μεταφυτεύθηκε ἡ
ἀντίθεσιν στενῶν καὶ φαρδιῶν.

Ὁ Μπεναρόγιας, ἰδρυτῆς καὶ ἡγέτης τῆς Φεντερασιόν, ἡ ὁ-

ποία εκπροσωπήθηκε στο συνέδριο της Στοκχόλμης της Β' Διεθνούς (1910) σαν επίσημο τμήμα της, αναπτύσσει μιὰ θαυμάσια δραστηριότητα. Ὁ Μπεναρόγιας ἦταν μαχητικότετος ἀγωνιστής με τὶς περισσότερες διώξεις, δίκαιες καὶ ἐκτοπίσεις. Βρέθηκε στὴ κορυφὴ τῆς ΓΣΕΕ καὶ τοῦ ΣΕΚ κι ἔχαιρε γενικῆς ἐκτίμησής, ἀνεξάρτητα ἀπ' τὶς πολιτικὲς του τοποθετήσεις.

Η ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΔΕΞΙΑ

Ἡ δεξιὰ, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸ Σίδερη, τὸ Π. Δημητράτο καὶ τὸ Γιαννιό, ἀντιπροσώπευε τὶς κλασσικὲς ἀπόψεις τῆς σοσιαλδημοκρατίας: Ἐξελικτικὸς σοσιαλισμὸς, μεταρρύθμιση ἀντὶ τῆς ἐπανάστασης, αστικὴ δημοκρατία, ὑποχρεωτικὴ διαίτησις πού τάχα θὰ ἀπέτρεπε τὸ πόλεμο, ἀφοπλιστικὴ δημογωγία πού βασικὰ ἀπέβλεπε στὸν ἀφοπλισμὸ τῶν μαζῶν, πατσιφισμὸς, Ἐθνικὴ ἀμυνα, ἔνταξη στὴ ΚΤΕ πού ὁ Λένιν ὀνόμασε κοινωνία τῶν Ληστῶν, κλπ.

Ὁ Σίδερης, δικηγόρος, προέρχονταν ἀπ' τὸ «Σοσιαλιστικὸ ὄμιλο» Κέρκυρας, πού ἰδρύθηκε ἀπ' τὸ Θεοτόκη καὶ εἶχε ὄργανο τὴ «Σοσιαλιστικὴ Δημοκρατία» (κλείστηκε με τὴν ἐπιστράτευση τοῦ 1912) με βασικὸ ἀρθρογράφο τὸ Σίδερη, καὶ καθοδηγητὴ τὸ Θεοτόκη.

Ὅντας φαντάρος πέρασε στὴ Σαλονίκη, συνδέθηκε με τὴ Φεντερασιόν, καὶ δέθηκε ἰδιαίτερα με τὸ Κουριέλ πού ἔκφρασε τὴ Δεξιὰ τῆς Φεντερασιόν, με τὸν ὁποῖον μπήκαν στὸ «Πάνθεον» τῶν προδοτῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ, με τὴ στάση τους στὸ πόλεμο καὶ τὸ πρῶτο Ἑλληνικὸ βουλευτικί, διὰ μέσου τοῦ μοναρχικοῦ συνδυασμοῦ τοῦ Γούναρη. Τὸ ἀντιταξικὸ αὐτὸ μπλόκ στὶς ἐκλογὲς τῆς 31.5.1915 με τοὺς Γερμανόφιλους ἀντιβενιζελικούς (δὶα τὰ λαϊκὰ μέτωπα προδίδουν τὴ πάλη τῶν τάξεων) ἔγινε κάτω ἀπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Φεντερασιόν. Ἡ κάλυψη τῆς πολιτικῆς τῆς δῆθεν οὐδετερότητας τῶν Κωνσταντινικῶν φίλων τοῦ Κάιζερ, ἦταν τὸ μεγαλύτερο στίγμα τῆς Φεντερασιόν καὶ τῆς δεξιᾶς πού μάταια προσπάθησαν ν' ἀποχρωματίσουν οἱ δευτεροδιεθνιστὲς σοσιαλιστὲς.

Ἦγρε μέρος στὴ Βαλκανικὴ Σοσιαλιστικὴ Συνδιάσκεψη, πού ἔγινε τὸ φθινόπωρο 1915. ὅπου μίλησε σὲ συγκεντρώσεις. ἐναντικ

στό πόλεμο κι υπέρ τῆς Βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας μέ πνεῦμα πατριωτικό φιλισταϊκό. . .

Η ΛΗΩΤΑΤΗ ΔΕΞΙΑ

Στήν ἀπόστασι, ζεστά θρίσκονταν ὁ Γιαννιός. Ἀντιπροσώπευε τὸ «Σοσιαλιστικὸ Κέντρο» καὶ τὴν ἐφημερίδα τοῦ «Σοσιαλιστή». Στεγάζονταν στὸ ἱστορικὸ πατάρι. Στὴν ἀρχὴ (1911) συνεργάστηκε μὲ τὸ Δρακούλι. Ὁ Δρακούλης ἔδωξε τὸ περιοδικὸ «Ἄρδην» στὰ 1885. πῆρε μέρος στὸ Ἱερυτικὸ Συνέδριον τῆς Β' Διεθνούς. στὰ 1908 ἔφτιαξε τὸ «Σύνδεσμον τῶν Ἑργατικῶν Γάξεων» (Σ.Τ. Ε.Τ.) καὶ τὸ 1909 τὸ «Σοσιαλιστικὸ Κόμμα» κι ἦταν «ὁ μεσίτης τῆς ἐργατικῆς, μὲ ἀξιόλογη θράση, ἀποκορύφωσι τῆς ἐποικίας ἣταν ἡ ἱστορικὴ ὑποδοχὴ πού τοῦ ἔγινε σ' ἄλλα τὰ μεγάλα κέντρα τῆς Ἑλ-

Ν. ΓΙΑΝΝΙΟΣ

λάδας μέχρι τῆς Πόλις. Ἀλλὰ ὁ ἐγωκεντρισιμὸς τοῦ Γιαννιοῦ δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ μείνει στὸ Δρακούλι, καὶ στὴ συνταξὴ τῆς «Ἐρευνας» πού τοῦ εἶχε ἀναθέσει, ὅπως δὲν μπόρεσε νὰ «στεργιώσει» παντοῦ, φυσικὰ καὶ γιὰ λόγους πολιτικούς.

Ὁ Γιαννιός ἦταν ἄκρατος ἔθνικιστής, ὑποστηρικτής τῶν «φιλι-

ελεύθερων», χριστιανοσοσιαλιστής όπως θα λέγαμε σήμερα (στο πατάρι είχε το Χριστό χωρίς Μάρξ).

Στο πόλεμο του '14 κράτησε στάση σωβινιστική. Έντυσε τον Έθνικισμό του με «εθνικοαπελευθερωτική» στολή «για να απελευθερώσει τους ύπδδουλους» ενώ στην ουσία μπήκε στην υπηρεσία του πολέμου των ιμπεριαλιστών της Δύσης και του Έλληνικού έπεχτατισμού.

Στή γραμμή του κλασσικού μενσεβικισμού, ήθελε οι σοσιαλιστές να βοηθήσουν τους «φιλελεύθερους».

Ό σοσιαλσωβινισμός του τον έφερε σε σύγκρουση όχι μόνο με τον «Έργατικό Αγώνα» στην αντιπολεμική του εξέδρηση, αλλά και με την πατσιφιστική Φεντερασιόν, με την οποία ήταν σε διαρκή αντιδικία. Έτσι προσχώρησε στο κίνημα της «Έθνικης Ένωνας» στη Σαλονίκη (1916). Αργότερα στη «Δημοκρατική Ένωση» του Παπαναστασίου (1922), υπηρέτησε την άστική «δημοκρατία» σαν ένα φραγμό στη σοβιετική μετατροπή της κοινωνίας και στο κόμμα του Σβάλου Τσιρμώκου (1931) για να πέσει πιά στη διαρκή απομόνωση.

Στο Συνέδριο ήρθε με στολή αξιωματικού για να τονίσει το πατριωτικό του χαρακτήρα, κι αποχώρησε όταν είδε ότι δεν επικράτησαν οι απόψεις του στη σωβινιστική τους έκταση.

Ο Π. Δημητράτος ήταν αρχικά οπαδός του ήρωϊκού Αντύπα. Έπειτα συνδέθηκε για λίγο με το Σοσ. Κέντρο Αθηνών του Γιαννιού (1914). Όταν διαγράφηκε απ' αυτό πέρασε στο Έλληνικό Σοσ. Κόμμα του Δρακούλη με την ένισχυση του οποίου αναδείχτηκε στο Σύνδεσμο των Έργατικών Τάξεων (Σ.Τ.Ε.Τ.) κι άρχισε να θγάζει την εφημερίδα «Οργάνωση». Στη συνέχεια επηρεάζεται από τη Φεντερασιόν σαν το επίσημο τμήμα της Β' Διεθνούς. Ίδρύει τη Σοσιαλιστική Ένωση, όποτε σπάει απ' το Δρακούλη και διώχνεται από τα γραφεία του Πειραιώς 40. Στήνει κέντρο στο Μαύρο Γάτο. Απ' τον Ίούλη 1917 θγάζει τον Έργατικό Αγώνα. Στην αρχή ζισεδομαδιάτικο κι έπειτα βδομαδιάτικο. Οι βουλευτές της Φεντερασιόν Σίδερης-Κουριέλ, τον ένισχύουν δημοσιογραφικά και χρηματικά. Προωθείται από κει και πέρα απ' τη Φεντερασιόν στο πρώτο πλάνο της Αθήνας. Ο Έργατικός Αγώνας μεταφέρεται το φθινόπωρο του 1917 στην έδρ Ευ-

ριπίδου 14. (Κατοπινό τμήμα του ΣΕΚ). Έκει συστεγάζεται με τη Σοσ. Νεολαία.

Η Νεολαία του Λιγδόπουλου και Τζουλάτι υποστηρίζει θερμά τον Έργ. Άγ. για την τολμηρή αντικυβερνητική πολεμική του. Κι αυτό μέσα στον πόλεμο ήταν πολύ. Άλλ' αν ο Π. Δημητράτος έγινε εννοούμενος της Φεντερασιόν για τη δεξιά γραμμική του (στον Έργ. Άγώνα γράφτηκαν κι αντιοχτωδριανά άρθρα δεβαιώνει έ Κορδάτος), ο Ν. Δημητράτος πάει προς τ' άριστερότερα. Είναι στενά συνδεμένος με τη Σοσ. Νεολαία Άθηνών. Παντρεύεται την αδελφή του Κομιώτη. Ο Λιγδόπουλος μπαίνει στη σύνταξη του Έργατικού Άγώνα. Τον αντιπροσωπεύει μάλιστα στο Συνέδριο του ΣΕΚ. Οι Δημητράτες τελικά διχάζονται. Ο Π. Δ. ακολουθεί το Σίδερν, και τη Φεντερασιόν. Ο Ν. Δ. «πρόσκειται» όπως γράφει έ Μπεναρόγιας στην άριστερά. Γίνεται ο πρώτος Γραμματέας της ΚΕ του ΣΕΚ.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΣΕΚ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΩΝ ΤΡΙΤΟΔΙΕΘΝΙΣΤΩΝ

Το συνέδριο έγινε με την άμεση έντολή και παρακίνηση της 2ης Διεθνούς, δια μέσω της Φεντερασιόν που αποτελούσε μέλος της. Το πρόγραμμα κι οι διεκδικήσεις που ψηφίστηκαν περιέλαβαν όλες τις βασικές απόψεις της δεξιάς και του κέντρου.

Η προδοτική Διεθνής έβαλε τη σφραγίδα της.

Το Συνέδριο έβγαλε στην Κ.Ε. τους Ν. Δημητράτο, Άρβανίτη, Λιγδόπουλο, Κόκκινο, και Μ. Σιδέρη.

Στην εξελεγκτική, τους Μπεναρόγια, Κομιώτη, Πιτσινή. Και αντιπρόσωπο της νεολαίας μέσα στη Κ.Ε. το Τζουλάτι.

Είναι χαρακτηριστικό ότι 1) ο «Έργατικός Άγώνας» έγινε το επίσημο όργανο του Σ.Ε.Κ. 2) ο Λιγδόπουλος όρίστηκε πολιτικός υπεύθυνος του «Έργατικού Άγώνα» μέλο που πολιτικά μειοψήφισε ή άριστερά 3) ότι και οι τρεις της Άριστερας, Λιγδόπουλος, Τζουλάτι, Κομιώτης, εκλέχτηκαν στα βασικά πόστα.

Αυτή ή έκλογή ήταν ένας άληθινός θρίαμβος των πρώτων μπολσεβίκων.

Ἡ δεξιά κέρδισε τις πολιτικές απόψεις καὶ τὴ πλειοψηφία τῆς Διοικήσεως. Ἀλλὰ ἡ νίκη, τῆς ἦταν πύρρεια. Τὸ κύρος τῆς βγήκε μειωμένο ἀπὸ τὸ Συνέδριο. Ἐνῶ τῆς Ἀριστερᾶς ἀνέδθηκε. Γιὰ λόγους πολιτικούς καὶ ἀγωνιστικούς. Αὐτὴ ἡ τάση ἔκφρασε τὰ ἱστορικά συμφέροντα τοῦ σοσιαλιστικοῦ προλεταριάτου.

Ἐάν τὸ Συνέδριο ἔκλεξε τριτοδιεθνιστὲς στὰ βασικά πόντα καὶ σὲ ἀναλογία μεγαλύτερη ἀπὸ τις δυνάμεις τους, αὐτὸ δὲν ὀφειλόταν σὲ λόγους δημοκρατικοῦ ἀλλὰ ἔγινε γιὰ νὰ χρησιμοποιηθεῖ τὸ κύρος κι ἡ ἐπιρροή τους.

Ἡ πίεση τῆς ἀστικῆς τάξεως γιὰ τὸν εὐνοουχισμό τῶν ἀγωνιστῶν καὶ γιὰ τὴν ἐξάρτηση, τῆς ἡγεσίας τοῦ ΣΕΚ ἦταν ἰσχυρή. Ἀλλὰ κι ἡ πίεση τῶν μαζῶν καὶ τῶν πραγματικῶν σοσιαλιστῶν ἦταν πῶς ἰσχυρή, στὴ περίοδο αὐτὴ τῆς ἀνόδου τοῦ κινήματος.

Οἱ ἐργάτες εἶχαν δημιουργήσει αὐταπάτες γιὰ τὸ ΣΕΚ. Δὲν ξεχώρισαν τις βασικὲς ἀντιθέσεις ἀνάμεσα στὴ Δεύτερη Διεθνή πού «πέθανε» (Λένιν) καὶ τὴ Τρίτη Διεθνή. Ὡστόσο ἡ γενικὴ συμπάθεια πρὸς τὴν ΕΣΣΔ καὶ ἡ αἴγλη τῆς 3ης Διεθνούς ἦταν στὰ 1918 καταπληχτική. Ἔτσι ἐξηγεῖται γιὰ τὸ Συνέδριο τοῦ 1918 χαιρέτησε τὴ Ρώσικη ἐπανάσταση, «ὡς ἓνα παγκόσμιο γεγονός» ὅπως καὶ τὴ Γερμανικὴ ἐπανάσταση τοῦ Σπάρτακου. Οἱ ὀππορτουниστές δὲ δυσκολεύτηκαν νὰ κάνουν μιὰ διηλεκτικὴ χειρονομία. Ἦταν ἀνάγκη νὰ «τυλίξουν» τὴν ἐπαναστατικὴ τάση τοῦ Λιγδόπουλου-Τζουλάκι μέσα στὸ κόμμα τῆς μεταρρύθμισης. Ἡ ρωσικὴ ἐπανάσταση δὲν ἦταν ἓνα ἀπλὸ «ἱστορικὸ γεγονός». Ἦταν μιὰ κοινωνικὴ ἐπανάσταση, ἓνα πρόγραμμα, μιὰ σημαία. Οἱ ὀππορτουниστές πέρα ἀπ' τὸ «ἱστορικὸ γεγονός» στάθηκαν ἀνίκανοι νὰ δοῦν τὴν θεωρητικὴ καὶ πολιτικὴ οὐσία τῆς Ὀχτωβριανῆς ἐπανάστασης. Πίσω ἀπ' αὐτὴν ἦταν τὰ Σοβιέτ. καὶ τὸ κόμμα τοῦ Λένιν καὶ Τρότσκι. Ἐκαναν ὅ,τι μπόρεσαν γιὰ νὰ τὰ ὑπονομιεύσουν.

Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ΚΕ ἐλέγχονταν ἀπ' τὴ δεξιά κι εἶχε ἐπικρατήσει ἡ Δεύτερη Διεθνή, ἡ νέα ἡγεσία ἦταν ὑποχρεωμένη νὰ ὑπολογίζει τὴν ἐξωκομματικὴ μάζα καὶ μιὰ σημαντικότερη μερίδα τῆς πού προσανατολιζόνταν πρὸς τὴ 3η Διεθνή. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ τὸ συνέδριο πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ μὴν ἀντιπροσωπευθεῖ τὸ ΣΕΚ στὴ Συνδιάσκεψη τῆς Στοκχόλμης τῆς 2ης Διεθνούς. Δὲν τόλ-

μησαν να προσχωρήσουν σ' αυτή τή διεθνή πού συγκέντρωσε στις γραμμές της όλη τήν ήγεςία τών άποστατών. Αυτό δέν ήταν παρά ένας έλιγιμός για να παρακάμψουν τούς σκόπελους μπροστά στις βίαιες επιθέσεις τής τάξης τών Λιγδόπουλου - Τζουλάτι.

Ἡ ἀπόφαση τῆς συνδιάσκεψης ἀρχῶν περιλάμβανε ἔτι:

α) Ἡ ἀπελευθέρωση τῆς ἐργατικῆς τάξης εἶναι ἔργο τῶν ἐργατῶν ὄλων τῶν χωρῶν. Καί β) Κατάργηση τῆς κυριαρχίας τῶν τάξεων. Ἐγένετο τὴν ἐπανάσταση, γιὰ τὴν ἐποία τὸ Κομ. Μανιφέστο ἔγραφε 70 χρόνια πῶς μπροστά: «Οἱ κομμουνιστὲς διακηρῶσσαν ἀνοιχτὰ ἔτι οἱ σκοποὶ τους δὲν μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθῶν παρά μόνο μὲ τὴ βίαιη ἀνατροπή».

Ἡ ἀπόφαση, διεκδικήσεων ἀπαιτοῦσε:

α) Ἐκδημοκρατικοποίηση... τοῦ ἀστικοῦ κράτους.

β) Λαϊκὴ Δημοκρατία... ὡς μεταβατικὴ περίοδο γιὰ τὴ πραγματοποίηση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

γ) Προπαγάνδιζε τὴ «πολιτικὴ εἰρήνης, συνενόησης καὶ εὐλικρινοῦς συνεργασίας μὲ ὅλα τὰ κράτη» (!!!) (ἀπάτες καὶ αὐταπάτες πού ἀποκαλύφθηκαν στὴν ἐκστρατεία κατὰ τῆς Σοβ. Ρωσίας).

δ) «Ὑποχρεωτικὴ διαίτησία» πού σκέπαζε τὴ βίαιη ληστρικὴ διανομὴ τοῦ κόσμου ἀπ' τοὺς ἡμπεριαλιστὲς.

ε) Ἀποχὴ κατ' ἀρχὴν ἀπὸ κάθε πόλεμο, πατσιφιστικὸ σύνθημα τῶν ὀππορτσυνιστῶν πού ἰσοδυναμεῖ μὲ ριζισμό στὴ παθητικότητά. Ἐκεῖ πού ὁ Λένιν ζήτησε μετατροπὴ τοῦ πολέμου σ' ἐμφύλιο.

ζ) «Ἀφοπλισμός». Τὴ στιγμὴ πού τὸ «ποῖς ποῖον» θ' ἀφοπλίσῃ ἔμπαινε στὴν ἡμερήσια διάταξη.

η) Ἀναγνώριση τῆς Ἐθνικῆς Ἄμυνας ...κατόπιν ἀπόφασης τῆς Κ.Τ.Ε. Δγλ. Σοσιαλπατριωτισμὸς καθαρδαίμος.

θ) «Ἀποχὴ ἀπὸ κάθε συμμαχία πού φέρνει πόλεμο». . .

ι) «Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν = Κοινωνία τῶν ληστῶν (Λένιν)».
Κ.τ.ρ.

Δηλαδή ἓνα σύνολο διεκδικήσεων κλασικῆς μεταρρυθμιστικῆς πατσιφιστικῆς καὶ σοσιαλπροδοτικῆς ποικιλίας.

ΠΡΩΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΕΚ

Μετὰ τὸ Συνέδριο ἄρχισε μιὰ σκληρὴ μάχη ἀνάμεσα στὴ κεντροδεξιὰ καὶ τὴν ἀριστερά. Ὁ συχθετισμὸς τῶν δυνάμεων μέσα στὴ Κ. Ἐπιτροπὴ τροποποιήθηκε ὑπὲρ τῆς ἀριστερᾶς. Προσχώρησε σ' αὐτὴν ὁ Ν. Δημητράτος καὶ ὁ Μ. Σιδέρης. Ὁ ἀνταγωνισμὸς μέσα στὸ κόμμα πῆρε φραξιονιστικὸ χαραχτήρα. Ὅταν οἱ διαφορὲς εἶναι βασικὲς, δημιουργοῦνται φράξιες. Ἄπὸ κεῖ καὶ πέρα κακοὶ χειρισμοὶ εἶναι δυνατόν νὰ καταλήξουν σὲ σχίσμα. Ὁ Μπεναρόγιας ἔγραψε ὅτι τῶρα πιά λειτουργοῦσε κόμμα μέσα στὸ κόμμα.

Στὸ Συνέδριο ἡ Κεντροδεξιὰ πῆρε τίς πολιτικὲς ἀποφάσεις. Ἄλλὰ ὀργανωτικὰ γῆγχε μειωμένη. Τὸ κύρος τῆς καταρρακώθηκε μὲ τὸ σκάνδαλο τοῦ μπλόκ Φεντερασιόν-Βενιζέλου. (Ἀποστολὴ Σιδερῆ, Κουριέλ, Π. Δημητράτου στὸ Λονδίνο, στὴ Συνδιάσκεψη τῶν «σοσιαλιστῶν» τῶν «Συμμαχικῶν» χωρῶν, μὲ χρήματα τῆς Κυβέρνησης, χωρὶς ἔγκριση Κομματικῆ, γιὰ λόγους ἐξυπηρέτησης τοῦ Ἑλλ. καπιταλισμοῦ. Τὸ Συνέδριο στέρησε τὸ δικαίωμα ἐκλογῆς τοὺς δύο πρώτους γιὰ δύο χρόνια, καὶ στὸν τρίτο γιὰ 6 μῆνες.

Ἡ Ἄριστερά, ἀπ' τὴ στιγμὴ πού κυριάρχησε στὴ ΚΕ ἔφειλε νὰ δημοσιέψει τίς δεξιὲς ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου, καὶ νὰ τίς ἔχει γιὰ πυξίδα στὴ δράση τῆς. Αὐτὸ δημιούργησε μιὰ δραματικὴ κατάσταση. Οἱ μισοὶ σέβει οἱ καλοῦνταν νὰ ἐφαρμόσουν τὴ μενεξέβικη γραμμὴ τοῦ συνέδριου. Πράγμα ἀσυμβίβαστο μὲ τὴν κομμουνιστικὴ τους ἀδιαλλαξία. Δὲ χωροῦσε συμβιβασμὸς σὲ ζητήματα ἀρχῶν. Δὲν ὑπῆρχε γέφυρα ποὺ νὰ ἐνώσει τοὺς ὀμπορτουμιστὲς μὲ τοὺς ἐπαναστάτες. Στὸ κάτω-κάτω, δὲν εὐθύνονταν οἱ ἀριστεροὶ ποὺ τὸ Συνέδριο τοὺς ἀνάθεσε μεγαλύτερο ρόλο ἀπ' ὅ,τι ἡ ἀναλογία

τῶν δυνάμεών τους. Κι ἐφ' ὅσον ἡ μειοψηφία τῆς ἀριστερᾶς ἔγινε πλειοψηφία, πῆρε τὰ δικαίωμάτά της. Δὲν δημοσίεψε καὶ δὲν ἐφάρτισε τὴν ψευτοσοσιαλιστικὴν πλατφόρμα.

Ἡ πρώτη Σύνοδος τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου (18-23 Μαΐου 1919) ἔγινε στὰ γραφεῖα Εὐριπίδου 14. Ἀπαρτίστηκε, σύμφωνα μὲ τὸ καταστατικόν, 1) Ἀπ' τὰ μέλη τῆς Κ.Ε. Ν. Δημητράτο, Αἰγυθόπουλο, Κόκκινο, Μ. Σιδέρη, 2) Ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Κ.Ε.Ε. Πισινί, Κοιμώτη, Μπεναρόγια, 3) Ἀπ' τὸν ἀντιπρόσωπο τῶν Κοιμ. Νεολαίων Τζουλάτι, 4) Τοὺς βουλευτὲς Σίδερη, Κουριέλ καὶ 5) Τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ἀθήνας Π. Δημητράτο καὶ Πετρούσκα, τοῦ Πειραιᾶ Τσαλαβούτα, τοῦ Βόλου Ραφαήλ, τῆς Σαλονίκης Ἀντωνίου καὶ Λεθί, τῆς Καβάλλας Χατζησταύρου καὶ τῆς Κέρκυρας Παπαδάτου.

Ἡ δεξιὰ τώρα πῆρε ἀπόφασι καταδίκης γιὰ τὴ μὴ δημοσίεψή τοῦ προγράμματος τοῦ Συνέδριου. (Ἡ δημοσίεψή ἔγινε τελικὰ τὸν Ἀπρίλη 1919). Ἐπειτα γιὰ τὴν ἐπαναφορὰ τοῦ Σιδερη-Κουριέλ πού σὲ 6 μῆνες ἀντὶ γιὰ δυὸ χρόνια ἀποκλεισμοῦ ἀπ' τὸ Κόμμα, πῆραν συγχωροχάρτι γιὰ τὴ συμμετοχὴ τους στὸ μπλόκ τῶν ψευτοσοσιαλιστῶν λακέδων τοῦ Δυτικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ.

ΕΝΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ

Η ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΩΝ

Ἐξωτερική πολιτική τοῦ Κόμματος

1) Τὸ Συμβούλιον διαμαρτύρεται κατὰ τῆς εἰρήνης δίας πού θέλουν νά ἐπιβάλλουν εἰς τοὺς ὑποφαινομένους λαούς. Διαμαρτύρεται μὲ ἀγανάκτησι κατὰ τῆς ἐκστρατείας τῶν δυνάμεων ἐναντίον τῆς ρωσικῆς δημοκρατίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ φανεράν προσπάθειαν πρὸς κατάπνιξιν τῆς ἐκδηλωθείσης ἤδη κοινωνικῆς ἐπανάστασης καὶ καταγγέλει ἀκόμη περισσότερο τὸν ὄμηδον καὶ κεφαλαιοκρατικὸν καὶ ἱμπεριαλιστικὸν χαρακτῆρα τοῦ παρόντος πολέμου, τὸν ὁποῖον, ἐκμεταλλευθέντες τὴν εὐπιστίαν τῶν λαῶν, παρέστησαν ὡς πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ δικαίου. Ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νά ἔλθῃ εἰς σχέσιν μὲ τὰς σοσιαλιστικὰς χώρας.

2) Στιγματίζει τὰς ἱμπεριαλιστικὰς ἀξιώσεις τῶν δυνάμεων μικρῶν καὶ μεγάλων καὶ καταγγέλλει τὴν μιλῶσαν «περὶ Κ.Τ.Ε.» ἡ ὁποία εἰς χεῖρας τῶν ἀστικῶν κυβερνήσεων κατανατᾷ μίαν συμμαχίαν τῶν κεφαλαιοκρατικῶν κρατῶν διὰ τὴν διατήρησιν τῆς κυριαρχίας των ἐναντίον τῆς διεθνοῦς ἐπαναστάσεως.

Ἐκδηλουμένων τῶν ὁρέξεων τῆς, ἡ ἀστικὴ τάξι ἀποδεικνύει πλέον φανερά, ὅτι εἶναι: ἀνίκανος ν' ἀναδιοργανώσῃ μίαν πραγματικὴν Κ.Τ.Ε. Ἡ πραγματικὴ Κ.Τ.Ε. καὶ ἡ ἐξασφάλισι τῆς ἐλευθερίας συμβιώσεως τῶν λαῶν δύναται νά προέλθῃ μόνον ἀπ' τὴν Διεθνή τῶν Ἐργαζομένων, ἀπελευθερωμένων τῆς κεφαλαιοκρατικῆς πίεσεως».

Ἡ Διοίκησι τοῦ ΣΕΚ

«Ριζοσπάστης», 30.5.1919.

Ο ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΣΜΟΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΟΡΡΑ

Ἐνῶ στή παλιὰ Ἑλλάδα γεννιέται ἡ μπολσεβίκικη τάση, στή προλεταριακὰ κέντρα τῆς Μακεδονίας καί Θράκης ὁ μπολσεβίκισμός ἔχει μιὰ εὐρύτερη διάδοση.

Σ τ ἡ Σ α λ ο ν ί κ η , σὶ ἀριστερὰ τῆς Φεντερασιόν, δροῦνε δυὸ ὀργανώσεις μὲ μπολσεβίκικες τάσεις. Τὸ Βουλγάρικο Σοσ. κέντρο Θεσσαλονίκης καί ἡ Μακεδονικὴ Ὅργανωση τοῦ Γκαλβίνωφ. Κι οἱ δυὸ αὐτὲς ὀργανώσεις ἦσαν Βουλγάρικης προέλευσης.

Σ τ ἡ Β ο υ λ γ α ρ ί α , μὲ ἡγήτη τὸν Μπλαγκόεφ, τὸ κίνημα ἦταν πρωτοπόρο μέσα στὰ ὄρια τῆς Βαλκανικῆς. Παράλληλα μὲ τὸ σχίσμα πού ἔγινε στὰ 1903 ἀνάμεσα στοὺς μπολσεβίκους καὶ τοὺς μενσεβίκους, εἴχαμε ἀντίστοιχο σχίσμα στὴ Βουλγαρία τὴν ἴδια χρονιά. Χώρισε τοὺς Τέσνιδες (στενοὺς) πού ἀνταποκρίνονταν στοὺς μπολσεβίκους, καὶ τοὺς Σιρόκοι (Φαρδειοὺς) πού ἀντιστοιχοῦσαν στοὺς μενσεβίκους. Οἱ «στενοὶ» ἦσαν ὑπὲρ τοῦ συγκεντρωτισμοῦ τῆς ὀργάνωσης καὶ τῆς στενῆς δουλειᾶς χωρὶς νὰ ὑποτιμοῦν τὴ φαρδεϊὰ δρᾶση. Οἱ Φαρδειοὶ ἦσαν ἀντίθετα ὑπὲρ τῆς φαρδεϊᾶς μεταρρυθμιστικῆς πολιτικῆς δρᾶσης.

Ὁ Μπλαγκόεφ, ἔντας φοιτητῆς στὴ Πετρούπολη (1880), συνδέθηκε μὲ τὸ Λένιν καὶ τὸ Πλεχάνωφ κι ὅταν ἐξορίστηκε γιὰ τὴ δρᾶση του γύρισε στὴ Βουλγαρία θερμὸς ὑποστηρικτῆς τοῦ μπολσεβίκισμοῦ.

Τὸ Βουλγάρικο Σοσ. Κέντρο τῆς Σαλονίκης ἄρχισε μιὰν ἀδιάλλακτη πάλη κατὰ τῆς Φεντερασιόν γιὰ τὴ συνεργασία μὲ τοὺς Νεότουρκους ἀξιοματικούς, γιὰ τὸ μπλόκ πού ἔκανε μὲ τοὺς τέκτονες, γιὰ τὸν δημοσπονδιακὸ ὀργανισμὸ τῆς καὶ γενικὰ γιὰ τὴ δεξιὰ ρεφορμιστικὴ ταχτικὴ τῆς.

Στὴν Ἀνατολικὴ Μακεδονία, κατὰ τὴ βουλγாரικὴ κατοχὴ — ἀφηγεῖται ὁ Κορδάτος — οἱ βούλγαροι σοσιαλιστὲς εἶχαν κάνει μιὰν ἀξιόλογη προπαγάνδα, μπολσεβίκικου περιεχομένου. Ὁ σοσιαλισμὸς εἶχε ριζώσει μέσα στὶς Μακεδονικὲς φαμίλιες. Στὰ σπῆτια ἔβλεπες Μάρξ, Μπέμπελ, Λίμπνεχτ, Ζωρές. Οἱ ἐργάτες διάβαζαν τὸν Ἑργ. Ἀγώνα. Ὅχι τὸ «Σοσιαλισμὸ» τοῦ Γιαννιοῦ. Δὲν συμπαθοῦσαν τὴ Φεντερασιόν. Παντοῦ φυσοῦσε σοσιαλιστικὸς ἀέρας. Ἀντιπολεμικός. Παντοῦ κατάκριναν τοὺς Σίδερη, Κουριέλ καὶ Π. Δη-

μητράτο πού πήγαν στὴ «σημιαχική» Συνδιάσκεψη τῶν Αὐτικῶν ἱμπεριαλιστῶν.

Ὁ Δ η μ η τ ρ ῶ φ . στὰ 1917, λίγο μετὰ τὴ Ρώσικη ἐπανάσταση κατέβηκε στὴ Δ ρ ἄ μ α , πού τότε εἶχαν καταχτήσει οἱ Βουλγαρογερμανοὶ (1915). Μετάφερε μῆνυμα τῆς Κ.Ε. τῶν «στενῶν» γιὰ τὴν ἐπέχταση τῆς ἐπαναστατικῆς τριτοδιεθνοιστικῆς δράσης στὴ Βαλκανική. Ὁργάνωσε μιὰ σύσκεψη τῶν Δραμινῶν σοσιαλιστῶν ἔπου μίλησε γιὰ τὴν Ὀχτωβριανὴ Ἐπανάσταση καὶ γιὰ τὰ καθήκοντα τοῦ κομμουνισμοῦ στὴ Βαλκανική. Προσπάθησε ν' ἀναδιοργανώσει τοὺς καπνεργάτες. Διώκεται. Τὸν κρύβουν. Τὸν φυγαδεύουν.

Ἔτσι οἱ Τέσνιδες δοῦθάνε ἄμεσα τὸ μπολσεβίκισμὸ στὴ Μακεδονία πού περνάει στὴ παλιὰ Ἑλλάδα ἀπὸ πολλὰ κανάλια.

Διὰ μέσου τῆς Βουλγαρίας οἱ μπολσεβίκικες ἐφημερίδες ἸΣ-ΚΡΑ (Σπίθα) καὶ ΡΑΜΗΟΤΝΙΤΣΕΣΜΟ ΝΤΙΕΛΟ (Ἐργατικὴ Ὑπόθεση) ἔφταναν μέχρι τὴ Μακεδονία.

Τὸ Ρ ο υ μ α ν ι κ ὸ κίνημα, μ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸ Ρακόφσκου, ἀποχτάει μιὰ θέση ἡγετικὴ μέσα στὰ Βαλκάνια.

Ὁ Κ ρ ῖ σ τ ι α ν Ρ α κ ὸ φ σ κ υ , ἀπ' τὸ Κότζε τῆς Βουλγαρίας, διακρίθηκε ὡς ἡγέτης τοῦ Βαλκανικοῦ καὶ παγκόσμιου κινήματος. Πῆρε μέρος στὸ Τσίμερβαλντ καὶ Κίενταλ, στέλεχος τῆς Ἀριστερᾶς τῶν συνδιασκέψεων αὐτῶν. Στὴ διάρκεια τοῦ πόλεμου, φυλακίστηκε ἀπ' τὴ Ρουμανικὴ Κυβέρνηση γιὰ τὴ διεθνοιστικὴ του προπαγάνδα. Ἀπελευθερώθηκε ἀπ' τὸ στρατὸ τῆς ἐπαναστατημένης Ρωσίας.

Δούλεψε στὴ ΕΣΣΔ ὡς πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Οὐκρανῶν Κομμουνιστῶν. Ἐγίνε μέλος τῆς Κ.Ε. τοῦ Οὐκρανικοῦ κόμματος καὶ τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ. τῆς ΕΣΣΔ. Χρησιμοποιήθηκε ὡς πρεσβευτὴς στὸ Παρίσι καὶ στὸ Λονδίνο. Ἐγίνε ἕνας ἀπ' τοὺς ἱδρυτῆς τῆς Κ.Δ. Στάθηκε ἀπ' τοὺς πρῶτους στὸ πλευρὸ τοῦ Τρότσκι κατὰ τῆς Σοβ. γραφειοκρατίας. Ἐξορίστηκε στὴ Σιδηρία (1928). Καὶ παρὰ τὴ δόλωσίν του, ἔφαγε 20 χρόνια φυλακὴ ἀπὸ τὸ Στάλιν.

Ὁ Ρακόφσκου, κατέβηκε στὴ Σαλλονίκη τὸ 1911 καὶ ἔκανε τρεῖς τοῦ γραφείου τῆς Β. Διεθνούς καὶ εἶχε μιὰν ὑπεύθυνη ἀνάμειξη στὸ διαβαλκανικὸ κίνημα καὶ στὴ Βαλκανικὴ Συνδιάσκεψη.

Κρατούσε αλληλογραφία με το Δρακούλι, ο οποίος είχε φήμη ηγέτου των Σοσιαλιστών στην Ελλάδα από την εποχή του Α' Συνεδρίου της Β' Διεθνούς, στο οποίο πήρε μέρος.

Ο Ρακόφσκυ, κατέβηκε στη Σαλονίκη το 1911 κι έκανε τρεις διαλέξεις στα γραφεία της Φεντερασιόν. Για το Έθνικό ζήτημα που είχε μιιά θαρύνουσα σημασία για ελάκαιρη την Εύρωπαϊκή Πολιτική, και για τη Βαλκανική Όμισπονδία.

Είναί άτύχημα που δέν μπόρεσε νά κατέβει στην Αθήνα όταν τον προσκάλεσε ο Δρακούλης. Η σύνδεση με τους σ. της Νεολαίας Αθηνών θά ήταν αναπόφευχτη και έποικοδομητική.

Σ τ ή Μ α κ ε δ ο ν ί α , ή Φεντερασιόν είχε έναν δυνατό αντίπαλο. Τό Γκαλβίνωφ. Πρωτοπόρο της σσ. όργάνωσης Μακεδόνων.

Ο Γ κ α λ β ί ν ω φ (1869 - 1929) εργάτης μαραγκός, προήλθε άπ' τις γραμμές του βουλγάρικου κόμματος, όργάνωσε στη Σόφια το 1895 τή πρώτη Μακεδονική - Σλαύική σοσιαλιστική όργάνωση. Συνάχτηκε με τους «στενούς» στο σχίσμα του 1903, κι έπηρεάζονταν άμεσα άπ' τους Μπολσεβίκους του Λένιν και τους στενούς του Μπλαγκόεφ.

Η όργάνωση του Γκαλβίνωφ με έδρα τά Σκόπια και τή Σαλονίκη, διεξήγαγε σκληρή πάλη κατά της ρεφορμιστικής Φεντερασιόν. Η στρατηγική των δύο τάσεων ήταν βασικά διαφορετική. Η Φεντερασιόν πίστευε ότι ο ρόλος των νεότουρκων άξιωματικών της επανάστασης του 1908 ήταν προσδευτικός (!) κι ότι ή άπελευθέρωση των καταπιεζόμενων έθνοτήτων άπ' την Όθωμανική κυριαρχία θά γίνει στα πλαίσια της Τουρκίας με μεταρρυθμίσεις.

Ο Γκαλβίνωφ αντιμετώπιζε σωστά, σοσιαλιστικά, ταξικά, τό πρόβλημα της άπελευθέρωσης των έθνοτήτων, ενάντια στους νεότουρκους για μιιά άνατροπή του Όθωμανικού ζυγού με εργατική επανάσταση. Υπεράσπιζε, ότι ή έθνική άπελευθέρωση περνάει άπ' τή κοινωνική, με φορέα τό προλεταριάτο.

Η θέση του Γκαλβίνωφ ήταν β ι α ρ κ ο ε π α ν α σ τ α - τ ι κ ή . Ένώ ή Φεντερασιόν άκολουθούσε τή γραμμή των Όμπτσοντέλτσι συνεργασίας με τους άστους «δημοκράτες» ο Γκαλβίνωφ στη γραμμή μπολσεβίκων - στενών υπεράσπιζε τήν άδιάλαχτη πάλη των τάξεων.

Ἐνῶ ἡ Φεντερασιόν ἐδίδεπε τὴ λύση τοῦ ἐθνικοῦ στὴν «ἀναγέννηση» τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ὁ Γκαλβίνωφ μὲ μιὰ ἐπίσημην ἐκθεσὶν τοῦ πρὸς τὴ Β' Διεθνή (1910) ἐθαζε τὸ ἐθνικὸ πρόβλημα στὰ πλαίσια τῆς Βαλκανικῆς Σοσιαλιστικῆς Ὁμοσπονδίας.

Πάνω ἀριστερὰ ὁ Ραδέκκο σὲ μιὰ ομάδα ἀντιπολιτευομένων ποὺ μαζὶ μὲ τὸ Τρότσκι στέλνεται στὴ ἐξορία ἀπὸ τὸ Στάλιν.

Ἡ ἀντίθεση Μπεναρόγια - Γκαλβίνωφ συνδέθηκε μὲ ὀργανωτικὰ διαφορὰς. Ὁ Γκαλβίνωφ πολειοῦσε ἀσυμφιλίωτα τὸ δημοσπονδικὸ καθεστῶς τῆς Φεντερασιόν στὸ νόημα τοῦ Συγκεντρωτικοῦ καθεστώτος τῶν Ἰσχυροβιστῶν καὶ τῶν στενῶν. Πολειοῦσε τὴν κατὰ ἐθνότητες ἐργάνωση, παράλληλα μὲ αὐτὴ ποὺ ἡ Ἰσραηλιτικὴ Μπουόν παρουσίασε στὴ Ρωσία καὶ καταπολέμησε ὁ Λένιν.

Ἡ παραδοχὴ τῆς Φεντερασιόν στὴ Β' Διεθνή τὸ 1910 προκάλεσε, δικαιολογημένα, θύελλα διαμαρτυριῶν ἀπ' τὴν ομάδα Γκαλβίνωφ, γιατί ἔγινε ὄχι στὴ βάση ἀρχῶν, ἀλλὰ μὲ κριτήριον τὴν μεγάλη ἐπιρροή τῆς Φεντερασιόν. Τὸ γραφεῖο τῆς Β' Διεθνοῦς ἐκλίνε ὑπὲρ τῆς Φεντερασιόν. Ἡ εὔνοια ἔγινε ὀλοφάνερη ὅταν ἐστειλε τὸ Ραδέκκο, στὰ 1911, στὴ Σαλονίκη κι ἔκανε στὰ γρα-

φεία της Φεντερασιόν τρεις διαλέξεις για τὸ Ἐθνικὸ καὶ τὴ Βαλκανικὴ Ὅμοσπονδία. Ἡ συμπαράσταση τοῦ Ραχόφσκυ στὴ Φεντερασιόν ἴσως δὲν ἦταν ἀσχετὴ μὲ τὴν εὐθυγράμμιση μαζὺ της στὴ σφαλερῆ κοινὴ ἀποψη τοῦ Ραχόφσκυ ὅτι: «Ἡ νεοτουρκικὴ ἐπανάσταση ἦταν σπουδαῖος παράγων γιὰ τὴ λύση τῶν προβλημάτων τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας» (1909).

Ἡ σύγκρισις γιὰ τὸ κίνημα τῶν νεότουρκων ἦταν γενικότερη. Ὅταν ξέσπασε ἡ ἐπανάστασί τους τὸ 1908, κι ἐπακολούθησε μιὰ ἐπαναστατικὴ ἀνοδος μὲ ταξικὲς ζυμώσεις, διαδηλώσεις, ἀπεργίες, κλπ., πού ἔφεραν διεκδικητικὰ αἰτήματα στὸ κοιμῆτο, ὄλος ὁ σοσ. τύπος τῆς Β' Διεθνούς (ἐκτὸς τῶν μπολσεβίκων τοῦ Γκαλβίνωφ), ὑποστήριξε ἐνεργητικὰ τὸ πραξικόπημα τῶν νεότουρκων.

Ἀλλὰ μόλις ἐξαπολύθηκε ἡ ἐπίθεση κατὰ τῶν σοσιαλιστῶν, καὶ τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἡ Β' Διεθνὴς ἀναγκάστηκε νὰ κάνει στροφὴ 180 μοιρῶν. «Οἱ Νεότουρκοι ξεπέρασαν ἀκόμα καὶ τὸ παλιὸ καθεστῶς τοῦ Χαμίτ σὲ πράξεις ἐγκληματικῆς βίας» κατάγγειλαν οἱ βούλγαροι στενοὶ κι οἱ Σέρβοι στὸ συνέδριο τῆς Κοπεγχάγης (1910). Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα, οἱ ὀμπορτουμιστὲς τῆς ἐποχῆς τοῦ σταλινισμοῦ, ἐπανάλαβαν τὸ λάθος — προδοσία — τῆς ὑποστήριξης τῶν στρατιωτικῶν «δημοκρατικῶν» «σοσιαλιστικῶν» προσηλωμένων, ὅπου ἀξιωματικοὶ ἀστοὶ - μικροαστοὶ, προσηλωμένοι στὴ παράδοση τοῦ Κράτους καὶ τοῦ στρατοῦ τῆς ἀστικῆς τάξης, κυνηγώντας δόξα καὶ γαλόνια, ἀπόδειξαν τελικὰ ὅτι ἦσαν ὄργανα τῆς ἀντεπανάστασης, π.χ. Τσάγκ - Κάι - Σέκ. Πιλοσόφσκυ, Πάγκαλος, Μπεν-Μπελά, Νάσερ, Τόρες, Καρβάλιο κ.τ.ρ.

Σ τὴ Κ ω σ τ α ν τ : ν ο ὀ π ο λ γ ι , κέντρο τῆς Ὄθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἀναπτύχθηκε τὸ σοσιαλιστικὸ κίνημα μέσα σ' ὅλες τὶς ἐθνότητες, Ἑλλήνων, Ἀρμένιδων, Σέρβων, Βουλγάρων, Σλαβομακεδόνων καὶ Τούρκων σ' ἓνα σημαντικό ἐπίπεδο.

Ἰδιαιτέρου ρόλου σ' αὐτὸ ἐπαιξε κι ὁ Γερμανοεβραῖος Χέλφαντ Ἀλεξάντερ Ἰσραήλ, γνωστὸς ὡς Π ά ρ β ο υ ς . Εἶναι ὁ Πάρβους πού ὄντας ἀποσυνδεδεμένος ἀπ' τὸ ἐνεργὸ κίνημα κι ἐργαζόμενος στὸ Γερμανικὸ προξενεῖο μεσολάβησε στὴ Γερμ. Κυβέρνηση γιὰ τὸ πέρασμα τοῦ Λένιν πρὸς τὴ Ρωσία στὸ κλειστὸ θαγόνι.

Ὁ Πάρβους ἔδρασε στὴ Ρωσία πολλὰ χρόνια. Πῆρε μέρος

στήν επανάσταση, του 1905. Έξορίστηκε στη Σιθηρία (1906), κι είχε στενές σχέσεις με τον Τρότσκι. Σ' αυτόν οφείλεται ή διάδοση στó χώρο τής Βαλκανικής, τής θεωρίας τής διαρκούς επανάστασης, πού, έμβρυώδικα, παρουσίασε ο Πάρβους κι ανάπτυξε σέ μιá μεγαλοφυή σύλληψη, ο Τρότσκι. Στή πολυεθνική Όθωμανική αυτοκρατορία τó εργατικό κίνημα θά έπρεπε νά γίνει ο σπυροφόρος τής αυτοδιάθεσης μέχρι ανεξαρτησίας τών καταπιεζόμενων έθνοτήτων και τής λύσης τού άγροτικού προβλήματος, ολοκληρώνοντας τήν άστικοδημοκρατική επανάσταση, στή, σοσιαλιστική, και κάνοντας έτσι διαρκή τήν επανάσταση.

Η ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΒΕΛΓΡΑΔΙΟΥ

Μετά τήν επανάσταση, τών νεότουρκων, τó ξέσπασμα τών μαζών πού πίστεψαν πώς κατάχτησαν μιá πραγματική έλευθερία, και ή ανάπτυξη τής άπεργιακής πάλης για διεκδικήσεις κλπ. προκάλεσε μιá βίαιη αντίθεση καταστολής τού κινήματος. Οί νεότουρκοί έδωσαν σέ έներγεια ένα νομοσχέδιο «δημοσίας ανάγκης» κατά τών άπεργιών. Άλλά μ' αυτό τó τρόπο αντί νά πνίξουν τó κίνημα προκάλεσαν θύελα διαμαρτυριών και κινητοποιήσαν γι' άποκορύφωμα ένα συλλαλητήριο - άνθρωποθάλασσα στη Σαλονίκη, με συμμετοχή όλων τών σοσιαλιστικών οργανώσεων. Η κατάρευση τών άυταπατών για τούς νεότουρκους και οί χαμιτικές μέθοδές τους, έσπρωξαν πρós τήν ένότητα τών σοσ. δυνάμεων, στá πλαίσια τής Βαλκανικής χειρσνήσου.

Τó σύνθημα για μιá Δημοκρατική Όμοσπονδία τών βαλκανικών λαών κατάχτησε πλατειές συμπάθειες στις μάζες, πού ήθελαν νά άποτινάξουν τόν τούρκικο ζυγό. Έτσι έγινε ή 1η Συνδιάσκεψη τών σοσ. οργανώσεων τής Βαλκανικής.

Τό Σοσιαδημοκρατικό Κόμμα τής Σεβίξ, πού είχε ίδρυθεί στá 1903, κι είχε ήγέτες τούς Ντράκοβιτς και Τούκοβιτς, ανάπτυξε πρωτοβουλία κι όργάνωσε τις σοσιαλιστικές ομάδες πού δρούσαν κάτω άπ' τó ζυγό τού χαμιτικού καθεστώτος, και τώρα τών Νεότουρκων.

Η 1η Βαλκανική Συνδιάσκεψη πού έ-

γινε στὰ 1909 στὸ Βελιγράδι, ἦταν ἡ ἀποκρυστάλλωση, πολὺμοχθης προσπάθειας. Ἐγίνε ἀκριθῶς ἕταν οἱ Νεότουρκοι ἀρχισαν λυσασμένη ἐπίθεση, κατὰ τῶν σοσιαλιστῶν.

Σ' αὐτὴ πῆραν μέρος 10 ὀργανώσεις: Σερβίας, Μαυροβουνίου, Σλοβενίας, Βοσνίας, Ἑρζεγοβίνης, Μακεδονίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας καὶ Τουρκίας. Ἡ Φεντερασιόν κι ἡ ὀργάνωση Γκαλδίνωφ.

Ἐκεῖ ὁ Τούκοβιτς εἰσγγήθηκε κοινὸ ἀγῶνα ἀπελευθέρωσης. Διαδηλώθηκε ἡ ἀλληλεγγύη, ἐνάντια στὸ σωβινισμό τῆς μοναρχικῆς ἀστικῆς τάξης τῆς Τουρκίας γιὰ τὴν αὐτοδιάθεση τῶν καταπιεζόμενων ἐθνοτήτων μέχρις ἀποχωρισμοῦ, ὄχι διὰ μέσου μιᾶς ἐπέμβασης ἀξιοματικῶν ἀλλὰ: «μὲ τὴ μόνη, κοινωνικὴ δύναμη, τὴν ἀνεξάρτητη, ἐπέμβαση τοῦ προλεταριάτου».

Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (1911)

Μιὰ καινούργια περίοδος ἄρχισε πιά γιὰ τὸ βαλκανικὸ σοσιαλιστικὸ κίνημα. Οἱ συσσωρευμένες ἐθνικὲς καὶ κοινωνικὲς ἀντιφάσεις τοῦ «μεγάλου ἀσθενοῦς» καθεστῶτος τῆς Ὄθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, πού προκάλεσαν τὸ πραξικόπημα τοῦ 1908, ἔδωσαν μιὰ ὄθηση, στὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα.

Ἄλλὰ καὶ τὸ σοσιαλιστικὸ κίνημα συγκλονιζόταν ἀπ' τὴν ἱστορικὴ ἀντίφαση τοῦ ρεφορμισμού καὶ τοῦ ἐπαναστατικοῦ Μαρξισμού. Ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στὸ Βουλγάρικο Κέντρο, τὸ Κέντρο Σκοπίων (Γκαλδίνωφ) ἀπ' τὴ μιὰ, καὶ τὴ Φεντερασιόν ἀπ' τὴν ἄλλη, προκάλεσε μιὰ συμφυλιωτικὴ ἐπέμβαση τῶν σοσιαλιστῶν τῆς Κωνσταντινουπόλης καὶ μιὰ συνδιάσκεψη.

Αὐτὴ ἔγινε τὸ Γενάρη, 1911 στὴ Σαλονίκη, μὲ 5 ἀντιπρόσωπους τῆς Φεντερασιόν, 4 τοῦ Βουλγάρικου Σοσ. Κέντρου, 5 τοῦ Σοσ. Κέντρου Σκοπίων, 1 τοῦ Σοσ. Κέντρου τῆς Πόλης, 1 τοῦ Τέτοβο, 1 τῆς Μητροβίτσας, 1 τοῦ Γκολούσεβο. Ἐκεῖ ἐπικράτησαν οἱ ἀπόψεις τῆς Φεντερασιόν γιὰ τὴν ὁμοσπονδιακὴ μορφή ὀργάνωσης, καὶ τοῦ Βουλγάρικου Κέντρου γιὰ τὴ σωστὴ ἐριμνητεία τῶν ἀρχῶν τοῦ Μαρξισμού. Ἄλλὰ οἱ διαφορὲς ἀρχῶν δὲν παίρνουν συμβιβασμούς. Κι ἀποφασίστηκε ἡ σύγκληση Συνέδριου γιὰ τὴν ἀντιμετώ-

πιση τῶν προβλημάτων τοῦ σοσιαλισμοῦ στὴν Ὀθωμανικὴ ἐπικρά-
τεια.

Η ΙΔΡΥΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΣΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ (1915)

Ὁ Παγκόσμιος πόλεμος τοῦ 1913 ἔδωσε νέα ὄψη, στὸ ἐ-
παναστατικὸ κίνημα τῆς Βαλκανικῆς. Ἡ ἴδια ἀνάγκη ποὺ προκά-
λεσε τὴ συγκέντρωση τοῦ Τσίμερβαλντ, ἔκανε ἐπιταχτικὴ τὴ συγ-
κέντρωση τῶν δυνάμεων τῶν σοσ. ὁργανώσεων τῆς Βαλκανικῆς.
Τὰ κόμματα τῆς Βαλκανικῆς ἀντέζαν περισσότερο ἀπ' τὸ σοσιαλ-
πατριωτικὸ κατρακύλισμα τῶν προδοτῶν. Ἐπρεπε ἕμως νὰ ξεκα-
θαρίσουν τὶς θέσεις τους ἀπέναντι στὰ νέα ρεύματα ποὺ παρουσιά-
στηκαν καὶ τὶς γραμμὲς τους ἀπ' ὅλα τὰ δειά, συνθηκολόγα, κι
ἐμπορτουμιστικὰ στοιχεῖα. Ἐπρεπε νὰ πάρουν θέση, ἀπέναντι στὸ
πόλεμο. Καὶ νὰ προπαρασκευάσουν τὴ μετατροπὴ τοῦ πόλεμου σ'
ἐπανάσταση, δίνοντας διέξοδο στὶς ἐπαναστατικὲς ἀντιπολεμικὲς
διαθέσεις ποὺ προκάλεσαν τὰ δεινὰ τοῦ πόλεμου στὶς μιάξες.

Ἔτσι, παρὰ τὶς συνθήκες παρανομίας ἐγινε ἡ Ἰδρυτικὴ Συν-
διάσκεψη τῆς ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝ-
ΔΙΑΣ στὸ Βουκουρέστι.

Σ' αὐτὴ πῆραν μέρος ὁ Ρακόφσκυ, Μπουζόρ, Γκερέα - Ντοιμ-
προυτσάνο (Ρουμανία, Σερβία), ὁ Μπλαγκόεφ, Δημητρώφ, Κολά-
ρωφ (Βουλγαρία) καὶ Σίδερης (Ἑλλάδα) ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς
Φεντερασιόν.

Ἡ Συνδιάσκεψη στάθηκε στὸ ὕψος τῆς. Ἀνέβασε τὸ προγραμ-
ματισμὸ τοῦ Βαλκανικοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἐπεξεργάστηκε γραμμὴ
κατὰ τοῦ ἱμπεριαλιστικοῦ πόλεμου. Ψήφισε ἀπόφαση διεθνιστικὴ
κατὰ τῶν δύο καπιταλιστικῶν συνασπισμῶν. Ἐβγαλε ἀντιπολεμικὴ
διακήρυξη. Ὀργάνωσε σχετικὲς συγκεντρώσεις. Ἦταν ἓνα εἶδος
τοπικοῦ Τσίμερβαλντ.

Οἱ Βούλγαροι πάλαιψαν καὶ πέτυχαν τὸν ἀποκλεισμὸ τῶν
ρεφορμιστικῶν «φαρδιῶν» Βουλγάρων, συνεχίζοντας μὲ συνέπεια

τὸ σχίσμα τοῦ 1903. Ἀλλὰ δὲν ἐδειξάν τὴν ἴδια συνέπεια καὶ ἐνάντια στὴ Φεντερασιόν. Ὑποδέχτηκαν μάλιστα τὸ Σίδερν στὴ Σόφια «μὲ φιλοφροσύνη», ὅπως θεβαίωσε ὁ Μπεναρόγιας. Καὶ τὸν ἐπρόβαλαν σὲ συγκέντρωση ὅπου μίλησε «κατὰ τοῦ πόλεμου».

Ἦξεραν ὅτι ὁ Σίδερνς ὅπως οἱ Κουριέλ καὶ Π. Δημητράτος εἶχαν περάσει τοὺς συνδυασμοὺς τοῦ μοναρχικοῦ Γούναρη στὶς ἐκλογές τοῦ 1915. Κι ὅτι οἱ ἐργάτες τοὺς εἶχαν καταδικάσει γι' αὐτὸ στὴ συνείδησί τους.

Ἦξεραν ὅτι ἡ Φεντερασιόν δέχτηκε αὐτὴ τὴν ἐκλογικὴ στή-πραξη, μὲ τὸ ἀπατηλὸ ἐπιχείρημα ὅτι οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Γλύξμπουργκ καὶ φίλοι τῶν Χοετζόλερν, ἦσαν δῆθεν κατὰ τοῦ πόλεμου πλαστογραφῶντας τὴν «οὐδετερόφιλη» πολιτικὴ τους. Κι αὐτὰ ὅλα σήμαιναν ἐπαίσχυντη προδοσία τῶν ἀρχῶν τοῦ Μαρξισμοῦ ἐνάντια στὸν ἐνδοκαπιταλιστικὸ πόλεμο. Τί σήμαινε λοιπὸν τὸ κορτάρισμα αὐτὸ πρὸς τὸ Σίδερν, καὶ τὴ Φεντερασιόν;

Πῶς δὲν ἔγινε καιμιά συζήτηση, στὴ Συνδιάσκεψη γιὰ τὴ στάση, τῆς δεξιᾶς Φεντερασιόν στὸ πόλεμο;

Ἄν κρίνουμε κι ἀπ' τὴ κατοπινὴ εὐθυγράμμιση, τῆς Βαλκανικῆς Ὀμοσπονδίας μὲ τὴ γραμμὴ τῆς «μακρᾶς νομίμου ὑπαρξῆς» τῆς Συνδιάσκεψῆς τοῦ 1922 τοῦ ΣΕΚ, θὰ διαπιστώσουμε συμφι-

ΓΙΩΡΓΗΣ ΔΗΜΗΤΡΩΦ

λιωτισμούς με εὐθύνη ὄλων τῶν τμημάτων τῆς Β. Ὀμοσπονδίας.

Ἡ Β.Ο. στέκονταν ψηλά στή συνείδηση τῶν Ἑλλήνων σοσιαλιστῶν, καὶ δικαιολογημένα. Δὲν ἀκούστηκαν κριτικὲς ἐναντίον τῆς. Ὁ Κορδάτος, ὁ Μπεναρόγιας, κι ὄλοι ὅσοι καταπιάστηκαν μετὴν ἱστορία μας, δὲν ἔκαναν καμιὰ νύξη ἐναντία στοὺς ἡγέτες τῆς Β. Ο.

Οἱ συνδιασχεφιακὲς ἀποφάσεις τῆς Β. Ο. ἦταν πρωτοποριακὲς, ὄχι ὁμῶς πάντοτε σωστὲς. Ξέρουμε, τί ὀλέθριο ρόλο ἐπαιξε ἀργότερα τὸ σύνθημα τῶν Κολάρωφ - Δημητρώφ γιὰ τὴν «ἀνεξάρτητη Μακεδονία καὶ Θράκη». Ὅπωςδὴποτε ὁ συμφιλιωτισμὸς ἀπέναντι στὴ Φεντερασιὸν χαλιναγώγησε τὴ κριτικὴ ἐναντίον τῆς στὴν Ἑλλάδα. Χρειαῖστηκε ἡ ἀδιαλαξία ἐνὸς Λιγδόπουλου κι ἐνὸς Τζουλάτι γιὰ νὰ κατασυντριβοῦν καὶ νὰ ἀποκλειστοῦν οἱ Σίδερης, Κουριέλ καὶ Π. Δημητράτος ἀπ' τὸ ΣΕΚ γιὰ μιὰ περίοδο. Σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα οἱ Ἕλληνες κομμουνιστὲς φάνηκαν συνεπέστεροι ἀπέναντι στοὺς Βούλγαρους.

ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΞΕΦΩΤΟ

Μετὰ τὴ Βαλκανικὴ Συμμαχία (16 - 5 - 1912) καὶ τὴν ἐκρηξη τοῦ Α' Βαλκανικοῦ πόλεμου κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ μετὰ τὴν κήρυξη τοῦ Β' Βαλκανικοῦ πόλεμου τῆς Νέας Συμμαχίας Ἑλλάδας, Σερβίας κατὰ τῶν Βουλγάρων, ὁ παγκόσμιος πόλεμος τοῦ 1914 δημιουργήσε φοβερὲς ἀναταραχὲς μέσα στὶς μάζες. Στὰ στρατιωτικὰ μέτωπα τὸ μῖσος κατὰ τοῦ πόλεμου θεριεύει. Στὰ μετόπισθεν ἡ πάλη τῶν τάξεων δὲν μπορεῖ νὰ καταπνιγῆί μετὰ τὰ μέσα τῶν στρατοδικείων καὶ τῆς ἀστυνομοκρατίας. Στὶς ἀρχὲς τοῦ πόλεμου μιὰ ἐξέγερση δὲν εἶναι δυνατὴ. Ὁ πόλεμος ἀποφασίζεται ὅταν ὁ ἔθνικισμὸς ἀφιονίσει κι ὑποτάξει τὶς μάζες. Μετὰ ὁμῶς ἔρχεται τὸ ἐπαναστατικὸ ξέφωτο.

Τὸν Αὐγούστο τοῦ 1916 οἱ ἐργάτες μεταλλείων στὴ Σέρφο ὀργανῶνονται καὶ προετοιμάζουν ἀπεργία ἀλλ' ἀντιμετωπίζουν Λόκ - Λουτ καὶ στρατὸ πού ἤρθε ἀπ' τὴν Ἀθήνα γιὰ τὴ «τάξη». Στὸ τέλος ματοκύλισαν τοὺς ἀπεργοὺς (4 νεκροὶ καὶ 34 λαβωμένοι, ἀστυνομικοὶ 3 καὶ 20 ἀντίστοιχα). Στὴ συνέχεια τὸ 1916 ξε-

σπάνε οι άπεργίες των σιδηροδρομικών Λαρισαϊκού, των ναυτεργατών, των τσιγαράδων Σαλλονίκης, κι άλλες στη Σύρα και στην Πάτρα. Μά ή πιό σημαντική έκρηξη του πόλεμου των τάξεων, έγινε στο Βόλο τό 1916, μέ την κήρυξη γ ε ν ι κ ή ς ά π ε ρ γ ί α ς.

Ό Π. Π. Σαλονικίός, πού ήταν επικεφαλής του Σωματείου Γκαρσονιών (στή δεκαετία του '20 ήταν από τά πιό σημαίνοντα στελέχη της Όργάνωσης Άρχαιομαρξιστών), άφηγείται: «Άφτή ή Γενική Άπεργία συγκλόνησε τό προλεταριάτο όχι μόνο στο Βόλο αλλά πανελλήνια. Στόν άγώνα κατέβηκαν οι τσιγαράδες, τσιγαράδες, καπνεργάτες, τά γκαρσόνια κι όλα τά επαγγέλματα. Οι επαγγελματίες έκλεισαν τά μαγαζιά τους από άλληλεγγύη».

Τό κράτος κήρυξε σέ κατάσταση άνάγκης τή πόλη και κουβάλησε στρατό. Έγιναν συγκρούσεις, βίαιες επιθέσεις κατά των άπεργοσπαστών.

Στήν άπεργιακή Έπιτροπή έκτός άπ' τό Π. Π. Σαλονικίο βρίσκονταν ό Καθαδίας, καπνεργάτης πού ήρθε άπ' τή Κωνσταντινούπολη κι ήταν ό πιό άνεβασμένος σοσιαλιστικά, κι οι σοσιαλιστές Θέος, Άποστολίδης, Κορδάτος κι άλλοι, ακόμα «τηγνήτζερς».

Ή άπεργία κράτησε 2 μήνες. Στο τέλος ήττήθηκε κι δλοι οι παραπάνω άγωνιστές έφαγαν μέχρι δυό χρόνια φυλακή ό καθ' ένας.»

Στό διεθνή στάβο της πάλης των τάξεων τά γεγονότα κλιμακώνονται επαναστατικά.

Σ τ ά 1 9 1 6 , στο Βερολίνο, ή διαδήλωση του Μάη μέ συνθήματα άντιπολεμικά είναι προμήνυμα. Σ τ ά 1 9 1 7 , ξεσπάει ή Φεβρουαριανή επανάσταση στη Ρωσία, τον Άπρίλη μαζί μαζική άπεργία στο Βερολίνο, τον Ίούνη άντιπολεμικές διαδηλώσεις στη Γαλλία και Γερμανία, τον Αύγουστο μαζί εξέγερση στο Τουρίνο, τό Νοέμβρη γενική άπεργία στη Φιλανδία, κι άντιπολεμική εξέγερση στο Βερολίνο. Σ τ ά 1 9 1 8 , τό Γενάρη, γενική άπεργία στην Αύστροουγγαρία, στη Λιών φυτάχνονται σοβιετ, αρχίζει ή Φιλανδική επανάσταση, τον Ίούνη έχουμε άπεργίες και διαδηλώσεις στην Αύστροουγγαρία, τό Σεπτέμβρη τίς ταρχές ρυζιού στην Ίαπωνία, τον Όχτώβρη επαναστατικές έκρήξεις στη Βιέννη και Βουδαπέστη. Στα 1919, εξέγερση τό Γενάρη στη Λεττονία, γενικές άπεργίες στη Σκωτία, «ματωμένη οδομάδα» στην

Αργεντινί, τὸ Μάρτι, γενική ἀπεργία στὸ Βερολίνο, καὶ στὴ Βαρκελώνη καὶ στὴ Γαλλία τὸ 1919 ἀπεργοῦνε 1.211.000 ἐργάτες

Στὴ Γερμανία, τὸ Νοέμβρι, τοῦ 1918 ξεσπάει ἡ ἐπανάσταση τῶν Σπαρτακιστῶν. Οἱ ἐργάτες, οἱ φαντάροι καὶ οἱ ναῦτες ἀνατρέπουν τὸ Κάιζερ. Φτιάχνουν σοδιέτ. Τρακόσοι Σπαρτακιστῆς τινάζουν στὸν ἀέρα τὸ πρωσσικὸ μιλιταρισμὸ. Ἡ Λούξενμπουργκ καὶ ὁ Λίμπκνεχτ θρίσκονται στὸ κολωφῶνα τῆς δημοτικότητάς τους γιατί κράτησαν χρυστάλλιν, θέση στὸ πόλεμο. Ἦγουνται τῆς ἐπανάστασης.

Στὴν Οὐγγαρία, τὸ Μάη τοῦ 1919, ξεσπάει ἡ ἐξέγερση μὲ ἡγέτη τὸ Μπέκ Κούν.

Αὐτὰ τὰ γεγονότα ἔδειχναν ὅτι ἡ κατάσταση ἦταν ἕμισα ἐπαναστατικὴ, ὅταν ἡ ἡγεσία τοῦ ΣΕΚ μὲ τοὺς Λιγδόπουλο, Τζουλάτι, Κομιώτη καὶ Ν. Δημητράτο κλήθηκαν νὰ πάρουν θέση στὸ χτίσιμο τῆς 3ης Διεθνούς. Οἱ ρυθμοὶ τῆς ἀνάδου τοῦ κινήματος ποὺ προκαλεῖ ὁ πόλεμος εἶναι οἱ πιὸ γοργοί. Μόνον ἡ δημιουργία ἐνὸς διεθνούς ἐπαναστατικοῦ ἐπιτελείου μποροῦσε νὰ κάνει δυνατὴ τὴν ἐκμετάλλευσή μιὰς τέτοιαις ἐπαναστατικῆς κατάστασης. Μόνον ἡ ἴδρυσή τῆς 3ης Διεθνούς μποροῦσε νὰ λύσει τὸ πρόβλημα τῆς σύνδεσης τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν μὲ τὴν ὑποκειμενικὴν κατάσταση ποὺ δραδυποροῦσε.

Αὐτὰ τὰ γεγονότα ἦταν προσκλητή-ριο γιὰ τοὺς Ἑλληνας τριτοδιεθνιστῆς. Γιὰ νὰ πᾶνε στὴ Μόσχα. Καὶ νὰ συμβάλουν στὴν οἰκοδόμησιν τῆς Τρίτης Διεθνούς. Ὅπως κι ἔγινε. Αὐτοὶ εἶχαν πιάσει τὸ ἐπαναστατικὸ νόημα τῆς ἐποχῆς. Ὁ δαιμόνιος Μπεναρόγιας ἔκανε θαύματα ὀργάνωσης τοῦ συνδικαλιστικοῦ τοιμέα. Ἀλλὰ μαζί μὲ τοὺς μεταρρυθμιστῆς τοῦ κέντρου καὶ τῆς δεξιᾶς τοῦ ΣΕΚ, δέν μποροῦσε νὰ πιάσει τὸ παλμὸ τῆς ἐπανάστασης.

Ὅταν στὴν ΕΣΣΔ ὁ Κάμενεφ διάβαζε τὸ κατάλογο τῶν πρώτων κομισάρων, ξεσπάγανε χειροκροτήματα, ἰδιαίτερα στὰ δνόματα τῶν Λένιν-Τρότσκι, ἔγραφε ὁ Ρίγντ. Κι ὁ ἀντίπαλός τους προκάλεσε παραλήρημα ἐνθουσιασμοῦ στοὺς ἐπαναστάτες ὅλης τῆς ὑδρόγειου. Ἀλλ' ἐν ὁ ἀπολογισμὸς γιὰ τὴ Ρωσία ἦταν θριαμβευτικός, στὴν Εὐρώπη ἡ ἐπανάσταση καταπνίγηκε.

Τὴν ἐξέγερση στὴ Γερμανία διαδέχτηκε ἡ «τάξη». Τὰ σοβιὲτ συντρίφτηκαν. Ἡ Λούξεμπουργκ καὶ ὁ Λίμπκνεχτ δολοφονήθηκαν. Τοὺς δολοφόνησαν οἱ σοσιαλπροδότες ποὺ κυβερνοῦσαν τὴ Γερμανία, Σάϊτιμαν καὶ Νόσκε. Μετὰ τὴ θύελλα τῆς ἐπανάστασης ἡ Λούξεμπουργκ βρέθηκε πολτοποιημένη μετὶ τῆς κοντακιῆς καὶ διάτρητη ἀπ' τῆς σφαίρες τῶν «σοσιαλιστῶν» δημίων.

Τὴν ἐπανάσταση στὴν Οὐγγαρία, ὕστερα ἀπὸνα τρίμηνο κυριαρχίας τοῦ προλεταριάτου, τὴ συντρίψαν. Τὸν Αὐγουστο τοῦ 1919 ἡ ταφόπλακα τῆς ἀντεπανάστασης εἶχε σκεπάσει τὴν καταπιωμένη Οὐγγαρία.

Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ἀνάμεσα στὸ Κόκκινο Στρατὸ καὶ τοὺς ἀντεπαναστάτες Κολτοῦκ-Ντενίκιν-Βράγγελ, εἶχε κιόλας ἀνάψει. Ἡ ἐπέμβαση τῶν Ἀγγλο-Γάλλων μπεριαλιστῶν στὸ Νοβοροσίσκ, στὴν Ὀντέσσα, στὴ Σεβαστούπολη ἀναγγέλθηκε τὴ στιγμὴ ποὺ τὸ Α' συνέδριο τοῦ ΣΕΚ (17-23) 11) 1918) εἶχε συνέλθει.

Οἱ πιὸ δεξιοί, οἱ πιὸ αἰσχροὶ σοσιαλπροδότες, τάχτηκαν στὸ πλευρὸ τῶν κυβερνήσεών τους, στὸ ἀντίθετο ὁδόφραγμα, μετὶ τὴν ἀντεπανάσταση κατὰ τῶν «ἀναρχικῶν», «κομμουνάρων».

ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΣΤΟ ΣΕΚ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ ΣΤΗ Γ' ΔΙΕΘΝΗ

Οἱ συγκλονιστικὲς εἰδήσεις ποὺ ἐρχόντουσαν ἀπὸ παντοῦ δημιουργήσαν ἀγωνιώδηκα προβλήματα στὴν τριτοδιεθνιστικὴ διοίκηση τοῦ ΣΕΚ, τῶν Λιγδόπουλου, Τζουλάτι, Κομιώτη. Μπορεῖ νὰ βρισκόνται στὸ ἴδιο κόμμα, στὴν ἴδια διεθνή μετὶ τοὺς σοσιαλπροδότες; Μπορεῖ νὰ βρισκόνται στὴν ἴδια διεθνή καὶ στὰ κόμματά της μαζὺ μετὶ τὸ Κάουτσου, Σάϊτιμαν, Νόσκε, Ντάν, Ἀξεδροντ, Χέντερσον, Τόμας, Λονγκέ, Τουράτι, Σερράτι καὶ Σία;

Οἱ ἀριστεροὶ τοῦ ΣΕΚ (Λιγδόπουλος, Τζουλάτι, Κομιώτης, Ν. Δημητράτος) ἀποφάσισαν νὰ σπάσουν ἀπ' τοὺς δεξιούς ρεβιζιονιστῆς. Πάνω στὴ κατεύθυνση ποὺ χάραξαν οἱ 21 ὄροι προσχώρησης στὴ Γ' Διεθνή. Τὸ σχίσμα γίνονταν ἀναπόφευχτο ἀπ' τὴν ὄξυνση ποὺ πῆραν οἱ θαυμάτες δι-

αφορές αρχών μετά τὸ συνέδριο. Ἐδλεπαν ὅτι ὁ δρόμος τοῦ Ἑλ-
λινικοῦ τιμήματος πρὸς τὴ Διεθνή θὰ φράσσονταν ἂν οἱ τριτοδιε-
θμιστὲς δὲν ἔστρεφαν τολμηρὰ τὸ πηδάλιο τοῦ ΣΕΚ πού κρατοῦσαν
σὰ χέρια τους ἀπὸ τὴ Β' στῆ Γ' Διεθνή.

Πῆραν λοιπὸν τὴν ἱστορικὴ ἀπόφαση: Νὰ σπάσουν ἀπ' τοὺς
ὀππορτουμιστὲς καὶ νὰ προσχωρήσουν στὴ Γ' Διεθνή. Στάθηκαν ἀπ'
τοὺς πρώτους στὶς ἐπάλξεις τῆς Γ' Διεθνούς. Πολέμησαν ἀδιάλ-
λαχτα ὅλες τὶς ἀναθεωρητικὲς τάσεις γιατί ἤξεραν ὅτι μόνον ἔτσι
θὰ ρίζωνε ἡ ΝΕΛ ΔΙΕΘΝΗΣ. Κι ἀναμφισβήτητα ἀνταποκρίθηκαν
σὰ αἰσθήματα συμπάθειας τῶν μαζῶν πρὸς τὸ νέο ρεῦμα τοῦ ἐπα-
ναστατικοῦ κινήματος πού διατηροῦσε τὴ μαρξιστικὴ παράδοση.

Οἱ δεξιὸι ἀντέδρασαν λυσσαλέα. «Ἡ ἀριστερίζουσα Κ. Ἐπι-
τροπὴ — ἔγραφε ὁ Μπεναρδῳγίας — πῆρε αὐτοβούλως αὐτὴ τὴν ἀ-
πόφαση». «Αὐτοβούλως!» Ἡ διοίκηση τοῦ ΣΕΚ μπορούσε κι ἔπρε-
πε νὰ πάρει μιὰν ἐπιταχτικὴ κι ἐπιβαλλόμενη ἀπ' τὰ γεγονότα ἀ-
πόφαση. Ἡ ἱστορία δικαίωσε τὴ πρωτοβουλία αὐτῆ. Ἡ προσχώ-
ρηση ἦταν ἐπιταχτικὴ. Κι ἔπρεπε νὰ γίνεαι ἄμεσα. Στὴ Μόσχα ἦ-
ταν νὰ γίνεαι τὸ Πρῶτο Συνέδριο τῆς Γ' Διεθνούς. Κι ἔγινε στὶς
2-6 τοῦ Μάρτη 1919. Πιὸ μπροστὰ ἦταν νὰ γίνεαι, κι ἔγινε, ἡ Συν-
διάσκεψη τῆς Βαλκανικῆς Ὀμοσπονδίας στὴ Σόφια.

Ἡ Κομμουνιστικὴ Ἀριστερὰ ἔπρεπε νὰ δώσει τὸ παρὼν σ'
αὐτὰ τὰ συνέδρια. Καὶ πραγματικὰ ἀνταποκρίθηκε στὸ ὑπέρτατο
αὐτὸ καθήκον. Ἐστειλε τὸ Λιγδόπουλο στὴ Βαλκανικὴ Ὀμοσπον-
δία. Ἡ ἔκθεση Μπεναρδῳγίας δεβαιώνει τὴ συμμετοχὴ τοῦ Λιγδό-
πουλου στὴ Βαλκανικὴ Συνδιάσκεψη. Ἐτσι, ἕμιμεσα ἀντιπροσωπεύ-
τηκε στὸ Ἰδρυτικὸ Συνέδριο τῆς Γ' Διεθνούς.

Στὸ Ἰδρυτικὸ Συνέδριο τῆς Γ' Διεθνούς πῆραν μέρος: Λύ-
στρια, Ἑσθονία, Φιλλανδία, Οὐγγαρία, Λεττονία, Λιθουανία, Πο-
λωνία, Οὐκρανία, Νορβηγία, Σουηδία, Ἀμερικὴ, Ἑλβετία, καὶ ἡ
ΕΣΣΔ. Ἐπίσης ἡ Βαλκανικὴ Ὀμοσπονδία, μέσα στὴν ὁποία συμ-
μετεῖχε καὶ ἡ Ἑλλάδα.

Ἐκεῖ ψηφίστηκαν οἱ θέσεις τοῦ Λένιν γιὰ τὴ δικτατορία τοῦ
προλεταριάτου πού γράφτηκαν θαθεῖα στὶς συνειδήσεις τῶν πραγ-
ματικῶν κομμουνιστῶν, ἀναθεωρήθηκαν ὁμως ἀπ' ὅλες τὶς ὀππορ-
τουμιστικὲς τάσεις. Ἡ δεξιὰ κατάλαβε ὅτι τίποτα πιά δὲν θὰ μπο-
ροῦσε νὰ σταματήσει τὴ χρεωκοπία τῆς Β' Διεθνούς στὴ χώρα

μας και να πισωστρέψει το ρεύμα που ήταν ακατάσχετο υπέρ της κομμουντέρνας.

Είδε ότι οι μάζες υποδέχτηκαν μ' ένθουσιασμό τη πρωτοβουλία προχώρησης στη Γ' Διεθνή της 'Αριστεράς. 'Αναγκάστηκε να προσαρμοστεί. 'Αντί να ταχτεί ενάντια, άρχισε κριτική «για τη κομμουνιστική ένεογεια της πλειοψηφίας». . . κτρ.

Κανένας όμως επαναστάτης δεν μπορούσε να κατηγορήσει αυτό το σχίσμα. 'Ο Λένιν διακήρυξε το σύνθημα: «'Η ενότητα με τους όππορτουμιστές είναι συμμαχία των έργατων με τη «δική τους» έθνική αστική τάξη, και διάσπαση της διεθνούς επαναστατικής εργατικής τάξης» (Σοσιαλιστές και Πόλεμος). Ναι. 'Ιστορική αναγκαιότητα απαιτούσε από το σχίσμα, κι αυτό το νέο προσανατολισμό. Και οι τριτοδιεθνιστές θροντοφώναξαν μαζί με τους μπολσεβίκους: «Ζήτω ή διεθνής αλληλεγγύη των έργατων ενάντια στο σοβινισμό και στο πατριωτισμό της αστικής τάξης όλων των χωρών. Ζήτω ή λυτρωμένη απ' τον όππορτουμισμό Γ' Διεθνής».

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

Η Β' ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΕΘΑΝΕ. ΖΗΤΩ Η Γ' ΔΙΕΘΝΗΣ!

«Τό ΣΕΚ, παίρνοντας υπόψη του ότι τά κόμματα και τά στοιχεία που άπαρτίζουν σήμερα την Β' Διεθνή πρόδωσαν την σοσιαλιστική ιδεολογία συμπράτοντα με τίς αστικές κυβερνήσεις κατά τον πόλεμο και ότι συνεργαζόμενα με αυτές εγκατέλειψαν την πάλη των τάξεων, ενίσχυσαν τον ιμπεριαλιστικόν πόλεμον, άντεστάθηκαν εις την αδελφοποίησιν των λαών και εις την επανίδρυση της Σοσιαλιστικής Διεθνούς. Παρατηρούν επίσης ότι ή Β' Διεθνής συγκεντρωθείσα εις Βέρνην και 'Αμιστερνταμ δεν έκανε τίποτα για τό κόμματα που επρόδωσαν τον άγώνα και είναι αδύνατη κι άντικνη ν' απαλλαχθεί απ' αυτά δια μιās αναγκαίας έκκαθάρσεως,

'Αποφασίζει

1) Ν' αποχωρήσει εκ τῆς Β' Διεθνούς και ν' αποκυρήξει τὴν ἐπικρατοκρατικὴν ταχτικὴν τῆς.

2) Δίδει ἐντολὴν εἰς τὴν Κ.Ε. νὰ προπαρασκευάσει τὸ ἔδαφος διὰ τὴν προσχώρησιν εἰς τὴν Γ' Διεθνή, μὴ ἀποκλειομένου ἐκ τοῦτου νὰ εὐρίσκειται εἰς σχέσεις μὲ τὰ κόμματα ἐκεῖνα τῆς Β' Διεθνούς τὰ ὁποῖα ἔμειναν πιστὰ εἰς τὰς σοσιαλιστικὰς ἀρχάς·.

Ριζοσπάστης 30.5.1919

Τὸ σχίσμα χώρισε τὸ ΣΕΚ καὶ τὴ «Κομμουνιστικὴ Ἐνωσις» (τάση «Κομμουνισμοῦ»). Τὸ Ἑλλ. ἐπαναστατικὸ κίνημα εἶχε τὸ δικό του 1903 (Ρώσικο καὶ Βουλγάρικο) μὲ μιὰ 15χρονη καθυστέρηση, στὴ νέα φάση τῆς διάσπασης τοῦ ἐπαναστατικοῦ διεθνισμοῦ μὲ τὸ σοσιαλπατριωτισμὸ. Κατάχτησε ἕναν σταθερὸ προαναταλισμὸ πρὸς τὸ μολσεδικισμὸ καὶ τὸ προλεταριακὸ διεθνισμὸ. Ἡ Κομ. Ἐνωσις χτίστηκε ἐπάνω στὰ γερὰ θεμέλια τῶν Ἰσχυροβιστῶν. Σφυρηλάτησε τὴ στρατηγικὴ καὶ ταχτικὴ τῆς στὰ ντοκουμέντα τοῦ 1ου Συνεδρίου τῆς Κ. Δ., ποὺ δημοσίευσε τὸ «Κομμουνισμὸ».

Τὸ σχίσμα εἶχε τὶς ἰδιομορφίες του. Ἡ τάση τῆς «Κομ. Ἐνωσις» ἦταν νεολαιστική. Αὐτὸ ἦταν ἡ δύναμη ἀλλὰ καὶ ἡ ἀδυναμία τῆς. Σὰ νεολαιστικὸ κίνημα, δὲ μπορούσε νὰ χεῖ πλατεῖα ἐπίδραση σ' ὅλες τὶς γενιὰς τοῦ κόμματος καὶ σ' ὅλους τοὺς τομείς, συνδικαλιστικὸ, κοινοβουλευτικὸ, κλπ., μ' ἐξάιρεση τὸ ἀντιμιλιταριστικὸ καὶ τὸ φοιτητικὸ-μαθητικὸ. Στὸ συγκεκριμένον στάδιον δὲν μπόρεσε ἡ Κομ. Ἐνωσις νὰ γίνῃ τόσο ἰσχυρὴ ὡς τὸ ΣΕΚ. Τὸ «φαρδύ» ΣΕΚ μὲρα μὲ τὴ μὲρα γινόταν μαζικότερο.

Ἡ διοίκηση, Ν. Δημητράτου, Λιγδόπουλου, Τζουλάτι, ποὺ ἐπικράτησε μετὰ τὸ 1ο Συνέδριον τοῦ ΣΕΚ στὴ διοίκηση, ἔκανε καταχτήσεις, στρατολογίες, νέους πυρῆνες μέσα στοὺς 6 μῆνες τῆς ἐπικρατήσεώς τῆς. Ἀλλὰ ἡ ἀριθμητικὴ τῆς δύναμις μὲ τὴν ἀπαίμαξη συνέχεια ἀπ' τὴ στρατολογία τῶν κληρωτῶν, δὲν ἐπέτρεπε μεγάλη ἀνάπτυξη. Ἡ κυκλοφορία τοῦ «Κομμουνισμοῦ» ἦταν δυνα-

τή. Ἄλλὰ τοῦ «Ἔργ. Ἀγώνα» καὶ τοῦ Ριζοσπάστη ἦταν πολὺ πλα-
τειά.

Τὸ Ἀ' Συμβούλιο τοῦ ΣΕΚ ἀφαίρεσε τὴ διοίκηση τῆς Κ.Ε.
ἀπ' τὴν Ἀριστερὴ Τριτοδιεθμιστικὴ Πλειοψηφία. Ἡ Κεντρο-
δεξιὰ δὲν μπόρεσε ν' ἀνεχτεῖ μέσα στοῦ ΣΕΚ πού φτιάχτηκε ἀπ'
τὴ Β' Διεθνή νὰ κυριαρχοῦν οἱ ὀπαδοὶ τῆς Γ' Διεθνούς. Οἱ Σίδερης,
Κουριέλ καὶ Π. Δημητράτος, πού εἶχαν διαγραφεῖ ἀπὸ τὸ Ἀ'
Συνέδριο, «πέρασαν» πάλι στὴ ΣΕΚ μὲ ἀπόφαση ἀπὸ τὸ Συμβού-
λιο. Κι ἐξάσκησαν ὅση δολιότητα διέθεταν προκειμένου ν' ἀνακό-
ψουν τὴ πορεία τοῦ ΣΕΚ πρὸς τὴ Γ' Διεθνή.

Μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴ κατάσταση, οἱ τριτοδιεθμιστὲς ἔπρεπε
ν' ἀναλάβουν τὴν εὐθύνη τοῦ σχίσματος, στὰ πλαίσια τοῦ ἱστορι-
κοῦ παγκόσμιου καθήκοντος πού προσδιώρισε τὸ Τσίμερβαλντ καὶ
τὸ Κίενταλ. Καὶ βρέθηκαν σὲ θέση μειονεχτικῆ ἀπὸ ὀργανωτικὴ
ὀποψη. Ἡ δεξιὰ ἐπωφελήθηκε ἀπ' αὐτό. Πῆρε τὴν παρακάτω
ἀπόφαση καὶ τοὺς ἀντικατέστησε ἄμεσα.

«Τὸ Συμβούλιον τοῦ Κόμμιατος κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ
συνεδρίασιν ἀπεδέχθη τὴν παραίτησιν τῶν μελῶν τῆς Κ.Ε. σ. Ν.
Δημητράτου, Δ. Λιγδόπουλου καὶ Μ. Σιδέρη καθὼς καὶ τοῦ Κο-
μιώτη τῆς Κ.Ε.Ε.».

«Οἱ παραιτηθέντες ἀντεκαταστάθησαν ὑπὸ τοῦ Π. Δημητρά-
του, Τσαλαβοῦτκ. στὴ Κ.Ε., καὶ Πετρούσκα στὴν Κ.Ε.Ε.».

«Ὅρισε Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ἔργ. Ἀγώνος ἐκ τῶν
Π. Δημητράτου, Ἀρβανίτη καὶ Βιτάλη.».

Αὐτὴ ἡ μεταβολὴ προπαρασκευαζόταν ἀπὸ καιρὸ. Ἦταν καρ-
πὸς μιᾶς συνωμοσίας τῆς δεξιᾶς, δοσιμένου ὅτι τὸ κύρος τῆς εἶχε
καταρακωθεῖ ἀπ' τὴ σοσιαλπατριωτικὴ καὶ συνθηκολόγα ταχτικὴ
τῆς.

Ὁ Π. Δημητράτος, πού εἶχε 6 μῆνες διαγραφεῖ, τώρα «πέ-
ρασε» στὴν ἡγεσία τῆς Κ.Ε. καὶ στὸν «Ἔργ. Ἀγώνα». Ὁ Π. Δη-
μητράτος εἶχε δεῖξει μιὰ τεράστια δράση. Ἦταν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς
δασκαλικῆς δημοσπονδίας. Εἶχε ξεπεράσει τοὺς δασκάλους τοῦ σο-
σιαλιστές. Εἶχε ἐπιβληθεῖ στὴν ἡγεσία τοῦ κινήματος. Ἔμεινε στα-
θερὸς στοῦ ταξικὸ ἀγώνα. Κι ἔδωσε τὴ ζωὴ του γι' αὐτό. Ντουφε-
κίστηκε ἀπ' τοὺς Χιτλερικοὺς στοῦ Χαϊδάρι κατὰ τὴν κατοχὴ. Ἄλ-
λά, ἀπὸ τὴ στάση πού κράτησε στὸν πόλεμο, ἔχασε τὸ κύρος πού

διέθετε.

ΟΙ ΔΕΞΙΟΙ ΤΟΥ ΣΕΚ ΑΚΥΡΩΝΟΥΝ ΤΗ ΠΡΟΣΧΩΡΗΣΗ ΣΤΗ Γ' ΔΙΕΘΝΗ

Τὸ Ἀ' Συμβούλιο τοῦ ΣΕΚ δὲν μπόρεσε ν' ἀνεχτεῖ τὴν «αὐτόδουλγ» προσχώρησιν εἰς τὴν Γ' Διεθνή. Οἱ συνωμότες, δρώντας «μέσα στὸ κόμμα εἰς δεύτερο κόμμα» μόλις ἐπικράτησαν, ἀνέτρεψαν. ὅχι μόνον τὴν τρίτοδιεθνιστικὴν τάσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν προσχώρησιν εἰς τὴν Γ' Διεθνή. Ἔβλεπαν μὲ δέος ὅτι: «Ἡ ἐξέλιξις τῶν παγκόσμιων γεγονότων, ἰδίως τῆς Γερμανικῆς ἐπανάστασις, ἐνίσχυσε μεγάλως τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀριστεριστοῦσας ΚΕ ἐπὶ τῆς κατευθύνσεως τοῦ Κόμματος» ὁμολογεῖ ὁ Μπεναρόγιας, μὲ τὴν εὐλιχρίνεια πού τὸν χαρακτηρίζει. Ἡ νέα διοίκησις Π. Δημητράτου ἀκύρωσε τὴν ἀπόφασιν προσχώρησις. Ἔκανε στροφή 180 μοιρῶν. Ἀλλὰ δὲν τόλμησε νὰ ἐπαναφέρει τὸ σαπιοκάραβο εἰς λιμάνι τῆς Β' Διεθνοῦς. Ἐνίργησε μὲ δολιότητα. Ἀποφάσισε «ὅπως μὴ προσχωρήσει προσωρινῶς εἰς καμίαν Διεθνή» «χωρὶς νὰ ἐκδηλωθεῖ κατ' ἀρχὴν κατὰ τῆς Γ' Διεθνοῦς». Οἱ ἐργάτες τοῦ κόμματος θὰ μπορούσαν νὰ ἐξεγερθοῦν. Ἀνεγνώρισε μάλιστα ὅτι κατόπιν τῆς μεγάλης ἱστορικῆς δοκιμασίας (διάβαζε χρεωκοπίας) τῆς Β' Διεθνοῦς καὶ τῆς διάσπασίς αὐτῆς, δὲν ἐπετρέπετο ἡ προσχώρησις εἰς τὴν Β' Διεθνή. Ἔτσι ὁ ἔγκυρος ἀφηγητῆς Μπεναρόγιας δικαιολογεῖ τὸ μισοδρομικὸν τοῦ ΣΕΚ.

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ «ΚΟΜΜ. ΕΝΩΣΗ» ΜΕ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΤΟ «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟ»

Οἱ Λιγδόπουλος καὶ Τζουλάτι, ἐπὶ κεφαλῆς μιᾶς ομάδας φοιτητῶν καὶ ἐργατῶν πού προήλθαν ἀπ' τὴ Σοσιαλιστικὴ Νεολαία Ἀθηνῶν καὶ ὅσους κατάχτησαν εἰς ἀριστερὴν τάσιν τοῦ ΣΕΚ, εἰς τὴν ἐξάμηνον παραμονὴν τοῦς εἰς αὐτό, θγάξουν τώρα τὸ πρῶτον τρίτον

διεθνιστικό περιοδικό, στην Ελλάδα, με τίτλο «Κομμουνισμός». Αυτό το όνομα έπρεπε να πάρουν σύμφωνα με τους 21 όρους παραδοχής στη Κομ. Διεθνή.

Πρώτιστο καθήκον της οργάνωσης του «Κομμουνισμού», ήταν να διακηρύξει τη πίστη της στην ιδέα και το πρόγραμμα της Όχτωβριανής Έπανάστασης. Ο «Κομμουνισμός» σήκωσε φηλά τη σημαία της 3ης Διεθνούς. Δημοσίεψε τις αποφάσεις του 1ου και του 2ου Συνέδριου της Κομιντέρνας. Ήταν το μόνο περιοδικό που δημοσίεψε τους 21 όρους που η παραδοχή τους ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για να γίνει δεχτό ένα κόμμα στη Τρίτη Διεθνή. Ο «Κομμουνισμός» ήταν μια οργάνωση κι ένα περιοδικό ξεκαθαρισμένο απ' τον όππορτουνισμό και το σωβινισμό.

Η οργάνωση του «Κομμουνισμού» ξεχώριζε από τις άλλες σοσιαλιστικές νεολαστικές ομάδες όπως του Καραμούζη, γιατί είχε ξεκαθαρισμένους επαναστατικούς και διεθνιστικούς προσανατολισμούς. Με καταστατική αρχή τη «μετάδοση των σοσιαλιστικών αρχών με όλα τα μέσα» άρχισε μια πάλη για τη θεωρία του Μαρξισμού και τη θεωρία της γνώσης, του διαλεκτικού υλισμού.

Άρχισε τη δημοσίεψη του Κεφαλαίου του Μάρξ (σύνοψη Ντεβίλ). Δημοσίεψε τον εξτρεμισμό του Λένιν για να διαχωρίσει τη θέση του απ' τους εξτρεμιστές. Γράμματα του Λένιν προς τους έργατες της Ιταλίας. Το έργο της Κολοντάι «Οικογένεια και κομμουνισμός». Κι ένα σωρό άρθρα και μελέτες πολιτικής και προπαγάνδας. Έβγαλε μια μπροσούρα με τίτλο «Οικονομική εξέλιξη» που γράφτηκε από συντρόφους της οργάνωσης για μαθήματα πάνω στην ιστορικούλιστική αντίληψη της ιστορίας. Αυτά τα μαθήματα τ' άκουσαν πολλές εκατοντάδες νέοι τόσο στο «Κομμουνισμό» όσο και στον Άρχειομαρξισμό αργότερα.

Ο «Κομμουνισμός» είχε ρίξει έλη την προσοχή του στη συγκέντρωση νέων. Δεν είναι τυχαίο που ο Τζουλάτι πήρε το πόστο της καθοδήγησης των Νεολαίων απ' το Ένοποιητικό Συνέδριο του ΣΕΚ. Ήταν άνθρωπος προπαγανδιστής στους κύκλους των εργατών, φοιτητών, μαθητών και φαντάρων. Αυτός έ προσανατολισμός του προς τους νέους κάρπισε. Και μια δλ'ακερή γενιά νέων επαναστάτες βγήκαν στελέχη από τ' χέρια του. Είχε μια προσήλω-

ση στους κλασικούς του Μαρξισμού, Μάρξ, Ένγκελς, Λένιν, Τρότσκι. Προς αυτούς προσανατόλιζε τους οπαδούς του «Κομμουνισμού». Κι ή μάθηση του γνήσιου Μαρξισμού έδωσε στέρεα βάση στους πέρασαν απ' τις γραμμές του. Ο «Κομμουνισμός» έστρεψε τα πυρά του ενάντια στη δεξιά τάση που επικράτησε στο ΣΕΚ. Χτυπούσε άμειλιχτα τους ψευτοσοσιαλιστές που πρόδωσαν στον πόλεμο τις αρχές του Προγράμματος της Βασιλείας.

Ανάπτυξε μιá ύφαιστειώδη δραστηριότητα. Ίδιαίτερα στον αντιμilitarιστικό διεθνιστικό τομέα. Πρωταρχικό του καθήκον ήταν ο πόλεμος κατά του πολέμου κι ή δράση στο μέτωπο.

Δημοσίεψε τό περίφημο: «Σοσιαλιστές και πόλεμος» του Λένιν και Ζηγνόβιεφ, με βάση τό έποιο άρχισε μιάν έντονη καμπάνια κατά του νέου πολέμου στο Μικρασιατικό Μέτωπο. Κριτήριο του Λένιν για τή θέση μας απέναντι στο πόλεμο και για τό συγκεντρωτικό χαρακτήρα του, ήταν τό: ποιá τάξη, και για ποιούς σκοπούς τον διεξάγει; Ο πόλεμος ήταν προέκταση της έσωτερικής πολιτικής των τάξεων με άλλα μέσα. Ξεκινώντας απ' αυτές τις βασικές απόψεις οι σ. του «Κομμουνισμού» πολεμάνε και τις δυο παρατάξεις της Έλληνικής Άστικης τάξης, Βενιζελικούς και αντιβενιζελικούς. Κι οι δυο ευθύνονται για τή μικρασιατική κατακτητική έκστρατεία. Άποκαλύπτουν στις μάχες ότι τά θαυότερα αίτια των πολέμων, βρίσκονται στις ίδιες τις ανάγκες του καπιταλισμού. Ο πόλεμος δγαίνει απ' τον καπιταλισμό όπως ή βροχή απ' τό σύννεφο είπε παραστατικώτατα ο Ζωρές. Έτσι διαχωρίζουν τή θέση τους απ' όλους τους άλλους «σοσιαλιστές» υπερασπιστές της «Εθνικής Άμυνας».

Ο «Κομμουνισμός» διακήρυξε μαζί με τό Λένιν και τό Ζηγνόβιεφ ότι «Ο Μαρξισμός δέν είναι πατσιφισμός». Σ' αυτό ξεχώριζε απ' όλες τις διακηρύξεις και τά ντοκουμέντα του ΣΕΚ και του Ριζοσπάστη, τολμηρά για κείνη τήν εποχή, άλλ' άνεπαρκέστατα και δίχως τήν επαναστατική ουσία του «ντεφαιτισμού» «της δικής μας» πατρίδας.

Παράλληλα ο «Κομμουνισμός» μαζί με τους Λένιν και Ζηγνόβιεφ διεκήρυξε « μ ο ν ά χ α έ ν α π ρ ό γ ρ α μ μ α π ο ύ κ η ρ ύ χ ν ε ι έ ν ά ν τ ι α σ τ ό ν δ ο π π ο ρ τ ο υ ν ι σ μ ό π έ λ ε μ ο ζ ω η ς και θ α ν ά τ ο υ θ á έ ξ -

ασφάλιζε άργά ή γρήγορα τή συμπάθεια τών γνήσιων προλεταριακών μαζών» και ότι ή Τρίτη Διεθνής θά έπρεπε νά ίδρυθει άκριδώς σέ μιá τέτοια επαναστατική βάση». (Σοσιαλιστές και Πόλεμος: Λένιν, Ζηηόδιεφ). Γράφτηκε τόν Ιούλη-Αύγουστο τού 1915).

Όταν ή ομάδα Λιγδόπουλου-Τζουλάτι έβγαλε τó «Πρός τούς νέους» τού Κροπότκιν σέ νέα έκδοση, πιάστηκαν οί Λιγδόπουλος, Δούμας, Κοιμώτης, Κατσώνης και Άργυρίου. Στάλθηκαν στό Στρατοδικείο κι ό πρόεδρος (Φατσέας), τούς καταδίκασε σέ 4 χρόνια φυλακή και στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων για 6 χρόνια. Άκόμα κι ό μάρτυρας υπεράσπισης Κωνσταντινίδης, συντάχτης τού «Έργατικού Άγώνα», καταδικάστηκε σέ δυό χρόνια φυλάκιση για τή κατάθεσή του.

Ή άγρια καταδίκη, δέν όφείλονταν τόσο στό «Πρός τούς νέους» όσο στήν άντιπολεμική προπαγάνδα τών «κομμουνιστών», τών «άθέων» και τών «άπάτριδων».

Ή Άσφάλεια είχε λυσάξει ενάντια στήν ομάδα τού «Κομμουνισμού». Μέχρι πού ό κομμουνιστοφάγος Γάσπαρης έπιτέθηκε μέ τίς όρδές του στό γραφεία Πειραιά 40. Και τά μετέβαλε σ' έρείπια. Ή έπιδρομή έγινε σέ μιá στιγμή πού καμιά πενηνταριά νέοι άκουγαν τόν ήμιλητή Γεωργιάδη. Ή φωτογραφία τής έπιδρομής δημοσιεύτηκε στό «Κομμουνισμό» σάν ένας τίτλος τιμής προς τούς πρώτους τριτοδιεθμιστές στή χώρα μας.

Μέ βάση τά γραφεία Πειραιά 40, ή ομάδα τού «Κομμουνισμού» διεξήγαγε μιá δραστήρια πάλι, παρά τήν άγρια παρακολούθηση και τίς διώξεις. Και γέμιζε μ' ένθουσιασμό τούς φαντάρους στό μέτωπα, τούς φοιτητές και τούς εργάτες.

Ό Μ. Γιάννης θεβαιώνει ότι από τά γραφεία τού «Κομμουνισμού» περνούσαν δεκάδες φαντάροι επαναστατημένοι, όταν γύριζαν μ' άδεια άπ' τó Μικρασιατικό μέτωπο, όπως ό ίδιος όντας φαντάρος στό 1919. Έκει, σπιούνοι τής άσφάλειας, ντυμένοι φανταρίστικα, έχωναν τή θρώμικη μουςούδα τους και παρακολουθούσαν τή δράση μιās νέας γενιάς πού άπ' τó πολεμικό μέτωπο περνούσε μέ πάθος στό ταξικό.

Ό Βούλγαρης θεβαιώνει ότι εκεί γίνονταν συνδικαλιστικές συσκέψεις και διαρκώς μαθήματα, άληθινή πάλι για τή Μαρξ-

στική θεωρία, που παρακολουθούσαν μ' άχορτασιά οί νεολαίοι. Τά γραφεία αυτά ήταν ή «γιάφκα» τής ομάδας Τζουλάτι όταν ή «Κομ. Ένωση» προσχώρησε στο ΣΕΚ. Στο τέλος του 1921, όταν πρωτοσυνδέθηκε ό Κασρίτης, 16 χρονών, με τό κίνημα, συνάντησε στη «γιάφκα» αυτή όλους τούς όπαδούς του Τζουλάτι, τό Σαραντίδη, Δούμα, Κομιώτη, Άποστόλου, Κονταρίνη, Γκοδόστη, Τσιγαρίδη κι άλλους.

Άπό κει ξεποστέλλονταν ή έπαναστατική φιλολογία, ό «Κομμουνισμός», ό «Έργατικός Άγώνας», ό Ριζοσπάστης, προκηρύξεις, μπροσούρες κτρ. στο μικρασιατικό Μέτωπο. που ήλέκτριζαν φαντάρους ύπέρ τής Κομ. Διεθνούς, και τής ήγεσίας της και τούς έπαναστατικοποιούσαν.

Ό Στίνας δεβαιώνει ότι, όντας στη Σαλονίκη κείνη τή περίοδο, με μία ομάδα άριστερών μελών του ΣΕΚ, τό Σεΐτανίδη, μετέπειτα ήγγέτη τής τάσης «πρός τίς «μάζες», τόν Πυλιώτη με τό ψευδώνυμο Σφοντίλη, έστειλαν ύλικό στο μέτωπο. Τό Κομμουνισμό, τό Άδάντι, τόν Έργατ. Άγώνα, τό Ριζοσπάστη κι όλες τίς μπροσούρες που έβγαίαν.

Όλοι αύτοί ήσαν, ή θεωρούσαν τόν έαυτό τους ότι ήσαν, μέλη ή όπαδοί τής Τριτοδιεθμιστικής Άριστερας του ΣΕΚ και του «Κομμουνισμού», που τό διέδιδαν με φανατισμό.

ΤΟ Β' ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΕΚ ΚΑΙΡΟΣΚΟΠΕΙ

Τό ΣΕΚ, άπ' τήν ίδρυτή του, μπήκε σέ θαθεία κ ρ ί σ η χ ρ ό ν ι α . Γιατί θεμελιώθηκε σέ βασικά σφαλερές άρχές και γιατί προσπάθησε νά συγκολλήσει αντίθετες τάσεις σέ ζητήματα άρχών. Μετά τό σχίσμα, τά άνελέγητα χτυπήματα τής τάσης του κομμουνισμού κατά τής δεξιάς μεγάλωσαν τή κρίση.

Τό δεξιό ΣΕΚ αντιμετώπισε φοβερή πίεση άπ' τή βάση. Άνοιχτηκαν θεαλωδικές συζητήσεις για τή προσχώρηση στη Γ' Διεθνή. Ή νέα δεξιά διοίκηση του ΣΕΚ, στην όποία δέσποζε ό Π. Δημητράτος μπήκε στο δίλημμα: Προσχώρηση ή καταδίκη στη συνείδηση των μαζών;

Τό 2ο Συμβούλιο του ΣΕΚ, κάτω άπ' τήν πίεση των γεγο-

νότων αναγκάστηκε να πάρει απόφαση, προσχώρησης. Ποῦ; Στὴ Βαλκανικὴ Ὀμοσπονδία. Μέσα σ' αὐτὴν πίστευαν ὅτι θὰ εἶχαν κάποια ἀνεση. Ἴσως ἐκεῖ ν' ἀπέφευγαν μιὰν αὐστηρὴ καταδίκη. Ὅπως κι ἔγινε.

Ἡ Βαλκανικὴ Ὀμοσπονδία εἶχε κιάλας προσχωρήσει στὸ 1ο Συνέδριό τῆς Κ.Δ. Ἀλλὰ τὸ ΣΕΚ δίσταζε νὰ προσχωρήσει ἄμεσα στὴ Διεθνή.

Ἀνέβαλλε λοιπὸν τὴ προσχώρησή, στὴ Κ.Δ. γιὰ τὸν ἄλλο χρό- νο. Δηλαδή γιὰ τὸ Β' Συνέδριό τοῦ ΣΕΚ. « Δ ι ἄ τ ῆ ν κ α λ υ τ ἔ ρ α ν δ ι α π ῖ σ τ ω σ ῆ τ ῆ ς δ ι ε θ ν ο ῦ ς κ α τ ἄ σ τ α σ ῆ ς », γράφει ὁ Μπεναρόγιας. Ὁλοφάνερα ἡ δεξιὰ ἡγεσία τοῦ ΣΕΚ ἀγωνιοῦσε γιὰ τὴ τύχη τῆς. Ἐὰν οἱ Κολάρωφ, Δημητρώφ, Γκερεά, Ρακόφσκυ, δὲν χώριζαν τὴν ἴσρα ἀπὸ τὸ σά- ρι, ὁ Λένιν κι ὁ Τρότσκι ἴσως νὰ ἐπαιρναν τὸ νυστέρι γιὰ μιὰ θαθεῖα τομὴ στὸ ΣΕΚ. Ἴσως ν' ἀπέρριπταν τὴ πρόταση τοῦ ΣΕΚ καὶ ν' ἀναγνώριζαν τὸ «Κομμουνισμὸ» ὡς τμήμα.

Τὸ 2ο Συνέδριό ἐπεκύρωσε τὴν προσχώρησή τοῦ κόμματος στὴ Βαλκανικὴ Ὀμοσπονδία. εἰς τὴν ὁποίαν, συναλθεύσαν ἐκ νέου εἰς Σόφια, εἶχε ἀντιπροσωπευθεῖ διὰ τοῦ Λιγδόπουλου» συνεχίζει ἔγκυρα ὁ Μπεναρόγιας. «Ἐπεκύρωσε» λοιπὸν τὴν προσχώρησή πού εἶχε κάνει ἡ τάση Λιγδόπουλου, Τζουλάτι, Κομιώτῃ τῆς διοί- κησης Ν. Δημητράτου. Χωρὶς νὰ ξεκαθαρίσει ὅτι ὁ Λιγδόπουλος πῆγε στὴ Σύνοδο τῆς Βαλκανικῆς Ὀμοσπονδίας γιὰ λογαριασμοὺ τῆς ὀργάνωσης τοῦ «Κομμουνισμοῦ». Χρειαῖστηκε μεγάλη δόση κι- βδηλίας γιὰ νὰ σκεπάζουν τὸ ρόλο τῆς τάσης Λιγδόπουλου, Τζου- λάτι. Ὅλοι οἱ ἱστορικοὶ πού καταπιάστηκαν μὲ τὴ γέννηση τοῦ τρι- τοδιεθνισμοῦ στὴν Ἑλλάδα. ὅπως οἱ Κορδάτος, Ζαχαριάδης, Νεφε- λοῦδης, Παμπλιστής.

Τὸ 2ο Συμβούλιο ἀποφάσισε νὰ ἐπαναφέρει τοὺς παραιτηθέν- τες Ν. Δημητράτο καὶ Λιγδόπουλο, γράφει ὁ Μπεναρόγιας. Δὲν λείπει ὅμως τί ἔγινε μὲ τὸ Τζουλάτι-Κομιώτῃ. (Ὁ Μ. Σιδέρης εἶχε συνθηκολογήσει μὲ τὴ δεξιὰ). Γιατί αὐτὴ ἡ μερική ἐπαναφορά; Ἴσως γιατί θεωροῦσαν τὸ Ν. Δημητράτο καταχτήσιμο ὅπως κι ἔ- γινε ἀργότερα; Ἴσως γιατί ὁ Τζουλάτι ἦταν πῶ ἀδιάλλαχτος ἐ- νάντια σ' ὅλο τὸ ΣΕΚ; Ἴσως γιατί δὲν γινόταν δίχως τὸ Λιγδό- πουλο ἀντιπροσώπευση στὴ Βαλκανικὴ Ὀμοσπονδία καὶ στὴ Γ'

Η ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ (ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ) ΣΥΖΗΤΑΕΙ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΣΕΚ

Κάτω απ' τή νέα κατάσταση, προσχώρησης του ΣΕΚ στη Βλ-
κανική Όμοσπονδία και στη Διεθνή, ή «Κομ. Ένωση» ξαναμιλε-
τάει τή θέση της. Δικαιολογείται ή παραμονή της έχτος του ΣΕΚ;
Έπρεπε νά προσχωρήσει σ' αυτό; Ή νά διατηρήσει τήν ανεξαρ-
τησία της και νά παλαίφει για τήν αναγνώρισή της σάν μοναδι-
κού τμήματος της ΚΔ στή χώρα μας;

Δημιουργήθηκαν σχετικά αυταπάτες όπως κι ελπίδες για τή
κομμουνιστικοποίηση του ΣΕΚ. Οι άμφιταλλαντεύσεις δέν λείπουν
στις μεγάλες καμπές του κινήματος. Ή ήγεςία της Β.Ο. και ίσως
της ΚΔ εξάσκησε μίαν αναμφισβήτητη πίεση για ένδοτητα.

Γιά τήν επανασύνδεση της Κομ. Ένωσης με τò ΣΕΚ άσκή-
θηκε πίεση κι απ' τὰ κάτω. Οι έπιθυμίες των μαζών για ένοποιή-
ση των σοσιαλιστικών δυνάμεων έπαιξαν κάποιον ρόλο. Έκτοςόχρο-
να οι συμφιλιωτικές τάσεις δέν έλειψαν από κάποια μέλη.

Όταν τò Β' Συμβούλιο του ΣΕΚ αποφάσισε κι επανέφερε
τò Λιγδόπουλο και τò Ν. Δημητράτο κι ακόμα αποφάσισε νά
στείλει τò Λιγδόπουλο σάν αντιπρόσωπο στη Β.Ο., ó τελευταίος
δέχτηκε. Κι αντιπροσώπευσε τò ΣΕΚ στη Β.Ο. τò Γενάρη 1920,
έπóτε ή Β.Ο. μετονομάστηκε από Σοσιαλιστική σέ Κομμουνιστι-
κή.

Ό Λιγδόπουλος προσχώρησε είτε γιατί πίστευε στήν ένó-
τητα της Κομ. Ένωσης με τò ΣΕΚ και τότε θά ζητούσε τή δια-
γραφή των δεξιών συνθηκολόγων, πράγμα πού ήταν άσθεσιό στο
πιστεύω του, και στη γραμμή της ΚΔ είτε γιατί πίστευε ότι δν δ-
χι στη Β.Ο., τουλάχιστο στη Μόσχα. Θά μπορούσε νά πάρει ανα-
γνώριση της Κομ. Ένωσης σάν μοναδικού τμήματος της ΚΔ στήν
Έλλάδα.

Αυτή ή επανασύνδεση του Λιγδόπουλου με τò ΣΕΚ δέν μπο-
ρεί νά μñν έγινε με τή συγκατάθεση της ομάδας τού «Κομμουνι-
σμο».

Ὁ Τζουλάτι κι ὅλη ἡ ομάδα τοῦ «Κομμουνισμοῦ» ταυτίστηκε μ' αὐτὴ τὴ θέση καὶ τὴν ἀποστολὴ τοῦ Λιγδόπουλου. Δὲν εἶχε συμφιλωτισμὸ. Θὰ πάλευε σκληρὰ στὴ Διεθνή καὶ στὸ ΣΕΚ, γιὰ τὴ καταδίκη τῆς δεξιάς. Πίστευε στὶς ιδέες τῆς καὶ στὴν εὐνοϊκὴ ἐπίδραση τῶν ἀντικειμενικῶν ἐξελίξεων. Ἀλλὰ καὶ στὴ πάλι τῆς. Μπορεῖ νὰ εἶχε ἐπιφυλάξεις γιὰ τὶς ἰδιαίτερες εὐθύνες ποὺ πῆρε πάνω τῆς ἡ Βαλκανικὴ Ὀμοσπονδία. Πίστευε ὅμως στὴν ἐπέμδοση τῆς μολοσεβίτικης ἡγεσίας τοῦ ΚΚΡ καὶ τῆς ΚΔ. Ἐδλεπε ὀλοκάθαρα τί γινόνταν καὶ τί δὲ γινόνταν μέσα στὸ ΣΕΚ. ἤξερε ὅτι, προσχωρώντας στὸ ΣΕΚ, θ' ἀποτελοῦσε τάση ἰδιαίτερη. Καὶ ἤθελε πόλεμο, πόλεμο, πόλεμο, κατὰ τῶν ὀμπορτουμιστῶν.

Ὁ Καστριτῆς, ὁ ὁποῖος βρέθηκε πολὺ κοντὰ στὸ Τζουλάτι, ἀπ' τὸ 1921, μαζί μὲ τὸ Γκοβόστη, δταν ὁ Τζουλάτι διατηροῦσε δεσμούς μὲ τὸ ΣΕΚ, ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀποψη Τζουλάτι: «Ἡ ἐνότηता (ἐπανασύνδεση) μὲ τὸ ΣΕΚ ἦταν λάθος». Ἦταν ἓνα εἶδος αὐτοκριτικῆς ποὺ ἐπαναλάμβανε.

Ὁ Λιγδόπουλος δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ μὴ μετὰφερε τὰ συμπεράσματα τοῦ «Κομμουνισμοῦ» γιὰ τὸ σχίσμα στὴ Κομιντέρνα, β-ταν δέχτηκε τὴν ἀντιπροσώπευση τοῦ ΣΕΚ. Οἱ δεσμοὶ του μὲ τὴ τάση ἀποδείχτηκαν ἀκατάλυτοι στὰ τέσσερα χρόνια κοινῆς πάλης, 1916 - 20. Παρὰ τὴν ἐκλογὴ του στὰ ἀνώτατα πόστα κατὰ τὸ Α' Συνέδριο τοῦ ΣΕΚ (1918) δὲν δίστασε ν' ἀπολαχτίσει τὰ πόστα μιᾶς ὀργάνωσης μὲ πλατειὰ κιόλας ἐπιρροή, καὶ νὰ βρεθῆι στὶς ἐπάλξεις τοῦ «Κομμουνισμοῦ». ἤξερε νὰ εἶναι μὲ τοὺς «στενοὺς» κι ὄχι μὲ τοὺς «φαρδιοὺς». ἤξερε νὰ παλεύει ἐνάντια στὸ ρεύμα. Κι ἴσως νὰ νικούσε ἂν γύριζε ζωντανὸς ἀπ' τὴ μεγάλη του ἀπο-

Ὁ Λιγδόπουλος προσεχώρησε εἴτε γιὰτὶ πίστευε στὴν ἐνό-κάθαρα τί γινόνταν καὶ τί δὲν γινόνταν μέσα στὸ ΣΕΚ. ἤξερε, ὅτι τοὺς δεσμοὺς μὲ τὸ ΣΕΚ, ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀποψη Τζουλάτι: «Ἡ ἐνότηता (ἐπανασύνδεση) μὲ τὸ ΣΕΚ ἦταν λάθος». Ἦταν ἓνα εἶδος αὐτοκριτικῆς ποὺ ἐπαναλάμβανε.

στολή. Ἐτσι, ὁ «Κομμουνισμὸς» προσχώρησε στὸ ΣΕΚ. Ὁ Τζουλάτι μπορεῖ νὰ εἶχε ἔτσι μεγαλύτερες ἀντιρρήσεις στὴ λαθεμένη ἐπαναπροσχώρηση. Ἀλλὰ τὸ λάθος ἐγίνε. Οἱ σημερινοὶ ἀγωνιστὲς πρέπει νὰ κρίνουν σωστὰ τὴ ζύμωση, ἀνάμεσα στοὺς τριτοδιεθμιστὲς, στὰ πλαίσια τῆς ἀτιό-

σφαιρας τής τοτινής περιόδου, όπου μιὰ Διεθνής «πέθανε» καί τή θέση, τής πήρε μιὰ ἄλλη. Ἀλλά εἶναι γεγονός ὅτι μέσα στό ΣΕΚ, ἡ ἡγεσία τής Κεντροδεξιᾶς ἔρχισε νά καλλιεργεῖ μιὰ συσκότηση γύρω ἀπ' τὸ «Νέο Σεκίνγημ» τοῦ «Κομμουνισμοῦ».

Ο ΛΙΓΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΟ Β' ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΚΟΜΙΝΤΕΡΝΑΣ

Ὁ Λιγδόπουλος ἔφυγε γιά τὸ Β' Συνέδριο τής ΚΔ. Ἦταν επίσημος ἐκπρόσωπος τοῦ ΣΕΚ. Οὐσιαστικά ἀντιπροσώπευε τή Κομι. Ἔωση. Τὸ πληρεξούσιο δὲ τὸ περιόριζε στήν ἀνάπτυξη τῶν ἰδεῶν του. Δὲν γνωρίζουμε ποιά ἦταν ἡ συμβολή του στό Β' Συνέδριο. Σ' αὐτὸ ψηφίστηκαν οἱ 21 ὅροι, θέσεις γιά τὸ ἀποικιακό, γιά τὸ ἐθνικὸ κτρ. Ἡ τ α ν ὀ 1 ο ς Ἔ λ λ η ν α ς ἀ ν τ ι π ρ ὶ σ ω π ο ς σ τ ῆ Γ' Δ ι ε θ ν ῆ ἰ .

Δὲν εἶναι δυνατό νά μὴ μίληζε μὲ τὸ Λένιν, πού ἦταν πάντα σὲ ἄμεση ἐπαφὴ μὲ τοὺς ἀντιπρόσωπους. Ὅποσοδήποτε θὰ εἶχε διασκέψεις μὲ ἀντιπρόσωπους ἄλλων βαλκανικῶν κομμάτων. Τὸ Ρακόφσκυ κ.τ.ρ.

Ἡ ἔκθεση γιά τὴν ἐλληνικὴ κατάσταση, οἱ διαφορὲς μὲ τὴ κεντροδεξιὰ τοῦ ΣΕΚ, ὑποστηριγμένα θεριά, δὲν μπορεῖ νά μὴν ἐπιδοκιμάστηκαν ἀπ' τὴν ἡγεσία τής ΚΔ.

Ὁ «Κομμουνισμὸς» δημοσιεύει: τίς ἱστορικὲς ἀποφάσεις τοῦ Συνέδριου. Ὁ Λιγδόπουλος ἐπιστρέφει. Μαζί του ἔχει τὸν Ἀλεξάκη πού ἐκλέχτηκε γιά ν' ἀντιπροσωπεύσει τὴ ΚΔ στήν Ἑλλάδα. Καί τὸ Ρώσο Ὅϊκιν. Μπορεῖτε νά φανταστεῖτε τί θάταν αὐτὴ ἡ ἀποστολή. Ὁ Λένιν δὲ μπορεῖ νά μὴν εἰχεβάλει τὴ σφραγίδα του σ' αὐτὴ τὴν ἀποστολή, μὲ βασικὲς ὁδηγεῖες. Ἄν εἶναι ἔτσι ὁ Λιγδόπουλος δὲν γύριζε ἀπ' τὴ Μόσχα «μὲ ἄδεια χέρια». Ἡ τριάδα Λιγδόπουλου-Ἀλεξάκη-Ὅϊκιν, πρέπει νά ἦταν καθαρὰ τριτοδιεθνιστική. Ἡ γραμμὴ Λιγδόπουλου-Τζουλάτι-Κομιώτη-Κομμουνισμοῦ, δὲν μπορεῖ νά μὴ θρῆκε μιὰ βασικὴ δικαίωση. Ἡ Μόσχα, ἦταν πιθανότατο, νά πήρε μιὰ πιὸ ξεκάθαρη θέση, ἀπ' ὅτι ἡ Σόφια, κατὰ τὴν ἐξουσίαν τής δεξιᾶς. Μόλο πού τὸ ΣΕΚ, μιὰ καί τὸ ἀντιπροσώπευσε ὁ Λιγδόπουλος, πού δοκιμάστηκε κι ἦταν πιστός στό μπολσεβικισμό καί στὴ Κομιντέρνα, δὲ καταδικάστηκε σὰ σύνολο.

Στό μεταξύ στό ΣΕΚ «ἀνεμόνοντο μ' ἀνυπομονηρία τὰ ἀποτε-
λέσματα τῆς πρώτης αὐτῆς ἐπαφῆς μὲ τὴ Γ' Διεθνή» (Μπ). Οἱ
Ἰούδες τοῦ σοσιαλισμοῦ κάθονταν σ' ἀναμμένα κάρβουνα. Ποιά θά
ἦταν ἡ τύχη τῶν σοσιαλπροδοτῶν;

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΛΙΓΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἡ εἶδηση ἔπεσε σά κεραυνός. Ὁ Λιγδόπουλος, ὁ Ἀλεξάκης
κι ὁ Ὅϊκιν ἔπεσαν στὰ χέρια Τουρκολαζῶν ληστοπειρατῶν γιὰ νά
τοὺς ληστεύουν καὶ τοὺς σκότωσαν! Αὐτὴ ἦταν ἡ «ἐπίσημη» πληρο-
φορία κι ἡ ἐκδοχὴ πού δέχτηκε τὸ ΣΕΚ γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ Ἑλληνα
σπυριόφρου τοῦ Τρίτης Διεθοῦς καὶ τοῦ πρώτου ἀντιπρόσωπου
ἀπ' τὴν Ἑλλάδα, μαζί μὲ ἀντιπρόσωπους τῆς ΚΔ γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Κατέβαιναν μ' ἰστιοφόρο ἀπ' τὴ Μαύρη Θάλασσα, κι ἔξω ἀ-
πὸ τὰ παράλια τῆς Βουλγαρίας μπλοκαρίστηκαν.

Μήπως πέσανε θύματα πολιτικὰ τῆς ἀντεπανάστασης; Καμιά
ἀμφισβήτηση δὲν ἐγέρθηκε τότε.

Ἄς δοῦμε. Ἦταν ἐποχὴ πού τὰ Ἐπιτελεῖα τῆς Ἀντάντ, ἀπ'
τὴν Ἑλλάδα, Βουλγαρία, Ρουμανία ἔλεγχαν τὰ πάντα. Διεξήγαγαν
ἀκόμα τὶς ἐπιχειρήσεις τῶν στρατῶν ἐπέμβασης κατὰ τῆς ΕΣΣΔ.
Ἀνταντικῆς καὶ ντόπιες ἀστυνομίες παρακολουθοῦσαν ἀγρυπνες τὸ
ἐπαναστατικὸ κίνημα κι ὄλες τὶς κινήσεις πρὸς τὴν ΕΣΣΔ κι ἀντί-
στροφα. Ὅσοι γύριζαν ἦσαν «πράχτορες» τῆς Μόσχας. Τότε ἡ
Βουλγαρία ἦταν γεμάτη φυγάδες τσαρικούς ἀντεπαναστάτες ἢ λευ-
κοφρουροὺς τοῦ Βράγγελ πού εἶχε κατανικήσει ὁ κόκκινος στρατός.
Τὸ ΚΚΒ εἶχε ὀργανώσει διαδηλώσεις γιὰ νά σταματήσῃ ἡ βοήθεια
στοὺς λευκοφρουροὺς καὶ νά διωχτοῦν ἀπὸ τὴ χώρα. Σωστά. Αὐτοὶ
οἱ συμμοριτῆς δόθησαν τὸ φασιστικὸ κίνημα τοῦ Τσαγκώφ. Ὅλοι
τοὺς ἦταν πράχτορες καὶ θαιμιένοι ἀντεπαναστάτες. Οἱ ἱμπεριαλιστῆς
πλήρωναν ἀδρά. Γιατὶ διεξήγαγαν στὴν ΕΣΣΔ θανάσιμο ἐμφύλιο
πόλεμο.

Ἡ Βουλγαρία ἦταν πέρασμα γιὰ τὴν ΕΣΣΔ. Στὸν Εὔξεινο
περιπολοῦσαν πλοίαρχοι τοῦ Κολτσάκ, ἐπαγρύπνησης, κι ἀμφίδι-
ας ἐπίθεσης. Τὸ ἴδιο «συμμαχικά» ἐπέμβασης. Στὴ Ρουμανικὴ
καὶ Βουλγάρικη θάλασσα πλοίαρχοι ἀχτοφυλακῆς ἐμπαιναν στὰ

σχέδια «ἐπιχειρήσεων».

Όταν οί Δημητρώφ, Κολάρωφ και Καριπατζιέφ μικρακάρισαν παράνομα γιά τήν ΕΣΣΔ, γιά τὸ Β΄ Συνέδριο, οί δυὸ πρώτοι πιάστηκαν ἀπὸ τή Ρουμάνικη Σιγουράντζα. Κλείστηκαν στὰ μπουντρούμια τῆς. Μὲ τή κατηγορία τῶν «κατασκοπῶν». Δὲν ἔφτασαν στὸ Συνέδριο. Ἰστέρα ἀπὸ αὐτὸ, ἀποφυλακίστηκαν μὲ ἔντονες παραστάσεις τῆς κυβερνήτης τῆς ΕΣΣΔ.

Γιατί λοιπὸν ὁ Λιγδόπουλος κι οί συντρόφοι του, ὅπως ὁ Κολάρωφ κι ὁ Δημητρώφ, νὰ μὴν ἔπασαν στὰ πλοκάμια τῆς Ἰντζέλιτζενς Σέρβις καί τῶν ἐπιτελείων τῶν στρατῶν Γάλλων, Ἀγγλων, Τσέχων, Ἑλλήνων πού δρούσαν στὸ μέτωπο τῆς Οὐκρανίας; Πῶς ἔγινε κι οί «ληστοπειρατές» τοὺς σκότωσαν ὅλους ἂν κι ἦταν μόνο γιά νὰ τοὺς ληστεύουν; Γιατί τοὺς φουντάρισαν; Γιατί δὲν βρέθηκαν ἴχνη; Ποιὸς μετὰδοσε τήν εἶδησι; Οἱ ληστοπειρατές ἢ ἡ ἀντίδραση πάνω στὸ μοτίβο τῶν ἐξαφανίσεων, δραπέτευσεων κ.τ.ρ.

Κεῖνη τὴν ἐποχὴ, στέλεχος τοῦ «Ἀρχείου», μάθαινε ἀπὸ φαντάρο τοῦ Ἐπιτελείου, κατηχημένο, ὅτι τὸ Ἐπιτελεῖο πληροφοροῦνταν πού ἔφευγαν ἀποστολὲς ἀπὸ τὴν ΕΣΣΔ. Τότε ἀντιπρόσωποι γύριζαν ἀπὸ τὴν ΕΣΣΔ μὲ χρηματικὲς ἐνισχύσεις γιά τὴ δράση. Λίρες ἢ κοσμήματα ἀπὸ ἐράνους. Ὁ ἀντιπρόσωπος Λαυράς π.χ., εἶναι πασίγνωστο ὅτι ἔφερεν χρήματα καὶ τᾶφαγε. Τὸ «Ἀρχεῖο» ἀνχιμετάδιδε τίς πληροφορίες στὸ πρεσβευτὴ τῆς ΕΣΣΔ Οὐστίνωφ, γιά νὰ πάρει τὰ μέτρα του. Ὑπῆρχαν ληστοπειρατές; Ναι. Ἦταν οί λευκοφρουροί, οί θραγγελικοί, οί ὑπεριαλιστὲς συμμοριτὲς.

Αὐτοὶ ὁλοφύνησαν τοὺς πρώτους μεγάλους μάρτυρες κομμουνιστὲς. Αὐτοὶ ὁλοφύνησαν τὸ Λιγδόπουλο καὶ τοὺς συντρόφους του. Ἄς μὴ ξεχνᾶμε ὅτι μέσα στὴ Μαύρη Θάλασσα ἔγινε ἡ μεγάλη στάσι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ Μαρτὺ στὸ Γαλλικὸ στόλο πού εἶχε ἐκστρατεύσει κατὰ τῆς ΕΣΣΔ. Καὶ ξέρομε πόσο ἡ ἀστική τάξι ἀποθηριώνεται ὅταν νοιώθει ὅτι τὴν ἀπειλεῖ ἢ ἐπανάσταση.

Ἡ ἀντεπανάσταση δὲν μπορούσε νὰ ἀγνοεῖ τίς κινήσεις Λιγδόπουλου. Κι ἂν, ὁ Σταυρίδης κι ὁ Σαργολόγος, πού ἀργότερα ἀποκαλύφτηκαν πράχτορες, καὶ συμμετείχαν στὸ Β΄ Συνέδριο, δὲν ἦταν ὑπεύθυνοι γιά τὴν προδοκάτσια. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, τὸ Βουλγά-

ρικο έπιτελειο δέ μπορούσε ν' άγνοεί τις κινήσεις τών Δημητρώφ, Κολάρωφ, Καμιπατζιέφ. Οί τελευταίοι πιάστηκαν, άλλα γλύτωσαν. Μ' επέμβαση τών Έπιτρόπων του Λαού της Ρωσίας. Οί Λιγδόπουλος, Άλεξάκης, Όϊκιν, έκτελέστηκαν έν ψυχρώ. Μ' αντίσταση ή δχι. Ίσως σύρθηκαν κάπου στη Βουλγαρία για βασανιστήρια έμολογιών.

Έτσι ο Λιγδόπουλος, άφού πέρασε σά φτωεινό μετέωρο στό Έλληνικό στερέωμα, έσθυσε. Και πέρασε στό Πάνθεο τών μαρτύρων του κομμουνισμού.

Ο ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΙΟ

Δέν είχαν κλεισει ακόμα οί πληγές άπ' τό πόλεμο του 1914-18 κι άνοιξαν καινούργιες με τή Μικρασιατική έκστρατεία του έλλ. καπιταλισμού... «για τήν άπολύτρωση τών σκλάβων άδελφών»...

Οί μάζες κουράστηκαν νά πολεμάνε. Οί φρίκες του πολέμου, ένα συσσίτιο άκατάλληλο ακόμα και για γουρούνια, άθλιες συνθήκες διαβίωσης, ένα ψωμί πού για νά τό φάς έπρεπε νά τό βρέξεις, και τότες γίνονταν λάστιχο, ξυποληταριό, κ.τ.ρ., τούς γέμισαν μίσος ένάντια στον πόλεμο. Οί δυσαρέσκειες άποκορυφώθηκαν. Τά κηρύγματα άπ' τήν ΕΣΣΔ για ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΟΥΣ ΛΑΟΥΣ κι επανάσταση, έβρισκαν μεγάλη άπήχηση.

Τό ιστορικό της επαναστατικής δράσης στο Μικρασιατικό μέτωπο δέν έχει γραφτεί. Ό Κορδάτος δέν μπορούσε νά πιάσει τό θέμα άπ' τή θέση πού πήρε για τήν υπεράσπιση τών συνόρων του Έβρου. Τό ίδιο κι οί αξιοθρήνητοι σταλινικοί «ιστορικοί» όπως ο Ζαχαριάδης. Γιατί κάθε άράδα της ιστορίας του πολέμου κατά του πολέμου είναι μαστίγωμα κατά τών σοσιαλπροδοτών πού στο Β' παγκόσμιο πόλεμο ανέγραψαν στη σημαία τους τό: «Έμπρός Έλλάς για τήν Έλλάδα». Ό Ζαχαριάδης πήρε άπάνω του τό σοσιαλπατριωτισμό τών δεξιών του ΣΕΚ στο Α' παγκόσμιο πόλεμο. Μουγγάθηκε όμως για τήν προέκτασή του στη Μικρασία. Έκει, τά ρωσικά κανόνια χτυποσαν τά Έλληνικά. Γιατί ή Ρωσία υποστήριξε τό Κεμάλ κατά τών Έλλήνων. Έτσι ο Ζαχαριάδης τδσάλε με τό μεγαλοϊδεατισμό, άλλα δέν καταδίκασε τή μικρασιατική

έκστρατεία.

“Αλλά δε ριζώσαμε μια ματιά στο πόλεμο του Έλληνικού έπεαχτα-
τισμού στη Μικρά Ασία.

Τό καλοκαίρι τοῦ 1921, στο μέτωπο, οί “Έλληνες στρατηγεί
έστησαν σ τ ρ α τ ὀ π ε δ ο σ υ γ κ έ ν τ ρ ω σ η ς με πάνω
ἀπό 100 σοσιαλιστές και 1.000 λοῦμπεκ σιδαγκιμένους μαζί ἀνάκα-
τα. Αυτό έδειχνε τήν έχταση τοῦ κινήματος.

‘Ο Η. Σ α λ ο ν ι κ ι ὀ ς μ ᾶ ς ἀφηγήθηκε για τή μαρτυρική διαδί-
ωση στο στρατόπεδο. Τόν ίδιο, τόν είχαν ἀρπάξει για τή φλογε-
ρή προπαγάνδα πού έκανε, και, καθώς ἀπ’ τὸ μητροδο του ξέρανε
έτι είχε δικαστεί 2 χρόνια για τὰ γεγονότα Βόλου (1916), τόν
θεώρησαν «επικίνδυνο» και τόν έστειλαν στο στρατοδικαιο για «έ-
σχάτη προδοσία».

‘Η φωτογραφία αὐτή πάρθηκε ἀπό ἄλλιμουι γεμάτο κλι-
σέ με ἀντιπολεμικό χαραχτήρα τῆς πολεμικῆς αὐτῆς πε-
ριόδου.

Όταν ο Σαλονικιός ξιμαθε άπ' τούς συγκρατούμενους γιά τόν Ηουλιόπουλο γιά τόν όποιο όλοι μιλούσαν μ' ένθουσιασμό, ζήτησε τή συνδρομή του γιά νά χωριστούν οι πολιτικοί άπ' τούς κοινούς κρατούμενους. Ο Η. Ηουλιόπουλος ένίργησε κεραυνοδόξα και με κάποιον «δικό του», ίσως δικαστικό, τά κατάφερε. Έτσι γνωρίστηκαν. Τελικά, όλοι τού στρατόπεδου πέρασαν άπ' τό στρατοδικείο. Ήταν ή σιγινή τής προπαρασκευής τής επίθεσης στό Σαγγάριο. Αυτό τούς έσωσε. Κι άπ' τό Έσκι Σεχλήρ τούς στείλανε στή πρώτη γραμμή τού πυρός. Γιά νά σκοτωθούνε.

Ο Νίκολης κυκλοφόρησε στά χαρακώματα τó περίφημο φυλλάδιο «Η ΦΟΥΝΤΑ». Η σάτυρα τού εκδόττ, κι ή αντίπολεμική προπαγάνδα άναβε επαναστατικές πυρκαγιές στό Μέτωπο. Άπό κει άναδείχτηκε ό Νίκολης, σάν ένας ήγγέτης με έξαιρέτο ήθος επαναστάττ, κι άφρασττ μαχητικότητα. Διακρίθηκε σάν ήγγέτης τού παλαιοπολεμστικού κινήματος μαζί με τόν Ηουλιόπουλο, τó Μοναστηριώττ, τó Ηυλιώττ, τó Χαίνογλου, τó Νικολινάκο, τó Ξύδη και πολλούς άλλους. Ο Νίκολης είχε σύνδεση με τó Η. Η. στό μέτωπο. Ο πολύγραφος με τόν όποιο έβγαине ή «Φούντα», στάλθηκε άπ' τó Τζουλάτι με τó Κοτσουμπό, πού δντας στή Τοπική Έπιτροπή τής Άθήνας τότε, είχε περάσει στις φραξιονιστικές γραμμές τής τάσης τού «Κομμουνισμού».

Η κυκλοφορία τής «Φούντας» έδειχνε πόσο ό μηχανισμός τού μιλιταρισμού ήταν παραλυμένος.

Ο Γιανόπουλος, πού άργότερα βρέθηκε στή Τοπική Έπιτροπή τής Άθήνας και μετά πέρασε στό Άρχείο, άφηγγείται ότι, στό Άφιόν Καραχισάρ, μιá πολιτεία με 80 χιλιάδες Τούρκους κι ούτε ένα «συλαβωμένο άδερφό», είμαστε και μιá δεκαπενταριά σοσιαλιστές κι άρχισαμε τή δράση, στό 11ο Σύνταγμα. Πέραμε άφθονα έντυπα. Κάναμε μαθήματα πάνω στό «άλφάβηττ» και στό Μανιφέστο. Είχαμε βγάλει μιá έπιτροπή δράσης, πού είχε καθοδηγητικό ρόλο. Άπ' τόν ΑΚΡΙΒΟΠΟΥΛΟ, τó ΤΟΜΠΡΟ και τó ΝΙΚΟΛΑΚΟ. Άποτελούσε διαγνωστικό τής κατάστασης τών πνευμάτων — συνεχίζει ό Γιανόπουλος — μιá έγκύκλιο πού έστειλε ή Έπιτροπή μας στό σχηματισμό και ρωτούσε: «Τί νά κάνουμε; Νά στασιάσουμε, ν' αυτομολήσουμε στους Τούρκους, ή νά επαναστατίσουμε;» «Νά συνεχίσουμε τή προπαγάνδα και πάλι γιά τó διεθμιστικό αντιπολεμικό μας

καθήκον» ήταν ή άπάντησι, τού σχηματισμού, με μόνη, εξαίρεση, ενός Μανιάτη πού τάχτηκε υπέρ τής επανάστασης. Οι σάσαεις για τού σοσιαίτιο ήταν κάτι πολύ συχνό.

Ο Ίωαννίδης, ο πασίγνωστος ήγέτης τού Κ.Κ.Ε., φαίνεται πώς έπαιξε σημαντικό ρόλο στην αντιπολεμική δράση, επί κεφαλής αγωνιστών άπ' τού Βόλο, όντας έπηρρεασμένος στό ξεκίνημά του άπ' τίς ιδέες τής 3ης Διεθνούς, άλληλογραφόντας και καθοδηγόντας τούς θρηλιώτες αγωνιστές, προτού έκφυλιστεί στό γραφειοκρατικό σταλινισμό. Έτσι εξηγείται γιατί είχε πάρει μέρος στην Όργ. Έπιτροπή τών παλιών πολεμιστών. Τό ίδιο μπορούμε νά πούμε και για πολλά στελέχη τού ΣΕΚ κι αργότερα τού Κ.Κ.Ε.

Στό 2ο Συνέδριο τού ΣΕΚ είχε πάρει μέρος αντιπροσωπεία άπ' τού Μέτωπο, όδευόντι ο Μπεναρόγιας.

Ο Κατεργάρις, άπ' τού μέτωπο, όντας στέλεχος άπ' τού Βόλο, άλληλογραφούσε με τού Θεό και με τόν Ίωαννίδη. Οι Βολιώτες ήταν στή πρώτη γραμμή. Τό επαναστατικό ύλικό είχε πλημμυρίσει τά συντάγματα. Οι ναυτεργάτες περνάγανε τού ύλικό άπ' τή Σιμόρνη. Οι σιδηροδρομικοί, πού είχαν άπεργήσει στά 1921, ή επί κεφαλής τόν Άκριδόπουλο, είχαν όργιάσει στις άποστολές. Οι αγωνιστές τού «Κομμουνισμού» στέλγανε προκυρήξεις ακόμα και στις διευθύνσεις τών φαντάρων πού ζήτούσαν άπ' τά φιλολογικά περιοδικά άλληλογραφία με κοπέλλες. Άπ' τήν άλλη μεριά, οι Τουρκοί, πέταγαν τού «Ρίζο» άπ' τήν άλλη πλευρά τών συρματοπλεγμάτων για νά νταιφετάρουν τόν έλληνικό στρατό.

Όταν ό επί κεφαλής τής στρατείας Τρικούπης διάταξε γενική έρευνα για διότλια κ.τ.ρ., έ ιδιαιτερός του πληροφόρησε όλα τά πόστα τών σοσιαλιστών, για νά πάρουν μέτρα κατά τής έρευνας και τών συλλήψεων.

Ο Μ. Γιάννης, άπ' τούς λίγους προλετάρους πού εξέλιχτηκαν μέσα στόν πόλεμο, κι έγιναν πολιτικά στελέχη πρώτης γραμμής, ήγέτης στέλεχος τού Άρχείου στή συνδικαλιστική και πολιτική δράση, αδιάλληχτος πολέμιος τών όππορτουμιστών και τών σταλινικών, μέλος τής 1ης Κ.Ε. τών Μπολσεβίκων - Λενινιστών (Τροτσικιστών) στή δεκαετία τού 50, κι άπ' τούς πρώτους πού σήκωσαν ψηλά τή σημαία τής 4ης Διεθνούς στή χώρα μας, άφηγείται

πώς έζησε στη Προύσα μιιά στάση, τών πεζοναυτών. Αυτή ή στάση, ξεκίνησε σά διαμαρτυρία γιά τó σκυλίσιο σουσσίτιο.

Ό Σάββας Χαϊτόπουλος, άρχισε τήν έπαναστατική του σταδιοδρομία στό Μικρασιατικό Μέτωπο, άπ' όπου έξελίχθηκε σ' ένα άπ' τά πρώτα στελέχη τού «Άρχείου» κι ύστερα τού Τροτσκιισμού, και διακρίθηκε στό συνδικαλιστικό κίνημα επί κεφαλής τών τραγγαράδων.

Ό ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ, ό ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩΤΗΣ και καμιά δεκαριά άλλοι, είχαν φτιάξει μιιά όργάνωση, μέσα στη Σμύρνη, κι ιδιαίτερα στό σύστημα τηλεγραφητών, άπ' όπου ξεπλώθηκε άρκετά ή άκτινοβολία τους. Είχαν μιιά στενή συνεργασία μέ τó Σοσιαλιστικό Όμιλο τών Έλλήνων πού είχε επί κεφαλής τó Μ. Ζαφειριάδη, παλιό σοσιαλιστή τής άριστεράς, και παράλληλα μέ τó Σοσιαλιστικό Όμιλο τών Τούρκων, πού είχε επί κεφαλής τó Τούρκο Άλλή.

Ό «μικρός τó δέμας» ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ κι ό ΜΠΟΝΑΝΟΣ, τής ομάδας τού «Κομμουνισμού», όταν έφτασαν στη Σμύρνη, συνδέθηκαν μέ τó Π.Π., μέ τόν όποίο γνωρίζονταν διά μέσου τού Τζουλάτι άπ' τó Πανεπιστημιακό κίνημα τής Άθήνας.

Ή ομάδα τού Π.Π. και Μοναστηριώτη έδραζε τó «Κόκκινο Φρουρό» ένα άντιπολεμικό γειμάτο φωτιά όργανο, μέ τó πολύγραφο

του Συντάγματος των τηλεγραφητών.

Οι ίδιοι είχαν φτιάξει μιὰ ομάδα συμπαθόντων, πού έβγαζαν τὸ «Μποσεμό», κκιουφλαρισμένο ὄργανο προπαγάνδας, πού βγήκε σὲ 2-3 φύλλα.

Ἡ δράση τους ξαπλώθηκε. Συνδέθηκαν μὲ τὴν ομάδα τοῦ Νίκολη, πού ἀνῆκε καὶ δροῦσε στὸ Σύνταγμα Πλαστήρα. Ἐπαιρναν τὴ «Φούντα», έστειλαν τὸ «Κόκκινο Φρουρό». Ὁ Μπονάνος πού ὑπηρετοῦσε στὸ ΟΤΕ ὀργίασε στὶς ἀποστολές ἐπαναστατικοῦ ὕλικου.

Αὐτὴ ἡ δράση, πού έγινε γνωστὴ καθὼς ξαπλώθηκε, προκάλεσε μιὰ ἀγρία δίωξη. Ἀκολούθησε ἡ γνωστὴ σύλληψη καὶ κάθειρξη τοῦ Π.Π. καὶ ἡ παραπομπή μαζύ μὲ τὸ Μοναστηριώτη στὸ στρατοδικεῖο μὲ τὴ κατηγορία τῆς ἐσχάτης προδοσίας καὶ τῆς ...ἀνῆθικότητας (τί αἰσχρὸ ἀμάλγαμα γιὰ νὰ παραπλανήσουν τοὺς φαντάρους!). Ὁ Μ. στάλθηκε στὴν 11η μεραρχία στὰ Μουδανιά, δπου κατάρφε ν' ἀπαλαχτεῖ κι ἀρχισε τὴ δράση, ἐπὶ κεφαλῆς ἐνὸς πυρήνα.

Ὁ ΔΕΚΕΛΙΩΤΗΣ, μιὰς ἐξιστόρισε πῶς κατὰ τὴν ὑποχώρησι, φουντάρησε στὴ θάλασσα ὄλες τίς δικογραφίες τοῦ Βόρειου Συγκροτήματος κι έτσι έστῦσε κάθε τεκμήριο γιὰ τὴ δράση τῶν ἐπαναστατῶν.

Ἡ ομάδα Π.Π. πού ἀργότερα θρέθηκε ἐπὶ κεφαλῆς τῶν παλιῶν πολεμιστῶν ξεκίνησε ἀπ' τὴ Φοιτητικὴ κίνηση στὰ 1919. Ὁ Π.Π., ὁ Μοναστηριώτης, ὁ Νίκολης, μαζύ μὲ τὸ Δοῦμα τὸ Φωτόπουλο, τὸ Μ. Οἰκονόμου τοῦ «Κομμουνισμοῦ», εἶχαν μιὰ πρώτη γνωριμία μὲ τὸ Τζουλάτι ἀπ' τὸ ὁποῖο πῆραν μιὰ γέυση τῶν μπολσεβίκικων ιδεῶν τῆς κομμουνιστικῆς ἀριστερᾶς τοῦ ΣΕΚ. Οἱ σχέσεις τῶν Πουλιόπουλου - μὲ τὸ Τζουλάτι, διατηροῦνταν κι ἀπ' τὸ δρόμο τῶν ἐπαφῶν ὅταν πέρναν ἄδεια καὶ κατέβαιναν στὴν Ἀθήνα. Ἐπαφές πού γίνονταν μὲ τὴν Ἰωάννα τὴν ἀδερφή τοῦ Ν. Δημητράτου.

Ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ ἐξωτερικὸ ὑπῆρχε ἐπαφή. Ὁ Π.Π. ἐπαιρνε συχνὰ τὸ «Πόλεμος κατὰ τοῦ Πόλεμου» πού βγάζαν στὸ Παρίσι οἱ παλιοὶ πολεμιστῆς τοῦ 1ου παγκόσμιου πόλεμου. Ἐτσι γράφτηκε σὲ χοντρές γραμμὲς ἡ μεγάλη ἐποποιία τῆς δράσης τῶν πρώτων μπολσεβίκικων, πού βγήχαν ἀπ' τὸ Μικρασιατικὸ Πόλεμο.

ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΠΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΑΝΤΕΛΗΣ ΗΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Τὰ ὀνόματα σοσιαλιστῶν πού πάλεψαν στὸ Μικρασιατικὸ μέτωπο γιὰ τὶς ἰδέες τοῦ Λένιν, εἶναι μιὰ ἐλόκληρη ἱστορία γνωστῶν κι ἀγνωστῶν ἀγωνιστῶν. Μέσα σ' αὐτοὺς ξεχωρίζει ἕνας: ὁ Π. ΗΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΣ.

Εἶναι ἡ πιὸ ἥρωική μορφή, φωτισμένου κι ἐξοπλισμένου ἡγέτη τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης. Ὁ Π. Π. εἶναι ὁ μεγαλύτερος θεωρητικά, πολικὰ καὶ πρακτικὰ, μαχητῆς τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ στὸ πόλεμο κατὰ τοῦ πολέμου. Ἄπ' τοὺς πιὸ ἀκλόνητους ὑπερασπιστὲς τῆς γραμμῆς τοῦ Λένιν γιὰ τὸν ἐπαναστατικὸ ντεφαιτισμὸ κατὰ τῆς «δικῆς μας» πατρίδας. Εἶναι ὁ πιὸ ἐμειλιχτός πολέμιος τῶν σοσιαλπατριωτῶν. Ὁ ἥρωικότερος κι ἐνδοξότερος ἡγέτης τοῦ μπολσεβίκικου τροτσκιστικοῦ κινήματος.

Ὁ Η ο υ λ ι ο π ο υ λ ο ς ἄρχισε τὴν ἐπαναστατικὴν του σταδιοδρομίαν οὐσιαστικὰ στὰ χαρακώματα τοῦ μικρασιατικοῦ πολέμου ἀπ' τὰ 1919. Μὲ τὴν ἐπιστράτευση τὸ τοποθέτησαν στοὺς σιδηρόδρομους. Ἔτσι δρέθηκε στὸ κέντρο τῆς διαμετακόμισης παράνοιου ἀντιπολεμικοῦ ὕλικου. Καὶ φτιάχνει σύνδεσμους. Πιτυήνες.

Καταπληκτικὰ μορφωμένος, Μαρξιστῆς ἀπ' τοὺς λίγους, πάλαιφε στὴ γραμμὴ τοῦ Λένιν: μετατροπὴ τοῦ πολέμου σ' ἐμφύλιον. Προσανατόλιζε τοὺς φαντάρους στὴ Γ' Διεθνή. Μὲ τὴ θερμὴν του προπαγάνδα ἔγινε ὁ ὑπ' ἀρ. 1 θανάσιμος ἀντίπαλος τοῦ μιλιταρισμοῦ.

Ἡ ἱστορία του λαμπρύνεται στὶς εἰρηκτὲς τοῦ Αἰθαλή τῆς Σιμόρνης. Ἐκεῖ τὸν ἔκλεισαν γιὰ τὴ φλογερὴν του δράσιν στὸ μέτωπο. Τὸ χαμητικὸ καθοστῶς τὸν τίμησε μὲ σιδερένιες ἀλυσίδες. Σὰ χέρι καὶ πόδι. Μεσαιωνικοῦ τύπου. Τὸ «φιλελεύθερο» Κεμάλικὸ καθοστῶς ἀλλάξε μονάχα τὴ μέθοδο τυραννίας, πού φτιασίδωσε μὲ μερικὲς μεταρρυθμίσεις. Σὰ νέο Προμηθέα Δεσιμώτη γιατί κίρυξε τὴν ἐπανάσταση κατὰ τοῦ πολέμου.

Στὴν κατάρρευση τοῦ μετώπου, ὁ δεσιμοφύλακας του Νικολινάκος, θανατωμένος ἀπὸ τὸ μεγαλεῖο, τὸ ἐπαναστατικὸ ἦθος καὶ τὶς

Λενινικές ιδέες του κρατούμενού του, άνοιξε τις πόρτες. (Κι από τότες έγινε σταθερός συνεργάτης, όπαδός του). Θά σερνόταν στο στρατοδικείο για θάνατο αν δέν μετολαβοῦσε ή κατάρρευση.

ΝΟΝΤΑΣ ΓΙΑΝΑΚΟΣ

Ήρωικός αγωνιστής της 4ης Διεθνούς στη χώρα μας. Άπ' τους έκλεχτότερους συνεργάτες του Π. Πουλιόπουλου. Έχτελέστηκε στο Νεζερό άπ' τους φασίστες.

*Όταν έσπασε τὸ μέτωπο, βρέθηκε στὶς πρώτες γραμμὲς τοῦ ΚΚΕ. Ἡγετικὸ στέλεχος, μὲ τὴ νεαρότητά του. Ἐκλέχτηκε στὴ Κ.Ε. καὶ στὸ Π. Γραφεῖο τοῦ ΚΚΕ. Ὁργάνωσε τὴ κίνηση τῶν Παλαιῶν Πολεμιστῶν. Στὸ 1ο Συνέδριο Παλ. Πολεμιστῶν ἔκανε μιὰ θαυμάσια εἰσήγησι, βασισμένη στὴ γραμμὴ τῆς Κομμουντέρνας. Προγραμματίισε τὴν Ἐργατοαγροτικὴ Κυβέρνησι. (Διχτατορία τοῦ Προλεταριάτου). Ἀντιπροσώπευσε τὴν Ἑλλάδα στὸ 5ο Συνέδριο τῆς ΚΔ. Γραμματέας τοῦ ΚΚΕ ἀπὸ τὸ 1925-27. Ἀπὸ καὶ καὶ πέρα ἀρχίζει ἡ πάλι του κατὰ τοῦ Σταλινισμοῦ. Στὸ Νέο Σεκίνημα (1927) στηλίτευσε τὸν ἐκφυλισμὸ πού ἔμπασαν στὸ ΚΚΕ οἱ πράκτορες τοῦ Στάλιν. Ἰδρύσει (1928) τὴν ὁμάδα «Σπάρτακος». Διημοσίευσε βασικὰ ντοκουμέντα τῆς «Διεθνoῦς Ἀριστερῆς Ἀντιπολίτευσης».

Πῆρε μέρος στὴ κίνηση γιὰ τὴ 4η Διεθνή καὶ γιὰ τὸ Νέο Κόμμα στὴν Ἑλλάδα. Ἐνώθηκε σ' αὐτὴ τὴ πάλι, μὲ τὴ τάση τῶν Μπολσεβίκων-Λενινιστῶν (Ἀρχειομαρξιστῶν) τηρήμα τῆς ΔΑΑ, ὅστερα ἀπὸ μακρόχρονη ἀντίθεση. Κατέθηκε σὰν ὑποψήφιος βουλευτῆς τῶν δυὸ αὐτῶν ὁργανώσεων στὴ Σαλονίκη.

Στὴ διχτατορία Μεταξᾶ προγραμματίισε τὴν ἀνατροπὴ του μὲ τὰ μέσα τῆς πάλης τῶν τάξεων καὶ στόχο τὴ διαδοχὴ τῆς διχτατορίας μὲ τὴν ἐργατοαγροτικὴ κυβέρνησι. Ἐπικηρύχτηκε καὶ μὲ ἄγριες ἀναζητήσεις πιάστηκε καὶ κλείστηκε στὴν Αἴγινα κι ἀπὸ καὶ στὴν Ἀκροναυπλία ὅπου ξάνοιξε πλαταιᾶς συζητήσεις γιὰ τὸ πόλεμο μὲ ἀκροατῆς συντρόφους του. Καὶ πάλι γιὰ τὴν ὑπεράσπισι τοῦ Μαρξισμοῦ ἐνάντια στοὺς νεφαιτιστῆς τῆς ΕΣΣΔ.

*Όταν μεταφέρθηκαν οἱ τροτσκιστῆς ἀπὸ τὴν Ἀκροναυπλία, οἱ συντρόφοι του ὁργάνωσαν δραπέτευσι πού ὁμως ἀπέτυχε. Ἦταν τὸ 1942. Τὸν Ἰούνη ἀνάρτες ἀντίναξαν τὴ γέφυρα Νεζεροῦ. Κι οἱ φασίστες διάταξαν τὸ τουφεκισμὸ κομμουνιστῶν ὁμήρων.

*Ὁ Πουλιόπουλος ἦταν μεταξὺ αὐτῶν πού ξεδιαλέχτηκαν μαζί μὲ τρεῖς ἄλλους τροτσκιστῆς ἡγέτες. Τὸ Γιάννη Μακρῆ, τὸ Γιάννη Ξυπόλητο, καὶ τὸ Νώντα Γιαννακό. Μπροστὰ στὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα, διατήρησε ὅλη τὴν ἡρεμία, τὴν ὑπερηφάνεια καὶ τὸ ἐκναστατικὸ του θάρρος δίνοντας μὲ τὸ θάνατό του ἓνα παράδειγμα πού ἐμπνέει τὴ δράσι στοὺς νέους ἀγωνιστῆς. Μπροστὰ στὸ ἀπόσπασμα πού ἀποτελοῦνταν ἀπὸ πολλοὺς φαντάρους ἀπηύθυνε ἓνα

περήφανο λόγο Ιταλικά. Μιά Έκκληση, νά μή κάνουν τό Έγκλημα νά δολοφονήσουν ταξικά τους αδέρφια και νά υπηρετίσουν τό χτυπημένο Ιμπεριαλισμό. Οί στρατιώτες άπαντώντας στην έπαναστατική Έκκληση άρνούνται νά πυροβολήσουν τούς πολιτικούς διηγρους. Μάρτυρες τής σκληρής αύτης σκληρής λένε ότι ο Πουλιόπουλος τελικά σκοτώθηκε από τόν επί κεφαλής αξιωματικό.

Ο ήρωϊκός θάνατος τού Πουλιόπουλου συγκλόνησε παντού στην Έλλάδα όλη τήν έπαναστατική πρωτοπορεία. Καί τή πλατύτερη μάζα τών έργατών.

Άλλά ο Πουλιόπουλος δέν ήταν μόνο ένας μεγάλος έπαναστάτης, και δέν περιόρισε τίς ύπηρεσίες του μόνο στη πολιτική δράση τού εργατικού κινήματος. Κάτοχος γενικής Μαρξιστικής μόρφωσης, μιλούσε εύκολα άρκετές γλώσσες — Γαλλικά, Γερμανικά, Άγγλικά, Άραβικά. Ίσπανικά, Ρωσικά — μετάφρασε στα έλληνικά μερικά από τά βασικά έργα τού Μαρξισμού: Τό «Κεφάλαιο», τή «Κριτική τής Πολιτικής Οικονομίας», τίς «Οικονομικές θεωρίες» τού Μάρξ.

Μετάφρασε επίσης πολλά άπ' τά έργα τού Τρότσκι, ανάμεσα στα όποια τήν «Προδομένη Έπανάσταση». Υπήρξε συγγραφέας πολυάριθμων άρθρων. Έδωσε μπροσώρες και διδλία πού αναφέρονταν στα γενικά ζητήματα τής Μαρξιστικής Θεωρίας καθώς και στα τρέχοντα πολιτικά πρόβλήματα στην Έλλάδα. Άνόμεσα σ' αυτά μιάν άριστουργηματική άπάντηση στο όμπορτουνοιστικό Λαϊκό Μέτωπο πού υιοθέτησε τό ΚΚΕ τό 1935 άντικαθιστώντας τήν έπαναστατική σοσιαλιστική προοπτική μ' έκείνη τής «Λαϊκής Δημοκρατίας», μē τίτλο: «Βασιλεία, Δημοκρατία, Κομμουνισμός».

Άποτελεί τή θεωρητική βάση μē τήν όποία διακρίνεται ή έπαναστατική προλεταριακή κίνηση από τό ΚΚΕ, τό Κόμμα τής «μικροαστικής δημοκρατίας». όπως εκφυλίστηκε άπ' τή σταλινική επίδραση.

«Στό διάστημα τής έπαναστατικής σταδιοδρομίας του πιάστηκε, καταδικάστηκε και φυλακίστηκε πολλές φορές. Όλη του ή ζωή ήταν παράδειγμα ενός μεγάλου έπαναστάτη πού διέθεσε όλο του τό ζήλο, όλη του τήν ικανότητα στην ύπηρεσία τής κίνησης για τήν άπελευθέρωση τού Έλληνικού και τού διεθνούς προλεταριάτου».

Ο ΜΗΟΑΣΕΒΙΚΙΣΜΟΣ

ΣΤΟΥΣ ΑΝΑΠΗΡΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥ 1914 - 18

Ἐπὶ τὸ πόλεμο τοῦ 1914-18 ξεπετάχτηκε μιὰ γεννιὰ ἐπαναστάτες ποὺ ὁ πόλεμος τοὺς ἔκανε ἀνάπηρους. Μιὰ θαυμάσια ζῶμη ἐπαναστατῶν σακάτηδων, μὲ κοιμημένα χέρια-πόδια, μὲ διάτρητα στῆθια, μὲ ξεριζωμένα μάτια, ἀκρωτηριασμένοι φριχτά, ἀπόχτησε τὴ γνώση τοῦ Λενινισμοῦ στὰ χαρακώματα κι ὕστερα στὰ νοσοκομεία. Ἐκεῖ, στὰ κρεβάτια τοῦ πόνου, γίνονταν φλογερὰς συζητήσεις

ΣΤΑΥΡΟΣ ΒΕΡΟΥΧΗΣ

γιὰ πόλεμο, εἰρήνη, ρώσικη ἐπανάσταση, Λένιν, Τρότσκι, Λήμπινεχι, Λούξεμπουργκ. Ἀργότερα, αὐτοὺς τοὺς ναυαγισμένους «ἤρωτες», τὸ κράτος, ὡς ἓνα εἶδος ἀνταρξισμοῦ γιὰ τὴ δούλεψη τοῦ μακελλειοῦ τοῦ καπιταλισμοῦ, τοὺς στέγαζε σ' ἓνα ἄθλιο ἴδρυμα, γιὰ ἓνα πιάτο φαγί, σὴν στέγη ἀναπήρων καὶ θημάτων στρατοῦ. Μερικοὶ πῆραν δεκανίκια, καρτσάκια καὶ... παράσημα. Οἱ στρατηγοὶ πῆραν γαλόνια καὶ παχειοὺς μισθοὺς.

Ἡ ἐμάδα τοῦ Τζουλάτι ὀργάνωσε μιὰ ταχυδρόμηση κι χριστιανική ἀποστολή ἐπαναστατικοῦ ὀλιγοῦ στοὺς ἀνάπηρους. Στὰ νοσοκομεία καὶ στὴ «Στέγη» χειμαρρὸς ἀπὸ μπροσοῦρες, προκηρύξεις κ.τ.ρ. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ὅτι ἀπὸ κεῖ βγήκε ἕνα ἐπιτελεῖο κομμουνιστῶν ποὺ μπήκαν στὴ κοίτη τοῦ Ἀρχειομαρξισμοῦ.

Ὁ Σταματόπουλος, ὁ Μάρκος, ὁ Δευτεραῖος, ὁ Κώνστας, ὁ Ἀλεξόπουλος καὶ ἄλλοι 30 περίπου ποὺ ἀποτελέσαν τὴ φράξια τοῦ «Κομμουνισμοῦ» κι ἀργότερα τοῦ «ἀρχειομαρξισμοῦ», μ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸ Σ τ α Ὡ ρ ο Β ε ρ ο Ὑ χ η γραμματέα τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἀνάπηρων καὶ θυματίων πολέμου, διεξήγαγαν ἀγῶνες μὲ ἀπειρες διαδηλώσεις καὶ συγκρούσεις, τέτοιους ποὺ δὲν εἶχε ἀντάξινους σὲ καμιὰ ἄλλη χώρα.

Ὁ Σταῦρος Βεροῦχης, ἔχασε τὸ φῶς του στὴ πολύνεκρη μάχη τοῦ Σκρά. Ἐγίνε κομμουνιστὴς στὰ 1919, ὄντας στὸ Νοσοκομεῖο ἀνάπηρων. Στὴ Στέγη Πατρίδας ἔμαθε μαντολίνο, γιὰ νὰ ζητιανεύει. Ἐμαθε παράλληλα τὴ πάλη κατὰ τοῦ πόλεμου καὶ κατὰ τοῦ καθεστώτος τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καὶ τοῦ καπιταλισμοῦ ποὺ γεννᾷ πόλεμους. Μαζὺ μὲ τοὺς πρώτους κομμουνιστὲς ἀνάπηρους, τὸ Δευτεραῖο, τὸ Σταματόπουλο καὶ τὸ Μάρκο, τῆς τάξης τοῦ «Κομμουνισμοῦ», παλεύει μέσα στὸ ΣΕΚ καὶ στὰ 1911 βρίσκειται στὶς πρώτες ἐπάξεις τοῦ Ἀρχειομαρξισμοῦ. Ἐπὶ κεφαλῆς μιᾶς τριαντάδας συντρόφων του, καταχτάει τὸ σωματεῖο ἀνάπηρων. Ἐπειτα, καταχτάει ὀλάκαιρη τὴ Γενικὴ Συνομοσπονδία Ἀνάπηρων καὶ θυματίων πόλεμου. Κεῖ γίνεται ὁ Γραμματέας τῆς. Ἡ Γεν. Συν. Ἀνάπηρων - θυματίων πόλεμου εἶχε διακλαδώσεις σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Σὺν γραμματέας τῆς Συνομοσπονδίας εἶναι ἀρχηγὸς σωρείας ἀντιπολεμικῶν διαδηλώσεων καὶ συγκρούσεων μὲ τὰ ὄργανα τοῦ κράτους, στὴ δεκαετία τοῦ 20 καὶ τοῦ 30. Πῆρε παράσημο 9 μηνῶν φυλακῆ γιὰ τὴ δράση του.

Στὰ 1934, ὄντας στέλεχος τοῦ ἐπίσημου τμήματος τῆς Διεθνῆς Ἀντιπολίτευσης τοῦ Τρότσκι στὴν Ἑλλάδα, συντάσσεται μὲ τὴ τάση «Μπολσεβίκου» κατὰ τοῦ Γιωτόπουλου, καὶ μάχεται γιὰ τὸ σύνθημα: Νέα Κόμματα, Νέα Διεθνῆς (Τετάρτη). Πέρασε στὴ Κ. Ἐπιτροπὴ τοῦ «Μπολσεβίκου».

Στὰ 1936, στὴ δικτατορία Μεταξᾶ, ἐξορίζεται στὴ Κάρυστο.

Στὴ κατοχὴ παίρνει μέρος στὴν «ἀντίσταση». Πίστεψε πῶς

Έτσι θά μπορούσε νά πολεμήσει τὸ σοσιαλπατριωτισμὸ τῶν σταλινικῶν μέσα ἀπ' τὶς γραμμὲς τους.

Στὰ 1943 μὲ ἀσχεκέντρωση 2.000 ἀγροτῶν, στὸ χωριὸ Πλατανιστό, στὴ Νότια Εὐβοία, τὸν στέλνει ἀντιπρόσωπος στὴ Κυβέρνηση τοῦ δουνού (ΠΕΕΛ). Ἄλλὰ οἱ σταλινικοὶ τὸν δολοφόνησαν, γιὰ νὰ μὴ φτάσει στὸ συνέδριο, ἐπειδὴ ἦταν τροτσκιστὴς. Πέρασε τὴ τελευταία του νύχτα τραγουδώντας ἐπαναστατικὰ τραγούδια. Οἱ δολοφόνοί του, τὴν ἄλλη μέρα τὸν κοιμίاتیασαν καὶ τὸν ἀφήσαν νὰ τὸν φάνε τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ θῦνια, στὸ δουνό. Ἔτσι, πέρασε στὴν ἀθανασία ἓνας ἀγνὸς ἐπαναστάτης καὶ μαχητικὸς μαζικὸς ἀγωνιστὴς κάτω ἀπ' τὴ σημαία τῆς 4ης Διεθνoῦς τοῦ Τρότσκι.

ΤΟ Β' ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΣΕΚ ΜΕ ΤΡΙΤΟΔΙΕΘΝΙΣΤΙΚΗ ΛΕΟΝΤΗ ΠΡΟΣΧΩΡΕΙ ΣΤΗ Γ' ΔΙΕΘΝΗ

Τὸ 2ο Συνέδριο τοῦ ΣΕΚ συνήλθε τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1920. Σ' αὐτὸ πήραν μέρος 7 τμήματα μὲ 18 ἀντιπρόσωπους, 8 ὄμιλοι, 8 νεολαίες, οἱ Κορδάτος, Γεωργιάδης, Ἀρβανίτης καὶ Πετσόπουλος μὲ συμβουλευτικὴ ψήφο σὰν νεοπροσχωρήσαντες, ὁ Παπανικολάου ἀντιπρόσωπος τῆς Γ'ΣΕΕ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συνδικαλιστικῶν Ὀμοσπονδιῶν Καπνεργατῶν, Ἡλεκτροκίνητης, Τριατατικῶν μὲ συμβουλευτικὴ ψήφο.

Ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Γ' Διεθνoῦς κι ὁ Λιγδόπουλος τῶν ὀποιῶν ἡ τύχη ἀγνοοῦνταν ἀκόμα, ἀπουσίαζαν. Δὲν πῆρε μέρος ἐπίσης ἡ Κομμουνιστικὴ Ἐνωσὴ (Κομμουνισμός). Ἡ συζήτηση γιὰ τὴ προσχώρησή της ἐγινε μετὰ τὸ Συνέδριο μὲ τὴ πρωτοβουλία τῆς νέας διοίκησης τοῦ ΣΕΚ. Ἡ Νεολαία Ἀθηνῶν τοῦ ΣΕΚ εἶχε διαγραφτεῖ (διωχτεῖ) ἀπ' τὴ διοίκηση. Εἶχε περάσει στὴν Κομμουνιστικὴ Ἐνωσὴ.

Ἡ ἔκθεσις παρουσίασε μὲ πραγματικὴ ἀνοδο ἡ ὁποία ἀντανάκλουσε τὴν ἀνοδο τοῦ κινήματος. Λογαριάστηκαν 1.000 μέλη, 500 νεολαῖοι, 6.000 ἀναγνώστες τοῦ «Ἔργ. Ἀγώνα», 10.000 τοῦ «Ρίζου» καὶ μὲ πλατεῖὰ ἐπιρροή στὰ συνδικά-

τα και στη τάξη γενικώτερα.

Σ τ ό 2 ο Σ υ ν έ δ ρ ι ο , ύστερα από δυό χρόνια πόλης ανάμεσα στους δευτεροδιεθμιστές και τριτοδιεθμιστές άποφασίστηκε ή προσχώρηση στη Β. Ο. και στη Κ. Δ. 'Ο τοκετός ήταν επίπονος. Τό κακό όμως ήταν ότι τό νεογέννητο ήταν έριμαφρόδιτο. Βαφτίστηκε: Σοσ. Έργ. Κόμμα (Κομμουνιστικό). Άντί να μετονομαστεί από Σοσιαλιστικό σε Κομμουνιστικό, έπως ζητούσε ή Κ.Δ. 'Ο Κ ο μ μ ο υ ν ι σ μ ό ς τ ο υ Σ Ε Κ ή τ α ν σ έ π α ρ έ ν θ ε σ η .

Τό 2ο Συνέδριο ψήφισε τις άρχές της Κ.Δ. Διχτατορία τού προλεταριάτου. Προλεταριακός διεθμισμός. 'Η προσχώρηση σ' αυτές τις άρχές ήταν ούσιαστική; 'Η συνδιάσκεψη τού Φλεβάρη 1922, κι οι άποφάσεις της για «μακριά νόμιμη ύπαρξη» κι ή έχτίμηση ότι τά ντοκουμέντα της διεθνούς ήταν μόνο ιστορικά, δίχως υποχρέωση, δράσης πάνω στη γραμμή τους, θ' άπόδειχνε ότι ο κομμουνισμός τού ΣΕΚ ήταν πραγματικά μιά παρένθεση.

Ψήφισε επίσης τήν άναστολή τού προγράμματος τού Α' Συνεδρίου, πού είχε κιόλας καταργήσει ή διοίκηση τών Λιγδόπουλου, Τζουλάτι, Κομμώτη, Ν. Δημητράτου, και τήν έπεξεργασία νέου π ρ ο σ α ρ μ ο γ ή ς (!) στις άρχές της Γ' Διεθνούς.

Τό 2ο Συνέδριο άπόρριψε κάθε έκλογική συνεργασία με κάθε άλλο κόμμα.

'Η παγκόσμια κρίση τού 1920 έθαζε άντικειμενικά ά μ ε - σ α π ό β λ η μ α έ ξ ο υ σ ί α ς . Τό Β' Συνέδριο άναγνώρισε ότι: «'Η παρούσα περίοδος είναι μεταβατική κατά τήν όποία τό παγκόσμιο προλεταριάτο προετοιμάζεται διαρκώς διά τήν κατάληψιν της έξουσίας, της όποίας πρώτος σταθμός θά είναι ή έπιβολή της διχτατορίας του κι όχι ή άστική δημοκρατία υπό όποιονδήποτε μορφήν... (θαυμάσια τοποθέτηση)

Τό 2ο Συνέδριο βρήκε άπλά «άνεπαρκή» τή δράση τών δουλευτών Σίδερη - Κουριέλ, πού καταπρόδωσαν τις άρχές τού σοσιαλισμού στό πόλεμο, και τώρα, στη Βουλή, «δέν έξετέλεσαν τό καθήκον τους όσον άφορά τή Συνθήκη τών Βερσαλλιών». Αύτή τή ληστρική συνθήκη, τών λιπεριαλιστών της Δύσης, πού επέβαλλε κυρώσεις, προσαρτήσεις και άποζημιώσεις στους ήττημένους λαούς.

Τῇ στιγμῇ πού ἀπ' τὰ σοβιῆ ἀντηχοῦσε τὸ σύνθημα: Εἰρήνη δίχως προσαρτήσεις κι ἀποζημιώσεις. Ἐπαναστατικὴ λύση. Κι δλα τὰ κόμματα τῆς Κ.Δ. πάλευαν ἐνάντια στὴ Συνθήκη Βερσαλιῶν, Λωζάνης, Σεβρών, Νευγύ.

Οἱ βουλευτεῖς τοῦ ΣΕΚ, σκέπασαν τὶς ἀρπαχτικὲς βλέψεις τοῦ Ἑλληνοκοῦ καπιταλισμοῦ πού ἔφταναν στὴ προσάρτηση ἄλλοθινῶν μαζῶν στὴ Μακεδονία, Θράκη, Ἡπειρο, Μικρὰ Ἀσία, ἀπ' ὅπου ξεπήδησε ἡ ἐκστρατεία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κι ὁ πόλεμος μέγρι: τὸ Σαγγάριο, μὲ στόχο τὴν Ἄγκυρα.

Τὸ 2ο Συνέδριο καταδολιεύτηκε τοὺς 21 ὄρους. Ὁ 11ος ὄρος ἔλεγε: «Τὰ κόμματα πού θέλουν ν' ἀνήκουν στὴ ΚΔ πρέπει ν' ἀναθεωρήσουν τὴ σύνθεσι τῶν κοινοβουλευτικῶν τους ομάδων, ν' ἀπομακρύνουν ἀπ' εἰστέες τ' ἀμφίβολα στοιχεῖα, νὰ τὶς ὑποτάξουν ὄχι: μὲ λόγια ἀλλὰ πραγματικὰ στὶς Κ. Ἐπιτροπές τους. Ἡ Κ.Δ. ἀπαιτοῦσε «ἀποχὴ ἀπ' τὶς διεθνεῖς διαβουλεύσεις μετὰ τὴ λήξη τοῦ πολέμου». Ἀντὶ γι' αὐτὰ τὸ ΣΕΚ, ὄχι μόνο δὲν πέταξε ἀπ' τὴ γραμμὴ του αὐτοὺς πού πῆγαν στὴ διεθνή διαβούλευση καὶ κάλυψαν τὶς ἀτιμιες συνθήκες διαμελισμοῦ καὶ σφαιρῶν ἐπιρροῆς, ἀλλὰ τοὺς ξαναέμπασαν στὴ ΚΕ (Π. Δημητράτος) καὶ τοὺς ξαναπρότειναν γιὰ βουλευτεῖς.

Τὸ 2ο Συνέδριο καταστρατήγησε τὴ βασικὴ ἀρχὴ τοῦ 6ου ὄρου πού ἔλεγε: «Κάθε κόμμα πού θέλει ν' ἀνήκει στὴ Γ' Διεθνή, ἔχει ὑποχρέωση νὰ καταγγέλλει τόσο τὸ φανερὸ σοσιαλπατριωτισμὸ ὅσο καὶ τὸν ὑποκριτικὸ καὶ ψεύτικο σοσιαφιλειρηνησιμὸ. . .». Ἀγνόησε ἐπίσης τὸν 7ο ὄρο πού ἀπαιτεῖ «διακοπὴ κάθε σχέσης μὲ τὸ ρεφορμισμὸ. . .».

Δὲν πέταξε ἀπ' τὶς γραμμές του τὴ δεξιὰ ομάδα (Κουριέλ, Σίδερη, Π. Δημητράτο καὶ Σία) τῶν σοσιαλπατριωτῶν, κι δλων ἐκείνων πού πουλοῦσαν ψεύτικο φιλειρηνησιμὸ γιὰ κομμουνισμὸ, «ἀναγνωρίζων τὸ ὀφέλιμο τῆς χρησιμοποίησης ἀπάντων τῶν παραγόντων ὅτινες δύνανται νὰ συντελέσουν εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος συνιστᾷ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν στελεχῶν τοῦ κόμματος...» (Κείμενα ΚΚΕ, σελ. 52).

Ἀπὸ ἀποψη πολιτικῆς. Στὸ θέμα τοῦ πο-

λέμου ή γραμιμή τοῦ Ριζοσπάστη πού ἔγινε ἐπίσημο ὄργανο τοῦ ΣΕΚ (Κομμουνιστικοῦ) καί τῆς ΓΣΕΕ σκλήρυνε. Ὁ Πετσόπουλος κι οἱ πολιτικοὶ ἀρθρογράφοι, διεξήγαγαν μιάν ἐντονότερη ἀντιπολεμική πάλη γιά τήν ὁποία ὁ Πετσόπουλος δοκίμασε ἀλλεπάλληλες διώξεις, δίκες καί καταδίκες. Οἱ ἀπόψεις τοῦ «Ρίζου» φάνταζαν σάν πραγματικὸς μπολσεβικισμὸς στὰ μάτια τῶν μαζῶν. Ἀλλὰ δέν ξεπερνοῦσαν τὰ πλαίσια τοῦ πατσιφισμοῦ. Παρά τὴν ἔλλειψη Λενινικοῦ πνεύματος μετατροπῆς τοῦ πολέμου σ' ἐμφύλιο ἢ ἀστική τάξη ἐβλεπε στὸ «Ρίζο» ἕναν ἀδυσώπητο ἐχθρὸ. Ἔβγαине πάντα μὲ στήλες κάτασπρες ἀπ' τὴ λογοκρισία. Ὁ Πετσόπουλος ξεκίνησε σάν δημοκράτης. Ἔγινε σοσιαλιστὴς ἀλλὰ στὸ σχολιὸ τῆς Φεντερασιόν. Εἶναι γιά μεγάλη τιμὴ του ὅτι διεξήγαγε μιάν πύρινη καμπάνια ἐνάντια στὴν ἐκστρατεία τῶν ἱμπεριαλιστῶν καί τῆς Ἑλλάδας κατὰ τῆς ΕΣΣΔ. Κατάχτησε, διὰ μέσου τῆς γραμματείας Κορδάτου, κατὰ τὸ Μπεναρδγία, τὴ πραγματικὴ ἐξουσία στὴ διοίκηση. Κατηγορήθηκε ἀπ' τοὺς Σίδερη-Γεωργιάδη γιά «τυχοδιωκτισμὸ», «σωβινισμὸ» καί «μεταρρυθμισμὸ» καί διαγράφηκε ἀπὸ τὸ ΚΚΕ τὸ 1922.

Ἡ νέα Κ.Ε. ἀποτελέστηκε ἀπ' τοὺς: Κορδάτο, γραμματέα, Ν. καί Π. Δημητράτο, Γ. Δούμα, καί Μ. Σίδερη. Δηλαδή ἡ προηγούμενη Κ.Ε., μὲ μιὰ μικρὴ, ...τοσοδοῦλική μεταβολή. Ὁ μπολσεβίκος Λιγδόπουλος βγήκε ἀναπληρωτὴς καί τὴ θέση του τὴν πήρε ὁ συμφιλιωτὴς Κορδάτος.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

ΚΩΣΤΑ ΚΑΣΤΡΙΤΗ

**ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ
ΜΠΟΛΣΕΒΙΚΙΣΜΟΥ
- ΤΡΟΤΣΚΙΣΜΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

(Μέρος Δεύτερο)

Έκδόσεις «Εργατικής Πρωτοπορείας»

N. LENIN

Ὁ θεμελιωτὴς τῶν ἀρχῶν τῆς Γ' Διεθνoῦς καὶ
συντάκτης τῶν 21 ὄρων.

Ο ΛΕΝΙΝ ΘΕΜΕΛΙΩΝΕΙ ΤΗΝ ΚΟΜ. ΔΙΕΘΝΗ

ΟΡΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΗ

Τὸ δεύτερο Συνέδριο ἀποφασίζει: ὅτι οἱ ὄροι γιὰ τὴν εἴσοδο στὴ Διεθνή εἶναι οἱ ἀκόλουθοι:

1. Ἡ καθημερινὴ προπαγάνδα καὶ κίνηση πρέπει νὰ ἔχουν χαρακτηριστικὰ πραγματικὰ κομμουνιστικὰ καὶ νὰ συμμορφώνονται: μὲ τὸ πρόγραμμα καὶ τὶς ἀποφάσεις τῆς Τρίτης Διεθνούς. Ὅλα τὰ δημοσιογραφικὰ ὄργανα τοῦ Κόμματος πρέπει νὰ συντάσσονται ἀπὸ σίγουρους κομμουνιστέζ. πού ἔχουν ἀποδείξει τὴν ἀφοσίωσή τους στὴν ὑπόθεσι τοῦ προλεταριάτου. Δὲν πρέπει νὰ μιλάμε γιὰ τὴν διχτατορία τοῦ προλεταριάτου ὡς νὰ πρόκειται γιὰ μιὰ ἔκφραση γνωστῆ καὶ συνθησιμένη; ἡ προπαγάνδα πρέπει νὰ γίνεται μὲ τρόπο πού νὰ δείχνει σὲ κάθε ἐργάτη, ἐργάτρια, στρατιώτη καὶ κάθε χωριάτη ὅτι ἡ διχτατορία εἶναι ἀναγκαία ἀπ' αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ γεγονότα τῆς καθημερινῆς ζωῆς, πού ὁ τύπος μας πρέπει νὰ τὰ σημειώνει: συστηματικὰ. Ὁ περιοδικὸς τύπος ἢ ὁποιοσδήποτε ἄλλος τύπος καὶ ὅλες οἱ ἐκδοτικὲς ὑπηρεσίες πρέπει νὰ εἶναι ἐντελῶς ὑποταγμένες στὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Κόμματος ἢ νόμιμη εἶναι αὐτὴ ἢ Ἐπιτροπὴ ἢ παράνομη. Δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπεται ὥστε τὰ δημοσιογραφικὰ ὄργανα νὰ κάνουν κριτικὴ τῆς αὐτονομίας γιὰ νὰ ἀσχοῦν πολιτικὴ πού δὲν εἶναι σύμφωνη μὲ τὴν πολιτικὴ τοῦ Κόμματος. Στὶς ἐφημερίδες, στὶς δημοσίους συγκεντρώσεις, στὰ συνδικάτα, στὶς συνεργατικὲς, παντοῦ ὅπου οἱ ὄπαδοὶ τῆς Τρίτης Διεθνούς μποροῦν νὰ χώνονται, πρέπει νὰ χτυπᾶνε συστη-

ματικὰ καὶ ἀλύπητα ὄχι μόνον τὴν ἀστική τάξη, ἀλλὰ καὶ τοὺς συν-
νόχους τῆς, δηλαδὴ τοὺς μεταρρυθμιστὲς ἄλων τῶν ἀποχρώσεων.

2. Κάθε ὀργάνωση πού θέλει νὰ προσχωρήσει στὴν Κομμουνιστική Διεθνή πρέπει κανονικὰ καὶ συστηματικὰ νὰ ἀπομακρύνει ἀπὸ τὶς θέσεις πού ἔχουν ἔστω καὶ τὴν παραμικρότερη εὐθὺνη μέσα στὸ ἐργατικὸ κίνημα (ὀργανώσεις τοῦ Κόμματος, συντάξεις ἐφημερίδων, συνδικάτα, κοινοβουλευτικὲς ομάδες, συνεργατικὲς, δῆμους) τοὺς μεταρρυθμιστὲς καὶ τοὺς «κεντριστες» καὶ νὰ τοὺς ἀντικαταστήσει μὲ δοκιμασμένους κομμουνιστὲς — χωρὶς νὰ ὑπάρξει ὁ φόβος, προπαντὸς στὶς ἀρχές, ὅτι θὰ χρειαστεῖ νὰ ἀντικατασταθοῦν ἀγωνιστὲς μὲ πείρα ἀπὸ πρωτόπαιρους ἐργάτες.

3. Σ' ὅλες σχεδὸν τὶς χώρες τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἡ πάλη τῶν τάξεων μπαίνει στὴν περίοδο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Μ' αὐτοὺς τοὺς ὅρους οἱ κομμουνιστὲς δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν ἐμπιστοσύνη στὴν ἀστική νομιμότητα. Ἔχουν ὑποχρέωση νὰ δημιουργήσουν παντοῦ, δίπλα στὴν νόμιμη ὀργάνωση, ἕναν μυστικὸ ὀργανισμὸ πού στὴν κρίσιμη στιγμή θὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐκτελέσει τὸ καθήκον του πρὸς τὴν ἐπανάσταση. Σὲ κάθε χώρα, πού ἐξαιτίας τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου καὶ ἄλλων ἐξαιρετικῶν νόμων οἱ κομμουνιστὲς δὲν μποροῦν νὰ ἀναπτύξουν ὅλη τους τὴ δράση νόμιμα ἀκόμα ὁ συνδυασμὸς τῆς νόμιμης μὲ τὴν παράνομη δράση εἶναι ἀναμειβήτητα ἀναγκαῖος.

4. Ἡ ὑποχρέωση γιὰ τὴν προπαγάνδα τῶν κομμουνιστικῶν ἰδεῶν περιλαμβάνει καὶ τὴν ἀπόλυτη ἀνάγκη νὰ κάνουμε συστηματικὴ καὶ ἐπίμονη προπαγάνδα καὶ κίνηση μέσα στὰ στρατεύματα. Ἐκεῖ πού ἡ φανερὴ προπαγάνδα εἶναι δύσκολο νὰ γίνῃ ἐξαιτίας τῶν ἐξαιρετικῶν νόμων, πρέπει νὰ γίνῃ κρυφά. Ἀρνηση αὐτῆς τῆς προπαγάνδας θὰ ἦταν προδοσία τῶν ἐπαναστατικῶν καθυκόντων καὶ ἐπομένως ἀσυμβίβαστη μὲ τὴν προσχώρησιν στὴν Τρίτη Διεθνή.

5. Μία μεθοδικὴ καὶ συστηματικὴ κίνηση στὰ χωρὰ εἶναι ἀναγκαῖα. Ἡ ἐργατικὴ τάξη δὲν μπορεῖ νὰ νικήσει ἂν δὲν ὑποστηρίζεται: τουλάχιστο ἀπὸ ἕνα μέρος ἐκείνων πού δουλεύουν στὰ χω-

ράφια (τούς ήμερομίσθιους γεωργούς και τούς πιό φτωχούς χωρικούς) και αν με την πολιτική της δεν έχει ουδετεροποιήσει τουλάχιστο ένα μέρος από τὰ όπισθοδρομημένα χωριά. Ἡ κομμουνιστική δράση στά χωριά άποχτάει σήμερα κεφαλαιώδη σημασία. Πρέπει: νά είναι έργο κυρίως τών κομμουνιστῶν εργατῶν πού βρίσκονται: σέ έπαφή με τὰ χωριά. Τό νά άρνηθοῦμε νά κάνουμε αὐτή τήν δράση ή νά τήν έμπιστευτοῦμε σέ δισταχτικούς μισομεταρρυθμιστές είναι: σάν νά άπαρνηθοῦμε τήν προλεταριακή έπανάσταση.

6. Κάθε κόμμα πού θέλει: ν' άνίκει στην Τρίτη Διεθνή, έχει ύποχρέωση νά καταγγέλλει: τόσο τόν φανερό σοσιαλπατριωτισμό έσο και τόν ύποκριτικό και ψεύτικο σοσιαλειρηνισμό· πρέπει νά άποδειξοῦμε συστηματικά στους εργατες, ότι, χωρίς τό έπαναστατικό γκρέμισμα τοῦ καπιταλισμοῦ, κανένα διεθνές διαιτητικό δικαστήριο, καμιά συζήτηση, για τήν ελάττωση τών έξοπλισμῶν, καμιά «δημοκρατική» αναδιοργάνωση τής Κοινωνίας τῶν Έθνῶν δεν μποροῦν νά γλυτώσουν τήν άνθρωπότητα από τούς ήμπεριαλιστικούς πολέμους.

7. Τά Κόμματα πού θέλουν ν' άνήκουν στην Κομμουνιστική Διεθνή έχουν ύποχρέωση νά άναγνωρίσουν ότι: είναι: άναγκαία ή διακοπή κάθε σχέσης με τόν μεταρρυθμιστικό και τήν πολιτική τοῦ κέντρου και νά προπαγανδίσουν τήν διακοπή αὐτή στά μέλη τῶν οργανώσεων. Μόνο έτσι: μπορεί νά ύπάρξει: συνεπής κομμουνιστική δράση.

Ἡ Κομμουνιστική Διεθνής άπαιτεῖ έπιταχτικά και χωρίς συζήτηση τήν διακοπή αὐτή πού πρέπει: νά έχει τελειώσει έσο τό δυνατό γρηγορότερα. Ἡ Κομμουνιστική Διεθνής δεν μπορεί νά δεχτεί: ώστε άποδειγμένοι: μεταρρυθμιστές σάν τόν Τουράτι, τόν Κάουτσκι, τόν Χίλφερτιγκ, τόν Λογκέ, τόν Μακντόναλντ, τόν Μοντιλιάνι και άλλους, νά έχουν τό δικαίωμα νά αντιπροσωπεύονται: σ' αὐτήν. Μιά τέτοια κατάσταση θά έκανε τήν Τρίτη Διεθνή πολύ θμοια με τήν Δεύτερη.

8. Στο ζήτημα τῶν άποικιῶν και τῶν καταπιεζομένων έθνοτήτων, τὰ κόμματα τῶν χωρῶν πού ή άστική τάξη κατέχει άποικίες ή έχει: υπόδουλα άλλα έθνη, πρέπει: νά έχουν ιδιαίτερα καθαρή

και ξαστερη ταχτική. Κάθε Κόμμα πού ανήκει στην Τρίτη Διεθνή έχει καθήκον να ξεσκεπάσει αλύπητα τις προκλήσεις των ιμπεριαλιστών «του» στις αποικίες, να υποστηρίξει όχι με λόγια αλλά με έργα, κάθε απελευθερωτικό κίνημα στις αποικίες, να ζητάει το διώξιμο των ιμπεριαλιστών της μητροπολης από τις αποικίες, να αναπτύσσει στην καρδιά των εργατών της χώρας του αισθήματα αλληθινα άδερφικά για τον εργαζόμενο πληθυσμό των αποικιών και των υπόδουλων έθνοτήτων και να μην παύει να κάνει μέσα στα στρατεύματα της μητρόπολης αδιάκοπη προπαγάνδα εναντίον κάθε καταπίεσης των αποικιακών λαών.

9. Κάθε Κόμμα πού θέλει να ανήκει στην Κομμουνιστική Διεθνή πρέπει να κάνει επίμονη και συστηματική προπαγάνδα μέσα στα συνδικάτα, στις συνεργατικές και στις άλλες οργανώσεις των εργατικών μαζών. Πρέπει να ιδρυθούν κομμουνιστικοί πυρήνες ή επίμονη και σταθερή εργασία των πυρήνων αυτών θα κατακτήσει τα συνδικάτα με τον κομμουνισμό. Καθήκον τους θα είναι να αποκαλύπτουν κάθε στιγμή την προδοσία των σοσιαλπατριωτών και τους δισταγμούς του «κέντρου». Οι κομμουνιστικοί αυτοί πυρήνες πρέπει να υποτάσσονται έντελώς στο σύνολο του Κόμματος.

10. Κάθε κόμμα πού ανήκει στην Κομμουνιστική Διεθνή έχει υποχρέωση να χτυπάει με δύναμη και επιμονή τη «Διεθνή» των κίτρινων συνδικάτων πού ιδρύθηκε στο Άμστερνταμ. Πρέπει να διαδίδει με επιμονή μέσα στα εργατικά συνδικάτα την ιδέα της ανάγκης να διακόψουν κάθε σχέση με την Κίτρινη Διεθνή του Άμστερνταμ. Αντίθετα πρέπει να υποστηρίξει με όλη του τη δύναμη τη διεθνή ένωση των κόκκινων συνδικάτων πού προσχωρούν στην Κομμουνιστική Διεθνή.

11. Τα κόμματα πού θέλουν να ανήκουν στην Κομμουνιστική Διεθνή είναι υποχρεωμένα να αναθεωρήσουν την σύνθεση των κοινοβουλευτικών ομάδων τους, να απομακρύνουν απ' αυτές τα άμφιβολα στοιχεία, να τις υποτάξουν, όχι με λόγια, αλλά πραγματικά, στην Κεντρική Έπιτροπή του Κόμματος, να αξιώσουν από κάθε κοινοβουλευτή να υποτάξει όλη του τη δραστηριότητα

στά πραγματικά συμφέροντα της επαναστατικής προπαγάνδας και κίνησης.

12. Τα κόμματα που ανήκουν στην Κομμουνιστική Διεθνή πρέπει να είναι οργανωμένα σύμφωνα με τις αρχές του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού. Στην σημερινή εποχή του άγριου εμφύλιου πολέμου, το κομμουνιστικό Κόμμα δεν θα μπορέσει να εκπληρώσει το ρόλο του αν δεν είναι οργανωμένο με τον πιο συγκεντρωτικό τρόπο, αν δεν δεχτεί μια σιδηρένια πειθαρχία ανάλογη με την στρατιωτική πειθαρχία και αν ο κεντρικός οργανισμός του δεν έχει πλατιά δικαιοδοσία, αν δεν άσκει μια αναμφισβήτητη επιβολή, αν δεν έχει την υγιή εμπιστοσύνη των αγωνιστών.

13. Τα Κομμουνιστικά Κόμματα των χωρών που οι κομμουνιστές αγωνίζονται νόμιμα πρέπει κάθε τόσο να κάνουν εκκαθάριση των οργανώσεών τους για να απομακρύνουν τα συμφεροντολόγα και μικροαστικά στοιχεία.

14. Τα Κόμματα που θέλουν να ανήκουν στην Κομμουνιστική Διεθνή πρέπει χωρίς καμιά επιφύλαξη να υποστηρίζουν όλες τις σοβιετικές Δημοκρατίες στους αγώνες που κάνουν ενάντια στην άντεπανάσταση. Πρέπει ακούραστα να κηρύττουν στους εργατές την άρνηση να μεταφέρουν πολεμοφόδια και στρατεύματα που προορίζονται για τους έχθρους των σοβιετικών δημοκρατιών, και να κάνουν προπαγάνδα, νόμιμη ή παράνομη, μέσα στα στρατεύματα που στέλνονται εναντίον των σοβιετικών δημοκρατιών.

15. Τα Κόμματα που διατηρούν μέχρι σήμερα τα παλιά σοσιαλδημοκρατικά προγράμματά τους, έχουν καθήκον να τα αναθεωρήσουν χωρίς άργηση και να ετοιμάσουν νέο κομμουνιστικό πρόγραμμα προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες συνθήκες της χώρας τους και φτιαγμένο σύμφωνα με το πνεύμα της Κομμουνιστικής Διεθνούς. Κατά κανόνα τα προγράμματα των κομμάτων που ανήκουν στην Κομμουνιστική Διεθνή πρέπει να επικυρωθούν από το Διεθνές συνέδριο ή από την Έκτελεστική Έπιτροπή. Αν η Έκτελεστική Έπιτροπή άρνηθεί σ' ένα Κόμμα την επικύρωσή της, το Κόμμα αυτό έχει το δικαίωμα να καταφύγει στο Συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς.

16. Όλες οι αποφάσεις των Συνεδρίων της Κομμουνιστικής Διεθνούς καθώς και της Έκτελεστικής Έπιτροπής, είναι υποχρεωτικές για όλα τα Κόμματα που ανήκουν στην Κομμουνιστική Διεθνή. Η Κομμουνιστική Διεθνή και η Έκτελεστική της Έπιτροπή δρουν σε μια περίοδο λυσασμένου εμφύλιου πολέμου και γι' αυτό πρέπει να έχουν υπόψη τους τους δρους της πάλης, που είναι τόσο διαφορετικοί στις διάφορες χώρες και να μην πέρνουν αποφάσεις γενικές και υποχρεωτικές παρά μόνο στα ζητήματα που οι αποφάσεις αυτές είναι δυνατές.

17. Σύμφωνα με τα παραπάνω, όλα τα κόμματα που ανήκουν στην Κομμουνιστική Διεθνή πρέπει να αλλάξουν ονομα. Κάθε Κόμμα που θέλει να προσχωρήσει στην Κομμουνιστική Διεθνή πρέπει να πάρει τον τίτλο: Κομμουνιστικό Κόμμα της τάδε χώρας (τιμήμα της Τρίτης Διεθνούς). Το ζήτημα αυτό της ονομασίας δεν είναι ένας απλός τύπος, έχει και μια μεγάλη πολιτική σημασία. Η Κομμουνιστική Διεθνή έχει κηρύξει: αλύπητο πόλεμο έναντίον όλόκληρου του παλιού αστικού κόσμου και όλων των παλιών κίτρινων σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων. Είναι ανάγκη στα μάτια του κάθε εργάτη να είναι: εντελώς ξεκαθαρισμένη η διαφορά μεταξύ των Κομμουνιστικών Κομμάτων και των παλιών επίσημων «σοσιαλδημοκρατικών» ή «σοσιαλιστικών» κομμάτων που πούλησαν την σημαία της εργατικής τάξης.

18. Όλα τα κεντρικά δημοσιογραφικά όργανα των κομμάτων όλων των χωρών είναι υποχρεωμένα να δημοσιεύουν όλα τα σπουδαία επίσημα έγγραφα της Έκτελεστικής Έπιτροπής της Κομμουνιστικής Διεθνούς.

19. Όλα τα κόμματα που ανήκουν στην Κομμουνιστική Διεθνή ή ζητάνε να προσχωρήσουν είναι υποχρεωμένα να καλέσουν (δσο μπορούν γρηγορότερα) μέσα σε διάστημα τεσσάρων μηνών το αργότερο μετά το δεύτερο συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς ένα έκτακτο Συνέδριο για να αποφασίσει πάνω σ' αυτούς τους δρους. Οι Κεντρικές Έπιτροπές πρέπει να φροντίσουν ώστε οι αποφάσεις του δεύτερου Συνεδρίου της Κομμουνιστικής Διεθνούς να γίνουν γνωστές σ' όλες τις τοπικές οργανώσεις.

20. Τα κόμματα που θα ήθελαν τώρα να προσχωρήσουν στην Τρίτη Διεθνή, αλλά δεν έχουν αλλάξει ακόμα ριζικά την παλιά τους τακτική, πρέπει προηγουμένα να φροντίσουν ώστε τα δύο τρίτα των μελών της Κεντρικής Επιτροπής τους να αποτελεστούν υπό συντόφους που πριν ακόμα από το δεύτερο Συνέδριο είχαν φανερά κηρυχτεί υπέρ της προσχώρησης του Κόμματος στην Τρίτη Διεθνή. Έξαιρέσεις μπορούν να γίνουν με την έγκριση της Εκτελεστικής Επιτροπής της Κομμουνιστικής Διεθνούς. Η Εκτελεστική Επιτροπή έχει το δικαίωμα να κάνει εξαιρέσεις και για τους αντιπροσώπους της τάσης του κέντρου που αναφέρονται στην παράγραφο 7.

21. Τα μέλη του κόμματος που αποχρούουν τους όρους και τις θέσεις που καθώρισε η Κομμουνιστική Διεθνή, πρέπει να αποκλειστούν από το Κόμμα. Το ίδιο πρέπει να γίνει και για τους αντιπροσώπους του Εκτακτου Συνεδρίου.

ΟΙ ΚΟΡΥΦΑΙΟΙ ΤΗΣ Γ' ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΤΟ ΠΛΕΓΡΟ ΤΟΥ ΛΕΝΙΝ

Α. Τρότσκι

Γ. Ζηγνόβιεφ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΟ ΣΕΚΕ ΚΑΤΩ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΗΣ Κ. ΔΙΕΘΝΟΥΣ

Η ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Τὸ Σοσιαλιστικὸ Ἑργατικὸ Κόμμα (ΣΕΚΕ) τὸ ὁποῖο μὲ τὸ Β' Συνεδριό του (1920) μπήκε κάτω ἀπ' τὴν αἰγίδα τῆς 3ης Διεθνούς, κλήθηκε ν' ἀντιμετωπίσει μιὰ κρισιμότατη πολιτικὴ κατάσταση. Ἡ Ἑλλάδα ὑπέφερε περισσότερο ἴσως ἀπὸ κάθε ἄλλη χώρα ἀπ' τὴν πολεμικὴ κρίση. Ἡ μεταφορὰ τοῦ πολέμου ἀνάμεσα στὸν Ἀγγλοσαξωνικὸ ἰμπεριαλισμὸ καὶ τὶς κεντρικὲς Αὐτοκρατορίες, στὸ χῶρο τῆς Ἑλλάδας, χώρισε τὴ χώρα σὲ δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα, Βενιζελικὸ καὶ ἀντιβενιζελικὸ. Ὁ ἱστορικὸς συμβιβασμὸς ἀνάμεσα στὰ κατάλοιπα τῆς φεουδαρχίας καὶ στὴν ἀστικὴ τάξη ποὺ ἀντιπροσώπευσε ἡ ἐπανάσταση στὸ Γουδι καὶ ὁ Βενιζέλος, συμβιβασμὸς ποὺ ὀφείλονταν στὴν ἀντιδραστικοποίησι τῶν ἀστικῶν μπροστὰ στὸ ἀνερχόμενον προλεταριάτο, τώρα πῆρε τέλος. Τὴν διαδέχτηκε ἀδυσώπητη ἀντίθεση, σὰν ἀποτέλεσμα τῆς πολεμικῆς κρίσης.

Τὸ κίνημα τῆς Σαλονίκης τοῦ Βενιζέλου, τὰ Νοεμβριανὰ (σύγκρουση Βενιζελικῶν κι ἀντιβενιζελικῶν), ὁ ἀποκλεισμός τοῦ Πειραιᾶ ἀπὸ τὸ στόλο τῆς Ἀντάντ, ἡ κατάληψη τῆς Ἀθήνας ἀπ' τὰ «συμμαχικὰ στρατεύματα», τὸ μπάσιμο στὸν πόλεμο, ἡ διπλὴ κατοχὴ στὴ Βόρεια Ἑλλάδα, ἡ ἐκστρατεία στὴν Οὐκρανία καὶ Μικρὰ Ἀσία σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν οἰκονομικὴ χρεωκοπία καὶ τὴν ἀνοδο τοῦ Ἑργ. κινήματος, καὶ τίς πηγγές ποῦ ἀνοιξαν ὄλ' αὐτά, δημιούργησαν μιὰν πολιτικοκοινωνικὴ κρίση. Ἡ πολιτικὴ κατάσταση ἐπεδάρυσε τὴ κοινωνικὴ.

Στὸ πολεμικὸ μικρασιατικὸ μέτωπο καὶ στὰ μετόπισθεν, οἱ καταπιεζόμενοι ἄρχισαν νὰ ἐξεγείρονται. Τὰ θήματα τῆς ἐπερχόμενης ἐπανάστασης ἀκούγονταν ξεκάθαρα. Κάτω ἀπὸ ἄλλες συνθήκες οἱ καπιταλιστικὲς ἀντιθέσεις θὰ παραμερίζονταν, καὶ οἱ ἀφεντάδες θὰ ἐσφιγγαν τίς γραμμὲς τους γιὰ ν' ἀντιμετωπίσουν τὸ ἀνερχόμενο κίνημα. Τ ὥ ρ α ἡ κ ο ι ν ω ν ι κ ῆ ἄ π ο σ ὶ ν - θ ε σ η π ῆ ρ ε τ ῆ μ ο ρ φ ῆ τ ο ῦ ἔ θ ν ι κ ο ῦ δ ι - χ α σ μ ο ῦ κ α ἰ π α ρ ἄ λ λ η λ α τ ο ῦ τ α ξ ι κ ο ῦ π ο λ ῆ μ ο υ . Στὸ πολιτικὸ στίβο μπῆκαν σ' ἐνέργεια κι οἱ παρακρατικὲς ὀρδές. Οἱ Βενιζελικοὶ στηρίζονταν στὰ σώματα ἀσφαλείας Κρητικῶν, μὲ παράλληλη χρησιμοποίηση τῶν ὀρδῶν τοῦ Γύπαρη. Οἱ ἀντιβενιζελικοὶ στοὺς ἐπίστρατους. Τὸ ΣΕΚΕ ζητοῦσε διάλυση τῶν σωμάτων ἀσφαλείας. Ἀλλὰ δὲν εἶχε φτιάσει τίς δικές του μαχητικὲς μονάδες, τίς ἐργατικὲς πολιτοφυλακές. Παρέμεινε ἀοπλο. Στηρίζονταν στὰ συνδικάτα. Παρ' ὅλα αὐτὰ προκαλοῦσε τρόμο. Οἱ ἀνταγωνισμοὶ αὐτοὶ παρέλυαν τὸ κράτος. Οἱ ἀντιβενιζελικοὶ ἔφταναν μέχρ: νὰ σαμποτάρουν τὴ μικρασιατικὴ ἐκστρατεία μὲ τὸ σύνθημα «οἴκαδε» γιὰ ν' ἀνατρέφουν τὸ Βενιζέλο. Δ ι - ἔ ξ ο δ ο σ ' α ὐ - τ ῆ τ ῆ κ α τ ἄ σ τ α σ η δ ῆ ν ὀ π ῆ ρ - χ ε π α ρ ἄ ἡ δ ι χ τ α τ ο ρ ῖ α τ ῆ ς ἄ σ τ ι κ ῆ ς τ ἄ ξ η ς ἢ ἡ δ ι χ τ α τ ο ρ ῖ α τ ο ῦ π ρ ο λ ε τ α - ρ ι ἄ τ ο υ .

Αὐτὲς οἱ εἰδικὲς συνθήκες στὴν Ἑλλάδα — σὲ συνδυασμὸ μὲ τίς ἐπιπτώσεις τῆς παγκόσμιας κρίσης τοῦ 1920, ποῦ ξέσπασε στὶς Ἑν. Πολιτείες μετεπίδησε στὴν Ἰαπωνία κι ἔπειτα σ' ὀλάκαιρη

τήν Ευρώπη, σάν ή πρώτη, μεγάλη κρίση τής κλάσης τοῦ 1930 — χειροτέρευσαν τήν κρίση τοῦ Ἑλληνικοῦ καπιταλισμοῦ.

Τὸ π ρ ὅ β λ η μ α τ ῆ ς ἐ ξ ο υ σ ί α ς μπήκε στήν ἡμερήσια διάταξη τόσο στήν Εὐρώπη ὅσο καί στήν κλυδωνιζόμενη ἀπ' τὸ συνεχιζόμενο πόλεμο Ἑλλάδα. Στήν Εὐρώπη, ἡ ἀνατροπή τῆς Γερμανικῆς μοναρχίας τὸ Νοέμβριον τοῦ 1918, ἡ ἐξέγερση τῶν Σπαρτακιστῶν τὸ Μάρτην 1919, ἡ Γενικὴ Ἀπεργία στὸ Λεκανοπέδιο τοῦ Ροῦρ σάν ἀπάντηση στὸ πραξικόπημα Κάππ-Λιούντβιτς, ἡ Γενικὴ Ἀπεργία τοῦ 1920 στὴ Γαλλία, ἡ κατάληψη τῶν ἐργοστασίων στήν ἴδια χρονιά στήν Ἰταλία κ.τ.ρ. ἔδειχνε ὅτι ἡ ἐργατικὴ τάξη ξάνοιξε μὲ μισοκυθόρητη ἐπίθεση προσπαθώντας ν' ἀνατρέψει τὴ μπουρζουαζία προτοῦ αὐτὴ ν' ἀνασυγκροτηθεῖ καί νὰ βρεῖ νέες δόσεις ὑποστήριξης. Αὐτὲς τίς διαπιστώσεις ἔκανε ὁ Τρότσκι σάν εἰσηγητῆς στὸ Α' Συνέδριον τῆς Κομμουντέρνας.

Ἄλλὰ, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ κόμματα τῆς Γ' Διεθνoῦς ἀναπτύσσονταν γοργά, ἀποδειχτήκαν ἀπροπαρασκευάστα γιὰ νὰ προχωρήσουν πρὸς τὴν κατάληψη τῆς ἐξουσίας, σὲ σύντομες προοπτικές. Οἱ ἀγῶνες ἦταν ἀπροπαρασκευοὶ καί τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν νὰ συσσωρευθῶνται ἤττες πάνω στίς ἤττες.

Μέσα σ' αὐτὰ τὰ πλαίσια ἐξελίσσονταν τὸ κίνημα καί στήν Ἑλλάδα.

Ἡ πολιτικὴ κατάσταση τὸ 1920 χαρακτηρίζονταν ἀπ' τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἀντιθέσεων Βενιζελικῶν καί ἀντιβενιζελικῶν, τὴν κάθετο πτώση τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Βενιζέλου, τὴν ἀνοδο τῶν ἀντιπολεμικῶν διαθέσεων τῶν μαζῶν, τὴν ἐπίθεση τρομοκρατίας γιὰ τὴν κατάπνιξη τῆς ἀνεξάρτητης ἐπέμβασης τῶν μαζῶν καί τὴν συσώρευση κοινωνικῶν ἀντιθέσεων ποῦ προοίονιζαν τὰ μεγάλα γεγονότα τοῦ 1921-1922-1923.

Ἡ ἐκστρατεία τῆς Οὐκρανίας, ἀπέτελεσε πρόκληση στὰ φιλοσοβιετικὰ αἰσθήματα τῶν μαζῶν. Πυροδότησε τὴ κοινωνικὴ ἐξέγερση. Καί κατέληξε νὰ γίνῃ συμφορὰ γιὰ τὸ Βενιζελικὸ κόμμα.

Ὁ Τρότσκι με τὸ ἐπιτελεῖο του στὸν ἀμφύλιον πόλεμον

Ἀσκήστει Σοβιετικοὶ ἐνάντι τῶν ἐπιβασῶν, τῶν ἡπεριαλιστῶν
καὶ τῶν ἀνεπιπναστατῶν

Η ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Ἡ Οὐκρανικὴ ἐκστρατεία καὶ ἡ συμμετοχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου κατὰ τῆς ΕΣΣΔ, συγκίνησε βαθύτατα τὸ προλεταριάτο, καὶ ἡ πολυήμερη ἀντίδραση κατὰ τῆς ἐπέμβασης, ἔδωσε ἓνα μέτρο τῆς καταστάσεως τῶν πνευμάτων καὶ τῆς συνείδησης τῶν μαζῶν.

Ἡ κυβέρνηση Βενιζέλου, στὸ ρόλο τοῦ λακὲ τῶν ἱμπεριαλιστῶν τῆς Ἀντάντ, δὲ δίστασε ν' ἀνοίξει τὸ μακελάρισμα αὐτὸ τῶν μαζῶν, προσφέροντας τὶς ὑπηρεσίες τῆς σ' ἀντάλλαγμα παραχωρήσεων ποῦ διεκδικοῦσε στὴ Θράκη καὶ Σμύρνη.

Τὰ Γερμανικά, Τσεχοσλοβάκικα, Ἀγγλικά, Γαλλικά στρατεύματα, δίπλα ἀπ' τὰ συμμοριτίικα τοῦ Βράγγελ, Ντενίκιν, Κολτσάκ, ἐνισχυμένα ἀπ' τοὺς δεξιούς «σοσιαλιστὲς» ἀντεπαναστάτες Ἐσέρους καὶ Μενσεβίκους, ποῦ πέρασαν ἀνοιχτὰ μὲ τὸν ταξικὸ ἐχθρό, εἶχαν πιάσει ἀπ' τὸ λαιμὸ τὴν ἐπανάσταση. Ὁ κλοιὸς γύρω ἀπ' τὸ Λένινγκραντ καὶ τὴ Μόσχα εἶχε σφίξει. Ἐξεγέρσεις τῶν χωρικῶν, μιὰ ἐκδήλωση τῶν ὁποίων ἦταν κι ἡ Κροστάνδη, παρ' ὄλο τὸν τυπικὸ ἀριστερισμὸ τῆς, ὑπενόμιεuan τὴ Σοβιετικὴ ἐξουσία. Ἡ ΕΣΣΔ ρημάχτηκε στὸν ἐμφύλιό πόλεμο. Ἐχασε 7 ἐκ. νεκρούς. Ἐχασε τὸν ἀνθὸ τῶν μπολσεβίκων. Ἀλλὰ θριάμβευσε.

Τὸ Ἑλληνικὸ ἐκστρατευτικὸ σῶμα, μ' ἐπικεφαλῆς τὸ Νίδερ, τὸ Πάγκαλο κ.ἄ. συντρίφτηκε ἀπ' τὰ χτυπήματα τοῦ κόκκινου στρατοῦ, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου ἦταν ὁ Τρότσκι, τῶν ἀνταρτῶν κομμουνάρων καὶ τὸ ντεφαιτισμὸ τῶν φαντάρων, ναυτῶν καὶ προλεταρίων ποῦ κλήθηκαν νὰ χύσουν πάλι τὸ αἷμα τους γιὰ τὴν Ἑλλάδα τῶν 5 θαλασσῶν καὶ 2 ἡπείρων. Ἡ ἀποφασιστικὴ μάχη ἔγινε στὸ Νικολάγιεφ. Στὴν ἀρχὴ οἱ Ἑλληνες δέχτηκαν προπαγανδιστικὴ ἐπίθεση:

— Ἐμεῖς ὑπερασπίζουμε τὴν ἐπανάστασή μας ποῦ ἔδωσε τὴν ἐξουσία στοὺς ἐργάτες καὶ τὴ γῆ στοὺς χωρικούς. Ἐσεῖς τί θέλετε ἐδῶ;

— Εἴμαστε σταλμένοι ἀπ' τὴ χώρα τῶν 300 τοῦ Λεωνίδα, ἐναντίά σας.

— Δὲν εἴμαστε παρὰ πράχτορες τῶν ἱμπεριαλιστῶν. Πηγαίνετε στὰ σπίτια σας.

Οί επιδρομείς ήττήθηκαν. Κοινοποιήθηκαν. Πιάστηκαν αιχμάλωτοι. Οί αντάρτες ξύλωσαν τὰ γαλόνια τῶν ἀξιωματικῶν κι ἀφησαν τοὺς φαντάρους ἀπείραχτους μὲ μιὰ προκήρυξη στὴν σέπη, τοῦ ἡγήτη τῶν ἀνταρτῶν Γρηγόριεφ ποὺ ἐπανελάμβανε τὸν πιὸ πάνω διάλογο καὶ τελείωνε: Ἐδέρφια, μὴ χτυπάτε τὴν ἐπανάστασή μας!!

Ἡ μάχη τοῦ Νικολάγιεφ ἀπόδειξε ὅτι οἱ φαντάροι Ἕλληνες δὲν πολέμησαν. Οἱ συνειδήσεις τους δὲν σήκωσαν τὸ ρόλο τῶν μισοφόρων τῆς ἀντεπανάστασης κατὰ τῆς ΕΣΣΔ.

Στὴ Μαύρη Θάλασσα, μπῆκε πάλι σὲ δοκιμασία ἡ συνείδηση τῶν ναυτῶν προλεταρίων.

Στὸ Γαλλικὸ στόλο ἐπέμβασης κατὰ τῆς ΕΣΣΔ, ξέσπασε ἡ περίφημη ἐξέγερση ποὺ εἶχε ἐπὶ κεφαλῆς τὸ διάσημο Μ α ρ τ ῦ . Τότε ὁ Ἑγγλέζικος στόλος ἐστρεψε τὰ πυρά του κατὰ τοῦ ἐξεγερμένου Γαλλικοῦ. Ἄλλὰ τὸ Ἑλληνικὸ θωρηκτὸ «Ἀβέρωφ» δὲν ἔριξε ὅτε μιὰ κανονιά κατὰ τοῦ Γαλλικοῦ. Γιατί; Τὰ συννεφιασμένα πρόσωπα, οἱ σφιγμένες γροθιές, ἢ οἱ ναῦτες στασίασαν κι ἐμπόδισαν τὴν ἀντιεξέγερση; Ἡ ἱστοριογραφία δὲν ἀπεκάλυψε γιατί ὁ «Ἀβέρωφ» δὲ χτύπησε τοὺς ἐξεγερμένους Γάλλους ναῦτες. Ἡ ἀντίσταση τῶν Ἑλλήνων ναυτῶν κατὰ τῆς ἐπέμβασης βραδυποροῦσε σὲ σχέση μὲ τῶν Γάλλων. Ἄλλὰ, ὅπωςδήποτε, ἔστω καὶ παθητικά, ἐκδηλώθηκε. Ἡ ἱστορία ἀπόδειξε ὅτι οἱ ἀστοὶ μπροστὰ στὴ προλεταριακὴ ἐξέγερση χτυπᾶνε ἀλύπητα, ἀν δὲ παραλύσουν ἀπὸ τὴν ἀνεξάρτητὴ ἐπέμβαση τῶν ἐργατῶν.

Στὴν Οὐκρανία θυσιάστηκαν πᾶνω ἀπὸ 200 φαντάροι, κι ἀναπηροποιήθηκαν ἑκατοντάδες. Ὅσοι σώθηκαν μπολιάστηκαν ἀπ' τὸ μπολσεβικισμὸ. Αὐτὴ τὴν ἡρωϊκὴ ἐποχὴ, ὁ παλμὸς τῆς Ρώσικης ἐπανάστασης χτυποῦσε δυνατὰ τίς ἀρτηρίες τῆς Ἑλληνικῆς ἐργατικῆς τάξης. Οἱ Ἕλληνες κομμουνιστὲς τέντωσαν τὰ νεβρα γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν τὴν ΕΣΣΔ, ποὺ σπαράσσονταν ἀπ' τὸν ἐμφύλιο πόλεμο καὶ λιμοκτονοῦσε ἀπ' τὴν πείνα. Τὸ σύνθημα: Ὑπεράσπιση τῆς ΕΣΣΔ-Κάτω τὰ χέρια ἀπ' τὴν πατρίδα τοῦ προλεταριάτου, φλόγιζε τίς καρδιές. Ὁ «Ρίζος», ὁ «Κομμουνισμὸς», ὁ «Ἔργ. Ἀγώνας», τὸ «Ἀβάντι» ἐξαπόλυσαν μύδρους κατὰ τῆς ἐπέμβασης. Ἡ τάση τοῦ «Κομμουνισμοῦ» ἔκανε ἔρανο καὶ δραχμὴ-δραχμὴ μιά-

ζεψε τὸ ἀντίτιμο, κι ἔστειλε ἕνα φορτίο καραβιοῦ σάρι στὴ πει-
νασιένη τότε Ρωσία.

Τὸ σύνθημα: «ὑπερασπίστε τὴν Ὀχτωβριανὴ ἐπανάσταση»,
σὲ φωτισμένη ἐπιγραφή, στημένη σὰ γραφεῖα τοῦ ΣΕΚ Σαλονί-
κης, ἔδειχνε πόσο βαθειὰ εἶχαν νοιώσει οἱ Ἕλληνες μπολσεβίκοι
τὸ πρῶτιστο διεθνιστικὸ καθήκον. Ἔτσι γράφτηκε μὰ ἀπ' εἰς
πιὸ ἥρωϊκῆς σελίδος τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ κινήματος.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ

1919

Ἀλλὰ ἕνα ἀκόμη μεγάλο γεγονός, ὑπονόμεισε τὴν κυβέρνηση
Βενιζέλου, χειροτέρευσε τὴν κρίση καὶ προκάλεσε μιὰ γ ε ν ι -
κ ἠ ἔ π ἰ θ ε σ η κατὰ τοῦ κινήματος.

Ἡ «φιλελεύθερη» κυβέρνησις σὰν ἀντίδραση στὸ ἀπεργιακὸ
κῦμα ποῦ ξέσπασε, δ : ἔ σ π α σ ε τ ἠ Γ ε ν ι κ ἠ Σ υ ν -
ο μ ο σ π ο ν δ ῖ α . Ἡ πρώτη αὐτὴ διάσπαση ἐγίνε ἀπ' τὸ Βε-
νιζελόδουλο Μαχαίρα, μὲ τὴ δημιουργία μιᾶς βιμελοῦς ἐπιτροπῆς.
Ὅταν ὁ Βενιζέλος εἶδε ὅτι μὲ τὴ διάσπαση δὲν πῆρε τὴ πλειοψη-
φία τῶν συνδικάτων, κι ὅτι οἱ ἀριστεροὶ τῆς βιμελοῦς Ἐπιτροπῆς,
Εὐαγγέλου, Μπεναρόγιας, Παπανικολάου κ.τ.ρ. κυριάρχησαν, κα-
τέφυγε στὶς συλλήψεις. Συνέλαβε τοὺς ἡγέτες τῆς βιμελοῦς ποῦ
συεργάζονταν μὲ τὸ ΣΕΚΕ.

Σ' ἀπάντησι ἐξαπολύθηκε ἡ ΠΡΩΤΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΕΡ-
ΓΙΑ μὲ μοναδικὸ αἷτημα τὴν ἀπελευθέρωσι τοῦ Εὐαγγέλου, Δε-
λαζάνου, Χατζημιχάλη καὶ Μπεναρόγια. Ἀπήργησαν οἱ ἠλεκτρο-
τεχνίτες, τραμβαγιέρηδες, ὑποδηματοεργάτες, ἀρτεργάτες, γκαρσό-
νια, τυπογράφοι καὶ γκαζιέρηδες. Καὶ θ' ἀπεργοῦσαν σιδηροδρο-
μικοί, ναυτεργάτες, κι οἱ ἐπαρχιωτες, ἀν οἱ συντηρητικοὶ δὲν τορ-
πίλιζαν εἰς ἀπεργίαι μὲ παζαρέματα οικονομικῆς φύσεως. Στὸ
μεταξὺ οἱ συλλήψεις γέμισαν εἰς φυλακῆς.

Στό τέλος ξέσπασε ή Γενική Άπεργία τών τραπεζοπαλλήλων πού είχε τεράστια άπήχηση γιατί ήταν ή πρώτη παντραπεζική και γιατί μπήκε κάτω άπ' τήν καθοδήγηση τής θιμελούς, κι έμμεσα τοῦ ΣΕΚΕ.

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΔΙΧΤΑΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Τό ΣΕΚΕ έξοπλίστηκε άπ' τή Κ.Δ. μέ τή στρατηγική τής διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Πέτυχε νά συγκεντρώσει γύρω του τό συνειδητοποιημένο προλεταριάτο. Ήταν μεγάλο πλεονέκτημα δι: πήρε σχεδόν μονοπωλιακά τήν ήγεσία τής συνδικαλιστικής εργατικής πρωτοπορίας. Ή νεολαία πάνω στην οποία θά έπεφτε τό βάρος τής επανάστασης ήταν στά μέτωπα. Έτσι τό κόμμα ήταν άπονευρωμένο. Ή κοινωνική του σύνθεση ήταν περισσότερο διανοουμενιστική παρά προλεταριακή. Ή είσοδος στοῦ ΣΕΚΕ τών Γεωργιάδη, Κορδάτου, Πετσόπουλου και Β. Παπαναστάση έδωσε στην ήγεσία διανοουμενιστικό χαρακτήρα. Δέν είχαμε έδω μιάν άναλογία προλεταρίων μέσα στη Κ. Έπιτροπή όπως άπαιτούσαν οί άρχές τής Κ.Δ. Κι αυτό είχε θλέθριες συνέπειες στην παραπέρα κρίση τοῦ Κόμματος.

Ή εισήγηση Γεωργιάδη στο Β' Συνέδριο εϋθυγράμμισε τό ΣΕΚΕ μέ τις άρχές τής Κομιντέρνας για τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου, και δικαίωσε τή θέση τοῦ Α' Συμβουλίου, δηλαδή τοῦ Λιγδόπουλου, Τζουλάτι, Κομώτη, πού διεκήρυξε:

« Τό σοσιαλιστικό καθεστώς δέ μπορεί νά γίνει μέ καμμιά μεταρρϋθμιση επί τό δημοκρατικότερο, αλλά ετι ό μόνος διάμεσος σταθμός είναι: ή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου ».

«Μαρξιστής είναι μόνο εκείνος που έπεχτείνει την αναγνώριση της πάλης των τάξεων ως την αναγνώριση της δικτατορίας του προλεταριάτου», έγραψε ο Λένιν στο «Κράτος κι Έπανάσταση». Όσο τόσο η αναγνώριση της δικτατορίας του προλεταριάτου δεν ήταν αρκετή. Τα κόμματα που προσεχώρησαν στη Γ' Διεθνή έπρεπε και στη πράξη να μη μείνουν στο επίπεδο της Β' Διεθνούς.

Αυτό εσήμαινε ότι έπρεπε να σφυρηλατηθεί το κόμμα με τη γραμμή της Κ.Δ. Να συγκεντρώσει τους πιο φωτισμένους, συνειδητούς και δοκιμασμένους αγωνιστές. Να έχει μια προλεταριακή σύνθεση. Να εκμηδενίσει την απάθεια κι αντίσταση της εργατικής άριστοκρατίας και ν' απαλλάξει τα σωματεία απ' τους διεφθαρμένους ταξικά ήγγετες. Να κατορθώσει να συνδέσει γύρω του τα διάφορα στρώματα των καταπιεζομένων (Άγρότες, μικροεπαγγελματίες κ.τ.λ.), να μπει «πιο βαθειά στις μάξες» και να οργανώσει τα Σοβιέτ σά μοναδική δημοκρατική οργάνωση του ενιαίου-ταξικού Μετώπου όλων των καταπιεζομένων.

Στο ΣΕΚΕ παρά τη παραδοχή του συνθήματος της δικτατορίας του προλεταριάτου δεν έγινε καμιά πρακτική προπαρασκευή για να επιταχυνθεί ή πραγματοποιηθεί του. Η βασική προετοιμασία για το σύνθημα εσήμαινε άγώνα κατά του κεντρισμού και των μεταρρυθμιστών. Ο συμφιλιωτισμός όμως του Β' Συνεδρίου του ΣΕΚΕ ήταν άπόλυτος. Κάτω απ' αυτές τις προϋποθέσεις η αναγνώριση του συνθήματος έμεινε στα λόγια.

Κανείς δε σκέφτηκε τότε, μετά το θρίαμβο του Όχτώβρη, ούτε οι δεξιοί, ούτε φυσικά οι άριστεροί στο Β' Συνέδριο ότι ή έπερχόμενη επανάσταση δεν θα ήταν ή προλεταριακή. Άλλά μια κάποια... «λαοκρατική δημοκρατική» όπως έγραψε ο Ζαχαριάδης στα Ιστορικά «πολιτικά κείμενα».

Όλα τα ντοκουμέντα του 1ου και 2ου Συνεδρίου της Κ.Δ. απέκλεισαν μια τέτοια λαθρόβια έριμηνεία της επανάστασης. Σύμφωνα με τη πολυσύνθετη φόρμουλα της διαρκούς επανάστασης, που επληθεύτηκε πλείρια απ' την Όχτωβριανή, μόνο ή νίκη της εργατικής τάξης, θα μπορούσε να λύσει τα άλυτα προβλήματα της δημοκρατίας, της άγροτικής μεταρρύθμισης και της εθνικής άπ-

ελευθέρωσης τῶν καταπιεζομένων λαῶν. Ὁ δρόμος γιὰ τὴ δημοκρατία, ἀκόμα καὶ τὴν πρὸ «λαοκρατικῆ» περνάει ἀπ' τὴ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ἔτσι, ἡ ἐπανάσταση γίνεται διαρκῆς, ξαπλώνεται διεθνικῶς, καὶ φτάνει μέχρι τὸ σοσιαλιστικὸ μετασχηματισμὸ τῆς κοινωνίας.

Ὁ πολιτικὸς μηχανισμὸς μᾶς «λαοκρατικῆς δημοκρατίας» δὲν μπορούσε νὰ εἶναι τίποτα ἄλλο ἀπὸ ἕνα συνδυασμὸς τῆς ἀστικής μὲ τὴ μικροαστικὴ τάξη μὲ φορέα τὴ πρώτη. Ὁ Λένιν ἀντέταξε σ' ἕνα τέτοιο μπλόκ, τὴ συμμαχία προλεταριάτου καὶ τῆς φτωχολογίας τοῦ κάμπου.

Ἄλλὰ ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου υἱοθετήθηκε ἐπιφανειακὰ καὶ κατανοήθηκε ἐλαττωματικὰ.

ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Τὸ ἀ γ ρ ο τ ι κ ὸ π ρ ὸ β λ ῆ μ α , δὲν ἀντιμετωπίστηκε σωστά. Βασικὰ γιατί ἀγνοήθηκε τὸ Λενινικὸ σχῆμα τῆς σύνδεσης τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου μὲ τὴν ἀγροτιά καὶ ἀγνοήθηκε τὸ σύνθημα τῆς διανομῆς τῆς γῆς τῶν τσιφλικῶδων στοὺς σκλάβους τῆς ὑπαίθρου. Ἔτσι τὸ ἀγροτικὸ κίνημα πού ἔχυσε πολὺ αἷμα στὰ 1900-1910 καὶ ἀνδρώθηκε στὸ Κιλελέρ, τώρα ἔμεινε πολὺ πρὸ πίσω ἀπ' τὸ ἐργατικόν. Οἱ ἀγρότες μὲ τὴν ὑπόσχεση τῆς ἀγροτικῆς μεταρρύθμισης σύρθηκαν ἀπ' τὸ Βενιζέλο στὰ μέτωπα. Καὶ τὰ πότισαν ἰ' αἷμα. Ἄλλὰ 10 χρόνια Βενιζελικῆς διακυβέρνησης κατακοροῖδεύτηκαν. Τὰ χωράφια τῶν τσιφλικῶδων δὲ μοιράστηκαν.

Τὸ ἀγροτικὸ πρόγραμμα τοῦ ΣΕΚΕ μ' ἀπόλυτη συμφωνία ἀριστερῶς, κεντροδεξιῶς τοῦ 1ου καὶ 2ου Συνεδρίου του, πρόβλεπε «ἐθνικοποίηση τῆς γῆς».

Μόνον ὁ Μπεναρδόγιας ψήφισε γιὰ τὴ διανομὴ τῆς γῆς. Κι ὕστερα ἀπὸ 1 χρόνο ὁ Κορδάτος (Χαλκὸς) ἔνοιξε καμπάνια γιὰ

μιά «όλοκληρωτική απαλλοτρίωση χωρίς αποζημίωση»! Ένώ οι δεξιοί Σίδερης, Κουριέλ, Δημητράτος, χαρακτηρίσαν σαν «έξτρεμιστικό» τὸ σύνθημα τῆς διανομῆς τῆς γῆς στους ἀχτήμονες ἀγρότες.

Τὸ ΣΕΚΕ δὲν μπόρεσε νὰ συλλάβει τὸ νόημα τοῦ κινήματος τῶν ἐξαγριωμένων κολλίγων γιὰ τὸ μοίρασμα τῆς γῆς.

Παραγνωρίζοντας τὸ σύνθημα διανομῆς τῆς γῆς τῶν τσιφλικῶν στους ἀχτήμονες δίχως ἀποζημιώσεις, τὸ ΣΕΚΕ ἔσπρωξε τὴν ἀγροτιά στὴν ἀγκυλιὰ τῆς ἀντίδρασης. Ἡ φτωχολογία ἐπηρεάστηκε ἀπ' τὸ ἔτι: «οἱ μπολσεβίκοι!» θὰ ἐπαίρναν τὰ χτήματά τους! Κι ἔτσι: ἡ ἀγροτιά στάθηκε δισταχτική κι ἀκόμα ἐχθρική ἀπέναντι στοῦ ΣΕΚΕ.

Βέβαια ἡ σοσιαλιστικὴ μεταμόρφωση τῶν οικονομικῶν σχέσεων στὴν ὑπαιθρο προϋποθέτει τὴν ἐθνικοποίηση τῆς μεγάλης ἰδιοκτησίας, γιὰ τὴ συγκέντρωσή της, τὴ προχωρημένη τεχνική της, τίς συγχρονισμένες μέθοδες, καὶ τίς δυνατότητες γιὰ τὴ κολεχτιβιστικὴ μορφὴ ἐργασίας, μὲ προοπτικὴ τὴν ἐξομοίωση στοῦ τρόπου παραγωγῆς τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας. Ἀλλὰ ἡ ἐπανάσταση ἔπρεπε νὰ τσακίσει τὴν μεγάλη ἰδιοκτησία γιὰ νὰ μπορέσει: νὰ κερδίσει τὴν σύνδεση τῶν φτωχῶν χωρικῶν στοῦ πλευροῦ τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Τὸ σύνθημα τῶν μπολσεβίκων γ ι ἀ ἄ μ ε σ ο π ἄ ρ σ ι μ ο κ α ἰ μ ο ἰ ρ α σ ι α τ ῆ ς γ ῆ ς σ τ ο ὐ ς ἀ γ ρ ὅ τ ε ς , στάθηκε σωτήριο γιὰ τὴν σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση, μὲλο ποῦ ἀνέκοψε τὴ πορεία τῆς συγκεντροποίησης στὴν ὑπαιθρο. Ἡ ἐξέλιξη ἦταν ἀντιφατικὴ ἀλλὰ ἀναγκαία. Ἡ ἀγροτικὴ μικροἰδιοκτησία ἀναπαράγει τὴ συσσώρευση. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲ σημαίνει ὅτι: ἡ ὑπαιθρος δὲν διαφοροποιεῖται μὲ τὴν εἰσαγωγή τῆς πάλης τῶν τάξεων στοῦ χωρῶ, διὰ μέσου τοῦ συνθήματος τῆς ἀγροτικῆς μεταρρύθμισης.

Ἡ ἐπανάσταση μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ ἐθνικοποιήσει ὀρισμένη ἔκταση τῆς μεγάλης γαιοκτησίας. Ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ παραβλέψει τὸ μοίρασμα τῆς γῆς στους ἀχτήμονες, στους ἰδιοχτῆτες ἐνὸς ἀνεπαρκέστατου κλήρου ἢ στοῦ ἀγροτικῶ προλεταριάτου. Ἡ Λουξεμπουργικὴ ἀποψη ὅτι: τὸ μοίρασμα τῶν τσιφλικιῶν στους κολλήγους καὶ στους φτωχοχωρικούς εἶναι: σύνθημα «μικροαστικῶ» παρα-

γνώριζε τη σημασία των δημοκρατικών διεκδικήσεων για τη τελική νίκη της κατάληψης και διατήρησης της εξουσίας. Έτσι, η παραγνώριση απ' τὸ ΣΕΚΕ αὐτοῦ τοῦ ἀγροτικοῦ προβλήματος, στοίχισε σημαντικώτατα στὸ ρυθμὸ τῆς ἐξέλιξης στὸ μεταπολεμικὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα.

ΤΟ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Τὸ ὀργανωτικὸ πρόβλημα μίπηκε στὸ κέντρο τῶν συζητήσεων. Συγκεντρωτισμὸς ἦ ἔχει; Εἶναι γνωστὸ τὸ ὀργανωτικὸ σύστημα τοῦ Δημοκρατικοῦ Συγκεντρωτισμοῦ ποὺ μὲ εἰσήγηση τοῦ Λένιν πήρε μορφή ἀπόφασης τοῦ Β' συνέδριου τῆς Κομμούντας. Οἱ διαφορὲς σ' αὐτὸ ἀρχίζαν ἀπὸ τὸ 1903. Ἀνάμεσα στοὺς μπολσεβίκους καὶ τοὺς μενσεβίκους. Οἱ πῶτοι τάχτηκαν ὑπὲρ τοῦ συγκεντρωτικοῦ συστήματος, σὰν ἔκφραση τοῦ συγκεντρωτισμοῦ τοῦ προλεταριάτου στὴν οἰκονομία καὶ περιφρούρησης τοῦ κόμματος ἀπ' τὴν τσαρική ἐξουσία, καὶ ἀντιστρατεύονταν στὶς ἀπόπειρες τῶν μενσεβίκων ποὺ ἤθελαν, μὲ μιὰ πλατεῖα δημοκρατία, νὰ μπάζουν στὸ κόμμα διανοουμενίστικα στοιχεῖα, διὰ μέσου τῶν ἑποίων θὰ εἰσέριμοῦσε στὸ κόμμα ἡ ἐπίδραση τῆς ἀστικῆς πολιτικῆς.

Στὸ ΣΕΚ ἐπικράτησε ὁ συγκεντρωτισμὸς.

Ἡ ψήφιση τοῦ συγκεντρωτισμοῦ ἔγινε γιὰ λόγους «προσαρμογῆς» κι εὐθυγράμμισης μὲ τοὺς 21 ὅρους: «Τὰ κόμματα ποὺ ἀνήκουν στὴν Κ.Δ. πρέπει νὰ ὀργανώνονται στὴ βάση τῆς ἀρχῆς τοῦ δημοκρατικοῦ συγκεντρωτισμοῦ. Στὴ σημερινὴ ἐποχὴ ἀγρίου ἐμφυλίου πολέμου, τὸ ΚΚΚ δὲν θὰ μπορέσει νὰ ἐκπληρώσει τὸν ρόλο του, ἂν δὲν εἶναι ὀργανωμένο κατὰ τὸ πιὸ συγκεντρωτικὸ τρόπο, ἂν δὲν δεχτεῖ μιὰ σιδερένια πειθαρχία, κι ἂν ὁ κεντρικὸς ὀργανισμὸς του δὲν ἔχει πλατεῖα δικαιοδοσία, δὲν ἀσκεῖ μιὰν ἀναμφισβήτητη ἐπιβολή, ἂν δὲν ἔχει τὴν ἀμόθυμη ἐμπιστοσύνη τῶν ἀγωνιστῶν» (12ος ὅρος).

Στό φως τῶν συζητήσεων γιά τὸ συγκεντρωτισμό, ἡ ὀργανωτικὴ δομὴ τοῦ ΣΕΚ ἀποκαλύφθηκε ὅτι: ἦταν σοσιαλδημοκρατικὴ. Οἱ βουλευτὲς εἶχαν «ἀσυλία». Τὸ ὄργανο τοῦ ΣΕΚ, ὁ «Ριζοσπάστης» εἰμεινε ἀνεξάρτητο ἀπ' τὸν ἔλεγχο τῆς Κ.Ε.. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Πετσόπουλος ἀσκούσε ἀνεξέλεγκτη πολιτικὴ. Τὰ συνδικάτα, παρὰ τὴν ὀργανωτικὴ ἐνότητά τους μὲ τὸ Κόμμα, «ἠσθάνοντο πιεστικὴν τὴν ἐπέμβασην τοῦ κόμματος εἰς τὰ «ἔσωτερικά» τῶν σωματείων τὰ ὁποῖα πρηγκωνίζοντο πλέον ὡς «παράγοντες» ποῦ ἤθελαν νὰ κυριαρχοῦν τοῦ κόμματος» «κι ἐβλεπαν τὸν συγκεντρωτισμὸν μὲ ἀπέχθεια» (Μπεναρδῳγιας). Ἀπὸ κεῖ ἡ σφοδρὴ ἀντίδραση ποῦ ξέσπασε κατὰ τῆς συνεργασίας κόμματος - συνδικάτων.

Τὸ Συνέδριο ψήφισε ἐπίσης πρόταση σύμφωνα μὲ τὴν ὁποῖα «οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν τμημάτων κι ἐμάδων στοῦ συνέδριο γνωστοποιοῦνε καὶ τὴ γνώμη τῆς μειοψηφίας τους, ἐὰν αὐτὴ ὑποστηρίζεται ἀπ' τὸ 1) 3 πλέον 2 μελῶν τοῦ τμήματος ἢ τοῦ ἐμίλου πάνω σὲ γενικῆς φύσης ζητήματα» (Ρίζος 12-4-20).

Οἱ ἀντιπρόσωποι ἀπ' τὸ Βόλο, οἱ μόνοι ποῦ ψήφισαν κατὰ τῆς προσχώρησης στὴν Κ.Δ., ἦταν οἱ πιὸ ἐνάντιοι καὶ στοῦ δημοκρατικὸ συγκεντρωτισμὸ γιὰτὶ μ' αὐτὸν «θὰ ἐγκαθιδρύονταν μιά ὀλιγαρχία μέσα στοῦ κόμμα μὲ ἀπολυταρχικὰ δικαιώματα».

Ὁ Τρότσκι, ὅπως κι ἡ Ρόζα Λούξεμπουργκ, εἶχε διαφωνήσει μὲ τὸ συγκεντρωτισμὸ τοῦ Λένιν. Θεωροῦσε τὸν ἑαυτοῦ του ὀπαδὸ τοῦ συγκεντρωτισμοῦ, ἀλλὰ δὲν παραδέχονταν τὸν ὑπερσυγκεντρωτισμὸ τοῦ Λένιν. Ἐπηρεάζονταν ἀπ' τὸ ὅτι στὰ κόμματα καὶ στὴ Διεθνή συστεγάζονταν πολλὲς τάσεις. Ἐπίσης κι ἀπ' τὴν ἀποψη τῆς ἐνότητος. Καταφέρθηκε μὲ πολλὰ ἄρθρα στοῦ συγκεντρωτισμοῦ τοῦ «Τί νὰ «κάνουμε»». Στὸ ἄρθρο του: «Τὰ πολιτικὰ μας καθήκοντα» κριτικάροντας τὸ συγκεντρωτισμὸ ἔγραφε:

«Στὴν ἐσωτερικὴ πολιτικὴ τοῦ κόμματος, οἱ μέθοδοι αὐτὲς ὀδηγοῦν στὴν «ὑποκατάσταση» τοῦ κόμματος ἀπ' τὴν κομματικὴ ὀργάνωση, κι αὐτῆς ἀπ' τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ, καὶ τελικὰ στὴν ὑποκατάσταση τῆς ΚΕ ἀπὸ κάποιον «διχτάτορα»».

Ἀλλὰ τελικὰ παραδέχθηκε ««σφαλερῆ» τὴ θέση ποῦ πῆρε κατὰ τοῦ συγκεντρωτισμοῦ τοῦ Λένιν (Βλέπε «γράμμα πρὸς τοὺς

Ἕλληνες μπολσεβίκους-Λενινιστές, κατὰ τοῦ Γιωτόπουλου, λίγο πρὶν ἀπ' τὸ σχίσμα τοῦ τελευταίου μετὰ τὴν τάση Βιτσώρη, Καστρίτη, Μ. Γιάννη, Σάκκου, Παπαδόπουλου).

Σήμερα, διάφορες τάσεις ρεβιζιονιστικῆς ταυτίζονται ἀπαράδεχτα τὸ δημοκρατικὸ συγκεντρωτισμὸ μετὰ τὸ καθεστῶς τοῦ Στάλιν. Ἰσχυρίζονται ὅτι αὐτὸ τὸ τερατώδικο γραφειοκρατικὸ καθεστῶς δὲν εἶναι παρὰ συνέχεια τοῦ συγκεντρωτικοῦ καθεστώτος τοῦ μπολσεβίκισμοῦ. Παραγνωρίζουν ὅτι τὸ καθεστῶς τοῦ Στάλιν εἶναι προῖον τοῦ Θερμιδωρανοῦ γραφειοκρατικοῦ ἐκφυλισμοῦ τοῦ κόμμιατος καὶ τοῦ κράτους, στηρίζεται ἐπὶ τὴν γραφειοκρατία καὶ ἐπὶ τὰ μικροαστικὰ στοιχεῖα τῆς πᾶλης καὶ τοῦ κάμπου, καὶ ἐκφράζει τὴν καθυστέρηση καὶ παρεκλήσεις ἀρχῶν ποῦ ξεπήδησαν ἀπ' τὴν ἀντιδραστικὴ θεωρία τοῦ Στάλιν τοῦ «σοσιαλισμοῦ σὲ μιὰ μόνον χώρα».

Ο Ι Τ Α Σ Ε Ι Σ

Στὸ 2ο Συνέδριον (1920) διαμορφώθηκαν δύο βασικῆς τάσεις πᾶνω πρὸς τὸ ὀργανωτικὸ πρόβλημα ποῦ πέρασε στὸ πρῶτο πλάνο τῶν θεμάτων.

Ἡ ἀριστερὴ τάση τοῦ Ν. Δημητράκου. Εἶναι ἡ τάση ποῦ συγκεντρώνει γύρω τῆς τὸ βασικὸ πυρῆνα τῶν πρώτων τριτοδιεθνιστῶν καὶ μετὰ τὴν δολοφονία τοῦ Λιγδόπουλου ἐξέφραξε τὴν ἀπόφυσιν του, ὅπως καὶ τοῦ «Κομμουνισμοῦ» ποῦ ἀκόμη παρέμεινε ἔξω ἀπ' τὸ ΣΕΚΕ, καὶ ὑπεράσπιζε μετὰ τὴν μεγαλύτερη δυνατὴ συνέπεια τὴν ἀρχὴν τῆς 3ης Διεθνούς. Εἶναι ἡ τάση ποῦ εἰσηγήθη καὶ πέτυχε νὰ ἐγκριθεῖ ἀπ' τὴν μεγάλη πλειοψηφία τοῦ Κόμμιατος τὸ δημοκρατικὸ συγκεντρωτικὸ σύστημα.

Ἡ τάση Μπεναρόγια - Φεντεράσιόν. Ἄρχισε νὰ διαγράφει ἕνα ζιχ-ζαχ πρὸς τὰ δεξιὰ. Καὶ καθὼς ἦταν φορτωμένη μετὰ τὴν ἀμαρτίαν τοῦ σοσιαλπατριωτι-

σμού, άρχισε νά χάνει έδαφος. Άρκετά στελέχη της άρχισαν νά φυλλοροούνε, όπως ο Κοέν, πού κατά τόν πόλεμο τού 1914, μαθή- τεψε δίπλα άπ' τόν Τρότσκι στήν Άμερική, ο Άρδίτι, άρχισοντά- κτης τού Άδάντι, ο Καραάσο, ο Άλμπέρτο, ή Ρόζα Κοέν κι άλ- λοι.

Η τ ά σ η Π ε τ σ ό π ο υ λ ο υ . Κατά τόν Μπεναρό- για, περιέλαβε και τόν Κορδάτο ύστερα άπό τόν Β' Συνέδριο, κι έ- ται πήρε τόν γραμματηλίκι στά χέρια της και διαθέτοντας τόν «Ρί- ζο» απέχτησε δύναμη, άπέναντι στις άλλες τάσεις, κι ανέβηκε κα- τακόρυφα.

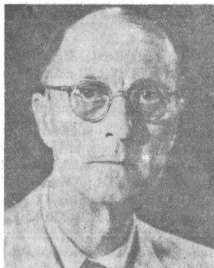
Ο Π ε τ σ ό π ο υ λ ο ς , άρχισε τή καριέρα του σά ρι- ζοσπάστης-δημοκρατικός. Συνεργάζεται με τόν Γιαννιό, Σίδερη, Νάκο κι άλλους στήν «Ένωση Δικαιωμάτων Άνθρώπου και Πο- λίτου». Έπειτα έγινε σοσιαλιστής στό «σχολείο» τής Φεντερα- σιόν.

Ο «Ρίζος» έγινε σοσιαλιστικός. Μπήκε στήν ύπηρεσία τής πάλης τών τάξεων, και τού ΣΕΚΕ. Η πολιτική του ήταν ένα κρά- μα, δημοκρατικού ριζοσπαστισμού, έξτρεμιστικού κομμουνισμού, σοσιαλπατριωτισμού, πατσιφισμού, κεντρισμού.

Οι μάζες πίστευαν στό «Ρίζο» κι ένθουσιάζονταν με τή μαχη- τικότητα, και τήν τολμηρότητά του, κι όταν ακόμα δέν ήταν σί- γουρα πραγματικά κομμουνιστική. Αυτό έδωσε δύναμη στό Πε- τσόπουλο πού δέν παράδωσε, αλλά κράτησε τόν «Ρίζο» κάτω άπ' τόν έλεγχο του. Ο Πετσόπουλος μπήκε 13 φορές στή φυλακή. Βασικά γιά τήν αντιπολεμική του δράση. Κι αυτό ήταν πρós τιμήν του. Η καμπάνια τού «Ρίζου» κατά τής επέμβασης στήν ΕΣΣΔ, ανταποκρίνονταν πρós τήν λατρεία τών προλεταρίων γιά τήν επα- νάσταση τού Όχτιώβρη.

Άπέναντι στή Μικρασιατική έξστρατεία πήρε τή σφαλερή θέση πώς τάχα είχε «έθνικοαπελευθερωτικό χαρακτήρα». Αυτό έ- κανε τόν Λιγδόπουλο νά εξαπολύσει μύδρους ενάντιά του: «Έμεις δέν αναγνωρίζουμε παρά μόνο τόν πόλεμο τών τάξεων» διεκήρυξε αναφορικά μ' αυτό τόν πόλεμο, στήν επικεφαλίδα ένός άρθρου του πού δημοσιεύτηκε στό "Άδάντι".

Ὁ Κορδάτος (1899-1961). Ἦταν ἀναμφισβήτητα τίμιος καὶ σταθερὸς ἀγωνιστής. Ξεκίνησε μ' ἕνα φρέσκο ἐνθουσιασμό ἀπ' τὰ γεγονότα τοῦ Βόλου τοῦ 1916. Φοίτησε στὴ Σμύρνη, Πόλη, Βόλο (γεννήθηκε στὴ Ζαγορά) καὶ σπούδασε νομικὰ στὴν Ἀθήνα. Ἦταν ἀπ' τοὺς ἱερωτές τῆς «Φοιτητικῆς Συντροφίᾳς». Κριτικὰρίζε ἀπ' τ' ἀριστερὰ τίς παρεκκλίσεις τῆς δεξιᾶς, ἀνέβηκε στὴ Κ.Ε. τοῦ ΣΕΚ, διετέλεσε γραμματεὺς τοῦ ἀπ' τὸ 1920 μέχρι τὸ 1924, καὶ διευθυντὴς τοῦ «Ριζοσπάστη». Κάνοντας ὁμῶς ἕνα μπλόκ μὲ τὸ Πατρόπουλο σὲ μιὰ κεντροστρική πορεία, ἀριστεροῦ ζιγκζάκ, κατέληξε σὲ μιὰ πολιτικὴ συνεργασία μὲ τ' ἀστικά κόμματα καὶ ἀνωτίκω-ὀπορτουניστικὴ στάση στὸ μέτωπο τοῦ Ἑβρου.

Γιάννης Κορδάτος

Ἡ προσφορά του στὴ πολιτικὴ ἀρθρογραφία καὶ καθοδήγησή, μὲ τὴν εὐλιχρίνεια καὶ τὴν ἀγνόητα πού τὸν διέκρινε ἔγινε σημαντικὴ γιὰ τὴ κρίσιμη περίοδο τῆς ἡγεσίας του. Ἀπὸ καὶ καὶ πέρα οἱ ἱστορικὲς καὶ πολιτικὲς ἐργασίες του τὸν ἀνέδειξαν ὡς

τὸν πρωτεργάτη τῆς ἱστοριογραφίας τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος καὶ τὸν ἐπέβαλλαν στὴ συνείδηση ὄλων τῶν τάσεων τοῦ κινήματος.

Γ. Γεωργιάδης

Ὁ Γ ε ω ρ γ ι ά δ η ς ἐγκατέλειψε τὴ θέση ἀντιεσραγγελέα καὶ ρίχτηκε μὲ μεγάλους ἐνθουσιασμοὺς στὸν ἀγῶνα. Στὸ ΣΕΚΕ κατέλαβε ἐξ ἀρχῆς μιὰ ἐξαιρετικὴ θέση. Ἦταν μελίρρητος ρήτορας καὶ συμπαθέστατος τύπος. Ἦταν στητὸς μὲ λεπτὴ σιλουέττα. Φοροῦσε πάντα ἰδιορρυθμικὰ γραβάτα μὲ ὑπερπλασιασμένο κόμπο, ὅσο δὲν ἔφτασε ἡ σημερινὴ μύδα. Μόλο πού ἦταν νύμφερτος, στὸ Β' Συνέδριον τὸν ἐπιφόρησαν νὰ κάνει τὴν εἰσήγηση γιὰ τὴν προσχώρηση στὴ Διεθνή. Ὑπερασπίστηκε τὴν ἀποψη κατὰ τὴν εἰσήγησή του ὅτι: «ὁ πόλεμος κάτω κι ἀπὸ ὁποιοδήποτε πρόσχημα δὲν μπορεῖ εἰρηὴ μόνον νὰ ἐξυπηρετεῖ τὴν ἀμυνα τῶν συμφερόντων τῆς ἀστικής τάξης». Πῆρε τὴ σημαία τῶν τριτοδιεθνιστῶν ὑπὲρ τοῦ προλεταριακοῦ χαρακτήρα τῆς ἐπερχόμενης ἐπανάστασης καὶ πέτυχε τὴν ἀπόφαση ὅτι: «Ἡ μετάβαση ἀπ' τὸ ἀστικὸ στὸ σοσιαλιστικὸ καθεστῶς δὲν μπορεῖ νὰ γίνει μὲ καμμιὰ με-

ταρρῦθιμη του πολυτεύματος "ἐπὶ τὸ δημοκρατικώτερον"» ἀλλ' ὅ-
τι: μόνος διάμεσος σταθιδς εἶναι ἡ διχτατορία του προλεταριάτου
μέχρως ὅτου δημιουργηθοῦν οἱ ἀναγκαιοὶ ὄροι γιὰ τὴ κατάργηση
τῶν τάξεων».

Ἡ τ ἄ σ η Β . Πα πα να σ τ ἄ σ η παρουσίασε κλα-
σικῆς ἐξτρεμιστικῆς ἀπόψεως, ἀπόρριψης κάθε συμμετοχῆς στοῦ κοι-
νοβουλευτικῆς στίβο, πὸν καταδικάστηκαν ἀπ' τὸ συνέδριο. Ὅπως
κι οἱ ἀναρχικῆς ἰδέες πὸν ἐκπροσώπησε ὁ Σπέρας καὶ διαγράφτη-
κε γι' αὐτό. (Ὁ Μπεναρόγως εἰρωνεύεται τὸν ἀντικοινοβουλευτι-
σμὸ τοῦ Παπαναστᾶση ὅταν δέχτηκε τὴν ὑποψηφιότητά του γιὰ
βουλευτῆς). Ἄλλὰ ἡ τάση Β. Π. ἔπιασε ρίζες. Ἰδιαίτερα στοῦς
προλετάρους τοῦ Πειραιᾶ. καὶ γενικώτερα.

Ἡ τ ἄ σ η Κ ο υ ρ ι ἔ λ πῆρε τὴν πιδ δεξιὰ θέση. Εἰ-
ναι ἡ μόνη τάση πὸν μεῦ δυὸ ψήφους τοῦ Βόλου καταψήφισε τὴ
προσχώρηση στη 3η Διεθνή. Τὸ τμήμα τοῦ Βόλου καταψήφισε
ὀλόκληρη τὴν ἐκθεση δράσης τῆς Κ.Ε. Ἐνῶ τὸ τμήμα τοῦ Πειραιᾶ
ἀγωνίστηκε σκληρὰ γιὰ τὸ νέο προσανατολισμὸ, καὶ γιὰ τὴν πλέ-
ρια ἀνατροπὴ τοῦ Δευτεροδιεθμιστικοῦ Προγράμματος τοῦ Α' Συ-
νεδρίου.

Α Ρ Ι Σ Τ Ε Ρ Ο Ζ Ι Κ Ζ Α Κ Τ Ο Υ Σ Ε Κ Ε

Τὸ ΣΕΚΕ, με τὴ νέα ἡγεσία τοῦ Β' Συνεδρίου (Ἀπρίλης
1920) παρουσίασε μιὰν ἀξιόλογη δραστηριότητα σ' ὄλους τοὺς το-
μεις τοῦ κινήματος. Ἡ καμπάνια γιὰ τὴν Πρωτομαγιά, ἡ διακή-
ρυξη ἐχθρότητας ἐνάντια σ' ὄλα τὰ κόμματα τῆς ἀστικῆς τάξης,
ἡ ἀλληλεγγύη στοῦς ἀπεργοὺς καπνεργάτες πὸν κρατοῦσαν τὶς
πρῶτες ἐπάλλξεις τοῦ κινήματος, τὸ συλλαλητήριον στις 14 τοῦ Ἰ-
ούνη κατὰ τῆς ἀκρίβειας, καὶ γιὰ φτηνὸ ψωμὶ, τὸ κάλεσμα γιὰ νὰ
μὴ περιπλακοῦν οἱ μάζες στὰ γεγονότα τῆς 31 τοῦ Ἰούνη (ἀπό-
πειρα δολοφονίας τοῦ πρωθυπουργοῦ πὸν ἀντέγραφαν τὴ σύρραξη
Βενιζελικῶν κι ἀντιβενιζελικῶν στὰ Νοεμβριανὰ τοῦ 1916, ἡ δια-
κήρυξη πρὸς ὄλους τοὺς ἐργάτες γιὰ τὴν ἀνασύνταξη τοῦ συνδι-

καλιαιού, ή φωνή του μίσους για τις γιορτές των ληστρικών συμφωνιών Βερσαλλιών, Νεϊγύ, Σεβρών, με τις οποίες οι ιμπεριαλιστές ξαναμοίρασαν τον κόσμο, ή διακήρυξη υπέρ της ειρήνης δίχως προσαρτήσεις κι αποζημιώσεις, ή εκδήλωση αλληλεγγύης για την Ίρλανδία, Αίγυπτο, Ίνδίες, Συρία, Μεσοποταμία, Παλαιστίνη, Κύπρο κ.τ.λ. που παρέμειναν φέουδα των ιμπεριαλιστών, και γενικά όλη ή δράση, ανέβασε τό ΣΕΚΕ στη πρώτη σειρά των πολιτικών κομμάτων.

Με τή θέση που πήρε στις 10.9.1920, ενάντια στα πατριωτικά συνθήματα της αντίδρασης όπως: «για την υπεράσπιση της ανεξαρτησίας της χώρας» στο έποιο αντίταξε ότι: «Μόνο ή επικράτηση των Έλλήνων έργατων μαζί με τους εργάτες των Βαλκανίων θ' αποδώσει στη χώρα τήν αληθινή ανεξαρτησία», τό ΣΕΚΕ εύθυγραμμίστηκε με τή διεθνιστική θέση του μπολσεβικισμού.

Αντιμετώπισε άγριες διώξεις. Τόσο γιατί ξεσήκωνε τις μάζες κατά της μικρασιατικής έκστρατείας, έστω με πατσιφιστικό πνεύμα, όσο και γιατί ο προσανατολισμός προς τή Μόσχα τρόμαζε τήν άστική τάξη. Ένα κύμα διώξεων, συλλήψεων και τρομοκρατίας ξαπλώθηκε άπ' άκρη σ' άκρη της χώρας. Η λογοκρισία έπνιγε τις διαμαρτυρίες για τήν πείνα, τά μεροκάματα και τό πόλεμο. Ολόκληρο τό ανακοινωθέν του ΣΕΚΕ ενάντια στο πόλεμο στις 29.6.1920 λογοκρίθηκε και διαγράφηκε. Κι ο «Ρίξος» με λευκά κατεβανά (λογοκρισία) ήταν σχεδόν μόνιμο φαινόμενο.

Άλλά, παρά τήν προσχώρηση στη Γ' Διεθνή, τό ΣΕΚΕ έμεινε σέ θασικά ζητήματα, ιδιαίτερα στα ζητήματα του πολέμου και του έθνικισμού, ε.τι ήταν. Δέν έπαψε νά προβάλλει ρεβιζιονιστικές άπόψεις. Περνώντας άπ' τή 2η στη 3η Διεθνή, δέν έκανε κανέναν άπολογισμό της δευτεροδιεθνιστικής θεωρίας και πράξης. Έτσι, δέ μπόρεσε νά θγάλει τήν αναγκαία πείρα άπ' τήν ιστορική σύγκρουση της Διεθνους που «πέθανε» (Λένιν) και της νέας που γεννήθηκε. Και δέ μπόρεσε νά κατοχυρώσει τό κόμμα, μ' έναν πόλεμο κατά του σοσιαλπατριωτισμού, άπ' νέα γλιστρίματα. Βάδισε προς τή Μόσχα, με μισόσθηστα φανάρια.

Τό ΣΕΚΕ, διαγράφει τώρα ένα άριστορδ ΖΗΚ-ΖΑΚ, προσαρμογής στην άριστεροποίηση των μαζών και στη Κ.Δ.

ΤΟ ΕΚΤΑΚΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1920

Μέσα σὲ συνθήκες πολέμου, ἀγρίας τρομοκρατίας, ὁμαδικῶν συλλήψεων στὴ Μακεδονία, σύλληψης τοῦ Ν. Δημητράτου γιὰ μιά ἀντιπολεμικὴ προκήρυξη, καταδίκης τοῦ Πετσόπουλου, μισοπαρανομίας τοῦ ἀριστεροῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, ἀπαγόρευσης τῶν συγκεντρώσεων καὶ διαδηλώσεων κ.τ.ρ., τὸ Σ Ε Κ Ε ἀποφάσισε νὰ πάρει μέρος στὶς ἐκλογές τῆς 1ης τοῦ Νοέμβρη, γιὰ πρώτη φορά, μὲ ἀνεξάρτητους ὑποψήφιους.

Ἡ ἀπόφαση πάρθηκε ἀπ' τὸ ἔκτακτο Συνέδριο τοῦ Σεπτέμβρη 1920, ποὺ ἔγινε στὰ γραφεῖα (Εἰρηίδου 14) ἀπ' τὶς 16 μέχρι τὶς 19 Σεπτέμβρη 1920.

Στὸ Συνέδριο πῆραν μέρος ἀπ' τὴν Ἀθήνα, Μπεναρόγιας, Λεβέντης, Οἰκονόμου, Δαμίγος. Σαλονίκη, Ἀδρίτη, Σαργολόγος, Γεωργιάδης. Πειραιᾶ, Παλιώρας, Κόκκινος. Βόλο, Λάρισα, Κανναβᾶς, Στέλλος. Δράμα, Σταυρίδης. Καβάλα, Μόσχος, Χατζησταύρου. Κέρκυρα, Παδοβῆς. Πάτρα, Πύργος, Ἀρβανιτάκης. Τύρναβος, Κεραμιᾶς. Σέρρες, Οἰκονόμου. Καλαμάτα, Γιάννενα, Κεφαλονία, Ὀβεντούρας τῆς Ὁμοσπονδίας Νεολαίων, ὁ Εὐαγγέλου τῆς ΓΣΕΕ, ὁ Τακαβίτης τῆς Ὁμοσπονδίας Καπνεργατῶν. Ὁ Σιδέρης τῆς Ὁμοσπονδίας Ἡλεκτροκίνησης. Οἱ βουλευτὲς Σίδερης Κουριέλ, καὶ τὰ μέλη τῆς Κ. Ἐπιτροπῆς.

Στὶς ἐκλογές τῆς 1ης τοῦ Νοέμβρη 1920, τὸ ΣΕΚΕ, μ' ἐπιβλεπόμενον τὸ Σφυρὶ-Δρεπάνι, κατέβηκε στὴν Ἀντικομμουνιστὴν, Ἀγλαϊογλίδα, Σαλονίκη. Δράμα. Καβάλα,

Βόλο, με 30 υποψήφιους. Ἀπέριψε πρόταση τῶν ἀντιβενιζελικῶν νὰ τοῦ παραχωρήσουν 30 ἔδρες στοὺς συνδυασμοὺς τους. Ἀξιόλογη προσφορά. Οἱ Γουναρικοὶ βασιλόφρονες ποντάρισαν στὸ συμφιλιωτισιὸ τῶν δεξιῶν καὶ τοῦ Μπεναρόγια, ὃ ὁποῖος ποτὲ δὲν ἔπαψε νὰ θεωρεῖ τοὺς ἀντιβενιζελικοὺς «μικροαστικὴ» παράταξη. Ἀλλὰ τὸ ΣΕΚΕ, πού ἀκούσε στὸ 1ο Συνέδριο, τὸ Μπαλμπάνη (τῆς τάσης Λιγδόπουλου-Τζουλάτι) νὰ προτείνει τὴ διαγραφή τῶν Σίδερη-Κουριέλ, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, καὶ γιατί μπῆκαν στὸν ἀντιβενιζελικὸ συνδυασμὸ, δὲ μπορούσε νὰ δεχτεῖ αὐτὴ τὴ δειλαστικὴ πρόταση.

Στὶς ἐκλογὲς αὐτὲς τὸ ΣΕΚΕ ἀναμετρήθηκε μὲ τοὺς Βενιζελικοὺς πού καταποντίστηκαν καὶ τοὺς ἀντιβενιζελικοὺς πού κέρδισαν συντριπτικὴ πλειοψηφία κι ἀναβάπτισαν μὲ τὴ φήφο τοῦ λαοῦ τὴ δυναστεία τῶν Γλύξμπουργκ μαζί μ' ἄλλα τὰ πολιτικὰ κατὰλοιπα τῶν τζακιῶν καὶ τῶν φεουδαρχικῶν νοικοκυραίων.

Τὸ ΣΕΚΕ λανσάρισε συνθήματα βασικὰ ἀντιπολεμικά. Τὸ καταπληκτικὸ σὲ ὄγκο συλλαλητήριό στὴν Ἀθήνα μὲ τὸ σύνθημα ΚΑΤΩ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ, ἔδειχνε πόσο πλατεῖα ἦταν ἡ ἐξέγερση τῶν μαζῶν γιὰ τὸ συνεχιζόμενον μακελλάρισμα.

Τὸ ἐκλογικὸ πρόγραμμα προσπάθησε ν' ἀνεβάσει τὶς ἐπιδιώξεις στὸ ἐπίπεδο τῆς ἐπαναστατικῆς ἐποχῆς. Διεκδικούσε: (Συνοπτικά).

1) Καταπολέμηση τοῦ πολέμου, τῆς ἐπιστράτευσης, τῆς συμμετοχῆς σὲ «συμμαχίες» κι ἐπιχειρήσεις ἡγεμονιστῶν.

2) Ἀποστράτευση, Εἰρήνη, Ἀποτίναξη τοῦ ζυγοῦ τῶν μεγάλων δυνάμεων, συνεργασία μὲ βαλκανικοὺς λαοὺς, βαλκανικὴ σοβιετικὴ δημοκρατία.

3) Πλήρεια ἀναγνώριση τῆς ΕΣΣΔ, στενὲς σχέσεις μ' αὐτὴ.

4) Δήμευση κερδῶν πολέμου, ἀπαλλαγὴ φορολογίας τῶν μαζῶν, βαρὴ φορολογία στὸ μεγάλο κεφάλαιο, ἐθνικοποίηση μὲσω παραγωγῆς - ἀναλλαγῆς.

5) Ὑγιεινὴ. Ἐκπαίδευση σύμφωνα μὲ τὶς κομμουνιστικὲς ἀρχές. Καταπολέμηση αἰσχροκέρδειας. Λαϊκὸ ἔλεγχος στὸν ἐπισιτισμὸ.

6) Καταπολέμηση τών αντιδραστικῶν μέτρων. Κατάργηση τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου. Διάλυση τῶν σωμάτων ἀσφαλείας.

7) Ἐλεγχο σ' ὄλες τίς μεγάλες ἐπιχειρήσεις.

8) Ἐπίταξη τῶν μεγάλων σπιτιῶν γιά λαϊκή κατοικία. Ἀνοικοδόμηση καταστραμμένων χωριῶν - πόλεων.

9) Ἀμειση καί ὀριστική κατοχή τῶν ἀγρῶν ἀπ' τοὺς δουλευτές τους δίχως ἀποζημίωση. Σβήσιμο τῶν χρεῶν τῶν χωρικῶν στοὺς τοκογλύφους, σὰ μοναστήρια καί στὸ κράτος.

10) Γενική Ἀμνηστία γιά πολιτικά καί στρατιωτικά ἀδικήματα.

Ἐχει μεγάλη σημασία, πού τότε, πάνω σ' αὐτὸ τὸ πρόγραμμα κατάχτησε 35.000 ψήφους κατὰ τὸ Μπεναρόγια, 50.000 κατὰ τὸν Κατσούλη, 100.000 κατὰ τὸν Κορδάτο καί τὸ Ν. Δημητράτο. Τὸ ΣΕΚΕ ἀναδείχτηκε σὰν τὸ τ ρ ί τ ο κ ὸ μ μ α τῆς χώρας. (Ὁ Κατσούλης στὴν ἱστορία του χαρακτήρισε τὸ πρόγραμμα «ἐκτὸς Ἑλληνικῆς πραγματικότητας, ἐπαναστατικοῦ ρωμαντισμοῦ, ἀπομόνωσης». Κριτικάρισε τὰ συνθήματα γιά ἐθνικοποιήσεις, ἔλεγχο, Σοβιετική Βαλκανική Ὀμοσπονδία ἀπὸ μιὰ τόσο δεξιά ὀκονομιστική σκοπιά ἔτσι πού θεωροῦσε ἐκτὸς πραγματικότητας ἀκόμα καί τὴ «λαοκρατική δημοκρατική ἀλλαγὴ» τοῦ Ζαχαριάδη).

Ἡ ΦΩΝΗ ΑΠ' ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ 1920

Ἡ πῶση τοῦ Βενιζέλου στίς ἐκλογές τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1920 ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς βαθειᾶς ἀγανάκτησης πού ἐπικρατοῦσε σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα ἰδιαιτέρη στὸ Μέτωπο, καί τῆς ἀποκορύφωσης τῆς ἀντιπολεμικῆς καί ἐπαναστατικῆς ἐξέγερσης πού τὸ βαρὺ χεῖμωνα τοῦ 1920-21 πῆρε ξεκάθαρη μπολσεβίκικη ἐκφραση.

Ἡ προκήρυξη τοῦ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟῦ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ πού ἀναδημοσιεύουμε ἀπ' τὰ Ἐπίσημα Κείμενα τοῦ ΚΚΕ σὰ οὐσιωδέστερα

μέρη της, δὲν εἶναι μόνον ἡ φωνὴ τῆς ἐπανάστασης στὸ Μέτωπο ἀλλὰ κι ἓνα ἀπ' τὰ καλύτερα ντοκουμέντα τῆς τοτινῆς πολιτικῆς κατάστασης.

Π Ρ Ο Κ Η Ρ Ξ Η

Ο Ἴ κομμουνιστῆς στρατιῶτες τοῦ
Μετώπου πρὸς ὄλους τοὺς στρα-
τιῶτες τῆς Ἑλλάδας

«Σύνδουλοι στρατιῶτες, σκλάβοι τῆς κεφαλαιοκρατίας!

» Ἐγίναν ἐπιτέλους οἱ ἐκλογές. Τὸ ἀγριεμένο κῶμα τῆς λαϊκῆς βαρυγκωμῆς ἔπνιξε τὸ Βενιζέλο. Καὶ τώρα ὁ λαὸς μὲ ἀλαλαγμούς χαρᾶς πανηγυρίζει τὴ νίκη του. Θαρρεῖ κανεὶς πῶς τὸ πέσιμο τοῦ Βενιζέλου τοῦ ζασφάλιζε τὴν παντοσινὴ εὐτυχία.

» Τί θέλησε νὰ χτυπήσῃ στὸ πρόσωπο τοῦ Βενιζέλου ὁ λαὸς μὲ τὴν φήφο τῆς 1ης Νοεμβρίου; Κατὰ πρῶτο λόγο ἀπαλλάχτηκε ἀπὸ ἓναν ἀπαισιό πολεμικὸ ἐφιᾶλτη του. Σὲ καιρὸ πού μὲ νωπὲς ἀκόμα τίς πληγῆς μας ἀπ' τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους βλέπουμε ὀλοφάνερα μέσα στὸν ἀλληλοσπαραγμὸ τῶν ἐθνῶν τὸ στυγερὸ ἔγκλημα πού οἱ κεφαλαιοκράτες τοῦ κόσμου διέπρατταν κατὰ τῶν δύσμοιρων λαῶν τους, γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν ὁ καθένας τους τὴν οικονομικὴ κοσμοκρατορία, ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα ὁ Βενιζέλος εἶχε τὸν κυνισμό νὰ διακηρύξει ἀπερίφραστα ὅτι θάπρεπε νὰ θυσιάστούμε γιὰ τὰ συμφέροντα τῆς ἀγγλογαλλικῆς κεφαλαιοκρατίας. Καὶ τὸ κατάφερε μὲ τὰ καταχθόνια μέσα πού ὀλοι ξέρουμε. Μὰ ἡ ὀργὴ ἐμάνιαζε καὶ ἐθέριεθε μέσα μας, ὥσπου προχθὲς ξέσπασε, κι ἀποτίναξε ἀπ' τὰ στήθη μας τὸν πολεμικὸ ἐκείνο δαίμονα.

Καὶ τώρα πού ἐρρίξαμε τὸ Βενιζέλο, ἔπαψε τάχα νὰ μᾶς φοβερίζει τὸ φάντασμα τοῦ πολέμου; Θάναι ὀλέθρια πλάνη νὰ τὸ πιστεύουμε. Ὅχι! Ὁ πόλεμος θὰ ἐξακολουθῆ νὰ ρουφᾶ τὸ αἷμα καὶ κάθε ζωτικὴ δύναμη τοῦ λαοῦ, ἐν ὅσῳ θὰ ὑπάρχη ἄστικ-
κ ὀ κ ρ ἄ τ ο ς πού δὲν εἶναι παρὰ ἡ χτηνωδέστερη ἐκδήλωση τῆς οικονομικῆς κυριαρχίας τοῦ δυνατοῦ ἐπάνω στοὺς ἀδύνατους,

ή ὀργανωμένη βία μιᾶς ληστρικής τάξεως τῆς πλουτοκρατίας. "Όταν οἱ «μεγαλοπράγμονες πολιτικοί» καὶ οἱ «πατέρες τοῦ ἔθνους», ἀσυνείδητα ὄργανα τῆς τάξεως αὐτῆς, ρητορεύουν κομμοσπαστικά γιὰ «ἐθνικὲς διεκδικήσεις» καὶ «ἐθνικὰ συμφέροντα» ὑπονοοῦν τὰ συμφέροντα αὐτῆς τῆς κυβερνώσης ὀλιγαρχίας τῶν πλουσίων. Κι ὅταν πάλι διαδηλώνουν περήφανα τὴν «ἐθνικὴν ζωτικότητα καὶ αὐτοθυσία», τὰ δικά μας κορμιά ὑπαινίσσονται μὲ συχαμιερὸ κυνισμό, ποῦναι καταδικασμένα νὰ ποτίσουν μὲ τὸ τίμιό τους αἷμα τὰς «ἀπελευθερωθεῖσας χώρας», τίς πλούσιες δηλαδὴ ἐκτάσεις ὅπου τὰ ἴδια κοράκια τῆς πλουτοκρατίας θὰ ἐξαπλώνουν αὐριο τὴν ἐμπορικὴν τους καὶ βιομηχανικὴν τους ἐκμετάλλευσιν. Πρέπει νὰ τὸ νοιώσουμε καλά. Ἐν ὄσῳ δὲν ἀνοίγουμε τὰ μάτια μας γιὰ νὰ ἴδοῦμε τὸ βάρβαρο ὅπου μᾶς ὀδηγεῖ τὸ σημερινὸ κοινωνικὸ σύστημα, ὁ πόλεμος ἀκατάπαυστα θὰ στέλνῃ στὶς λαϊκὰς μας μάζες τὸ θάνατον καὶ τὴν δυστυχίαν γιὰ νὰ γεμίζῃ μὲ τὸ αἷμα καὶ τὸν ἰδρώτα μας τίς κάσες τῶν πλουσίων. Ἄντι γι' αὐτὸ ὅμως τί κάνομε; Ἐνῶ ἀπ' τὸνα μέρος ρίχνοντας τὸ Βενιζέλον διαδηλώνομε τόσο πανηγυρικὰ τὴν φρίκην ποῦ μᾶς ἐμπνέει ὁ πόλεμος, ζητωκραυγάζομε ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος μὲ ἀλαλαγμοὺς προσωπολατρικοῦ φανατισμοῦ, παλινορθούμενους βασιλιάδες καὶ πρίγκηπες, χωρὶς καθόλου νὰ συλλογισθῶμαστέ ὅτι οἱ θρόνοι πάντα θεμελιωθῆκαν ἐπάνω στὰ αἱματωμένα κορμιά τῶν ὑπηκόων τους, ὅτι οἱ βασιλικὰς χλαμύδες ἀναριπίζουσι πάντα τίς φλόγες τῶν πολέμων καὶ τῶν μακελιῶν, χωρὶς καν νὰ τὸ σκερθοῦμε, ὅτι γιὰ νὰ ξαναθρονισθῆ ἕκείνος, ἐπούλησε πρωτότερα τὸ αἷμα τὸ δικό μας στοὺς δῆμιους τῆς Εὐρώπης.

Σεγελιόμαστέ ἀπ' τὰ παραληρήματα τοῦ ρωμέϊκου κομματικοῦ κομμοπολιτισμοῦ γιὰ «αὐτοτέλειες» καὶ «λαϊκὰς κυριαρχίας» καὶ ἐκλέγομε γιὰ κυβερνήτες ἄλλους πολεμικοὺς ἐπιφάτες οἱ ὅποιοι μὲ μόλις ἀναλάβουν τὴν ἐξουσίαν δηλώνουν ὅτι θὰ ἀκολουθήσουν τὴν ἴδιαν «ἐθνικὴν πολιτικὴν» ποῦ ἀπὸ πικρὴν πείραν ἐμάθαμε τί σημαίνει γιὰ μᾶς. Ρίχνοντας, ὅμως τὸ Βενιζέλον, θελήσαμε νὰ χτυπήσομε καὶ τὴν τυραννίαν. Ἄλλο τόσο οὐχερὴ πλάνη θάνατι ἂν πιστέψομε πῶς πετάξαμε τὴν τυραννίαν ἀπὸ πάνω μας. Καὶ πάλιν ὄχι. Ἄν ἀφαιρέσομε τὴν τυραννίαν ἀπὸ τὸ βενιζελιστικόν, ἐδώσαμε ὅμως μὲ

τήν ψήφο μας, τὸ νόμιμο δικαίωμα τῆς καταδυναστευσῆς μας σὲ μιὰ ἀτέλειωτη σειρά νέων φαυλοκρατικῶν ὀργάνων τοῦ ληστρικοῦ κράτους, σὲ τίς γνωστὰς καὶ ἄγνωστες σπειρές τῶν αὐλόδουλων τυραννίσκων, σὲ καινούργια ἄρπαχτικά ὄρνεα ποῦ μὲ τὴν προστασία τοῦ ἀστυκῆ κράτους θὰ κατατρῶνε τίς σάρκες τοῦ βιοπαλαίοντος λαοῦ.

Δὲν μπορεῖ νὰ υπάρξῃ πολιτικὴ ἐλευθερία ἐν ὧν ὑπάρχει οἰκονομικὴ σκλαβιά. Ἐκεῖνο ποῦ σήμερα λέγεται πολιτικὴ ἐλευθερία δὲν εἶναι παρὰ εἰ ὄ ω λ ο π ο ὄ ξ ε γ ε λ ἄ ε ι : τ ὀ λ α ὀ κ α ἰ ν ο μ ι μ ο π ο ι ε ἶ τ ῆ ν κ ο ι ν ω ν ι κ ῆ ἔ κ μ ε τ ἄ λ λ ε υ σ η .

Σύνδουλοι στρατιῶτες, σκλάβοι τῆς ἀστυκῆς τάξεως!

Τὴν στιγμή ποῦ οἱ λαοὶ τοῦ κόσμου κάτω ἀπὸ (τὰ) φωτεινὰ διδάγματα τῶν τελευταίων τούτων αἰματόδρεχτων χρόνων ξυπνοῦν

Στὰ χαρακώματα

κι ὀρθώνουν τρομακτικὴ τὴν κορμωστασιὰ τους μπροστά στοὺς καταδυνάστες τους κ' ἐδῶ συντρίβουν τὰ δεξιὰ τῆς σκληρότητος τους κι ἄλλοσ κλονίζουσι συθέμελα τὸ κακοῦργο σημερινὸ καθεστῶς τῆς εἰας καὶ τῆς ἐκμετάλλευσης, δὲν πρέπει καὶ μεῖς νὰ ραχατέβουμε μέσα στὴν ἀνατολιτικὴ μακαριότητα καὶ μοιρολατρεία. Ἔχουμε ἰσρὸ καθῆκον ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἀπέναντι τοῦ ἀνθρωπισμοῦ μας, νὰ τινάξουμε ἀπὸ πάνω μας τὸ βραχνὰ τῆς ἀστικῆς πρῶλης καὶ νὰ πάρουμε θαθεῖα συναίσθησιν τῆς γιγάντιας δυνάμης ποὺ κρῖθεται μέσα μας, ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ μονομιᾶς ἀπ' τὰ τωρινὰ μας θάσανα. νὰ ρίξῃ τίς καινούριες κλίμακες τῶν ἐκμεταλλευτῶν μας καὶ νὰ στεριώσῃ τὸ κράτος τῆς ἀληθινῆς λαϊκῆς θέλησης. Αὐτὴ τὴ ληθαργόσσα μέσα μας δύναμις, ἕνα μέσο ὑπάρχει ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, ὅπως καὶ σ' ἕλον τὸν κόσμον. γιὰ νὰ μᾶς τὴν συνειδητοποιήσῃ, νὰ τὴν ὀργανώσῃ συστηματικὰ καὶ νὰ δώσῃ στὴ δράσιν τῆς τὴν κατάλληλῃ πολιτικὴ κατεύθυνσιν. Κι αὐτὸ εἶναι τὸ Κ ο μ μ ο υ ν ι σ τ ι κ ὸ Κ ὀ μ μ α τ ῆ ς Ἑ λ λ ἄ δ ο ς .

» Τὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα ποὺ γύρω ἀπὸ τὸ Κόμμα τοῦτο ἀναπτύχθηκε ἐπὶ τέλους καὶ στὸν καθυστερημένον τόπον μας, ἀρχίζει νὰ γιγαντώνεται. Ἄν καὶ κατέβηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὸν ἐκλογικὸ ἀγῶνα ὕστερα ἀπὸ δυὸ χρόνια μονάχα δράσιν μὲ τὸ βενιζελικὸ μαχαίρι: στὸ λαϊκὸ καὶ μὲ τόσο ὀξείς πολιτικὸς φανατισμοὺς, μῶλον τοῦτο κατόρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ ἑκατὸ περίπου χιλιάδες φήφους σὲ τέσσερες μόνον νομοῦς. Τὸν ἀπολυτρωτικὸ ἀγῶνα τοῦ Κόμματος αὐτοῦ ἀσπασθήκαμε κ' ἐμεῖς οἱ στρατιῶτες, τὰ οἰκτρώτερα θύματα τῆς ἀστικῆς ἐκμετάλλευσης, ψηφίζοντας τοὺς κομμουνιστὰς ὑποψηφίους. Καὶ τώρα, μετὰ ἀπὸ τὴν ἐκλογικὴ πάλιν, ἂς μὴ νομίσουμε ὅτι ὁ ἀγῶνας μας ἐτέλειωσε. Δὲν μπορεῖ νὰ τελειώσῃ, ἐφ' ὅσον οἱ ἐκμεταλλευτὰς μας «φιλελεύθεροι» ἢ «ἐθνικόφρονες» ἢ «δημοκράτες» θὰ στέκονται κολλημένοι στὴ ράχη μας γιὰ νὰ ρουφᾶνε τὸ αἷμα μας καὶ τὸν ἰδρῶτα μας.

» Ὁ ἀγῶνας ποὺ διεξάγει ὁ κομμουνισμὸς σ' ἕλον τὸν κόσμον εἶναι ἀγῶνας ἐπαναστατικὸς ποὺ ζητᾷ νὰ καταργήσῃ τὴ σημερινὴ κοινωνικὴ δυστυχία χτυπώντας τὴ ρίζα τῆς, τὸ ἀστικὸ κοινωνικὸ σύστημα.

» Τὸ ἀλλαγὴν ἀστικῶν κυβερνήσεων καὶ κοιμητικῶν καθε-
στῶτων δὲν καταργεῖ τὴν οἰκονομικὴν σκλαβιά ἀλλὰ τὴν κρατᾷ:
παίρνοντας μὲ τὸν κακαγκιόζι, πού λέγεται: ψηφοφορία μὲ ψεύτι-
κη λαϊκὴ ἐξουσιοδότησι.

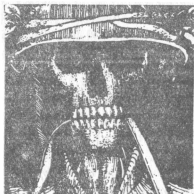
» Σύνδουλοι στρατιῶτες, πού ζοῦμε στὴν καταφρόνια, πού
σφαζόμεστε σάν τραγιά!

» Ἐμεῖς πού ὕστερα ἀπὸ τόσα μαρτύρια ξαναγεννηθήκαμε
μέσα στὸν ὀρακητισμὸ τοῦ κομμουνιστικοῦ ἰδανικοῦ ἄς ἀπερώσου-
με ὅλες τίς δυνάμεις τῆς νεότητάς μας γιὰ τὴν πραγματοποι-
ησὴ του, φωτίζοντας μὲ τὴν μεγαλειόδοξο λάμψη του κάθε μάρτυρα
ἀδελφὸ μας πού ὀρίζεται: στὰ σκοτεινὰ δάθη τῆς ἀγνοίας καὶ τοῦ
πνευματικοῦ θανάτου, στὰ δάθη τοῦ ληθάργου.

Ἐργάτες ἀκούραστοι τοῦ ἰδανικοῦ αὐτοῦ, ἄς μὴ λησιμονᾶμε
πὼς ὁ ἀγῶνας μας τελειώνει: τότε μόνον ὅταν στὸ πλήρωμα τοῦ
χρόνου τὸ ὀργανωμένον προλεταριάτο τῆς χώρας θὰ σηκώσῃ τὴν
ἐπαναστατικὴν του κόκκινη σημαίαν καὶ θὰ γκρεμίσῃ τὴ σημερινὴν
κοινωνίαν. Ἀπὸ μᾶς ἐξαρτᾶται νὰ γρηγορήσουμε τὴ μεγάλη καὶ
ἀγία ἡμέραν μῆρα.

Τὸ Ἐκτελεστικὸ Συμβούλιον τῶν
σοβιετ τῶν στρατιωτῶν
τῆς Ἑλλάδος .

(Ἀπ' τὰ ἐπίσημα κείμενα τοῦ ΚΚΕ (σελίς 170, 171, 172, 173) .

Ἵ Βενιζέλος « Πόλεμος »

ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ 1921

Η ΗΡΩΪΚΗ ΟΜΑΔΑ ΤΗΣ ΑΚΡΑΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ
ΣΤΗ ΣΜΥΡΝΗ
ΧΕΙΜΩΝΑΣ 1920—1921

Αυτή η προκήρυξη έπεσε σά κεραυνός στ' άναχτοβούλια και στά Κυβερνητικά Συμβούλια τών μοναρχικών νικητών τών έκλογών. Ή παλινόρθωση τού Κωνσταντίνου γίνονταν κάτω άπ' τούς δυσμενέστερους οίωμούς.

Τά «Σοβιέτ» στό μέτωπο έγιναν ό φοβερότερος έφιάλτης στόν ύπνο και στό ξύπνιο τών συνεχιστών τής πολεμικής περιπέτειας για τή Μεγάλη Ίδέα.

Τήν ίδια εποχή ή επαναστατική άνοδος στό μέτωπο έπερνε διαστάσεις. Ή ομάδα τών κομμουνιστών τής άκρας άριστερας στη Σμύρνη, δούλευε γερά τ' όπλο τού λενινικού επαναστατικού ντεφαιτισμού. Με τόν «Κόκκινο Φρουρό» στό χέρι, ό Πουλιόπουλος, ό Μοναστηριώτης, ό Μπονάς, ό Μ. Οικονόμου, ό Φωτεινός, ό πολίτης Ζαφειριάδης, επί κεφαλής τής σοσιαλιστικής ομάδας Σμύρνης, ό Τουρκός Άλτης και καμιά δεκαριά άλλοι εξέγειραν τούς φαντάρους. Οι συνεργάτες τού Πουλιόπουλου, τά μ—έλη κι' οι όπαδοί τού «Κομμουνισμού», σφυροκοπούσαν ένάντια στόν πόλεμο, και στά σχέδια τού Έπιτελείου τής Σμύρνης. Τό άρθρο τού Πουλιόπουλου πού πέρασε στόν «Κόκκινο Φρουρό» με τόν τίτλο «Ο ΐ-κ α δ ε » με τό όποιο άπαντούσε στό «Αχαδ» τών βασιλοφρόνων, έγινε τό όρόσημο όπου τελείωνε ό φιλοπόλεμος κι άρχιζε νά κορυφώνεται ό αντίπόλεμος.

Τό άρθρο αυτό συνέδεε γερά τό σύνθημα τής άποστράτευσης (στά σπίτι μας) και τής ειρήνης, με τά συνθήματα τών Σοβιέτ και τής Έπανάστασης. Αυτή τήν εποχή, τό χειμώνα τού 1920-21 τοποθετείται ή μεγάλη επίθεση καταστολής τής «άνταρσίας» τών κομμουνιστών.

Ἡ καταστολή ἄρχισε ἀπ' τῆ Σμύρνη. Ἡ συνωμοσία καταστρώθηκε στὸ Κονάκι τῆς Σμύρνης, ὅπου εἶχε τὴν ἔδρα του τὸ Ἐπιτελεῖο τῶν μακελλάρηδων. Δούλεψε καρφί. Ἀλλὰ ὁ Κόκκινος Φρουρὸς κυκλοφοροῦσε πλαταιά. Βγῆκαν ἐντάλματα. Εἰσώρμησαν στὰ Τ.Τ.Τ. ὅπου ὑπηρετοῦσε ὁ Μοναστηριώτης, Μπονάως, Πουλιόπουλος. Πιάστηκαν καὶ κλείστηκαν στὶς φυλακὲς τῆς Σμύρνης κοντὰ 10 φαντάραι. Ὁ πολίτης Μίλτος Ὀχι. Ἀλλὰ στοιχεῖα συγκεκριμένα δὲν εἶχαν. Οἱ συνωμοτικοὶ κανόνες ἔσωσαν τὴ κατάσταση. Ἡ πέτρα τοῦ σκανδάλου ἦταν ἡ «φιλία» μὲ τὸ Τούρκο Ἀλῆ. Εἶχαν βρεῖ τὸ στόχο. Ἡ συναδέλφωση Ἑλλήνων καὶ Τούρκων σκόπευε τὸν καπιταλισμὸ στὴν Ἀθήνα καὶ μαζί στὴν Ἄγκυρα. Ὡστόσο σὲ 4 μῆνες τοὺς ἀπελευθέρωσαν. Γιὰ νὰ τοὺς στείλουν ποῦ; Τὸ καθένα καὶ σὲ μιὰ ἰδιόκτητη μεραρχία! Εἶχαν χάσει τὸ κεφάλι τους.

Τὸ Ἐπιτελεῖο Παπούλια κράτησε στὴ Σμύρνη τὸν Πουλιόπουλο. Ἐκεῖ διατηροῦσε ἕναν αὐστηρὸ ἐλεγχὸ ἀκόμα. Ὁ Πουλιόπουλος παρακολουθεῖται ἄγρυπνα. Συνεχίζει ἀκαταπόνητα τὴν ἥρωϊκὴ του δράση. Μέσα σ' ἕνα χρόνον ἔχει δημιουργήσει μιὰ δόκλιηρην οἰκία. Πάνω ἀπὸ 10 συντρόφους. Μέχρι ποῦ πιάστηκε γιὰ δευτέρη φορά. Καὶ μαζί μὲ τοὺς συντρόφους του κλείστηκε πάλι φυλακὴ. Αὐτὴ τὴ φορά τὸν ἔκλεισαν καὶ τὸν σιδερόδεσαν στὶς φοβερὲς φυλακὲς τοῦ Μπουρνόθα. Στὰ παράλια τῆς Σμύρνης κι' ἀντικρυστὰ τῆς Χίου. Τώρα δὲν θὰ ξέφευγε ἀπ' τὴ ποινὴ τοῦ θανάτου. Αὐτὸ ἐγίνε περίπου 1 χρόνον ὕστερα ἀπ' τὴ πρώτη φυλάκισή του. Ἀλλὰ τὰ χέρι τῶν δημίων παρέλειψαν μὲ τὴν κάταρευση τοῦ μετώπου τὸν Αὐγούστου τοῦ 1922. Κι' ὁ Πουλιόπουλος λευτερώθηκε (ἔλεγε περιγραφή στὸ 1ο μέρος).

ΠΡΩΤΙΚΕΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΕΣ

Στις φυλακές της Σιμόννης

Χειμώνας 1920—1921

Η. Ηουλιόπουλος

Γ. Μοναστηριώτης

Ν. Μπονάνος (Στὸ προσόλιον τῶν φυλακῶν τῆς Σιμόννης)

Ὁ Ν. Μ π ο ν ά ν ο ς ἦταν ἕνας ἀπ' τοὺς πρῶτους ἡρωϊκοὺς ἀγωνιστὲς τῆς πρῶτης γενιᾶς τῶν μπολσεβίκων. Ἦλθε στὴν τάση τοῦ «Κομμουνισμοῦ». Ἦταν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα. Γεννίθηκε στὰ 1902. Τελείωσε τὸ γυμνάσιο τῆς Πλάκας κι ἄρχισε πανεπιστημιακὲς σπουδὲς (Νομικὰ). Ἀπὸ τότε συνδέθηκε μὲ τὸ κίνημα. Τοποθετήθηκε στὴν μπολσεβίκικη ἀριστερὰ τοῦ ΣΕΚΕ (Λιγδόπουλος - Τζουλάτι), πού ἦταν ὁ μοναδικὸς φορέας τῆς σπουδαστικῆς πάλης.

Στρατεύθηκε ὕστερα ἀπ' τὴ Συνθήκη τῶν Σεβρῶν, καὶ τοποθετήθηκε στὰ Τ.Τ.Τ. στὴ Σμύρνη. Ἦταν φτιαγμένος γιὰ μαζικὸς ἡγέτης. Ὀντας στὸ μέτωπο, ἀτρόμητος, ἀνέβαινε σὲ κοτρώνια καὶ μίλαγε ἀνοιχτὰ στοὺς φαντάρους ὑπὲρ τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ κατὰ τὸ πολέμου. Μόλο πού ἦταν ἀνθυπολοχαγός.

Ὅταν ἔφτασε στὴ Σμύρνη, μαζὶ μὲ τὸν Οἰκονόμου, τὸν ὑποδέχτηκε ὁ Πουλιόπουλος, πού μ' ἐνθουσιασμὸ τὸν σύστησε στὸν Μοναστηριώτη, σὰν ὁμοϊδεάτη: «Ἐλα νὰ γνωρίσεις δυὸ καλοὺς συντρόφους τοῦ «Κομμουνισμοῦ».

Μαζὶ μὲ τὸν Πουλιόπουλο, Μοναστηριώτη, Ζαφειριάδη, τὸν Τοῦρκο Ἀλῆ καὶ τὸν Οἰκονόμου, συνέτασε τὸν Κόκκινο Φρουρό. Καὶ δὲν δίστασε νὰ χρησιμοποιεῖ γι' αὐτὸ τὸ μηχανισμὸ τῶν Τ.Τ.Τ.

Ἡ ἀντιπολεμικὴ δράση αὐτῆς τῆς ομάδας ἀντιμετώπισε στὶς ἀρχὲς τοῦ 1921 μιὰν ἀγρία καταστολή. Κανένας δὲν κίωτεψε θταν ἀντιμετώπισαν τὴν ἀπειλὴ ἐκτέλεσης.

Ὁ Μπανάνας κλείστηκε στὶς Φυλακὲς τῆς Σμύρνης σὰν ὑπόδικος (βλ. φωτογραφία).

Μετὰ τὴν κατάρρευση στάλθηκε στὸ μέτωπο τοῦ Ἔβρου ὅπου ὁ Πάγκαλος ἀναδιοργάνωσε τὴν ἀμυνα. Ἐκεῖ συνέχισε τὴ δράση μὲ μοτίβο τὴν μετατροπὴ τοῦ πολέμου σὲ σοσιαλιστικὴ ἐπανάσταση.

Σὰν πολίτης ἦταν ὁ μαζικὸς ἡγέτης τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων, καὶ πρωτεργάτης τῆς Ἰδρυσῆς τῆς, μαζὶ μὲ τὸν Γκουριώτη καὶ τὸ Δαιμασκόπουλο. Ἦταν τὸ «περίφημο «ἀηδόνι» στὶς συγκεντρώσεις. Ἔδρασε στὸ δημοσιοϋπαλληλικὸ κίνημα σ' ὅλη τὴ χώρα. Πάλεψε σκληρὰ μὲ ἀδενίτιδα καὶ ἔλονοσια, γυρνώντας μὲ κάρο ἀπὸ μέρος σὲ μέρος. Πέρασε ἀπὸ δίκη γιατί πέταξε τὸ μελάνι στὸ βουλευτὴ Βλαχοθανάση. Καὶ διώχτηκε ἀπ' τὸ Μεταξά, κι ἐξοστρακίστηκε διακχιτικὰ στὸ Σεροχώρη.

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ ΦΕΒΡΑΡΗΣ 1921

Στὸ Βόλο, τὸ Φλεβάρη τοῦ 1921 ξέσπασε μιὰ Γ' ε ν ι κ ῆ Ἄ π ε ρ γ ί α ποὺ πῆρε χαρακτῆρα πραγματικῆς ἐξέγερσης. Κάτω ἀπ' τὴν ὄθησιν τῆς κρίσεως ἢ ἀνοδοῦ τοῦ κινήματος πῆρε τὴ διαλεκτικὴ ἔκφραση τῆς μετατροπῆς τῆς ποσότητος εἰς ποιότητα. Οἱ ἐργάτες πύκνωσαν τὶς γριμμές τῶν σωματείων τους. Τὰ ἀνύψωσαν στὴ συνείδησή τους ἀπὸ ὄργανα διεκδικήσεων, εἰς ὄργανα πολιτικῆς, συνώνυμα τοῦ Κόμματος, κι' ἀκόμα σὰν ὄργανα πάλης γιὰ τὴν ἐξουσία. Τὸ ἀπεργιακὸ κίνημα ἐπαναστατικοποιήθηκε. Οἱ ἀγῶνες τώρα διεξάγονταν μὲ τὴ σημαία τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ἡ Πανεργατικὴ Ἐνωσις Βόλου, ποὺ τότε ἦταν παντοδύναμη, καὶ τὸ Τοπικὸ τμήμα τοῦ ΣΕΚΕ ὀργάνωσαν πανεργατικὸ συλλαλητήριον μὲ συνθήματα: ΚΑΤΩ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ — ΚΑΤΩ Η ΑΚΡΙΒΕΙΑ.

Τὸ συλλαλητήριον εἶχε καταπληκτικὴ ἐπιτυχία — ἀφηγεῖται ὁ Μπεναρόγιας —. Οἱ καμπάνες ἔδωσαν τὸ σύνθημα καὶ τὰ πάντα νέκρωσαν. Πολὺς κόσμος συγκεντρώθηκε στὴ Πανεργατικὴ. Ἐκεῖ ἔβγαλαν φλογεροὺς λόγους. Ἵστερα τεράστια ἀνθρωποθάλασσα ξεκίνησε γιὰ διαδήλωση. Πιὸ κάτω ἓνα μακαρονάδικον δούλευε. Οἱ διαδηλωτὲς ἀπαιτοῦσαν νὰ κλείσῃ. Ἐπέμβηκε ἡ Ἐπιτροπὴ Ἐργατῶν. Ἀλλὰ δίχως ἀποτέλεσμα. Οἱ μάζες ἐρεθίζονται καὶ εἰς λίγο τὰ πάντα γύρω - τριγύρω γίνονται συντρίμια. «Μάταια — γράφει ὁ Μπ. — ὁ Ἀποστολίδης, Κανάβας, Ἀδαμίδης, Μπεναρόγιας κι' ἄλλοι παρακαλοῦνε τοὺς θεμιτάτοιους νὰ σταματήσῃ τὸ ἀσκοπο ἔργο καταστροφῆς!! Τὰ ἴδια χαλινάρια πᾶνε νὰ δάλλουν οἱ ἀστυνόμοι κι' οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς. «Μάταια» δὲως. Κλήθηκε ὁ στρατός. Ἀλλὰ ἡ συμπάθεια τῶν φαντάρων ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν ἦταν ἐκδηλῆ. Στό: Πῶρ, δὲν θὰ ἔρχησαν. Φαντᾶροι κι' ἐργάτες θὰ συμφιλιώνονταν μὲ συνθήματα: «Κάτω ὁ πόλεμος» «Κάτω ἡ ἀκρίβεια». Τελικὰ δὲως οἱ μάζες χαλιναγω-

Θωμάς Ἀποστολίδης

Ὁ Θωμάς Ἀποστολίδης, ἀναμίχθηκε στὸ ἐργατικὸ κίνημα ἀπὸ τὸ 1911, πρωτοστατώντας, ὡς ἐργάτης Τυπογράφος, στὴ συνδικαλιστικὴ κίνηση τοῦ Βόλου. Ἦτανε Γραμματέας τῆς «Πανεργατικῆς Ἐνώσεως Βόλου». Τὸν Φλεβάρη τοῦ '21, ὅταν οἱ ἐργαζόμενοι ξεσηκώθηκαν καὶ κατέλαβαν γιὰ δύο μέρες τὶς ἀρχές, πιάστηκε καὶ παρέμεινε ὑπόδικος εἰς φυλακὲς κοντὰ δύο χρόνια (Φλεβάρη '21 - Νοέμβριος '22). Ἐκλέχτηκε ὕστερα Γραμματέας τοῦ ΚΚΕ, στὸ συνέδριο ποὺ καθάρισε τὸ ΚΚΕ ἀπὸ τὴ δεξιὰ ὀππορτουниστικὴ πτέρυγα καὶ παρέμεινε στὴ θέση αὐτὴ ἐπὶ ἐνάμιση χρόνο. Διαφωνώντας μὲ τὸ σύνθημα γιὰ «Ἐνιαία Μακεδονία καὶ Θράκη» διαγράφτηκε γι' αὐτὸ ἀπὸ τὴν Κ.Ε., καὶ βρέθηκε ἀργότερα ἐκτὸς κόμματος. Ἀλλὰ παρέμεινε ἐπὶ μίᾳ 10ε Γεν. Γραμματέας τῆς Ὀμοσπονδίας Τύπου. Ἡ 4η Αὐγούστου τὸν ἐξόρισε 64 μῆνες στὸν Ἄγ. Στράτη, ἀπ' ὅπου γύρισε τοὺς πρώτους μῆνες τῆς χιτλερικῆς κατοχῆς. Συνελήφθη τὸν τελευταῖο χρόνο τῆς κατοχῆς, βασανίστηκε ἀπάνθρωπα, μέχρι ποὺ παρέλυσαν τὰ χέρια του καὶ ἐκτελέστηκε εἰς 5 τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1944.

γήθησαν ἀπ' τὴν ἡγεσία γιὰ νὰ μὴ πάρει ἡ ἐξέγερση «ἐπικίνδυνες περιπλοκές» καὶ «γιὰ τὴν ἀνάγκη ἤσυχης διάλυσης». Τὸ σπᾶσιμο σταμάτησε. Τὸ συλλαλητήριο συνεχίστηκε. Ἡ πόλη εἶχε γεμίσει κόκκινες σημαίες. Ἄλλὰ καὶ στρατό. Κι ὅπως πάντα, ὅστερα ἀπὸ μιὰ ἐξέγερση, ἡ ἀντίδραση ὀργιάσει. Τὰ μπουντρούμια γέμισαν διαδηλωτές. Πάνω ἀπὸ 300. Καὶ τότες ἔγιναν ἀφάνταστα ἄγριες σκηνές βαρβαρισμοῦ. Στὸ τέλος ὁ Μπεναρόγιας, Ἀποστολίδης, (τυπογράφος), Κανάβας, (Σιδηροδρομικός), Ἀδαμίδης, (τῆς Καπνεργατικῆς Ὀμοσπονδίας), Σαρόγλου (Βυρσοδεφεργάτης), Θεός, (καπνεργάτης), Φάσουλας κ.λ.π. 2 1) 2) χρόνια κρατήθηκαν ὡς ἀρχηγοὶ τῆς «στάσης». Αὐτοὶ ἔγιναν οἱ σηματοφόροι μιᾶς ἐξέγερσης πού ξαπλώθηκε μὲ ρυθμοὺς θύελλας στὰ πλατεῖα στρώματα καὶ ἔφτασε μέχρι τῆς $\chi \alpha \tau \acute{\alpha} \lambda \upsilon \sigma \eta \varsigma \tau \omega \nu \acute{\alpha} \rho \chi \omega \nu \gamma \iota \acute{\alpha} \delta \upsilon \delta \mu \acute{\epsilon} \rho \epsilon \varsigma$. Τὰ γεγονότα τοῦ Φλεβάρη 1921 δὲν ἦταν μιὰ ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ. Ἦταν μιὰ ΕΞΕΓΕΡΣΗ. «Μπολσεβίκικη ἐπανάσταση» τὴ χαρακτήρισαν τὰ ἐπίσημα τηλεγραφήματα.

Ὅπωςδήποτε ἦταν κάτι πάνω ἀπὸ ἓνα συλλαλητήριο, γενικὴ ἀπεργία, καὶ κάτω ἀπὸ μιὰ ἐπανάσταση. Ἡ ἡγεσία ὑποτίμησε τὴ κατάσταση καὶ ἔβαλε σὲ εἰσαγωγικὰ τὴ γενικὴ διαπίστωση γιὰ «στάση».

Ἡ ἐπανάσταση κυφοροῦνταν ἀπὸ μῆνες. Στὸ Μέτωπο καὶ στὰ μετόπισθεν. Ὁ σεισιογράφος ἄρχισε τώρα νὰ σημειώνει ἰσχυρὲς δονήσεις. Τέτοια ἦταν τοῦ 1921. Μ' ἐπίκεντρο τὸ Βόλο. Ἐπειτα τοῦ 1923 μ' ἐπίκεντρο τὴν Ἀθήνα.

Ἡ κυβέρνησις Γούναρη, παρὰ τὴν κοινοβουλευτικὴ παντοδυναμία πού τῆς ἔδωσαν οἱ ἐκλογές ἄρχισε νὰ αἰσθάνεται ὅτι τὸ ἔδαφος γλίστραγε κάτω ἀπ' τὰ πόδια τῆς. Τὴ φόβιζαν ἰδιαίτερα τὰ σύννεφα πού ἔρχονταν ἀπ' τὸ Ρώσικο Βορρᾶ.

Ἄλλὰ ἡ ἡγεσία δὲν ἦταν προπαρασκευασμένη γιὰ μιὰ ἐπέκταση τῆς ἐξέγερσης τοῦ Βόλου. Δὲν εἶχε προοπτικὴ. Καὶ τὸ χειρότερο συνθηκολόγησε. Θὰ μπορούσε νὰ τὴ δικαιολογήσῃ ἡ ἑλλειψὴ πείρας. Ἔστω. Ἄλλὰ πῶς μπορεῖ νὰ κρίνουμε μ' ἐπιείκεια τὴ συμπαράταξή με τὴν ἀτυχημα γιὰ νὰ δαιμασθῇ ὁ μαινόμενος ὄχλος: (Ὁ Θεός εἶδεξε στὸ ξεπούλημα τῆς ἀπεργίας καπνεργα-

των και εξέγερσε της Σαλονίκης το 1936, ότι η συνθηκολόγη-
ση του έγινε οργανική αδυναμία).

Η άτακτη υποχώρηση της ήγερσίας στοίχισε τη διάλυση της
Πανεργατικής και του κομματικού τμήματος του Βόλου.

Η ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ ΣΤΗ ΣΑΛΟΝΙΚΗ

1 — 5 — 1921

Ἡ Ἐργατικὴ Πρωτομαγιά στὰ 1921
στὴ Σαλονίκη, πῆρε ἀντιπολεμικὸ χαρακτήρα. Εἶχε ἀ-
παγορευτεῖ ἀπ' τὴν κυβέρνηση γιὰτὶ ἔπεφτε Πάσχα. Ἀλλὰ τὸ
ΣΕΚΕ καὶ τὸ Ἔργ. Κέντρο πῆραν ἀπόφαση νὰ γίνει. Κι ἔγινε μὲ
μιά διαδήλωση στὴν ἐποῖα κυριάρχησε τὸ σύνθημα «Κάτω ὁ Πό-
λεμος». Ἔγιναν συγκρούσεις καὶ δεκάδες συλλήψεις. Ὁ Στίνας,
ὁ ἀρτεργάτης Τζάλας, ὁ Ἀρ:στειδῆς Δημητράτος (κατοπινὸς Ὑ-
πουργὸς τῆς 4ης Αὐγούστου) κι ἄλλοι, παραπέμφθησαν στὸ στρα-
τοδικεῖο κι ἔμειναν 5 μῆνες στὶς νέες φυλακὲς Θεσσαλονίκης, γιὰ
τὸ σύνθημα «Κάτω ὁ Πόλεμος»!

Σ. Πρίφτης (Στίνας)

**ΕΠΙΔΡΟΜΗ
ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΕΠΑΛΞΗ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ**

21 — 4 — 1921

Μέσα στο όργιο των διωγμών του 1921, η «Κομμουνιστική Ένωση» του Τζουλάτι (Κομμουνισμός) είχε την τιμητική της. Σκοπός όλης της τρομοκρατίας του 1921 ήταν η προπαρασκευή στα μετόπισθεν για τή μεγάλη επίθεση στο Μέτωπο. Έπληξαν κατάκαρδα εκεί που χτύπαγε ο παλμός του επαναστατικού ντεφτισμού. Οι άποστολές του «Κομμουνισμού» στη Σμύρνη, στα Μουδανιά, στα χαρακώματα, έγιναν επίταχτες του Έπιτελείου. Οι πυκνές συγκεντρώσεις στα γραφεία Πειραιώς 40 του «Κομμουνισμού» έπρεπε να παταχτούν.

Σ τ ι ς 2 1 τ ο υ 'Α π ρ ί λ η, έγινε η επίδρομή των όρδων του Γιάσπαρη. Κάναν σωρό συλλήψεις. Ρήμαξαν τὰ γραφεία. Φόρτωσαν ένα άμάξι επαναστατικού ύλικού. Έτσι ύπογραμμίστηκε ο ρόλος των πρώτων τριτοδιεθμιστών στην επαναστατική άνοδο του 1921.

**Η ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ
ΝΟΕΜΒΡΗΣ 1921**

Σ τ η ν 'Α θ ή ν α, τ ο Ν ο έ μ β ρ η τ ο υ 1 9 2 1 έ χ ο υ μ ε μ ι ά ν έ α ά π ο κ ο ρ ύ φ ω σ η τ η ς ά π ε ρ γ ι α κ η ς π ά λ η ς. Άψηφώντας τὰ άγρια προληπτικά μέτρα, τήν επιστράτευση, τήν άποστολή στο μέτωπο, τὰ στρατοδικεία, οί έργάτες της ηλεκτροκίνησης, οί τροχιοδρομικοί, οί σιδηροδρομικοί! Άθηνών-Πειραιώς, οί Γκαζιέρηδες, δίνουν μι ά απ' τίς μεγαλύτερες μάχες. Κατέβηκαν σέ γ ε ν ι κ ή ά π ε ρ γ ί α.

Η άπεργία ήταν θριαμβευτική. Οί ηλεκτρικοί συρμοί νέκρωσαν. Δέν κινήθηκε ούτε μι ά ρόδα. Οί ταμινιέρες του γκαζιού έσβησαν. Η Άθήνα δίχως φώτα έπηξε στο σκοτάδι. (Τή στιγμή που μίλαγε ο Πρωθυπουργός στη Βουλή). Μάταια ο στρατός και

τὸ ναυτικὸ κατέλαβαν τὰ ἐργοστάσια. Ἡ κοιμιστικὴ ἡγεσία τῆς ἀπεργίας πάλαιψε γερά. Ἄλλὰ ἡ ἀπεργία τελικὰ συντρίφτηκε. Ἔγιναν ἑκατοντάδες συλλήψεις. 50 ἀπεργοὶ καταδικάστηκαν εἰρ- κτῆ 10 καὶ 20 χρόνια. Ἰκὶ θάφτηκαν στὸ μεσαιωνικὸ Παλαμίδι καὶ στὴν Λίγινα. Ἡ ἐπιστράτευση ἔσυρε στὸ μέτωπο δεκάδες ἀ- περγούς. Ἀπὸ τότε ἡ Ὀμοσπονδία Ἡλεκτροκίνησης θεωρήθηκε τὸ βαρὺ πυροβολικὸ τοῦ συνδικαλισμοῦ στὴν Ἀθήνα.

Η ΑΠΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΩΝ

Τὴν ἴδια χρονιά ξέσπασε κι ἡ ἀπεργία τῶν σιδηροδρομικῶν. Τὸ ταξικὸ μέτωπο σὲ μιὰ ἐποχὴ πολεμικὴ δὲ μπορούσε παρὰ νὰ ἐπιδράσῃ στὸ πολεμικὸ ἐθνικὸ μέτωπο. Ἡ ἀπεργία τῶν σιδηρο-δρομικῶν καὶ ἡ ἐξέγερση τοῦ Βόλου πάγωσε τὸ αἷμα στὶς φλέβες τῶν καπιταλιστῶν. Ἡ ἀντίδραση ξέσπασε μὲ συλλήψεις, καταδί-κες. Οἱ σιδηροδρομικοὶ ἀντιμετωπίστηκαν μ' ἐπιστράτευση. Στάλ-θηκαν κιάλας στὸ μέτωπο. Ἀλλὰ τί; Χάνοντας τὴν ψυχραιμία τῆς ἡ ἀστυχὴ τάξῃ πῆρε ἓνα τέτοιο μέτρο πού στράφηκε ἐναντιὰ τῆς.

Στὸ μέτωπο, οἱ σιδηροδρομικοὶ ἔφεραν τὸ μήνυμα τῆς πάλης τῶν τάξεων καὶ τὰ συναδελφικὰ κηρύγματα τῶν ἐργατῶν-φαντάρων. Ἔτσι ἡ γεύση τῆς πάλης τῶν τάξεων στὰ μετόπισθεν μετα-δίνονταν στὰ χαρακώματα, ἀπ' ὅπου ἀκούγονταν τὸ θ α ν ά σ ι - μ ο ἀ γ χ ο μ α χ η τὸ τοῦ Ἑ λ λ η ν ι κ οῦ κ α π ι τ α - λ ι σ μ οῦ.

Η ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ» ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΣΕΚΕ

Ἡ προσχώρηση τοῦ ΣΕΚΕ στὴ Κ.Δ. ἔκανε τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων τῆς «Κομ. Ἐνωσης» καὶ τοῦ ΣΕΚΕ πολὺπλοκο καὶ δύ-σκολο. Στὴν ὀργάνωση τοῦ «Κομμουνισμοῦ» ἔμπαινε τὸ δίλημμα: Ποιὰ θὰ εἶταν ἡ τύχη τῆς ἐπανάστασης στὰ χέρια μιᾶς ἡγεσίας πού ταλαντεύονταν ἀπ' τὸν κεντρισμὸ στὸν ὀμπορτουμισμὸ; Τί μπο-ρούσε νὰ βγῆ ἀπ' τὸ ΣΕΚΕ, τὸ ὁποῖο παρὰ τὴ προσχώρηση στὴ Κ.Δ. παρέμεινε οὐσιαστικὰ τὸ ἴδιο, κι' εἶχε μόνιμη κρίση προ-γραμμιατισμοῦ καὶ ἡγεσίας;

Τί θά μπορούσε νά προκύψει ἀπ' τήν είσοδο τοῦ «Κομμουνισμοῦ» στό ΣΕΚΕ;

Ἄλλὰ καί ποιά θά εἶταν ἡ προοπτική ἀν ἡ Ἐνωσις ἔμενε ἀνεξάρτητη; Θά μπορούσε νά ἔχει τή Βαλκανική Ὀμοσπονδία στό πλευρό της;

Καί τί στάση θά ἔπαιρνε ἡ Κ.Δ. πάνω σ' αὐτό;

Στήν Κ.Δ., στό Ἰδρυτικό της συνέδριο, ἔχτος ἀπ' τὰ τμήματα τῶν Κομμουνιστῶν Γερμανίας, Πολωνίας, Οὐγγαρίας, Φινλανδίας, Αὐστρίας, Ἀργεντινῆς καί τῆς Βαλκανικῆς Ὀμοσπονδίας, πού πῆραν μέρος, εἶχαν προσκληθῆ ἀπ' τὸ ΚΚΡ, κι' ἄλλες «ἀριστερές» κεντριστικὲς ὀργανώσεις.

Ἔτσι πέρασε στή ΚΔ ἀκόμα καί ἡ τάση Σερράτι - Λατζάρι τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Ἰταλικοῦ Σοσ. Κόμματος, κ.τ.ρ.

Οἱ Λένιν καί Τρότσκι, πίστευαν σιωστά, ὅτι δὲν θά μπορούσαν νά γυρίσουν τίς πλάτες στοὺς ἐργάτες πού ἀπαιτοῦσαν ἀπ' τήν ἡγεσία τους νά προσχωρήσουν στήν Κ. Διεθνή. Πίστευαν ὅτι ὁ ἰσχυρὸς ἀφομοιωτικὸς πυρήνας τοῦ Ρ.Κ.Κ. κι' ἡ αἴγλη τῆς ἐξουσίας τῶν ἐργατῶν, θά ἐπιδρούσε στήν κομμουνιστικοποίηση τῆς ἐργατικῆς πρωτοπορίας, πού σ' αὐτὸ τὸ στάδιο εἶταν ἀκόμα δεμένη μὲ τὰ κόμματα τῆς Β' Διεθνoῦς.

Ἡ κατάκτηση τῆς ἀριστερῆς αὐτῆς πτέρυγας τῶν κομμάτων τῆς Β' Διεθνoῦς ἦταν ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴ μαζικοποίηση τῶν Κ.Κ., γιὰ τὴν κατανίκηση τῶν ρεβιζιονιστικῶν κομμάτων, κι' ἀπὸ κεῖ καί πέρα γιὰ τὸ ἀνοιγμα τοῦ δρόμου πρὸς τὴν ἐξουσία.

Στὸ Β' Συνέδριο τῆς ΚΔ, μιὰ ἐξτρεμιστικὴ τάση κριτικάρισε αὐτὴ τὴν εἰσοδογὴ τῶν κεντριστῶν. Ὁ Τρότσκι, ὁ ὁποῖος παρουσίασε τὴν σχετικὴ πρόταση τοῦ Λένιν καί τοῦ ΚΚΡ στό Συνέδριο αὐτό, ὑπεράσπισε ὅτι ἡ τέτοια κριτικὴ τῶν ἐξτρεμιστῶν εἶταν λαθεμένη. Κι' ἄς φαίνεται ἐπαληθευμένη ἀπ' τὰ ὕστερα, στὸ φῶς τοῦ Θερμιδωριανοῦ σταλινικοῦ ἐκφυλισμοῦ. Φυσικά, στὰ ζητήματα ἀρχῶν καί στρατηγικῆς ἔγινε μιὰ ἀπλή τόσο κατὰ τῆς δεξιᾶς ὅσο καί τῶν ἐξτρεμιστῶν.

Κάτω ἀπ' αὐτὲς τίς προϋποθέσεις ἡ ἐπιδοκιμασία τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς «Κομμ. Ἐνώσεως» ἀπ' τὴν Κ.Δ. εἶταν ἀδύνατη.

Κανείς δὲ σκέφτηκε τότε, οὔτε ὁ Λιγδόπουλος πού παραβρέθηκε στὸ Β' Συνέδριο τῆς ΚΔ, ὅτι ὁ «Κομμουνισμὸς» θὰ μπορούσε νὰ ἀντιπροσωπευθῆ στὸ Συνέδριο τῆς Κομμουνέρνας σὰ δευτέρα ὀργάνωση στὴν Ἑλλάδα, ὅπως ἐγίνε ἀπὸ ὀρισμένες ἄλλες χώρες. Σὲ μιὰ τέτοια περίπτωση ὁ «Κομμουνισμὸς» θὰ εἶχε ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν τίτλο τοῦ πρωταγωνιστῆ γιὰ τὴν προσχώρηση τοῦ Ἑλληνικοῦ κομμουνισμοῦ στὴ Γ' Διεθνή.

Μιὰ συγχώνευση τῆς «Κομ. Ἐνώσεως» καὶ τοῦ ΣΕΚΕ μὲ τὴν ἐπέμβαση τῆς ΚΔ θὰ ἦταν ἀναμφισβήτητα πλεονεχτικότερη γιὰ τὴ «Κομ. Ἐνώση». Ἐνῶ τώρα ἡ προσχώρηση εἶταν ἀπόλυτα μειονεχτική. Ἡ δύναμη τοῦ «Κομμουνισμοῦ» δὲ μετρήθηκε ἀπ' τὴς ἰδέες του. Δὲ λογαριάστηκε ὅτι ἡ ἐπιστράτευση τῆς εἶχε ἀρπάξει δεκάδες μέλη νεολαίστικα. Κι ὅτι διέθετε μεγάλα ὀνόματα ἀγωνιστῶν στὸ μέτωπο.

Ἡ ἀνακοίνωση τοῦ ΣΕΚΕ γιὰ τὴν ἀποδοχὴ τῆς προσχώρησής του στὴ ΚΔ, δημοσιεύτηκε στὸν «Ἐργ. Ἀγώνα» στίς 11.10. 1920.

Ἡ προσχώρηση τοῦ «Κομμουνισμοῦ» στὸ ΣΕΚΕ ἐγίνε λίγο πρὶ ὕστερα. Καὶ φαίνεται ὅτι ἐπικυρώθηκε στὴ Συνδιάσκεψη τοῦ Νοέμβριου τοῦ 1920.

Αὐτὴ τὴν περίοδο εἶχε κίβλας ἐκδηλωθεῖ μιὰ ἐπίθεση τῆς δεξιᾶς κατὰ τῆς ἀριστερᾶς. Ὁ Μπεναρδῶγιας ἀποκαλύπτει τὸ χαραχτήρα αὐτῆς τῆς ἀντίθεσης: «Μετὰ τὸ συνέδριο ἐξεδηλώθησαν ἐντονότερες ἀντιδράσεις τόσοσιν κατὰ τῆς ν έ α ς κ α τ ε ύ θ υ ν τ η ς ὅσων καὶ κατὰ τῆς ἐπανεκλογῆς τοῦ Ν. Δημητράτου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ συνδεδεμένων σ υ γ κ ε ν τ ρ ω τ ι κ ῶ ν » . (Ἐπογράμμιση δική μας). Ἡ ὑπονομευτικὴ πάλη κατὰ τῆς «νέας κατευθύνσεως» δηλαδὴ κατὰ τοῦ προσανατολισμοῦ στὴ Γ' Διεθνή, συνδεμένη μὲ τὴ πάλη κατὰ τοῦ Λενινικοῦ ὀργανωτικοῦ συγκεντρωτισμοῦ, εἶδειχνε ὅτι οἱ ἀέρηδες ἄλλαζαν στὴ σφαῖρα τῆς πολιτικῆς καὶ συνδικαλιστικῆς ἡγεσίας. Οἱ ὁπαδοὶ τῶν ρεφορμιστικῶν ἰδεῶν τῆς Β' Διεθνοῦς σήκωναν κεφάλι. Χτυποῦσαν σκεπασμένα ἢ ἀνοχτὰ τὴ προσχώρησιν τῆς ΚΔ. Γύρω ἀπ' τὸν «Κομμουνισμὸ» ἀρχίζε συζήτησις. Ὁ Λιγδόπουλος ἐπεσε συνειδητὰ στὴ λησιμονιά.

Παράλληλα η έξαρση του κινήματος στη βάση καλμάρισε με την τρομοκρατία και την αντικομμουνιστική ύστερία. Μια κάποια «αναξωγογένηση» του εθνικισμού με το «θρίαμβο» της υπογραφής των Συνθηκών Νευγύ και Σεβρών που παραχωρούσαν τη Σιμύρνη και την Άν. Θράκη στην Ελλάδα, έριξε στάχτη στα μάτια των μαζών. Άλλά το ήφαιστειο δούλευε.

Ένα επεισόδιο που αφηγείται: ο Στίνας, δείχνει ότι παρά την προσχώρηση στη Διεθνή τὸ ρήγμα ανάμεσα στον όπορτουνισμό και στο κομμουνισμό μεγάλωνε.

Στη Σαλονίκη, δυὸ μέλη τῆς Κομ. Ένωσης (Κομμουνισμού) ὁ Βινζηλαίος κι ὁ Πυλιώτης (Σφοντύλης) πουλούσαν τὸν «Κομμουνισμό» στο Έργατικό Κέντρο και στο κομματικό τμήμα και δέχτηκαν τὴ βίαιη επίθεση τοῦ Γραμματέα τοῦ Κέντρου Σαργολόγου. Χρειάστηκε νὰ επέμβει μιὰ δεκάδα ἀγωνιστῶν μελῶν τοῦ ΣΕΚΕ μαζὺ με τὸ Στίνα, γιὰ νὰ υπερασπίσουν τοὺς συντρόφους τους, και νὰ ἐπιβάλλουν τὴ λεύτερη κυκλοφορία τῶν ἐντύπων και τὴν λεύτερη πάλη τῶν ἰδεῶν που — σημαδιακά — ἀρχισε νὰ πνίγεται. Οἱ υπερασπιστῆς τοῦ Βινζηλαίου-Πυλιώτη ἦταν μέλη τῆς ἑπαδοῖ τῆς τάσης τοῦ «Κομμουνισμού». Αὐτὸ τὸ ἀντικομμουνιστικό επεισόδιο τοῦ Σαργολόγου, τοῦ αὐριανοῦ γραμματέα τοῦ ΣΕΚΕ, και μεθαιριανοῦ πράχτορα, σημάδευε ἔχι μόνο τὸ πρόσωπο ἀλλὰ δλάκερη τὴ τάση τῶν χρωκόπων που παράσυραν σὲ λίγο τὸν όπορτουνισμό και τὸν ἐκφυλισμό τὸ ΣΕΚΕ.

Η ΝΕΟΛΑΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ «ΝΕΟΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ» ΗΓΕΣΙΑΣ Ο ΑΒΑΓΚΑΡΝΤΙΣΜΟΣ

Ἡ ν έ α γ ε ν ι ά . ἐνωματωμένη στους ὀμίλους τῆς νεολαίας τῆς Κομμουνιστικῆς Ένωσης και τοῦ ΣΕΚΕ ἔγινε ἡ ἀναγεννητική δύναμις τοῦ κινήματος. Έμπνεόμενη κάθε στιγμή ἀπ' τὰ ἱστορικά γεγονότα που διαδραματιζόνταν στην ΕΣΣΔ και τὴ μεγαλόπνοη επίδραση τῶν ἡγετῶν τῆς Λένιν-Τρότσκι. ἀρχισε νὰ μὴ θέλει τὴν όπορτουνιστική κηδεμονία τῆς παλιᾶς ἡγεσίας και νὰ διεκδικεῖ μεγαλύτερη συμμετοχὴ στην ἐπεξεργασία τῆς γραμ-

μης του κόμματος. Μέχρι τώρα οι νεολαίες ήταν κομματικά απο-
παίδια. Οι επαναστατικές τάσεις των νεολαίων τους έφεραν σε
κριτική αντιμετώπιση της παλιάς γενιάς όχι σαν τέτοιας, αλλά
σαν φορέα ή μισοφορέα των παλιών χρεωκοπημένων θέσεων της
Β' Δεθνοῦς. Από και μιὰ κάποια τάση ανεξαρτησίας και μισοανε-
ξαρτησίας ιστορικά δικαιολογημένης στην περίπτωση του ΣΕΚΕ.
'Η έμπειρία απ' τή δράση και τις ιδέες των πρώτων τριτοδιεθني-
στών Λιγδόπουλου-Τζουλάτι-Κοιμώτη, προσανατόλιζε δλόκληρη
τή νεολαία πρὸς τὸν ἥρωϊκὸ μπουλσεβικισμό. 'Ο Πετσόπουλος προ-
σπάθησε νὰ ἐκμεταλλευτῆ τις δυσπρόσκειες τῶν νέων ἐναντίον τῆς
ἡγεσίας τοῦ ΣΕΚΕ. 'Ασκούσε ἕνα φιλόδοξο παραγοντισμὸ ἀνάμει-
χτο μὲ μιὰ κεντρικὴ διάθεση κριτικῆς τῆς δεξιᾶς. «Γιὰ νὰ μὴ
μαράνει: τὸ ζῆλο τῆς νεολαίας» (Πετσόπουλος). 'Ο Ρίζος ἔριχνε
τὸ σύνθημα τῆς ανεξαρτητοποίησης τῆς Νεολαίας απ' τὸ ΣΕΚΕ.

Τὸ ζήτημα τῆς Νεολαίας μπῆκε γιὰ πρώτη φο-
ρὰ στὴ Συνδιάσκεψη τοῦ Νοέμβρη 1920 πού παρὰ τὴν ἀπο-
κλειστικότητα τοῦ θέματος τῶν ἐκλογῶν ἀπασχόλησε τὸ ΣΕΚΕ.
Τὸ πρόβλημα Νεολαίας εἶταν ἡ κρίση Νεολαίας. Αὐτὴ ἡ κρίση εἶ-
χε θαθεῖες ρίζες, στὴν κρίση πού ἔγι:νε μόνιμο φαινόμενο μέσα στοῦ
ΣΕΚΕ. Στὴ σύγκρουση τῶν δύο γενεῶν στοῦ Ἑλληνικὸ ξεκίνημα
τοῦ ΣΕΚΕ ἀντικατοπτρίζονταν ἡ σύγκρουση τῶν μεγάλων ρευμά-
των πού δημιουργήθηκαν στὴν ἄμεσα μεσοπολεμικὴ περίοδο κι ἀ-
ποκρυστάλλώθηκαν στῆ 2, 2 1) 2 καὶ 3 Διεθνή.

'Η νεολαία τόσο στὴ χώρα μας ὅσο στὴ Γερμανία κι ἄλλοῦ,
ἀπ' τὴ σύσσωμη ἀποστασία τῆς παλιάς γενιάς στὸν πόλεμο, κλή-
θηκε νὰ παίξει ἀναγεννητικὸ ρόλο. 'Απὸ και κι ὁ ἱστορικὸς ρόλος
τῆς τάσης Λιγδόπουλου, Τζουλάτι, Κοιμώτη τῆς «Νεολαίας Ἀθη-
νῶν» ἀλλὰ και γενικότερα.

'Η Διοίκηση τοῦ ΣΕΚΕ ἔβαλε τὸ θέμα τῆς Νεολαίας στὴ Συν-
διάσκεψη τοῦ Νοέμβρη 1920 μὲ σκεπασμένη ἰδεολογικὴ και πο-
λιτικὴ μορφή «διὰ λόγους πού δὲν εἶταν σκόπιμο ν' ἀναφέρουμε
εἰς τὰς σημερινὰς περιστάσεις ἀλλὰ θὰ ἐξετάσουμε τὸ ταχύτερο».
'Απ' αὐτὸ προέκυψε ἡ «Δήλωση τῶν νεολαίων».

'Η «Δήλωση νεολαίων» ἔγινε γιὰ νὰ συσφίξει τοὺς δεσμοὺς
Κόμματος και νεολαίας. Παρέπεμπε ὅμως τὰ παράπονα και τὴν

Κόμματος και νεολαίας. Παρέπεμπε όμως τὰ παράπονα και τή κριτική τῶν νεολαιῶν στό ταχτικό συνέδριο. (Στίς καλένδες). Ἡ διοίκηση τοῦ Β' Συνεδρίου δὲν μπόρεσε και δὲ θέλησε νὰ κάνει ἀπολογισμό τῶν διαφορῶν τῆς κομμουνιστικῆς και σοσιαλπατριωτικῆς τάσης. Ἐπινξε τίς διαφορές. Καί συνακόλουθα δὲν ἔβαλε τίς διαφορές τῆς νεολαίας σὲ συζήτηση. Γιά τὴν ἡγεσία τοῦ ΣΕΚΕ ἡ νεολαία «νοσοῦσε». Γιά τὴ νεολαία νοσοῦσε τὸ κόμμα. Ἡ προσχώρηση τοῦ «Κομμουνισμοῦ» στό ΣΕΚΕ ἔγινε μὲ πλέρια συσκότιση. Χωρὶς μιὰ συζήτηση. Ἄπὸ καὶ και πέρα ἡ παρασιώπιση τῶν ἰδεῶν και τῆς δράσης τῶν πρώτων τριτοδιεθνιστῶν εἶταν ἐξοργιστική και ἔνοχη. Ἡ ἱστορία ἄφηγε κενὸ πάνω σ' αὐτό. Καί σχεδὸν ὅλοι πού γράψανε ἱστορικά γιά τὸ στάδιο αὐτὸ τοῦ κινήματος παρασιώπησαν τίς διαφορές και τὸ σχίσμα τριτοδιεθνιστῶν και δευτεροδιεθνιστῶν. Ἔτσι, οἱ νεότεροι μάθαιναν ὅτι: ἡ προσχώρηση στή Γ' Διεθνή ἦταν περισσότερο εἰσήγηση, ἔργο τοῦ Κεωργιάδη, και ὄχι τῆς ἡγεσίας Λιγδόπουλου, Τζουλάτι, μὲ τὴν ὁποία συνέπρατε ὁ Ν. Δημητράτος. (Ὁ Θεοδώρου, π.χ., πρῶτος Γραμματέας τῆς ΟΚΝΕ, ἀγωνιστὴς μὲ ἐξαιρετικὸ ἤθος, και ἀπ' τοὺς πρώτους συνεργάτες τοῦ ἀντιπολιτευόμενου Πουλιόπουλου ἐπέμενε πάνω σ' αὐτὴ τὴν ἐκδοχὴ στὸν Καστρίτη, στό στρατόπεδο τῆς Ἀχροναυπλίας τὸ 1940).

Στὴν Ἐκτακτὴ Ἐκλογικὴ Συνδιάσκεψη ἡ ΚΕ ἔβαλε ζήτημα κομματικῆς «πειθαρχίας», «σιδερένιας», στοὺς διήλους τῶν νέων. Προσπάθησε νὰ στηριχτεῖ στίς καταστατικὲς ἀρχές τῆς ΚΔ ἀναφορικά μὲ τὴ σχέση κόμματος και νεολαίας. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἦταν ἀρκετό. Γιά νὰ εἶναι συνειδητὴ ἡ πειθαρχία χρειάζεται: σ ω σ τ ἡ γ ρ α μ μ ἡ . Κι ἀκόμια συμμετοχὴ τῶν νέων στὴν ἐπεξεργασία τῆς. Ἡ ἀπουσία αὐτῶν τῶν προϋποθέσεων εἶχε προκαλέσει τὴν «ἀνταρσία».

Ἔτσι, ὁ ἀδαναγκαρτισμὸς δηλ. ἡ τάση προπόρευσης τῆς νεολαίας ἀπ' τὸ κόμμα, μιὰ παιδικὴ ἀρρώστια τῆς νεολαίας, βρήκε μιὰ πρώτη ἐκδήλωση. Ἡ τάση προβαδίσματος και ἀνταρσίας τῶν νέων δὲν εἶναι πάντοτε ἀρνητικὴ. Ἰδιαίτερα δταν ἡ παλιὰ γενιὰ παρεκκλίνει ἀπ' τὸ σωστὸ δρόμο ἢ προδίνει ὅπως ἔγινε στὸν πόλεμο τοῦ 1914. Στὴ περίπτωση αὐτὴ εἶταν ἀναγεννητικὴ.

Στή περίπτωση μας, οί κριτικές κι' οί τάσεις ανταρσίας κα-
τά τής «άπολυταρχίας» τής ήγεσίας του ΣΕΚΕ, είχαν άριστερή
προέλευση. Άλλά συγχίζονταν με κριτικές άπ' τά δεξιά, τή συν-
δικαλιστική, τήν άντισυγκεντρωτική.

Όπωςδήποτε ή κρίση δέν έληξε. Ίσα, ίσα μπλέχτηκε με
τό νέο προσανατολισμό τής Συνδιάσκεψης του Φλεβάρη του 1922
και χειροτέρευσε.

ΜΟΝΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΔΕΞΙΑΣ

Μέσα σε μιá κατάσταση όργιου του σπρ. νόμου, τής λογοκρι-
σίας, των διώξεων και τής τρομοκρατίας, τό ΣΕΚΕ δέ λύγισε.
Όμως υπέφερε άπ' τίς έσωτερικές διαμάχες και τούς δίχως τέλος
φατριασμούς.

Ήταν ή εποχή τής σύγκλησης του Ι' Συνεδρίου τής ΚΔ.
Τό Μάη 1921 είχαν φύγει: για τή Μόσχα οί αντιπρόσωποι Ν. Δη-
μητράτος, Γεωργιάδης, Π. Γιατσόπουλος. Ή άποστολή ήταν αντι-
προσωπευτική. Άλλά εξέφραζε και μιá κοιμματική κατάσταση
ρευστή. Ή ήγεσία, άπ' τά δεξιά πήγαινε δεξιότερα. Ό Μπεναρό-
γιας έβλεπε τήν εργατική τάξη, πεσιμιστικότατα, «επανερχόμενη
στις μικροαστικές τής δοξασίες, κι' άπομακρυνόμενη άπ' τήν έπιρ-
ροή του κόμματος». (Σελίς 149). «Μόνο μιá στροφή θά έσωζε τήν
κατάσταση». Τό τιμόνι στρέφονταν πιά προς τά δεξιά!!!

Στό μεταξύ επέστρεψε ή αντιπροσωπεία με έντυπώσεις άπογο-
ητευτικές. Όχι: μόνο για τή φοβερή κατάσταση άπ' τίς συνέπειες
του εμφύλιου πόλεμου, αλλά και για τήν γραμμή του Συμβουλίου
των κομμουνιστών. Είχε τήν άτυχία νά μη φτιάσει σύνδεση με
τὴν ήγεσία τής Κ.Δ., Λένιν, Τρότσκι, Ζηνόβιεφ.

Άποφασίστηκε, σά διέξοδο άπ' τήν έκρηκτική έσωκομματι-
κή κατάσταση, ή σύγκληση του 3ου Συνεδρίου για τίς 9 του Μάη
1921. Άνοιξε μιá προσωεδρική συζήτηση που όμως παράπεσε

σέ προσωπικές άντεγκλήσεις κι έσωκομματικά θέματα. 'Ο Πετσόπουλος δημοσίευε ανάλογα με τὰ φατριαστικά του συμφέροντα. Κι' ανάγκασε τή ΚΕ νά δηλώσει «ότι ό Ρίζος άπειχει τίς γνώμες του ιδιοκτήτη του Πετσόπουλου, κι όχι του Κόμματος». Έτσι δημιουργήθηκε ένα πρώτο ρήγμα, μιá αλθρινή διάσπαση.

Στό μεταξύ ή επιστράτευση πού διευρύνει ή κυβέρνηση Γούναρη κι ή εξαπόλυση νέου κύματος τρομοκρατίας επέβαλλαν τήν άναβολή του Συνεδρίου. Άλλά συντρέχουν στήν άναβολή «κι άλλοι σοβαρότεροι λόγιοι μη δυνάμενοι ν' άνακοινωθούν παρú μόνο στο Συνέδριο» (Μπ.). Ποιοί; Είναι πιά κοινό μυστικό. Μ έ - σ α σ τ ή γ ή γ ε σ ί α δ η μ ι ο υ ρ γ ο ύ ν τ α ι á - π ό ψ ε ι ς á π ο σ χ : σ τ ι κ έ ς á π' τ ή 3 η Δ ι ε - θ ν ή .

Τελικά, άντι για τó 3ο Συνέδριο, συγκαλείται ή 1η Πανελλαδική Συνδιάσκεψη του ΣΕΚΕ (Κ) για τίς 6.2.1922, πού μπήκε στήν Ιστορία σά Σ υ ν δ ι á σ χ ε ψ η τ ο υ Φ λ ε β á - ρ η .

“Άλλά ή Διάσκεψη αύτή έχουσα ν' άσχοληθεί με θέματα έκτάκτου σοβαρότητας, προκειμένου νά κρίνει ή ίδια επί τής επιβαλλομένης «στροφής» και όλων τών συναφών προβλημάτων, δέν θά είχε τó προσήκον κύρος άνευ προσυνενοήσεως και όμοφωνίας τών κυριότερων εκπροσώπων τών διαφόρων «τάσεων». (Μπ. σ. 149).

Έτσι συνήλθε μιá προσυνδιάσκεψη π α ρ α γ ó ν τ ω ν . Φραξιομιστική. Γιατί δέν κλήθηκαν οί τάσεις τής άριστερας του Παπαναστάση και του Τζουλάτι. Πήραν μέρος μόνο οί Γεωργιάδης, Κορδάτος, Πετσόπουλος, Σίδερης, Λαγουδάκης, Δαμίγος.

“Όλοι συμφώνησαν πάνω στα θέματα τής Σ υ ν δ ι á - σ χ ε ψ η ς Φ ε β ρ ο υ α ρ ί ο υ , ή όποία έπραγματοποίησε τή ρήξη με τίς ιδεολογικές, πολιτικές κι όργανωτικές άρχές τής 3ης Διεθνούς.

‘Η προσυνδιάσκεψη δέν ήταν όμοιογενής μόλο πού όλοι είταν σύμφωνοι για τή «στροφή» πρós τά πίσω, πού τήν όνόμασαν «ρεαλιστική προσαρμογή πρós τήν Έλληνική πραγματικότητα”. Σημάδεψε όμως τó ποιοτικό πύδημα του ΣΕΚΕ πρós τή συνεργασία τών τάξεων.

Έτσι, στη Συνδιάσκεψη ψηφίστηκε ομόφωνα η ρεβιζιονιστική πλατφόρμα του Φεθρούαρίου. Το ρήγμα ανάμεσα στο Πετσόπουλο και τη «τάση του» στην οποία ο Κορδάτος κατείχε εξαιρετική θέση και στη τάση Γεωργιάδη-Σίδηρη έγινε άγεφύρωτο. Κι οδήγησε αργότερα σε πόλεμο αλληλοδιαγραφών.

Οί Ν. Δημητράτος και Γεωργιάδης έγιναν κύριοι εισηγητές των θέσεων του Φλεβάρη, που χώρισαν οριστικά το ρεφορμισμό της πρώτης μεταπολεμικής εποχής απ' τον κομμουνισμό.

Ο Κορδάτος, ο Πετσόπουλος μαζί με το συνεπή μεταρρυθμιστή Σίδηρη, έκαναν μια πρόταση έκλογικής συνεργασίας με αστικά κόμματα που καταψηφίστηκε. Σημάδεψε όμως το πέραςμα απ' την πάλη των τάξεων στη συνεργασία των τάξεων του Κορδάτου-Πετσόπουλου.

Απ' τους θεμελιωτές της «Νέας Οργάνωσης»
Συνεχιστές του «Κομμουνισμού»

Φρ. Τζουλάτι

Κ. Γκοβόστις

Ἐκ τῶν θεμελιωτῶν τῆς «Νέας Ὀργάνωσης»
 Συνεχιστῆς τοῦ «Κομμουνισμοῦ»

Ὁ Κ. Σαρκενίδης μὲ ἕνα κύκλο ἀγωνιστῶν καὶ συμπαθόντων.
 (Στὸ κέντρο, χερὶς σακάκι, μὲ τὸ γιλέκο). Δεξιὰ του ὁ
 Καστριτῆς τὸ ἴδιο ντυμένος

Σ. Τσιγαρίδης
 Στῆ Σαλονίκη

Α. Ἀποστόλου

Η ΝΕΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΤΟ ΝΕΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ ΤΑΣΗΣ
ΤΟΥ «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ»
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 1921

Τὸ φθινόπωρο τοῦ 1921, ἡ τάση τοῦ «Κομμουνισμοῦ» πραγματοποιεῖ ἓνα καινοῦργιο ξεκίνημα, ποὺ στηρίζεται στὶς ἴδιες ἀρχές τοῦ μπολσεβικισμοῦ καὶ τῆς Ὀκτωβριανῆς ἐπανάστασης, τῶν πρώτων τριτοδιεθνιστῶν στὴν Ἑλλάδα. Εἶχε ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Φ. Τζουλάτι καὶ τὸ Γ. Σαραντίδη. Ἀπ' τὸ νέο ξεκίνημα ἔλειπε ὁ Λιγδόπουλος. Δὲν ἐξῆλθε σ' αὐτὴ τὴν ἀποφασιστικὴν καμπὴ τοῦ κινήματος. Ἄν ζοῦσε, οἱ ἀκατάλυτοι ἰδεολογικοὶ δεσμοὶ τοῦ μὲ τὴν τάση τοῦ «Κομμουνισμοῦ» καὶ ἡ ἀρνητικὴ ἐμπειρία ἀπὸ τὸ ΣΕΚΕ κατὰ τὴν περίοδο τῆς προσχώρησης σ' αὐτό, θὰ τὸν ἔφερναν, στὸ πλευρὸ τῶν συντρόφων του.

Ἐλείπαν ἐπίσης οἱ ἡρωϊκοὶ κομματικοὶ σύντροφοι τοῦ «Κομμουνισμοῦ» καὶ θλοὶ οἱ στενὰ συμπαθοῦντες μὲ τὸ δοξασιμένα ὄνματά, ποὺ πάλευαν γιὰ τὸ θρίαμβο τῶν ἰδεῶν τῆς Τρίτης Διεθνούς, καὶ τὴν περίοδο αὐτὴ, ἔγραφαν μιὰ ἡρωϊκὴ σελίδα τοῦ Ἑλλ. Κομμουνισμοῦ στὸ Μικρασιατικὸ Μέτωπο.

Ἔτσι ἰδρύθηκε ὁ Πρῶτος Πυρήνας.

Ὁ Τζουλάτι σήκωσε τώρα τὴ σημαία τῆς δημιουργίας στελεχῶν γιὰ τὴν οἰκοδόμησιν ἑνὸς πραγματικῶς Μαρξιστικοῦ - Μπολσεβίκικοῦ Κόμματος, πάνω στὶς ἀρχές τῶν Συνεδρίων τῆς Κομμουνιστικῆς Τέτρας.

Ὁ Πρῶτος Πυρήνας ἦταν οὐσιαστικῶς καὶ τυπικῶς μιὰ τάση ἢ καλύτερα μιὰ φράξια τοῦ ΣΕΚΕ, ποὺ ἔδρασε σὰν τέτοια μέσα στὸ ΣΕΚΕ μέχρι τὸ 1924, ὅποτε διαγράφηκε. Ἔβαλε θυμὸν γιὰ σκοπὸ τὴ δημιουργίαν μιᾶς ἀνεξάρτητης

ὁ ρ γ ἄ ν ω σ η ς , ἡ ὁποία μὲ θάση, τὶς τριτοδο:εθνιστικὲς ἰδέες τῆς καὶ τὶς παραδόσεις τῆς, διεδικούσε τὴ θέσῃ τῆς στὴν Γ' Διεθνή σὺν τὸ μοναδικὸ τμήμα στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ ὀργανωτικὴ δομὴ τῆς Ν. Ὀργάνωσης εἶταν πυρηνικὴ. Μὲ 10 μέλη ὁ σχηματισμός. Τὸ ΣΕΚΕ παρέμεινε στὴ σοσιαλδημοκρατικὴ θάση, τῆς συνέλευσης ὄλων τῶν μελῶν, δίχως δυνατότητα ἐλέγχου, πειθαρχίας, ἐπακρύπνισης, παρανομίας, προσεχτικῆς ἐπιλογῆς. Καὶ βασικά, δίχως δημοκρατικὸ συγκεντρωτισμό.

Ὅταν, π ρ ῶ τ ο ι, πῆραν στὴ Ν. Ὀργ. τὸ σχέδιο τοῦ Λένιν, ποῦ ἔγινε ἀπόφαση τῆς ΚΔ, γιὰ τὴ «σύνθεση καὶ Ὀργάνωση τῶν Κομ. Κοιμμάτων» εἶδαν ὅτι κατὰ βάθος λειτουργοῦσαν μὲ τὴν ἴδια διάρθρωση.

Οἱ πρῶτοι ἀγωνιστές, ποῦ ὀνομάσθηκαν ἀργότερα ἀρχειομαρξιστές, ξεκίνησαν ἀπ' τὴ διαπίστωση ὅτι ἡ ἐποχὴ τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ εἶναι ἐπαναστατικὴ, ὅτι ὁ καπιταλισμὸς καλεῖται ν' ἀφήσει τὸ προσκήνιο τῆς ἱστορίας, ὅτι ἡ διαδοχὴ του ἀπ' τὸ σοσιαλισμὸ εἶναι ἀναγκαία καὶ ἀναπόφευκτη, ὅτι ἡ κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπ' τὸ προλεταριάτο ἀπαιτεῖ τὴ δημιουργία πραγματικοῦ κοιμίου. κόμματος, ὅτι αὐτὸ προϋποθέτει δημιουργία ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαναστατῶν μὲ τὴν εὐρύτερη ἔννοια, ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξει ἐπαναστατικὴ δράση δίχως ἐπαναστατικὴ θεωρία, ὅτι ἡ στενὴ δράση στὸ πνεῦμα τῶν ἱσχυροδιστῶν καὶ τῶν τέσνιδων ἦταν ἡ πιὸ δοκιμασμένη, ὅτι ἡ πάλῃ κατὰ τοῦ ὀμπορτουνισμοῦ καὶ τοῦ σοσιαλπατριωτισμοῦ στὸ συνεχιζόμενον πάλεμο ἦταν ὁ μόνος τρόπος γιὰ τὸ θρίαμβο τῆς ἐπανάστασης κ.λ.π. καὶ ὅτι τὸ ΣΕΚ κυριαρχήθηκε ἀθεράπευτα ἀπ' τὸν ὀμπορτουνισμό. Ἐγίναν ἀλλεπάλληλες συνδριάσεις τοῦ Πρώτου Πυρήνα. Σωστὴ Σ υ ν δ ι ἄ σ κ ε ψ η . Διπλᾶ πρᾶνομη, ἀπ' τὸ Κράτος καὶ τὸ ΣΕΚΕ. Ἐκεῖ ὁ Τζουλάτι εἰσηγήθηκε τὶς διαπιστώσεις καὶ προοπτικὲς του.

Ὁ Σ. Τσιγαρίδης ἀποδίδει αὐτὰ τὰ λόγια στὸ Τζουλάτι: «Πρέπει νὰ δημιουργήσουμε στελέχη μιᾶς ν έ α ς ὁ ρ γ ἄ ν ω σ η ς . Ἡ εἰσοδὸς μας στὸ ΣΕΚΕ ἦταν ἀποτέλεσμα πολλῶν πιέσεων καὶ πολλῶν παραγόντων. Ἰδιαίτερα ἐξωτερικῶν. Ἐπειτα ὁ

«Κομμουνισμός» αδυνάτισε με την επιστράτευση σχεδόν του συνόλου των μελών του. Κι έτσι υποκύψαμε στην ενόττητα με το ΣΕΚΕ. Αυτή η ενόττητα δεν έπρεπε να γίνει. Ήταν σφάλμα».

Ο Καστρίτης επίσης επιβεβαίωσε την άποψη του Τζουλάτι για το σφαλερό της προσχώρησης αυτής. Περισσότερο από μιά φορά ο Τζουλάτι του είπε προσωπικά: «Ήταν σφάλμα που προσχωρήσαμε στο ΣΕΚΕ».

Ο Τσιγαρίδης προσθέτει ότι στις συζητήσεις στον Πρώτο Πυρήνα, «διαπιστώθηκε ότι όλα τα σκεπτόμενα στελέχη της Κομμουνιστικής Ένωσης συμφώνησαν ότι η ένοποιηση με το ΣΕΚΕ ήταν λάθος». (Βλέπε την ιστορία του πάλη Τάξεων).

Το ντοκουμέντο που εγκρίθηκε απ' την Συνδιάσκεψη που πήρε το μετριοφρονέστερο τίτλο του Ίδρυτικού «Πρώτου Πυρήνα» δεν ήταν έκτεταμένο. (Ο Τζουλάτι που τόγραψε ήταν πάντα λιγόλογος). Δημοσιεύτηκε στο 1 φύλλο του «Δαυλού», που ήταν το θεωρητικό όργανο των Μπολσεβίκων - Λενινιστών (Αρχειομαρξιστών) μετά την αναγνώριση του Αρχείου απ' την Διεθνή Άριστερή Αντιπολίτευση (Δ.Α.Α.) του Τρότσκι.

Ο Τζουλάτι, όπως κι ο Λιγδόπουλος, ήταν βαθιά επηρεασμένος απ' το σχίσμα του μπολσεβικισμού και του μενσεβικισμού, που ο πόλεμος το βάθυνε. Δεν έδλεπε ξέβαθα αυτές τις διαφορές της Ρώσικης Σοσιαλδημοκρατίας όπως άλλοι. (Ο Στάλιν είδε σ' αυτές τις διαφορές «τρικυμία σ' ένα ποτήρι νερό»).

Το σύνθημα των μπολσεβίκων για μιὰ δ ρ γ ά ν ω σ η έ ξ έ π α γ γ έ λ μ ο τ ο ς έ π α ν α σ τ α τ ω ν , σάν απαραίτητη βάση για τη πραγματοποίηση της επερχόμενης προλεταριακής επανάστασης, ξ γ ι ν ε κ ε ν τ ρ ι κ ό σ ύ ν θ η μ α τ ο υ Π ρ ώ τ ο υ Π υ ρ ή ν α . Οι έξ επαγγέλματος επαναστάτες έπρεπε να είναι βασικά προλετάριοι. Οι έξ επαγγέλματος επαναστάτες δεν νοούνταν απ' το Τζουλάτι σά μισθωτοί του κόμματος που θά κάλυπταν τις βασικές του ανάγκες. Άλλά όλα τὰ νοηματικά μέλη. Γιατί σάν τέτοια έπρεπε ν' άφειρώνουν δλη τη δράση τους και στην άνάγκη και τη ζωή τους άκόμια, για το κόμμα.

Τὸ σύνθημα ἐπίσης τοῦ Μπολσεβίκισμοῦ γιὰ μιὰ ὀργάνωση συγκεντρωτισμοῦ, γιὰ νὰ μπορέσει ν' ἀνταποκριθεῖ σὲ μιὰ περίοδο ἐμφυλίων πολέμων ὅπως εἶταν ἡ ἱμπεριαλιστική, σ' ἀντίθεση μὲ τὴ μενσεβίκικη θέση ἀκαθόριστων ὀρίων ὀργανωτικῶν κι ἀνοιγμάτων πρὸς τὴν ἰντελιγκέντσια, ἐπιρρέασε ἐπίσης τὸ νέο ξεκίνημα κι ἔγινε βασικὸ σύνθημά του. Ἡ πάλη γιὰ τὴν ἐξουσία ἔχει τοὺς δικούς της νόμους, τὴ δικιὰ της στρατηγική, κι ἀπαιτεῖ τὴν ἀνάλογη μορφή ὀργάνωσης. Τὸ σὺ ν θ η μ α τ ῆ ς δ ι χ τ α τ ο ρ ί α ς τ ο ῦ π ρ ο λ ε τ α ρ ι ᾶ τ ο υ κ α ἰ τ ῶ ν Σ ο β ι ἔ τ ῆ τ ῆ ν ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ κόμματος πού χρειάζονταν. Ἦταν προέκταση τῆς πάλης τῶν τάξεων. Καὶ τελικὸς σκοπὸς τῆς πού ὁ ὀμπορτουμισμὸς δὲν ἔφτανε. Τὸ ΣΕΚΕ εἶχε υἱοθετήσει τὸ σύνθημα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἀλλὰ αὐτὸ δὲν ἦταν ἀρκετό. Χρειάζονταν ὅτι ὁ Λένιν ἐπισήμανε σὰν ἀπαραίτητη προϋπόθεση: τὴν πραχτική πολιτική καὶ ὀργανωτικὴ προετοιμασία τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Πάνω σ' αὐτὸ τὸ ΣΕΚΕ ἀποδείχτηκε ὀργανικὰ ἀδύνατο.

Στὶς συνθήκες τῆς κρίσης καὶ τοῦ Μικρασιατικοῦ πολέμου ἦταν ἀναγκαῖα, παρ' ὅτι ἄλλοτε, ἡ ξεκαθαρισμένη προοπτικὴ τῆς ἐπαναστατικῆς διεξόδου, καὶ μιὰ ἀδιάλλαχτη, ἀνελέγητη πάλη κατὰ τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν παρεκκλήσεων μέσα στὶς ὁποῖες βουτήχτηκε, ἀλληλοδιάδοχα, ὀλη σχεδὸν ἡ ἡγεσία τοῦ ΣΕΚΕ.

Ὁ Τζουλάτι κι οἱ σύντροφοί του ἦταν ἐπίσης βαθειὰ ἐπιρρασμένοι ἀπ' τὸ σχίσμα τοῦ Λένιν μὲ τοὺς σοσιαλπατριῶτες τοῦ 1914. Μ' αὐτὰ τὰ κριτήρια τράβηξε σταθερὰ στὸ νέο ξεκίνημα. Δὲν τὸν φόβιζε τὸ σχίσμα. Στὸ ΣΕΚΕ, παρὰ τὴν πείρα τοῦ μπολσεβίκισμοῦ καὶ τῆς διαρκούς ἐπανάστασης δὲν ὑπῆρχε προϋπόθεση γιὰ τὴ καλλιέργεια τῆς θεωρίας. Ἡ τάση Τζουλάτι - Σαραντιδῆ ὑπογράμμιζε πάντα ἀπ' τὸ «Τί νὰ κάνουμε» τοῦ Λένιν, τὸ περίφημο: « Χ ω ρ ῖ ς ἔ π α ν α σ τ α τ ι κ ῆ θ ε ω ρ ῖ α δ ἔ ν ὕ π ᾶ ρ χ ε ἰ ἔ π α ν α σ τ α τ ι κ ῆ δ ρ ᾶ σ η ». Τὸ κ ἰ ν ῆ μ α ἔ π ρ ε π ε ν ᾶ θ γ ῆ , ὅπως καὶ τὸ Ρώσικο στὰ 1903, ἀ π' τὸ π ρ ω τ ο γ ο ν ι σ μ ὸ . Καταπολεμώντας τὴν ἀμάθεια καὶ τὸν ἐμπειρισμὸ ἀπ' ὅπου ἔβγαине ὁ ρεφορ-

μισμός κι έ τρειντγιουνιζμός. Κι αυτό απαιτούσε πάλι για τή θεωρία.

Χρειάζονταν λοιπόν ένα κόμμα, κόμμα και πάλι κόμμα. **ΜΠΟΛΣΕΒΪΚΙΚΟ.** Αυτό τὸ σύνθημα ήταν τὸ μόνιμο μοτίβο στὴ προπαγάνδα τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Πρώτου Πυρήνα. Αυτό τὸ σύνθημα ἠλέκτριζε τοὺς ἐπαναστάτες. Καὶ τοὺς συνάρπαζε. Γιατὶ ἔβλεπαν τί γίνονταν στὸ ΣΕΚΕ ἀπὸ κοντὰ κι ἀπὸ μέσα. "Ὅσοι ἔβλεπαν πὶθὸ θαθειά τὰ πράγματα ἐκτιμοῦσαν τὸ σύνθημα ἐμπρὸς γ ι ἄ ξ ν α κ ό μ μ α π α ρ ἄ ν ο μ ο . Γιατὶ ἡ παρανομία στὴ περίοδο τῆς τρομοκρατίας ἦταν ἡ μοναδικὴ μορφή ἐργάνωσης-πάλης, καὶ γιατί στὴν ἐποχὴ πολέμων κι ἐπαναστάσεων ἦταν ἡ βασικότερη. Ἡ θεμελίωση τοῦ κόμματος πάνω στὴ θεωρητικὴ δουλειά, γιὰ μιὰ ἀκόμα φορά, ἔπως στὴν ἐποχὴ τῆς "Ἰσκρας, «ἔπεφτε πάνω στοὺς παράνομους ἀγωνιστὲς» (Λένιν: Τί νὰ κάνουμε;).

Καὶ ὁ διεθνικὸς προσανατολισμός;

"Ὅταν ρωτοῦσαν οἱ ἐργάτες γιὰ τὸ ποιὸς θὰ ἦταν ὁ διεθνὴς προσανατολισμὸς τῆς νέας κίνησης, τὰ στελέχη τῆς ἀπαντοῦσαν:

«Θὰ ἀγωνιστοῦμε γιὰ τὴν ἀναγνώρισή μας ἀπ' τὴ Κομ. Διεθνῆ. Κι ἂν αὐτὸ δὲν μπορέσει νὰ πραγματοποιηθεῖ θὰ τραθήξουμε μόνοι μας».

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Τσιγαρίδης στὴν ἱστορία τοῦ ἀρχεριομαρξισμοῦ καθορίζει τὸ διεθνικὸ προσανατολισμὸ τοῦ Πρώτου Πυρήνα στὸν ὅποιο εἶχε πάρει μέρος.

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΤΑΧΤΙΚΗ

Ἡ νέα ὀργάνωση, δὲ μπορούσε νὰ παραβλέψει τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα. Ἄπ' τὸ Ἰδρυτικὸ Συνέδριο τοῦ ΣΕΚΕ (1918) ποὺ ἀνέλαβε ἡ Τριτοδιεθνιστικὴ τάση Λιγδόπουλου, Τζουλάτι Κομωτῆ μὲ γραμματέα τὸ Ν. Δημητράτο, τὴν ἡγεσία τοῦ ΣΕΚΕ, χάραξε μιὰ ταχτικὴ ἐπαναστατικὴ καὶ διεξήγαγε μὲ συνέπεια τὸν διεκδικητικὸ ἀγῶνα τῶν μαζῶν. Ἡ θέση τῆς ἀπέναντι στὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα διατυπώθηκε μὲ κρυστάλινη καθαρότητα στὴν ἀπόφαση τοῦ Α' Ἐθνικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΣΕΚΕ, (Μάης 1919).

Δημοσιεύουμε αὐτούσια τὴν ἀπόφασιν:

Τὸ Ἀ' Ἐθνικὸν ταχτικὸν Συμβούλιον τοῦ ΣΕΚΕ λαβὼν ὑπ' ὄψιν:

α) Ὅτι παντοῦ τὸ σοσιαλιστικὸν κίνημα ἐκπροσωπεῖ τὴν ξυπνημένην συνειδησιν τῆς ἐργ. τάξεως περὶ τοῦ ρόλου τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ πολιτείᾳ καὶ ἐπομένως διὰ εἶναι ἀνύπαρκτον ὅταν δὲν βασίζεται ἐπὶ μιᾷ συνειδητῆς ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως τῶν ἐργατῶν.

β) Ὅτι τὸ ἐπαγγελματικὸν κίνημα τῶν ἐργατῶν εἶναι ἀχρηστον καὶ ἐπιβλαβὲς εἰς τὰ γενικὰ συμφέροντα αὐτῶν τῶν ἐργατῶν ὅταν δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀδιαλλάκτου πάλης τῶν τάξεων εἰς τὴν ὁποίαν καὶ πρέπει νὰ ἀποδλέπωμεν..

γ) Ὅτι ἡ σύνδεση σωματείων μὲ ἐλάχιστα συνειδητὰ μέλη μὲ τὸ Κόμμα εἶναι ἐπιζήμια εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ Κόμματος καὶ τῶν σωματείων.

δ) Ὅτι ἡ ἐργ. τάξις τῆς Ἑλλάδος εἶναι σήμερον χωρισμένη σὲ τρία στρατόπεδα: 1) Τὰ κεκρυγμένα κίτρινα. 2) Τὴν μεγάλην πλειοψηφίαν ἢ ὁποία εἶναι κίτρινη ἀλλὰ λόγῳ τῆς ἀμάθειας διστάζει νὰ δηλώσῃ σοσιαλισμόν. 3) Τὰ κεκρυγμένα προσχωρήσαντα ἡδὴ καὶ μὴ εἰς τὸ Κόμμα.

Λαβὼν ὑπ' ὄψιν προσέτι διὰ τὸ ΣΕΚΕ, ὃν κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξεως, πρέπει νὰ ἀποδλέπει αὐτὴν καὶ νὰ τὴν ὀργανώσῃ μὲ τὸ πνεῦμα τῆς πάλης τῶν τάξεων διὰ νὰ τὴν προετοιμάσῃ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἱστορικῆς τῆς ἀποστολῆς.

Ἀποφαίνεται:

1) Νὰ δεχθῆ τὴν προσχώρησιν τῶν σοσ. ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων, μόνον ἐφ' ὅσον ἡ προσχώρησις βασίζεται ἐπὶ τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῶν μελῶν των.

2) Τὰ οὕτω προσχωρήσαντα σωματεία νὰ συνδέονται ὀργανικῶς μὲ τὸ Κόμμα μὲ ἀμοιβαίας ἀντιπροσωπείας ἀνταλλάσσοντα ὕλικὰς καὶ ἠθικὰς ὑποχρεώσεις ἀπέναντι ὅλων τῶν ἀγώνων τοῦ Κόμματος.

3) Τὰ μέλη τοῦ Κόμματος ὑποχρεοῦνται: ν' ἀγωνίζονται συνεχῶς καὶ ἀπροκαλύπτως ὑπὲρ τῆς ἐπαγγελματικῆς ταχτικῆς τοῦ κόμματος καὶ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς πάλης τῶν τάξεων ὑφ' ὅλας

τὰς μορφάς της καὶ νὰ εἶναι πάντοτε συνεπὴ μὲ τὰς ὑποχρεώσεις τὰς ὁποίας ἔχουν ἀπέναντι τοῦ κόμματος. Τὰ μέλη ὑποχρεοῦνται ἀκόμη νὰ καταπολεμήσουν μὲ ὅλα τὰ μέσα τοὺς κίτρινους, ἐργαζόμενα διὰ τὸν ξεκαθαρισμὸν τῶν ὀργανώσεων ἀπ' τὰ ξένα ὄργανα.

4) Τὸ Κόμμα πρέπει νὰ διαφωτίζει νὰ συμπაθεῖ καὶ νὰ υποστηρίξει τὸν ἀγῶνα τῶν σωματείων, πού τείνει πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν ἐργατῶν, ἔστω κι' ἂν τὰ σωματεία αὐτὰ δὲν προσχώρησαν ἀκόμη στὸ Κόμμα, δίδον μεγάλην προσοχὴν εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὰ ἐπαγγελματικὰ ζητήματα τοῦ παρόντος ψηφίσματος.

«Ρίζος» 30—5—1919.

Μὲ τίς ἴδιες ἀρχές ἢ τάση αὐτή, ἀντίκρυζε καὶ στὸ νέο ξεκίνημά της (τέλος τοῦ 1921) τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα. Εἰπώθηκε διαστρεβλωτικῶς, ὅτι δὲν ἦταν ὑπὲρ τῆς ἀνοιχτῆς δράσεως καὶ τοῦ συνδικαλισμοῦ. Παραγνωρίστηκε τὸ γεγονός ὅτι ἡ τάση Τζουλάτι δροῦσε μέσα στὸ ΣΕΚΕ, μέχρι τὸ 1924, ὡς φραξιά του. Ἡ συνδικαλιστικὴ πάλη της ἐμπαινε στὰ κανάλια τοῦ συνδικαλισμοῦ τοῦ ΣΕΚΕ. Ἦταν ὑποχρεωμένη σὲ πειθαρχία στὴ δράση. Ὡστόσο, ἡ παράνομη φράξια ἔβρισκε τὸ τρόπο νὰ χτυπάει ἀλύπητα τὸ «νόμιμο» μαρξισμό, πού ξεπρόβαλαν οἱ φεβρουαριανοὶ δεξιοί, ἀπαράλαχτα, ὅπως ἔκανε κι' ὁ Λένιν ἐνάντια στοὺς «νομιμόφρονες» λικβινταριστὲς στὰ χρόνια τῆς ἀντίδρασης μετὰ τὴν ἤττα τοῦ 1905. Ἡ κριτικὴ στρέφονταν κατὰ τῶν δεξιῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἀριστερῶν ρεφορμιστῶν, ὅπως ἦταν ὁ Γραμματέας τῆς ΓΣΕΕ Εὐαγγέλου. Βαδίζοντας πάνω στὰ διδάγματα τῶν μπολσεβίκων, χτυποῦσε τοὺς νέους οἰκονομιστὲς καὶ λεγκαλιστὲς φεβρουαριανούς πού ἀρنيοῦνταν τὸν ἀγῶνα γιὰ τὸ τελικὸ σκοπὸ, μὲ τὸ πρόσχημα τῆς «νέας περιόδου» σταθεροποίησης τοῦ καπιταλισμοῦ, κι' ἔτσι «ὑπεβίβαζαν τὴν ἐπαν. πολιτικὴν στὸ ἐπίπεδο τῆς συνδικαλιστικῆς» ὅπως ἔλεγε ὁ Λένιν στὸ «Τί νὰ κάνουμε;».

Ὁ δεξιὸς συνδικαλισμὸς ὅσο κι' αὐτὸς τοῦ ΣΕΚΕ ἦταν μπολιασμένος ἀπὸ ἓνα μεταρρυθμισμὸ. Γι' αὐτὸ ἡ νέα ὀργάνωση προσπάθησε νὰ θωρακίζει τὰ μέλη μὲ τὴν ἐπαν. θεωρίαν. Ἡ δράση στὰ συνδικάτα περιορίζονταν ἀπ' τὴν καταστολὴ τοῦ 1922. Γίνονταν ὀμιμωσ μὰ ἀνεμυληταριστικὴ δράση δίχως προηγούμενο. Ἔτσι ἡ ἀναδραμὴ στὸ μπολσεβικισμό ἐγίνε τὸ μοτίβο τῶν ὁπαδῶν τῆς νέας κινήσεως.

Η ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ ΤΟΥ 1922

Ἡ Συνδιάσκεψη τοῦ Φλεβάρη 1922 υιοθέτησε τὴν ἀπόφαση τοῦ Β' Συνεδρίου τοῦ ΣΕΚΕ καὶ διεκήρυξε ὅτι « δὲ συμπράττει μετ' οὐδενὸς ἄλλου κόμματος » (...) « εἰ μὴ ἐφ' ὅσον ἐξαιρετικά: ἀνάγκαι τοῦ κόμματος θὰ ἐπιβάλλουν ἀνατροπὴν ὀρισμένης καταστάσεως ἀσυμφόρου διὰ τὸν ἀγῶνα του ». Ἔτσι κατὰ παράβαση τῶν ἀρχῶν μας ἄφησε ἓνα ἀνοιγμα ἀπ' ἐπουμποροῦσε νὰ εἰσχωρήσει στὸ κόμμα ἡ πολιτικὴ σύμπραξις μὲ τὰ ἀστικά κόμματα. Ἐκλείσει τὴν πόρτα τῆς συνεργασίας τῶν τάξεων, ἀλλὰ ἀνοίγει τὸ παράθυρα « ἐφ' ὅσον ἐξαιρετικαῖς ἀνάγκαις (μὲ δικτατορία π. χ.) θὰ τὸ ἐπέβαλλαν ». Καὶ δὲν ἔκαμνε καιμιᾶν ἀνάλυση μὲ ποιὸ πρόγραμμα, μὲ ποιὰ μέθοδο πάλης καὶ γιὰ ποιὸ σκοπὸ θὰ συμποῦνταν οἱ προλετάριοι μὲ τοὺς ἀστοὺς χωρὶς νὰ δεθοῦν στὸ ἔδραμα τους, χειροπόδαρα.

Δὲν εἶναι τυχαίον ποὺ ὁ Κορδάτος, Πετσόπουλος καὶ Σίδερης στὴν π ρ ο σ υ ν δ ι ἄ σ κ ε ψ ῆ τ ῶ ν π α ρ α γ ὄ ν τ ω ν , διατύπωσαν πρότασις συνεργασίας μὲ ἀστικά κόμματα, ἡ ὁποία ἀν καὶ ἀπορίχτηκε ἔδειχνε ὅτι ἡ ἡγεσία τοῦ ΣΕΚΕ πύγαινε δλοταχῶς πρὸς τὰ δεξιότερα.

Παράλληλα, οἱ ἡττες τῶν μεγάλων ἀγῶνων τοῦ 1921, οἱ διώξεις, οἱ φυλακίσεις (20 στὴν Ἀθήνα, 30 στὸ Βόλο, 15 στὴ Σαλονίκη, 10 στὴν Καβάλα), τὰ στρατοδικεῖα, οἱ ἐπιστρατεύσεις ἀπεργῶν καὶ ἡ παρανομία οὐσιαστικά τοῦ κόμματος ἔκαναν τοὺς ἡγέτες νὰ σκέφτονται « πῶς καλύτερον νὰ προασπίσουν τὴν νόμιμον ὑπαρξιν αὐτοῦ » (ΜΠ.). Ἄρχισαν νὰ βλέπουν ὅτι ἡ τάξις ἦταν ἀκόμια « ἄμορφος καὶ ἀπροπαρασκευή » (Μπ.). Καὶ κατὰ συνέπειαν « μόνον μὲ ἀστροφὴ θὰ ἔσωζε τὴν κατάστασις » (Μπ.). Ἄντι νὰ συνδυάσουν τὴ νομιμότητα μὲ τὴν παρανομία καὶ ν' ἀποσπασθοῦν τὸ κόμματα, προσαρμόστηκαν καὶ ὑποτάχτηκαν στὴν τρομοκρατία. Χρειαζόνταν ἀνασυγκρότησις ἀλλ' ὄχι μὲ « ἀστροφὴ » συνθηκολόγησις

και προσαρμογής με κάθε θυσία στη «νόμιμη ύπαρξη» του ΣΕΚΕ.

Ἡ συνειδηση τῆς τάξης δὲν εἶχε κατακτηθεῖ. Παρὰ τὴν τρομοκρατία, ὁ ἐπαναστατικὸς ἀναβρασμὸς, ἰδιαίτερα στὸ μέτωπο, ἀνέβαινε. Ἄν ἡ τάξη ἦταν σχετικὰ ἀπροπαράσκειμη γιὰ τὴν ἐξουσία αὐτὸ ὀφείλονταν στὸ ἀπροπαράσκειμο τῆς ἡγεσίας.

Ἡ Συνδιάσκεψη πῆρε ἀντίστροφο δρόμο ἀπ' τὸν «πρὸς τὶς μάζες» ποὺ προέβλεπαν τὰ «βασικὰ καθήκοντα» τοῦ Β' Συνεδρίου τῆς Κ.Δ. «Τὸ κόμμα διατρέχει ἀκόμα» — κατὰ τὴ Συνδιάσκεψη τοῦ Φλεβάρη τοῦ ΣΕΚ — «περίοδο ὀργανώσεως καὶ προπαγάνδας». Τώρα τὸ κόμμα ἔπρεπε ν' αὐτοχαλιναγωγηθεῖ καὶ νὰ γίνεῖ προπαγανδιστικὸς κύκλος!!! Ἄντιο μεγάλοι ἀγῶνες τοῦ 1919, 1920, 1921!!! Πίσω στὸ Δρακούλη, Καλλέργη!!! Καί... Αἰρέτω ἡ ἐπανάσταση!!!

Ἡ ἀπόφαση τῆς Συνδιάσκεψης πρόσθεσε: «Ἡ δξύτητα τῆς ἐπιθετικότητας τοῦ κόμματος δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰ ὄρια τῆς ἀντοχῆς τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῆς ὄλης ἱκανότητας τοῦ κινήματος τὴν περίοδο αὐτή». Τὸ κακὸ εἶναι ὅτι οἱ ἐμπνευστὲς τῆς ἀπόφασης αὐτῆς μέτρησαν τὴν ἀντοχὴ τοῦ κινήματος μὲ τὸ μέτρο τῆς δικιᾶς τους ἀντοχῆς.

Τὸ κόμμα γιὰ τοὺς Φεβρουριανούς «ἔχει ἀνάγκη μακρὰς νομίμου ὑπάρξεως». Πότε; Ἄπ' τὴ στιγμὴ ποὺ ἡ ἡγεσία τοῦ ΣΕΚΕ βρέθηκε στὰ μπουντρούμια τῆς ἀσφάλειας μ' ἀπειλὴ καταδίκης γιὰ ἐσχάτη προδοσία!!!

Στὴ Συνδιάσκεψη τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1922, τὸ ΣΕΚΕ ἀποκάλυψε πλέρια τὴ δεξιὰ του φύση. Μὲ εἰσήγηση τοῦ Γεωργιάδη ποὺ ἔγινε δεχτὴ, διαπιστώθηκε ὅτι ὁ καπιταλισμὸς ξεπέρασε σταθερὰ τὴ μεταπολεμικὴ του κρίση, καὶ μπῆκε σὲ μιὰ περίοδο σταθεροποίησης.

Τὴν ἴδια περίοδο ἡ Κ.Δ. διαπίστωσε τὰ σημάδια μιᾶς ἀπλῆς βελτίωσης τῆς συγκυρίας. Αὐτὸ δὲ σήμαινε ὅτι ἡ κρίση ξεπεράστηκε, ἡ παρακμὴ τοῦ καπιταλισμοῦ σταμάτησε καὶ ὅτι ἡ παγκόσμια οἰκονομία σταθεροποιήθηκε καὶ βρῆκε τὸ προπολεμικὸ ἰσοζυγίό της.

Ἡ μαρξιστικὴ θεωρία τῶν κρίσεων μᾶς ἔμαθε, κι ἡ ἐξέλιξη ἐπιβεβαίωσε, ὅτι οἱ ἀλληλοδιάδοχοι φάσεις τῆς συγκυρίας κατὰ

τῆς περιόδου τοῦ ἡγεμονισμοῦ παρουσιάζουν σύντομες κυκλικές βελτιώσεις πού ἄμως τίς διαδέχονται πιδ θαθεῖς κι ἐκτεταμένες κρίσεις. Στό σύνολο εἶχαμε μιὰ γενική κρίση πού ὑπογραμμίζει τήν ὀρθότητα τῆς θέσης τῆς Κ.Δ., ὅτι ἡ ἐποχή μας εἶναι ἐπαναστατική, γεμάτη πολέμους κι ἐπαναστάσεις πού καταδικάζουν τόν καπιταλισμό, ὁ ὁποῖος διατρέχει τό τελευταῖο του στάδιο — τόν ἡγεμονισμό — σέ παρακμή κι θάβαιο θάνατο.

Ἡ διατύπωση τοῦ Γεωργιάδη μετὰ τήν ἐπιστροφή του ἀπ' τό Γ' Συνέδριο τῆς Κ.Δ. ὅπου ἀντιπροσώπευσε τό ΣΕΚΕ, γιά τό ξεπέραςμα τῆς κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ κι γιά τό πέρασμα σέ μιὰ περίοδο σταθεροποίησης του, δέν ἦταν παρά μιὰ ἀρνητική κι λαθεμένη μεταφορά τῆς θέσης κι ἀπόφασης τῆς Κ.Δ. γιά τήν παγκόσμια κατάσταση.

Ἐκεῖ διεξήχθη μιὰ πάλη κατά τῶν ὁπαδῶν τῆς θεωρίας τῆς «ἐπίθεσης» οἱ ὁποῖα ὑποστήριζαν ὅτι ὀλόκληρος ὁ κόσμος εἶναι στή μέγγενη τῆς ἀποσυνθετικής κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ, ὅτι ἡ κρίση ὀλο καί θαθαίνει, κι ἐπαναστατεῖ τήν ἐργατική τάξη, κι ὅτι τό καθήκον εἶναι ν' ἀρχίσει μιὰ «ἐπίθεση» ἀσταμάτητη ἀνατροπῆς τοῦ καπιταλισμοῦ. Δέν ἐβλεπαν τή δυνατότητα μιᾶς σχετικής βελτίωσης τῆς συγκυρίας. Οἱ ὁπαδοί τῆς θεωρίας τῆς ἐπίθεσης θεωροῦσαν κεντρισμό μιὰ διαπίστωση ἀπλής βελτίωσης τῆς συγκυρίας, κι μινεβικισμό τήν ἀποψη ὅτι ἀκόμα κι μιὰ τέτοια βελτίωση τῆς συγκυρίας θά μπορούσε νά δώσει νέα ὀρμή στήν ἀνάπτυξη τοῦ κινήματος.

Ὁ Γεωργιάδης ὑποστήριξε τήν ὀλότελα ἀντίθετη ἀποψη ἀπ' τοὺς θεωρητικούς τῆς «ἐπίθεσης». Πέρασε στήν ἀποψη τοῦ ξεπέραςματος τῆς κρίσης τοῦ μεταπολέμου κι τῆς μόνιμης σταθεροποίησης τοῦ καπιταλισμοῦ, γιά μιὰ ὀλόκληρη περίοδο, ἀπ' ὅπου ἐβγαίνει μιὰ ἀντίθετη στρατηγική ἀπ' αὐτή τῆς διαρκούς ἐπίθεσης, ἡ στρατηγική τῆς μακρᾶς νομιμότητας, τῆς περισυλλογῆς, τῆς ἄμυνας, μιὰ περίοδος προπαγάνδας κι ζύμωσης κι κάθε ἄλλο παρά ἐπανάστασης.

Ὁ Τρότσκι στόν ὁποῖο ἀνατέθηκε ἡ εἰσήγηση γιά τήν παγκόσμια κατάσταση κι ἡ καταπολέμηση τῆς θεωρίας τῆς «ἐπίθεσης» ἀνέπτυξε τήν ἀποψη τοῦ Ρ.Κ.Κ. ὅτι εἶναι κοινοτυπία πῶς ἡ

τοτινή κρίση ήταν ή τελική κρίση παρακμής πάνω στην οποία βασίστηκε ή «επαναστατική εποχή» που δέν μπορεί νά τελειώσει παρά μονάχα μέ τή νίκη του προλεταριάτου. 'Αλλ' αυτό δέν σήμαινε ότι αποκλείονταν κυμοτοειδείς ταλαντεύσεις προσωρινής βελτίωσης τής συγκυρίας. Τά συμπτώματα μιάς τέτοιας βελτίωσης έπεσημάνθησαν τό Μάη του 1922. 'Αλλά ξεπεράστηκαν τον έπόμενο κιάλας χρόνο.

Ξεκινώντας άπ' ατή τή διατύπωση μιάς οργανικής σταθεροποίησης, ή ήγεςία του ΣΕΚΕ προσάρμοσε τή γραμμή της για μιά «μακρά περίοδο νόμιμης δράσης» και «μακρά περίοδο νόμιμης ύπαρξης» του ΣΕΚΕ. Η δεξιά ήγεςία έξωραίζε τον καπιταλισμό, άπέριπτε τή Μαρξιστική θεωρία των κρίσεων, άπαρνιόταν τή βασική άρχή τής Τρίτης Διεθνούς, του 3ου Συνεδρίου, για τον επαναστατικό χαρακτήρα τής εποχής του Ιμπεριαλισμού και τήν αναγκαιότητα τής πάλης για τή σοσιαλιστική επανάσταση.

Παράλληλα, άποστατήσε άπό τις άρχές τής Γ' Διεθνούς. Δέν ήταν διατεθειμένη πιά νά δράσει πάνω στη γραμμή και τις άποφάσεις τής Κ.Δ. παρά μόνο για τά περιορισμένα καθήκοντα «όργάνωσης και προπαγάνδας». Όχι για τήν έξουσία. Οι έμπορτουμιστές συνηθίζουν νά βλέπουν σταθερό τον καπιταλισμό, ανώδυνες τις κρίσεις του, κι ανώριμη τήν κατάσταση για τή σοσιαλιστική επανάσταση.

'Ετσι, ή δεξιά, έστριψε τό πηδάλιο του ΣΕΚ ακόμα δεξιάτερα. Προσάρμοσε τή δράση του στη «νομιμότητα», στα πλαίσια του καθεστώτος.

Άποτίναξε τήν πειθαρχία τής Κ.Δ.

Τό σύνθημα για νόμιμη ύπαρξη του ΣΕΚΕ αντίστοιχούσε μέ αυτό των ρώσων λικβινταριστών, οι όποιοι ήθελαν τήν διάλυση, τό λικβινταρισμια τής παράνομης όργάνωσης.

Αυτός ό λεγκαλισμός πήρε μιά πανευρωπαϊκή διάσταση μεταπολεμικά. Έσήμαινε, ότι ή εργατική τάξη μπορούσε νά περάσει στην έξουσία μέ «νόμιμο» τρόπο. Έξέφραζε τήν ύποταγή στο στάτους κβό. Μ' ανταλλάγματα τό πέρασμα στις κυβερνήσεις τής αστικής τάξης των «σοσιαλιστών».

Ἐάν οἱ ἥρωες τῆς «σταθεροποίησης» καί τῆς «μικρᾶς νόμιμης ὑπαρξῆς» δέν ἔφτασαν στήν ὑπουργεῖα, αὐτό δέν ὀφειλόταν στήν ἔλλειψη διάθεσης μινιστεραλισμοῦ, ἀλλά γιατί χρεωκόπησαν καί ἀποκόπηκαν ἀπ' τῆς μάζας.

Ἡ πλείρια διάσταση μέ τή Διεθνή ἀποδείχτηκε μέ τή διακήρυξη τῆς Συνδιάσκεψης τοῦ 1922 ὅτι τὰ ντοκουμέντα τῆς, πού γράφτηκαν ἀπ' τόν Λένιν καί Τρότσκι, δέν εἶχαν παρά μόνο «ἱστορικό χαρακτήρα, καί συνακόλουθα δέν ἦταν ὁδηγός γιά δράση, ἀλλά γράφτηκαν γιά νά μποῦν στό χρονοντούλαπο τῆς ἱστορίας.

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΒΑΡΑΘΡΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 1922

Ἐνῶ ὁ Ἑλληνικός καπιταλισμός προχωροῦσε τρικλιζώντας πρὸς τὰ θάθη τῆς Μικρασίας, στή μετόπισθεν ἀποσυντίθονταν. Ἡ ἀντιμυλιταριστική δράση παρέλυε ὅλο τόν μηχανισμό τῆς ἐκστρατείας. Τό σύνθημα τῆς ἀποστράτευσης συνάρπαζε τόν μέτωπο καί μετόπισθεν. Χρειάστηκαν μέτρα ἐσχάτης ἀνάγκης. Μ' ἀμέση ἐπέμβαση τοῦ πρωθυπουργοῦ Γούναρη τὸ καλοκαίρι τοῦ 1922 συλλάμβανονται καί κλίνονται στίς Φυλακές Συγγροῦ ὅλα τὰ μέλη τῆς ΚΕ τοῦ ΣΕΚΕ, ὁ Ὑπεύθυνος τοῦ "Ριζοσπάστη", ἡ ἡγεσία τῆς ΓΣΕΕ μέ τήν κατηγορία τῆς παρότρυνσης τοῦ Στρατοῦ νά λιποταξί, τῆς σύνδεσης μέ τόν ἐχθρό καί τῆς ἀποστολῆς τοῦ «Ρίζου»... διά μέσου τῆς Μόσχας στόν Κεμάλ, γιά νά ρίχνει τὰ ἐμπρηστικά ἄρθρα του, στίς προφυλακές μας, λές καί ὁ Ρίζος δέ περνοῦσε χέρι μέ χέρι μέχρι τὰ χαρακώματα. Τήν ἴδια ἐποχή ὁ Μεταξᾶς γιά λόγους ἐπικράτησης καί δημαγωγίας διακήρυξε ὅτι ἡ μικρασιατική ἐκστρατεία ἦταν τυχοδιωκτική καί ὁ Ἄριστος Καμπάνης, ὁ Κρανιωτάκης, ὁ Κοτζιάς, ὁ Βλάχος, σαμποτάριζαν ἀνοικτὰ μέ τὰ ἄρθρα τους «ἄκαδε» κτλ. τόν μέτωπο, δίχως νά ἐνοχλοῦνται ἀπό κανέναν.

Ἡ κατηγορία γιά «ἐσχάτη προδοσία» ἦταν καί μιὰ ἀμείση,

άπειλή για θανατικές εκτελέσεις της ήγερσίας του ΣΕΚΕ. Οι δι-
ώξεις γέμισαν τις φυλακές από αγωνιστές, μέχρι που το ΣΕΚΕ
διαλύθηκε απόλυτα. Ή νέα επίθεση κλιμακώνεται στο Μέτωπο
σαν ένα μέτρο έσχατης ανάγκης για ν' αποφευχθεί ή κατάρρευ-
ση.

Στο μεταξύ ή υποχώρηση στο μέτωπο αρχίζει. Ή κατατρο-
φή είναι «έπί θύρας». Οι Κωνσταντινούδουλοι πανικοβάλλονται. Ο
Κορδάτος αποκαλύπτει μιάν απόπειρα του στρατιωτικού διοικητή
της Αθήνας νά εκτελέσει τους φυλακισμένους κομμουνιστές που
ήταν κλεισμένοι στις φυλακές Συγγρού. Θα τους έπαρναν με μιá
πλαστή προφορική διαταγή του είσαγγελέα και θα τους έκτελου-
σαν στη ρεματιά του Ίλισσου σκηνοθετώντας μιάν «έξέγερση του
λαού» για τή προδοσία των κομμουνιστών. Ή απόπειρα δολοφονί-
ας άπότυχε. Γιατί ό επικεφαλής της φρουράς φυλακών Βαλίδης
ζήτησε έγγραφη κι όχι τηλεφωνική έντολή παράδοσης. (Βλέπε
Κορδάτου τ. 5, σελ. 578).

Περίτρομη ή άστική τάξη έδωσε ότι ή καταστροφή στο Μέ-
τωπο μπορούσε νά συνοδευτεί από μιá επανάληψη της Κομμούνιας
του Παρισιού που γεννήθηκε από τή καταστροφή του Γαλλικού
στρατού στο Γαλλο - Γερμανικό πόλεμο.

Τ' άνάχτορα κάλεσαν στις 12-9-22 τον Μεταξά ν' αναλάβη
κυβέρνηση. Αυτός ανέλαβε τήν έντολή, με τήν προϋπόθεση νά
πάρε κομμουνιστές στο Ύπουργείο. «Κι:ατί μόνο σ' αυτός θα υπά-
κουαν οι στρατιώτες».

Έτσι ό Μεταξάς έστειλε τον Ευελπίδη στις φυλακές, κι ύστε-
ρα πήγε κι ό ίδιος, με μιá προσφορά 2 ύπουργείων, άπ' τά όποια τό
ένα θα ήταν των Έσωτερικών. «ρέπει υπεύθυνα ν' αντιμετωπίσετε
τόν Πλαστήρα», «Γιατί έσάς πρώτους θα πλήξουν και θα έξοντώσουν
οί δανιζελικοί». Τί κυνική πρόταση, άπ' τον Ήρακλέα του στέμμα-
τος, που έστεινε κιόλας τις κρεμάλες για τους ύπόδικους με κα-
τηγορία τήν έσχατη προδοσία!

«Στρατηγέ μου (!) σάς εύχαριστώ για τήν τιμή (!) που μου
κάματε», άπάντησε ό Κορδάτος για λογαριασμό της Κ.Ε., (άφή-
γηση Κορδάτου, τ. 8', σ. 579-80). Άνγνωρίζω ότι οι στιγμές τις
όποιες διέρχεται ή χώρα μας (!) είναι κρίσιμες (!) Άλλά ως &

τομο και Γραμματεὺς τοῦ ΣΕΚΕ πιστεῦω ὅτι ὁ ρόλος μας δὲν εἶναι νὰ σώσουμε τὸν θρόνον καὶ τὸ ἀστικὸ καθεστῶς». Δὲν δυνάμεθα νὰ λάβουμε μέρος στὴ κυβέρνησή σας, διότι μᾶς τὸ ὑπαγορεύουν αἱ ἀρχαὶ μας». (Τὰ θαυμαστικὰ εἶναι δικά μας).

Ἵστερα ἀπ' τὴν ἀποτυχία αὐτῆς τῆς σατανικῆς ἀπόπειρας, ὁ Μεταξᾶς κατάρθεσε τὴν ἐντολὴ σχηματισμοῦ κυβέρνησης.

Ἡ ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟῦ ΜΕΤΩΠΟῦ

Αὐγουστος 1922

Ἡ κατάρευση τοῦ Μικρασιατικοῦ μετώπου, τὸν Αὐγουστο τοῦ 1922, ἔβαλε τέρμα στὸν Ἑλληνο-Τουρκικὸ πόλεμο ποὺ ἄρχισαν οἱ βενιζελικοὶ καὶ συνέχισαν οἱ βασιλόφρονες. Ἡ ἥττα αὐτὴ ἦταν ἀποτέλεσμα τῆς βαθειᾶς ἐξασθένησης τοῦ ἑλληνικοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τῆς ἐξέγερσης τῶν φαντάρων ἐνάντια στὸ μακελειὸ ποὺ συνεχιζόταν γιὰ μιὰ δλόκληρη ὀχταετία. Ἡ πειθαρχία στὸ στρατὸ κλονίστηκε. Ἐνα σῶμα στὴ Μακεδονία στασίασε γιὰ νὰ μὴν πάει στὸ μέτωπο. Οἱ φαντᾶροι δὲν μπορούσαν νὰ πληρώσουν μ' ἄλλο αἷμα τὰ ἐπιταχτικὰ σχέδια τοῦ ἑλλ. καπιταλισμοῦ. Τὰ ἐμπρηστικὰ ἄρθρα τοῦ «Ριζου», τοῦ «Ἐργατικοῦ ἀγώνα» καὶ τοῦ «Κομμουνισμοῦ» ἰδιαίτερα, ποὺ ἦταν ἐμπνευσμένα ἀπ' τὸ «Σοσιαλιστὲς καὶ πόλεμος» τοῦ Λένιν καὶ τοῦ Ζηνὸβιεφ, ἔδιναν τὸν τόνο γιὰ μιὰ ἐπαναστατικὴ διαφοροποίηση. Ἔτσι τὰ σαλπίσματα τοῦ μπολσεβικισμοῦ στὰ χαρακώματα, γιὰ σοβιέτ, γιὰ εἰρήνη, γιὰ ἐπανάσταση, μαζὶ μὲ τίς ἀντικειμενικὲς συνθῆκες, σφυρηλάτησαν τὸ περὶφηρο σχῆμα τοῦ Λένιν, τὸν ἐπαναστατικὸ ντεφαιτισμὸ. Ἡ φωνὴ τῆς ἐπερχόμενης ἐπανάστασης ἀκούγεται πῶς ξεκάθαρα. Τὸ μέτωπο τελικὰ κατέρρευσε. Οἱ φαντᾶροι πέταξαν τὰ ὄπλα. Ἄρχισε ἡ ἄτακτη φυγὴ. Ὁ πανικὸς ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη ἔριξε χωρὶς νὰ σβύσει τὸν ἐπαναστατικὸ ἀναβρασμὸ ὀρισμένων τμημάτων τοῦ μετώπου καὶ τῶν μετόπισθεν. Οἱ πρόσφυγες χρειάστηκαν κάμποσα χρόνια γιὰ νὰ συνέλθουν ἀπ' τὴν καταστροφὴ καὶ ν' ἀφυπνισθοῦν. Λειτουργοῦσαν ὁμως ἄλλες ἐστῖες ἐξέγερσης σ' ἄλλα κοι-

ωνικά στρώματα.

Ἡ φλόγα πού ἀναψε στό μέτωπο δέ μπόρεσε νά σβύσει. Ὅρισμένα τμήματα τοῦ στρατοῦ ὀπισθοχωροῦν ἐπαναστατημένα. Στή Ραιδεστό εἶχα με κιόλας μιὰ σωστή ἐξέγερση. Χιλιάδες φαντάροι, ὀπλισμένοι ἢ ἀοπλοί, κάνουν διαρκῶς συγκεντρώσεις. Αὐτοσχέδιοι ρήτορες μιλάνε γιὰ εἰρήνη, γιὰ σοσιαλισμό πού θά γλυτώσει τίς μάζες ἀπ' τόν πόλεμο, μέ μίσος κατά τῶν μακελάρηδων. Οἱ ἀρχές παραδόθηκαν. Καταλύθηκαν. Τό κράτος χρεωκόπησε.

Στήν Ἀδριανούπολη, μιὰ ομάδα κομμουνιστῶν, ἀνάμεσα στοὺς ἐποίους ὁ ἀνθυπολοχαγός Βλάχος, λειτουργοῦν ἕνα κέντρο συντονισμοῦ καί δράσης. Τέτοια κέντρα λειτουργοῦσαν κι ἄλλοῦ. Εἶχαν μικρὸ βεληνεκές. Ἄλλ' ἀκτινοβολοῦσαν σ' ὅλο τὸ μέτωπο. Στήν οὐσία τὰ πάντα γίνονταν ἀσυντόνιστα. Καί δέ μπορούσε νάταν ἄλλιως, ἀφοῦ στήν Ἀθήνα ἀπ' τὴ μιὰ ἢ τρομοκρατία, ἀπ' τὴν ἄλλη ἢ συνθηκολόγηση τῆς ἡγεσίας, εἶχε σηπαρالياσει τὸ ΣΕΚ. Σοβιετ δὲ φαίνεται νά λειτουργοῦσαν. Τὸ σπόρο τῶν σοβιετ τὸν καλλιέρησαν πολλοὶ ἐπαναστάτες. Ὁ Στίνας ἱστορεῖ ὅτι ἐφτιαξε ὁ ἴδιος μέ τὸν Παπαδάτο καί τὸν Κιαννουλάτο μιὰ «ἐπιτροπή» πού δημοῦς εἶχε ἐπεισοδιακὸ χαρακτήρα. Κι ἔγινε ἀπ' τὰ πάνω. Τὰ σοβιετ δὲ ρίζωσαν στή βάση, ὅπως στή Ρωσία.

Ὅρισμένα τμήματα στρατοῦ γυρίζουν συνταγμένα. Κράτησαν τὰ ὄπλα τους. Εἴφυγαν ἀπ' τὸν ἐλεγκο τῶν Πλαστηραίων. Ὁ βετεράνος τροτοκιστῆς Μ. Γιάννης, ἀφηγεῖται ὅτι τὸ σύνταγμα του μέσα στο ὅποιο ὁ ἴδιος καί ἀρκετοὶ Βολιώτες σοσιαλιστῆς εἶχαν ἀνεβάσει τίς συνειδήσεις, ἔφτασε στὸν Πειραιᾶ, κι ἐκεῖ μόνο βρέθηκαν δυνάμεις γιὰ νά πάρουν τὰ ὄπλα. Ὁ μακεδόνας ἐργ. Κοκκινόγιάννης, πού ἔγινε κατόπιν ἀρχεῖος, ἔφτασε ὡς τὴ Σαλονίκη ἐπικεφαλῆς ἐνόπλου σώματος. Καί μόνο ἐκεῖ ἀφοπλιστικῆ. Αὐτῆς οἱ περιπτώσεις δὲν ἦταν μεμονωμένες. Ἔτσι, στό κέντρο, δὲν ἐμφανίστικε σῶμα ὅπως αὐτὸ τῶν ρώσων πολυβολητῶν πού σήκωσε τὴ σημαία τῆς ἐπανάστασης κατά τὴν προοχτωδριανὴ περίοδο.

Ἡ κατάρρευση τοῦ μετώπου θά μπορούσε νά μετατραπῆ σ' ἐπανάσταση. Ἄλλὰ δὲν ὑπῆρχε κόμμα γιὰ ἕνα τέτοιο σκοπὸ. Οὐ-

τε στρατηγική για σοσιαλιστική διέξοδο απ' την κρίση. Όσο τὸ μέτωπο πήγαινε ἀριστερά, τόσο τὸ ΣΕΚ πήγαινε δεξιά. Ἡ ἐπαναστατική θερμοκρασία τῶν ἐργατῶν, χωρικῶν, φαντάρων, ἦταν πολὺ ἀνώτερη ἀπ' αὐτὴ τοῦ ΣΕΚ. Τὸ κόμμα εὐνοουχίστηκε ἀπ' τὴ δεξιά. Βάδιζε στὴ λεωφόρο τῆς «νομιμότητας». Δὲν ἔβαλε ζήτημα ἐξουσίας. Στὴν Ἀθήνα ἡ κατάρρευση τοῦ μετώπου δὲν ἔφερε τὴν Κ ο μ μ ο ὕ ν α ἔπως στὸ Παρίσι, πρὶν ἀπὸ καιμὰ πενηνταριά χρόνια. Ὀλόκληρη ἡ ἡγεσία τοῦ ΣΕΚ, ἀπ' τὸ μικροαστικὸ πατσιφιστὸ πέρασε στὸ ποντάρισμα τῆς «ἐπιστροφῆς» τῶν ὀπλιτῶν «στὰ σπίτια τους». Ἀντὶ τῆς μετατροπῆς τοῦ πολέμου σ' ἐμφύλιο, ἄρχισε ἕρὸ πόλεμο μὲ σύνθημα τὴν «ὑπεράσπιση τῆς πατρίδας».

ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ Κ.Δ.

Μόλις μαθεύτηκαν οἱ ἀποφάσεις τῆς Συνδιάσκεψης τοῦ Φλεβάρη ἡ λέξη π ρ ο δ ο σ ι α ἤρθε στὰ στόματα τῶν ἀγωνιστῶν τῆς δάσης. Οἱ συζητήσεις ἀναψαν παντοῦ. Ὅλοι ἀγανάχτησαν κι ἐξεγέρθηκαν ἐναντίον στίς θέσεις τοῦ Φλεβάρη ποὺ χαρακτηρίζαν ὀπορτουμιστικὲς καὶ σὰν τέτοιες πραγματικὰ πέρασαν στὴν ἱστορία.

Ἡ νέα ἐκτίμηση τῆς κατάστασης—γιὰ τὸ ξεπέραςμα τῆς κρίσης τοῦ μεταπολεμικοῦ καπιταλισμοῦ σὲ παγκόσμια κλίμακα, ποὺ διαψεύστηκε ἀπ' τὴν μεγάλη κρίση τοῦ 1923 στὴ Γερμανία (κι Ἑλλάδα) ἔπως κι ὅλα τὰ ἐπαναστατικὰ γεγονότα στὴν Ἀγγλία, Ἑσθονία, Λεττονία, Βουλγαρία, Κίνα κτρ. τῶν χρόνων ποὺ ἐπακολούθησαν—δὲ σάθηκε στὴν ἐκτίμηση τῶν ἀγωνιστῶν τῆς δάσης. Ἔδλεπαν σὲ κατάφωρη ἀντίθεση στίς ἐξωραϊστικὲς ἐκτιμήσεις γιὰ τὸν καπιταλισμὸ καὶ τὴ σταθερότητά του, τὴ συνεχιζόμενη θαθεῖα κρίση, στὴν Ἑλλάδα. Μὰ ποῖο πολὺ χτυποῦσε στὴ συνείδηση καὶ στὸ αἶσθημα ἡ στροφή ἀποκόλλησης ἀπ' τὴ Κομιντέρνα τοῦ Λένιν-Τρότσκι.

Ἡ ἐξέγερση ἄρχισε ἀπ' τὴν τάση Τζουλάτι-Σαραντίδη, τὴ τάση Παπαναστάση, τὸ Πειραιά, τὴ Σαλονίκη, τὴ Δράμα, πῆρε ἔνταση στίς γεμάτες φυλακὲς, στοὺς φυλακισμένους τοῦ Βόλου,

ξαπλώθηκε σ' όλο τό Μέτωπο όπου φούντωσε ή αντίοπορτουμιστική πάλη.

Ό Μπεναρόγιας αναγνωρίζει μ' ειλικρίνεια τήν εξέγερση των αγωνιστών, μ' όλο πού στρέφονταν κι έναντίον των αποφάσεων στις όποίες ό ίδιος έβαλε τή σφραγίδα του. «Άλλοι από ύστεροβουλία κι άλλοι από άδυναμία σκέψης, εύρισκαν ότι ή Συνδιάσκεψη έπρόδωσε τάς αρχάς του κόμμιατος». (Μπ. σ. 156). Φυσικά οι ύστεροβουλίες δέν έλειπαν. Ό Σαργολόγος άπ' τή Σαλονίκη, κι ό Σταυρίδης άπ' τή Δράμα, προσκολλήθηκαν από τότε στην άριστέρα, και κανείς δέν ξέρει από πότε πουλθήκαν, ένω ψήφισαν τις προδοτικές αποφάσεις στη Συνδιάσκεψη.

Ό Μπεναρόγιας περιγράφει πώς: «Πέριξ του Παπαναστασίου έσχηματίσθη μετά τή Συνδιάσκεψη μία έμάς «άδιαλλάκτων», υπερεπαναστατών εις τούς όποιους προσετέθησαν άργότερον κι άλλοι παντοειδεις αντιπολιτευόμενοι οι όποιοι δέν έπαυσαν τόν κατάντων προδοτικών θέσεων του Φεβρουαρίου άγώνα. Οι φυλακισμένοι έπίσης αντίτασσοντο εις τάς «σοσιαλδημοκρατικές» θέσεις τής Συνδιασκέψεως. Οι Πετσόπουλοι και Κορδάτος, εκπρόσωποι τής νέας κατάστασης κηρύσσονται κατά των αποφάσεων τής Συνδιασκέψεως θεωρώντας αυτάς ως άνευ σημασίας κι αποδέχονται τήν «άχρήστευση» των κατακρινομένων θέσεων περί «μακρας νομίμου ύπάρξεως» κι ένιαλου μετώπου μετά παραγόντων πέριξ του κόμμιατος. Η άνατροπή των αποφάσεων είχεν έπέλθει ήδη ουσιαστικώς. Μία εύρύτατη ζύμωσις εις τάς τάξεις του Κόμμιατος κατάντων «όπορτουμιστικών» θέσεων αναπτύσσεται τή άνοχη άν μη τή συμπράξει τής Διοικήσεως του Κόμμιατος» (Μπ. σ. 155-156).

Η διεκυστίγδα, άνάμεσα στη φράξια τής Προσυνδιάσκεψης παραγόντων Γεωργιάδη, Σίδηρη, Ν. Δημητράτου, και στη φράξια Πετσόπουλου, Κορδάτου, κερδήθηκε άπ' τή δεύτερη. Η τάση Πετσόπουλου, ένισχυμένη με μιάν φραξιονιστική δουλειάν, κατέκτησε πλέρια τή διοίκηση κι «άχρήστεψε» τις όπορτουμιστικές αποφάσεις παρ' όλο πού τις πίστεψε και τις ψήφισε. Αυτές οι καιροσκοπίες σημάδεψαν δριστικά όχι μόνο τό Πετσόπουλο αλλά και τό Κορδάτο. Ένώ ό ρεβιζιονισμός του Φλεβάρη έβαλε τή σφραγίδα του πάνω σε μιάν σειρά περιστατικών πού αποτέλεσαν μόνιμο σύνηρομο του ΣΕΚΕ στη δεκαετία του '20.

ΤΟ ΕΚΤΑΚΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΟΚΤΩΒΡΗ 1922

Τὸ ἑκτακτο συνέδριο τοῦ Ὀκτώβρη 1922 συνήλθε γιὰ ν' ἀντιμετωπίζει τὴ κρίση τοῦ ΣΕΚΕ. Ἀλλὰ τὴ δάθουε.

Σ' αὐτὸ ἀντιπροσωπεύτηκαν ἡ Ἀθήνα μὲ τοὺς Μ. Οἰκονόμου, Δ. Παπανικολάου, Θ. Μάγγο, Γ. Στράγγα. Ὁ Πειραιῆς μὲ τοὺς Κουρτίδη, Ἀλιγιζάκη, Ἀγγελή. Ἡ Σαλονίκη μὲ τοὺς Σαργολόγο, Χατζησταύρου καὶ Βεντούρα. Ἡ Κιόλα μὲ τοὺς Ἀσίκη καὶ Σμαραγδά. Ὁ Βόλος μὲ τοὺς Μπουφίδη καὶ Ἀδαμίδη. Ἡ Δράμα μὲ τοὺς Γιαμογιάννη καὶ Σταυρίδη. Ἡ Κέρκυρα μὲ τὸ Ράλλη. Τὸ Ἡράκλειο μὲ τὸ Φρατζεσκάκη. Τὰ Τρίκαλα-Καρδίτσα μὲ τὸ Σιάντο. Ἡ Χαλκίδα καὶ ὁ Πύργος μὲ τὸν Παπαναστάση. Ἡ Πάτρα μὲ τὸ Μπατῆ καὶ ἡ Λάρισα-Καζακλάρ μὲ τὸ Γιατσόπουλο.

Ἀντιπροσωπεύτηκαν ἐπίσης ἡ ΓΣΕΕ, καὶ οἱ ἑρισπονηδῆς Καπνεργατῶν καὶ Ἡλεκτροτεχνιτῶν. Ἐπίσης ἡ ΟΚΝΕ μὲ τὸ Βεντούρα. Σ' αὐτὸ τὸ συνέδριο ἡ δεξιὰ φράξια τοῦ Γεωργιάδη-Σιδέρη ἦταν ἀποφασισμένη νὰ κάνει σχίσματ' ἂν δὲν πλειοψηφούσε. Ἐγίνε εἰδικὴ σύσκεψη γι' αὐτὸ πρὶν ἀπ' τὸ συνέδριο, ὅπως ἀποκαλύπτει ὁ Πετσόπουλος. Ἀλλὰ ἡ δεξιὰ πλειοψηφῆσε.

Ἡ ἔκθεσι τοῦ Γραμματέα Κορδάτου διαπίστωσε ὀργανωτικὴ ἀδυναμία ποὺ ὀφείλονταν βασικὰ στὶς διώξεις, προσωπικὲς διενέξεις, καὶ κρίση στὶς σχέσεις κόμματος-Συνδικάτων.

Ἀμέσως μετὰ, ὁ Σιδέρης, Γεωργιάδης καὶ Σιδέρης ἔβαλαν ζήτημα διαγραφῆς τοῦ Πετσόπουλου ποὺ ἀπασχόλησε τὸ 1)3 τοῦ χρόνου τοῦ Συνεδρίου!!

Μετὰ τὴ νέα προδοσία τῶν ἀρχῶν τοῦ προλεταριακοῦ διεθνισμοῦ καὶ τὴν ὑποτροπὴ τοῦ σοσιαλπατριωτισμοῦ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν κρίση στὶς σχέσεις μὲ τὴν Κομμουνιστὴν καὶ τὶς ἀρχές της, τὸ Ἐκτακτὸ Συνέδριον ἀντι νὰ ἀναζητήσει τὶς θαυότερες ρίζες τοῦ ὀμπορτουניσμοῦ καὶ τὰ πολιτικὰ αἴτια τῆς δξυνσης

της Κρίσης του ΣΕΚΕ, για μία σωστή διεξοδό, παρασύρθηκε απ' τους δεξιούς κι εξτρεμιστές σε προσωπικούς και φραξιονιστικούς ανταγωνισμούς.

Καθυστερημένα μέλη στράφηκαν κατά των διανοουμένων γενικά με σύνθημα τη διαγραφή τους. Όχι για συγκεκριμένες πολιτικές θέσεις. Η τέτοια διάσταση εργατών και διανοουμένων όπως και της νέας με τη παλιά γενιά, τεχνητά, έγινε πρόσθετη πηγή επιτάχυνσης της κρίσης. Αντικειμενικά βοήθησε το «διαίρει και βασίλευε» της αστικής τάξης. Μία άνακριτική επιτροπή, για να κρίνει πρόσωπα και πράγματα, με κεντρικούς κήσσορες το Σαργολόγο και Σταυρίδη (πού αποδείχτηκαν αργότερα πράχτορες) και τους Άγγελή, Βεντούρα και Γιαμογιάννη, δέ μπορούσε παρά να οδηγήσει στην αναζήτηση αποδιοπομπαίων, και στη μέθοδο διαγραφών. Ο Π ε τ σ ό π ο υ λ ο ς δ ι α γ ρ ά φ τ η κ ε απ' το Συνέδριο. Τα δικαιολογητικά: «“Αδυναμία χαρακτήρα”, “όρμες ψυχικές κι ένθουσιασμοί” πού έβλαψαν το κόμμα. “Ελειψη πεποιθήσεων” έτσι πού έκαμε πράξεις αντίθετες με τις αρχές, την ταχτική, την πειθαρχία και την οργάνωση».

Τό σημαντικό είναι πού στο ζήτημα των σχέσεων του ΣΕΚΕ και της Διεθνούς παρέμεινε στην όπορτουμιστική θάση της Συνδιάσκεψης του Φλεβάρη και οι αποφάσεις της Κομιντέρνας θά έρμηνεύονται σύμφωνα με τό πρίσμα της «ϊστορικής περιόδου» πού όπαιτεί μακράν νομιμότητα.

Η ν έ α δ ι ο ί κ η σ η πού έκλέχτηκε: Σαργολόγος, Μάγγος, Κορδάτος, Λαγουδάκης και Γιαμογιάννης, με γραμματέα τό Σαργολόγο σφράγισε την ά π ο σ ύ ν θ ε σ η τ ο ύ Σ Ε - Κ Ε .

Στὰ χνάρια τῶν «στενῶν» Βουλγάρων
Ἐκδρομικὲς συγκεντρώσεις

ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Κ. Γκοβόστσης (Μ' ἀνεμισμένα μαλιά)

Λ. Καρλιάφτης (Στὸ κέντρο τῶν καθισμένων)

Δ. Γρίβας (Πίσω μὲ τὸ σκαυρὸ) ἐκτελέστηκε ἀπ' τοὺς σταλινικούς
στὰ Δεκεθριανά (1923)

Γ. Δημητρώφ (1903)

Καθοδηγητὴς ἐνὸς κύκλου μαρξιστῶν σπουδαστῶν τὸ 1903

Ο ΚΕΜΑΛ ΕΚΑΝΕ ΕΘΝΙΚΟΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ;

Ο Γ. Κορδάτος στην Ιστορία της Ν. Ελλάδας, αναφέρει ότι, λίγο πριν απ' την κατάρρευση του Μετώπου, απέσταλμένος της ΕΣΣΔ στην Ελλάδα, με διαπιστευτήρια που έφεραν τις υπογρα-

Κεμάλ 'Αττατούρκ

φές των Ζηγνόδιεφ, Τσιτσέριν, Τρότσκυ, ανακοίνωσε:

«Η ΕΣΣΔ είναι πρόθυμη να βοηθήσει την Ελλάδα να βγεί απ' το αδιέξοδο της Μικρασιατικής Έκστρατείας. Πρώτα θα πάψει να ενισχύει υλικά κι' ηθικά τον Κεμάλ, και δεύτερον θ' ασκή-

σει ὅλη τὴν ἐπιρροή της ν' αὐτονομηθῇ μὴ παραλιακῆ ζώνῃ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἔπου κατοικοῦν πολλοὶ χριστιανοί». Σ' ἀντάλλαγμα ζητοῦσε τὴν ἔστω «ντὲ φάκτο» ἀναγνώρισή της.

«Τὸ κίνημα τοῦ Κεμάλ—εἶπε—εἶναι ἀπελευθερωτικὸ καὶ σὰν τέτοιο τὸ ὑποστηρίζουμε. Δὲν ἔχουμε ὅμως καμιά ἐγγύηση ἂν ὕστερα ἀπ' τὴν ὀλοκληρωτικὴ ἐπικράτησή του οἱ παλιῆς ἀντιδραστικὲς δυνάμεις (μιπένδες, πασάδες) δὲν πάρουν τὰ ἡνία τῆς ἐξουσίας. Ὁ Κεμάλ ἔχει γόητρο γιὰ τὴν ὥρα, ἀλλ' οἱ στρατηγοὶ καὶ πολιτικοὶ πού τὸν ὑπερασπίζουσιν, μ' ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις εἶναι ἀντιδραστικοί».

Ἔχουμε κιόλας ἀποδείξεις ὅτι ἔχουν μυστικὲς ἐπαφές μὲ τοὺς Γάλλους κεφαλαιοκράτες καὶ ἱμπεριαλιστὲς κ.τ.ρ., (τ. 5, σ. 567).

Ἄλλ' ἡ κυβέρνησις τοῦ Κωνσταντινίου ἀπέρριψε τὶς προτάσεις τῆς ΕΣΣΔ καὶ τράβηξε δρόμια στὴν καταστροφή.

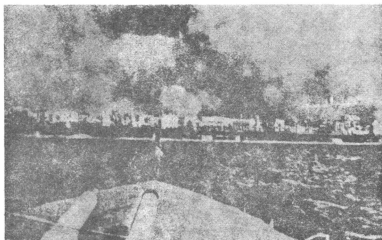
Ἔϊταν φανερὸ ὅτι ἡ σοβιετικὴ διπλωματία ἔκανε μὴ στροφή. Παρέμεινε ὅμως τὸ πρόβλημα: ὁ Κεμάλ τί ρόλο ἔπαιξε;

Γιὰ μᾶς ὁ Κεμάλ, μὲ τὴν συμμετοχὴ του στὸ κίνημα τῶν νεοτούρκων (1908) πού ἀποδείχτηκε ἀντεργατικὸ, ἀντισοσιαλιστικὸ, καὶ ἐχθρικὸ πρὸς τὴν αὐτοδιάθεση τῶν καταπιεζομένων ἐθνῶν τῆς βαλκανικῆς, καὶ ἀπ' τὶς Χαμητικὲς μέθοδός του, μὲ τὴ δράση του στοὺς βαλκανικοὺς πολέμους ὑπὲρ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, μὲ τὴν ἐθελοντικὴν δράση στὸν πόλεμο τοῦ 1914—18, ὅπου ἀπέσπασε ἐπαίνους ἀπ' τοὺς Γερμανοὺς καὶ Τούρκους (Γιασά Κεμάλ Πασά), μὲ τὴν συμμετοχὴ στὴν ἐπιδρομὴ κατὰ τῆς ΕΣΣΔ, μὲ τὴν ἐπιμονὴ πρὸταξῆ ν' ἀναλάβει σῶμα πολέμου κατὰ τῆς Παλαιστίνης (1918), μὲ τὴν ἐξοντωτικὴν ἐχθρότητα κατὰ τῆς Ἀνεξαρτησίας τῶν Ἀρμενιῶν, Κούδρων, Ποντίων, ἀπόδειξε ὅτι δὲν εἶχε καμιά σχέση ἢ ἡγεσία του μὲ τὴν αὐτοδιάθεση τῶν καταπιεζομένων ἐθνότητων.

Στὴ Συνέλευσις τοῦ Ἐρζερούμι πού τὸν ἀνεκήρυξε πρὸεδρο, διακήρυξε ὅτι: τὰ Βιλαέτια Ἐρζερούμι, Ντιαβεκίρ, Τραπεζοῦντος, Σιύρνητς, εἶταν καὶ θὰ παραμείνουν τούρκικα (Αἰρέτω ἢ Αὐτοδιάθεση).

Παρέμεινε εὐλαβικὸς ὑπὸ τὸν Σουλτάνου. Πῆρε μέρος στὶς ἐκλογὰς πού προκήρυξε ὁ Σουλτάνος. Ψήφισε στὴ Νέα Βουλὴ τὸ

«Εθνικό Συμβόλαιο». Καί μόλο πού ὁ Σουλτάνος ἐξαπέστειλε Κούδρους ἐνάντια στό κίνημά του, κι ἔστειλε Γκούρκας τσεκουροφόρους κι ἔπιασε μέσα στή Βουλή 150 Κεμάλικούς, ὁ Κεμάλ, πού εἶχε κάνει ἐκλογές στήν Ἄγκυρα καί σχημάτισε ἀντισουλτάνικη κυβέρνησι, κάλεσε τόν Πατισάχ... ν' ἀναλάβει αὐτός τόν... ἀντιϊμπεριαλιστικό ἀγώνα! Σ' ἀπάντησι, ὁ Σουλτάνος, πίσω ἀπ' τόν ὁποῖο στέκουν οἱ εὐτικοί ἱμπεριαλιστές, στέλνει τόν Καραμπεκίρ πού εἶχε στρέψει τὰ κανόνια του κατά τῆς ΕΣΣΔ, γιά νά πιάσει τόν Κεμάλ, ἀλλά αὐτός, μέ τή συμβουλή, τῶν φεουδαρχῶν, προσχωρεῖ στόν Κεμάλ. «Γιατί ὁ Κεμάλ εἶναι ὁ μόνος ἱκανός νά μὴν ἀφίσει «ντοῦλέτι»

Ὁ Κεμάλ πυρπολεῖ τήν «ἀπελευθερωμένη» Σμύρνη κάτω ἀπ' τ' ἀδιάφορα βλέμματα τῶν φίλων του ἱμπεριαλιστῶν πού ἀπ' τὰ κραδία τους «θεῶνται» ἀπαθεῖς τοὺς ἄθλους του.

τῶν Ἀρμένηδων στό Ἐρζερούμ, καί τῶν Κούδρων στό Ντιαμπεκίρ.

Στό «ἀντιϊμπεριαλιστικό» του μένος γιατί οἱ Ἀγγλογάλλοι βοήθῃε τήν Ἑλλάδα, χτυπάει τοὺς Ἀγγλους στή Νικομήδεια, τὸ στόλο τους στό Βόσπορο, τοὺς Γάλλους στήν Κιλικία ὅπου ἔσφαξε 1000 Γάλλους κι 6000 Ἀρμένηδες.

Σέ λίγο κατευνάζεται. Οἱ Γάλλοι κάνουν στροφή ὑπέρ αὐτοῦ γιά λόγους ἀνταγωνιστικούς πρὸς τοὺς Ἀγγλους καί γιατί ἔχουν μεγάλες ἐπενδύσεις στήν Τουρκία.

Στό μεταξύ ο Κεμάλ, στέλνει μήνυμα στο Λένιν για διπλωματικές σχέσεις και στρατιωτική βοήθεια, κατά των ιμπεριαλιστών. Ἡ ΕΣΣΔ ἀναγνώρισε πρώτη τὸ καθεστῶς, κι ἔστειλε πολεμικὸ ὕλικό. Οἱ Ἀγγλοὶ ἐξαγριώθηκαν. Ἐσπρωξαν τὸ Σουλτάνο καὶ τοὺς Ἀρμενῆδες ἐναντίον του. Οἱ Κούρδοι ἐπαναστάτησαν. Οἱ Πόντιοι τὸ ἴδιο. Ποντιακὸ ἀντάρτικο ἐκδικεῖται τὶς σφαγές τοῦ 1915—18. Ἡ ἀλλαγὴ δμως τοῦ καθεστώτος στὴν Ἀθήνα κι οἱ καταλήψεις σὲ βάθος τοῦ Οὐσάκ καὶ τῆς Προύσας, γίνονται πρόσχημα — ἐνῶ ἡ οὐσία εἶναι οἱ νέοι ἀνταγωνισμοὶ γιὰ τὶς «ἐντολές» κυριαρχίας στὴν Ἑγγὺς Ἀνατολή—γιὰ μιὰ στροφή τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Γαλλικῆς διπλωματίας ὑπὲρ τοῦ Κεμάλ.

Στό προτσέσσο τῶν ἀνταγωνισμῶν Γαλλίας—Ἀγγλίας γιὰ τὴ λεία τοῦ πολέμου, γιὰ τὴν ἐπιρροή στὴν Εὐρώπη καὶ Μέση Ἀνατολή (Συρία, Ἰράκ, Παλαιστίνη κ.τ.ρ), γιὰ τὰ πετρέλαια τῆς Μοσούλης καὶ τὸ δρόμο γιὰ τὶς Ἰνδίες, ὁ Κεμάλ τοὺς εἶναι πιὸ χρήσιμος.

Ὁ Κεμάλ ἀνασυντάσσεται, ἀντεπιτίθεται κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ τοὺς συντρίβει. Οἱ Τούρκοι σφάζουν κατὰ χιλιάδες. Πυρπολοῦν τὰ πάντα. Καὶ πετᾶνε 1,5 ἑκαταμ. πληθυσμὸ στὴ θάλασσα.

Ἡ «ἐπανάσταση» τοῦ Κεμάλ δὲν ἦταν ἐθνικοαπελευθερωτικὴ. Ἦταν ὀλοκάθαρα ἐθνικὴ. Ἡ ἐθνικοαπελευθερωτικὴ εἶναι συνδεμένη πάντα μὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἀγροτικῆς μεταρρύθμισης. Ἡ τούρκικη ἀγροτικὴ οἰκονομία ἦταν φεουδαρχικὴ στὶς σχέσεις τῆς καὶ στὴν τεχνικὴ τῆς.

Τὰ 65% τῆς καλλιεργημένης γῆς ἦταν στὰ χέρια φεουδαρχῶν ποὺ ἀντιπροσώπευαν τὰ 5% τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ στὰ 1920. Τὰ ὑπόλοιπα 33,5 ἀνήκαν στὰ 95%.

Οἱ φτωχοὶ ἀγρότες, μὲ κληρο ἕνα μὲλις ἐχτάρι, στέναζαν ἀπ' τὴν ἐκμετάλευση τῶν τσιφλικᾶδων μὲ 5 μέχρι 20 χιλ. ἐχτάρια, τῶν ἐμπόρων ντόπιων καὶ ξένων, καὶ τῶν τοκογλύφων. Ξέσπασε ἕνα κύμα ἐξεγέρσεων ὅπως τοῦ Τσερκῆς Ἐτέμ, ποὺ ἀποκορυφώθηκαν στὰ 1921. Ὁ Κεμάλ κατὰπνιξε αὐτὲς τὶς ἐξεγέρσεις. Ὑποστήριξε τοὺς τσιφλικᾶδες γιὰ τὴ στενὴ ἐκμεταλλευτικὴ συγγένεια ποὺ εἶχαν μὲ τοὺς ἀστὸς τοὺς ὀποίους ἐκπροσώπησε ὁ Κεμάλ καὶ δὲν ἔκανε καμιά ἀπαλλοτρίωση. Δὲν μοίρασε τὰ χωράφια στοὺς καλλιεργητὲς τους.

Ὁ Κεμάλ χτύπησε ἀμείλιχτα καὶ τὸ ντόπιο κι ἀδύναμο σοσ. ἐργατικὸ καὶ συνδικαλιστικὸ κίνημα, τὸ ὁποῖο μόλις εἶχε φτιάξει (Νοέμβριος 1920) τὸ δικό του Κομ. Κόμμα. Στὴ διεθνικὰ κρίσιμη χρονιά τοῦ μεταπολέμου, στὰ 1921, μιά χρονιά πού φούντωσε ἡ ἀντιπολεμικὴ καὶ ἀντιμυλιταριστικὴ ἀντίσταση τῶν μαζῶν πού ὑπέφεραν τὸ ἴδιο μέ τους "Ἑλληνες ἀπ' τὸν πόλεμο, ὁ Κεμάλ δολοφόνησε τὸν Ἑργ. ἡγέτη Σ ο μ π χ ι καὶ 12 συντρόφους του τὸ Γενάρη τοῦ 1921. Ἀπὸ τότες οἱ ἀγριότητες τοῦ τούρκικου καπιταλισμοῦ ἦταν ἀπάνταστα σκληρότερες ἀπ' τίς ἀντίστοιχες τοῦ Ἑλληνικοῦ καπιταλισμοῦ, στὸ μεταπόλεμο. Τὰ 30 χρόνια φυλακῆ ἦταν ἡ συνηθειμένη ποινὴ γιὰ τοὺς θηριώδεις τούρκους «ἐπαναστάτες».

Τὰ καθεστῶτα τοῦ Βενιζέλου καὶ τοῦ Κεμάλ, δὲν ἔκαναν παρὰ νὰ συνεχίζουν τὸν πόλεμο τοῦ 1914-18 στὸ ἔδαφος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐπαιζαν τὸ ρόλο πιονιῶν στὴ σκακιέρα τῶν ἱμπεριαλιστῶν. Ἦταν καθεστῶτα μιᾶς ἐπανάστασης, μιᾶς μερίδας τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στὸ παλιὸ καθεστῶς σὲ μιὰ ἐποχὴ παρακμῆς τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ κι ἀντίδρασης τοῦ καπιταλισμοῦ ὅταν ἡ προλεταριακὴ ἐπανάσταση ἐμπαινε στὴν ἡμερήσια διάταξη. Σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ μόνο ἡ Ἐπανάσταση ἀλλὰ Ὁχτώβρη μποροῦσε νὰ λύσει τὰ προβλήματα τῆς ἀγροτικῆς καὶ τῆς ἐθνικοαπελευθερωτικῆς ἐπανάστασης. Τὸ καθεστῶς τοῦ Κεμάλ, ὅπως καὶ τοῦ Βενιζέλου, συμβιδάστηκαν ἀπ' τὴν ἴδια τους τὴ φύση ὄχι μόνο μὲ τοὺς μονάρχες ἀλλὰ καὶ τοὺς γαιοχτήμονες καὶ φεουδάρχες. Κατακορδίσευαν τοὺς ἀγρότες γιὰ μεταρρύθμιση μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ τοὺς σύρουν στὸν πόλεμο.

Ὁ Κεμάλ ἐκμεταλλεύτηκε τίς διαθέσεις τῶν μαζῶν γιὰ ἀπελευθέρωση τῶν ἐδαφῶν ἀπ' τοὺς ἱμπεριαλιστὲς πού ἔκαναν κατοχὴ σὰν «ἐγγυητές» τῶν ληστρικών συμφωνιῶν, κι ἀπ' τοὺς "Ἑλληνες, πού ὀργίζαν στὴν ἐπιδρομὴ τους πρὸς τὰ ἐνδότερα, γιὰ νὰ πετύχει πλέρια ὑποταγῆ, ἔλιον τῶν ἐθνοτήτων πού ζοῦσαν στὴν Τουρκία.

Ὁ Κεμάλ ἀνέτρεψε τὸ θεοκρατικὸ Σουλτανικὸ καθεστῶς. Ἐκανε μικρομεταρρυθμίσεις. Χτύπησε ἀλύπητα τοὺς Κοτζιάδες, Δερβίσηδες, Οὐλεμάδες. Κι ἔστησε πολλές κρεμάλες. Ἀλλὰ οἱ μεταρρυθμίσεις του (φέσι, φερετζές, γραφῆ, ἀνεξαρτησία τῆς ἐκκλησίας ἀπ' τὸ κράτος) δὲν εἶχαν βάθος κοινωνικό.

Κανείς δὲ μπορούσε νὰ κατηγορήσει τὴν ΕΣΣΔ γιὰ τὴ συμπαράστασιν στὸ κίνημα Κεμάλ, ποῦ ἔστω ἐπεισοδιακὰ πάλαιψε κατὰ τῶν ἱμπεριαλιστῶν. Ἄλλ' αὐτὸ δὲν ὑποχρέωνε τὸ τούρκικο Κομμ. Κόμμα ὅπως καὶ τὸ Ἑλληνικό, νὰ μὴν κάνουν τὴν πολιτικὴ τοῦ ἐπαναστατικοῦ ντεφαιτισμοῦ καὶ στὰ δύο μέρη καὶ τὴ συναδέλφωση τῶν φαντάρων ἐνάντια στοὺς ἀξιοματικούς τους. Ἡ ἀποφῆ διὰ τὸ Κεμάλ ἔκανε ἐθνικοαπελευθερωτικὸ πόλεμον ἐξωράισε τὸν Κεμάλ. Καὶ τὸ κίνημα ὁραθρῶθηκε γιὰ πολλὰ χρόνια στὴν Τουρκία, μὲ τὴ βοήθεια τῆς πρωτοφανέρωτης τρομοκρατίας τοῦ Κεμαλικῶ καθεστῶτος.

NAZIM HIKMET (1902 - 1963), ὁ μεγαλύτερος πρωτοποριακὸς συγγραφέας (ποίησι, μυθιστόρημα, θέατρο) τῆς Νέας Τουρκίας. Πῆρε μέρος ἀπ' τὰ ἐφγδικὰ του χρόνια στὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα τῆς πατρίδας του, τοποθετημένος ἀπ' τὴν ἀρχὴ καὶ μὲ συνέπεια στὴ διεθνιστικὴ ἀριστερά. Διώχτηκε γι' αὐτὸ ἀγρία καὶ ἀπὸ τὸ νέο καθεστῶς (κεμαλικὸ καὶ ιετακεμαλικὸ) καὶ πέρασε δεκαετίες δλόκληρες φυλακισμένος στὸν τόπον τοῦ ἤ κυνηγημένος στὸ ἐξωτερικό.

Ναζιμ Χικμετ

ΤΟ ΑΥΤΟΝΟΜΙΣΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Τὸ Μάη τοῦ 1922, στὴν Ὀλομέλεια τῆς Β. Ὀμοσπονδίας, μπήκε γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἡμερησία διάταξη τὸ «αὐτονομιστικό ζήτημα» μὲ τὴ μορφή τοῦ συνθήματος Ἐνι α ί α κ ι Ἐνεξάρτητη Μακεδονία καὶ Θράκη.

Τὸ ΣΕΚΕ, ἀντιπροσωπεύτηκε σ' αὐτὴ τὴν Ὀλομέλεια ἀπ' τὸ Πετσόπουλο.

Ὁ εἰσηγητὴς Κολάρωφ, ἐξηγοῦσε στὶς ἄλλες ἀντιπροσωπεῖες ὅτι τὸ σύνθημα αὐτὸ «θὰ δημιουργοῦσε ἐλπίδες στοὺς Βούλγαρους πρόσφυγες νὰ γυρίσουν στὴ Βουλγαρία, θὰ τοὺς ἐμπόδιζε νὰ πᾶνε στοὺς Κομιτατζήδες καὶ θὰ τοὺς ἔφερνε κοντὰ στὸ Κ.Κ.Β.». Ἡ ἐπιχειρηματολογία αὐτὴ δὲν εἶχε καμιά σχέση μὲ τὴ Μαρξιστικὴ ἀπόψη τοῦ Ἐθνικοῦ Προβλήματος, καὶ τὴν ἀρχὴ τῆς αὐτοδράσεως τῶν καταπιεζομένων ἐθνοτήτων.

Ἡ μπακλαδαδοποιημένη Βαλκανικὴ περιλάμβανε προβλήματα ὅπως τῆς Κροατίας, Σλοβενίας, Μαυροβουνίου, Κόσοβου, Ντομπρουτσᾶς, Σλαβομακεδονίας, (Τρίγωνο Ἑλλάδας, Βουλγαρίας, Σερβίας) καὶ προβλήματα στὶς συνοριακὰς γραμμὰς Ἑλλάδος - Ἀλβανίας (Βορειοηπειρωτικὸ), Ἑλλάδος - Τουρκίας (Μουσουλμάνοι, Ἑλληνες), Ἑλλάδος - Βουλγαρίας (Πομάκοι), τὰ ὅποια ὁ Κολάρωφ παραμέρισε καὶ ἔβαλε μπροστὰ τὸ σύνθημα «Ἐνι α ί α κ ι Ἐνεξάρτητη Μακεδονία καὶ Θράκη».

Ὁ Πετσόπουλος ἤξερε ὅτι αὐτὸ τὸ σύνθημα τὸ προπαγάνδιζε ἡ Βουλγάρικη ἀστικὴ τάξη ἀπὸ τὰ 1913 γιὰ νὰ δημιουργήσει ἓνα μεταβατικὸ καθεστῶς στὴ Μακεδονία-Θράκη, μὲ σκοπὸ νὰ τὴ κατακτήσει μεταγενέστερα. Ἡ ἱστορία:

Ἀπ' τὰ 1893, εἶχε ἰδρυθεῖ ἡ Ἐσωτερικὴ Μακε-

δονική Ἐπαναστατική Ὄργανωση (Ε.Μ.Ε.Ο) στὰ πρότυπα τῶν ἀστικῶν καρμπονάρικων ὀργανώσεων, ποὺ περιλάμβανε κάθε κάτοικο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, κι εἶχε σκοπὸ τὴ βελτίωση τῶν οἰκονομικο-κοινωνικῶν συνθηκῶν, τὴν ἀπαλλοτρίωση τῶν τσιφλικιῶν, καὶ τὴν αὐτονόμηση τῆς Μακεδονίας. Ἐξελίχτηκε ὁμῶς σὲ κράτος ἐν κράτει. (Κυβέρνηση, ἀστυνομία, στρ. μονάδες - κομιτατζήδες).

Σὺν ἀντίδραση στὴν Ε.Μ.Ε.Ο. καὶ γιὰ ξεκάθαρους ἐθνικοὺς προσαρτιστικοὺς σκοποὺς, ὁ Βασιλεὺς Φερδινάνδος τῆς Βουλγαρίας ἐφτιαξε στὰ 1895 τὴν «Ἐξωτερική Μακ.

Ὁ Πρωτογέρωφ

Ὁ Παῦλος Μελάς

Ἐπαν. Ὄργάνωση» ἢ Κομιτάτο τῶν Βιρχοσιτῶν, μὲ σκοπὸ τὴν ἀπόσπαση τῆς Μακεδονίας ἀπ' τὴν Τουρκία. Ἡ Μακεδονία ἔγινε μῆλον τῆς ἐριδος.

Ἀπ' τὶς ἀρχὲς τοῦ αἰῶνα ἄρχισε ἓνας ἀγριὸς ἀλληλοεξοντωτικὸς ἀγῶνας ἀνάμεσα στοὺς Βούλγαρους κομιτατζήδες ἀπ' τὴ μιά μεριά καὶ τοὺς Ἑλλήνες μακεδονομάχους ἀπ' τὴν ἄλλη, μὲ βασικὸ πυρῆνα 2-3 χιλιάδες κρητικὸς ὑπερεθνικιστὲς, ποὺ ὀργανώθηκαν στὰ 1903-1904, πλαισιώθηκαν μὲ ντόπιους Ἑλλήνες μακεδόνες, καὶ ἄρχισαν τὴν πάλη στὴ Μακεδονία μ' ἐπικεφαλῆς τὸ Πάυλο Μελά.

Μετά τούς Βαλκανικούς πολέμους ή πάλη για τή Μακεδονία άναψε. Τό ίδιο κι' ή διαμάχη άνάμεσα στην Ε.Μ.Ε.Ο. και στην Έξ.Μ.Ε.Ο. Ο 'Αλεξαντώφ, ό ήγέτης τής κρατικοποιημένης Έξ.Μ.Ε.Ο. δολοφόνησε τό Σαντάσκυ, ήγέτη τής Ε.Μ.Ε.Ο. γιατί ό Σαντάσκυ με αυτόνομιστική συνέπεια, προπαγάνδιζε τό σύνθημα «Η Μακεδονία για τούς Μακεδόνες» και πάλευε για ν' άποσυρθούν τά Έλληνικά και Βουλγάρικα στρατεύματα άπ' τή Μακεδονία.

Μετά τή συνθήκη Νεϊγύ (27. 11. 1919) ή ήττημένη Βουλγαρία άντιδρά. Ο 'Αλεξανδώφ και ό Πρωτογέροφ έκπράζοντα τή ρεβανσική πολιτική τής άστικής τάξης, καπηλεύτηκαν τόν τίτλο τής Ε.Μ.Ε.Ο., συγκρότησαν τό σοβιετισικό Ο.Ρ.Ι.Μ., πού στά 1923 έγινε όργανο τού φασίστα Τσαγκώφ, κι' άρχισαν τή νέα εξόρμηση με σύνθημα τήν αυτόνομηση τής Έλληνικής και Σερβικής Μακεδονίας σάν μεταξάτικο σταθμό για τή προσάρτηση τής στη Βουλγαρία.

Στά 1921, σάν προΐόν διαφοροποίησης στους «αυτόνομιστές», ιδρύθηκε άπ' τό Γιουρούκωφ, νέο κομμάτο, με τό τίτλο: «Φεντεραλιστική Μακεδονική Όργάνωση» με τάσεις «σοσιαλίζουσες» για τήν άπελευθέρωση τής Μακεδονίας άπό κάθε έθνική καταπίεση και τή δημιουργία «'Ανεξάρτητης Ένιαίας Μακεδονικής Δημοκρατίας». Αυτή ή κίνηση δέθηκε στενά με τόν Σταμπολίνσκυ μαζί με τόν όποιο ό Γιουρούκωφ δολοφονήθηκε άπ' τό Τσαγκώφ.

Η ήγεςία Κολάρωφ, Δημητρόφ έδειξε πλέρι: άνικανότητα ν' άντιμετωπίσει σωστά τό πρόβλημα αυτόδιάθεσης τών καταπιεζομένων τής Βαλκανικής έθνοτήτων. Κατολίσθησε στο έδαφος τής άστικής πολιτικής τής Βουλγαρίας. Κατασκεύασε ένα γεωγραφικό σχήμα «'Ανεξάρτητης Μακεδονίας-Θράκης». Εέχασε ότι οι κομμουνιστές δέν κατασκευάζουν τά έθνικά κινήματα. Άλλά τά βγαθούν όταν οι ίδιος οι μάζες μπαίνουν στον άγώνα. Τό έθνικό ζήτημα ήταν ύπόθεση τής άνερχόμενης άστικής τάξης, στον περασμένο αιώνα. Στην έποχή τού υπεριαλισμού έμπαινε ζήτημα διεθνικό. Οι κομμουνιστές, δέν θά ήταν άξιοι: τού όνόματός τους ν' άγνωσταν τήν ίδια τή πάλη τών καταπιεζομένων έθνοτήτων, τήν όποία όμως καναλιζάρουν στα ιστορικά πλαίσια τής πάλης

για το σοσιαλισμό. Με φορέα την εργατική τάξη. Έναντια στους άστούς, στους γαιοκτήμονες και στους ιμπεριαλιστές.

ΣΛΑΥΟΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ

Το ζήτημα της αυτοδιάθεσης έχει εξαιρετική σπουδαιότητα για τα 3.000.000 περίπου Σλαβομακεδόνων της περιοχής που συνδέει τη Βουλγαρία, Γιουγκοσλαβία, Ελλάδα. Το Μακεδονικό αυτό δεν ήταν πρόβλημα πολιτιστικών επιδιώξεων, όπως έβλεπε το έθνικό ή αυστριακή σχολή (Όττο Μπάουερ) για την εκκλησία, σχολείο, γλώσσα, χωρίς να φτάνει μέχρι δικαιώματος ανεξαρτησίας. Το ζήτημα της αυτοδιάθεσης δεν ήταν ανεξάρτητο απ' το σύνολο των συνθηκών (έδαφος, οικονομία, ταξικές σχέσεις) μέσα στη συγκεκριμένη ιστορική κατάσταση.

Στη συγκεκριμένη περιοχή υπήρχε θέμα σλαβομακεδόνικο. Όχι γενικά μακεδόνικο. Έξω απ' τους Σλαβομακεδόνες της Φλώρινας, Καστοριάς, Κοζάνης, δεν υπήρχε συμπαγής μακεδονική Έθνότητα. Όπως δεν υπήρχε καμιά θρακική. Η Λενινική αποψη ήταν βασικά αντίθετη μ' αυτήν του Κολάρφ, που έβλεπε πρόβλημα έδαφικό κι' όχι πάλης μιας συγκεκριμένης εθνότητας για την αυτοδιάθεσή της. Όταν ο Λένιν έγραφε στα 1914 ότι: «οι καλύτεροι έρωι για την ανάπτυξη του καπιταλισμού στα βαλκάνια δημιουργούνται στο βαθμό που δημιουργούνται ανεξάρτητα Έθνηκά Κράτη σ' αυτή την χερσόνησο, δε διανοήθηκε ένα ιδιαίτερο νέο κράτος Μακεδονοθρακικό, αυθαίρετα δημιουργημένο.

Άλλά οι Σλαβομακεδόνες, όντας ιδιαίτερη εθνότητα απ' τη Βουλγάρικη, παρά τους ιστορικούς Βούλγαρους, έχοντας δική τους γλώσσα, ιδιαίτερη απ' τη Βουλγάρικη, δική τους γραμματική και κουλτούρα, δική τους ιστορία και δική τους ταξική οργάνωση (Γκαλβίνφ) με τη πίστη ακλόνητη για την ιστορία τους, με τους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες τους που αποκορυφώθηκαν στο Πλιντεν, απέδειξαν ότι μπορούν ν' αποκτήσουν την εθνική τους ανεξαρτησία μόλο που άστοι και προλετάριοι ήταν σχετικά άδυναμοι μέσα στα κατεστημένα τότε πλαίσια της οικονομίας.

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΟΥ ΙΑΙΝΤΕΝ

Στις 20 του Ίουλη, στὰ 1903, μέρα τῆς γιορτῆς τοῦ Προφήτη Ἡλία, οἱ Σλαυομακεδόνες ἐξεγέρθηκαν ἐναντία στοῦ Τούρκικο ζυγῶ, πού παράλληλα μέ τὸν ταξικὸ ζυγὸ τῶν Τούρκων, Βουλγάρων, Ἑλλήνων καὶ Σέρβων τσιφλικάδων καὶ ἀστών καταπίεζε ὅλες μαζί τίς Ἐθνότητες πού ζοῦσαν στή Μακεδονία καὶ τῇ Θράκῃ κάτω ἀπ' τὴ Τούρκικη ἐπικράτεια. Ἡ ἐξέγερση ξεσπάει ἀπ' τὰ κάτω. Ὀνομάστηκε Ἰνιεντεν γιατί ἐγινε τῇ «μέρα τοῦ Ἡλιοῦ» ἢ Σλαυομακεδόνικα «Ἡλιοντέν». Ἡ ἐξέγερση ἐπεκράτησε στοῦ Κόσοβο, στή Κλεισούρα, στή Νεβέσκα. Κράτησε 2 μῆνες. Ἀλλὰ ὁ τούρκικος στρατὸς τὴν ἐπνίξε στοῦ αἵμα. Δὲν ἦταν ἔργο τῶν κομιτατζήδων. Εἶχε βαθεῖες ρίζες. Κι' ἦταν πηγαῖο κίνημα. Ἀπαράλλαχτο ἔπως καὶ τὰ ἐθνικοαπελευθερωτικὰ κινήματα τῶν Βουλγάρων, Σέρβων, Ἑλλήνων, Ἀρμενίων, Κοῦρδων, πού στέναζαν κάτω ἀπ' τὸ καθεστῶς τοῦ Σουλτάνου. Ἀναφέρουμε πῶς τὸ καθαρὰ μακεδόνικο κίνημα τοῦ Γκαλδίνωφ, ἀνέβασε στή πρώτη σειρά τὸ Κόμιμα του μέ τὴ σημαία τῶν μπολσεβίκων καὶ τῆς διαρκοῦς ἐπανάστασης. Ὅσοι ὑποτιμοῦν τὸ σλαυομακεδόνικο ζήτημα ἄς ἀναλογιστοῦν ὅτι τὰ ἐθνικὰ κινήματα ἦταν ἰσχυρὰ κατὰ τὴν κατάρρευση τῆς Ὄθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Ὁ Κολάρωφ πρόβαλλε τὸ σύνθημα δίχως νὰ παίρνει ὑπ' ὄψη του τὸ ζωντανὸ σλαυομακεδόνικο κίνημα. Οἱ ἐκπληχτοὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ἄλλων βαλκανικῶν κομιμάτων δὲν ἔθρωσαν ἀντιρρήσεις. Μόνο ὁ Πετρόπουλος τόλμησε νὰ ζητήσῃ ἀναβολὴ ἀπόφασης πού ἐγινε ἀποδεχτὴ ἀπ' ὅλους. Ἦξερε ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κεφαλαιοκρατία θ' ἀποθηριωνόταν προκειμένου νὰ τῆς ἀποσπάσουν ἐδάφη.

Τὸ βουλγάρικο κόμιμα ἦταν τότε κυριαρχικὸ στή Β.Ο. Ὁ Δημητρόφ εἶχε μπεῖ στήν ἐκτελεστικὴ τῆς Κ.Δ. Ὁ Κολάρωφ ἔπαιρνε ὕφος Τσουγγασβίλ. Τὸ Γιουγκοσλαβικὸ κόμιμα, πού στήν ἐκλογὴς τοῦ Αὐγούστου 1920 πῆρε 200 χιλ. ψήφους, ὕστερα ἀπ' τὴν τοποθέτησή του στήν παρανομία, τῇ σὺλληψῃ 12.000 ἀγωνιστῶν του, καὶ τὸ πρόσθετο νόμο γιὰ τὴν ἀσφάλεια τοῦ Κράτους πού πρόβλεπε 20 χρόνια κάτεργα γιὰ μόνο τὴν ιδιότητα τοῦ μέλους, εἶχε ἀποδιοργανωθεῖ. Τὸ Ρουμάνικο πού στοῦ Ἰδρυτικὸ του συνέδριο (8.5.21) γυπνίθηκε ἄμεσα (στείλανε φυλακὴ ὅσους ψή-

φισαν προσχώρηση στην Τρίτη Διεθνή), ήταν συμπαραλισμένο. Το Έλληνικό, στά 1922, το ίδιο. Οι βούλγαροι το έβλεπαν σαν φτωχό συγγενή. Ένω το Κ.Κ.Β. αισθάνονταν ήγετικό και καθοριστικό. Είχε άλλωστε βαθύτερες ρίζες.

Το γλίστρημα όμως στο εθνικό θέμα έγινε όπορτουνοιστικότερο, γιατί οι ήγέτες Κολάρωφ και Δημητρώφ άρχισαν να φλερτάρουν την «άριστερά» των κομιτατζήδων, να υπολογίζουν σ' αυτή, και υποτιμώντας τον δυναμισμό του προλεταριάτου και του κόμμιατος, να κάνουν μπλόκ μαζί τους. Έτσι το αυτόνομιστικό έγινε βάση αυτού του μπλόκ. Η Ιστορία πήγε μακριά, όταν μ' επί κεφαλής τον Στάλιν και Μανουίλσκυ, έκαναν μπλόκ ακόμα με τον Άλεξαντρώφ, το φασίστα, που με το Τσαγγύφ, έπνιξαν στο αίμα το κίνημα.

Η ΗΓΕΣΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

Στο Πρώτο Πυρήνα της Νέας Κίνησης πήραν μέρος: Οι Φρ. Τζουλάτι, Γεωρ. Σαραντίδης, Γρηγ. Σαραντίδης, Σ. Τσιγαρίδης, Δεδούσης, Α. Αποστόλου, Κ. Γκοδόσης, Γ. Φωτόπουλος, Κόρακκας, Καβαδάς και Κατσάνος.

Σε λίγο ή δύναμη του Πρώτου Πυρήνα διπλασιάστηκε. Ο Αποστόλου που παρακολουθούσε άμεσα το αναπηρικό κίνημα, πρότεινε, κι' ή πρότασή του έγινε δεχτή, και σχηματίστηκε μιá νέα δεκάδα άπ' τούς πιο ώριμους και πολιτικά ξεκαθαρισμένους ήγέτες του αναπηρικού συνδικαλιστικού κινήματος.

Ο Τ ζ ο υ λ á τ ι κράτησε τή συνέχεια και την παράδοση της Νεολαίας Άθηνών και της Ένωσης του «Κομμουνισμού». Αναμφισβήτητος ήγέτης μετά την δολοφονία του Λιγδόπουλου. Κύριος εκπρόσωπος της τριτοδιεθνιστικής τάσης που πρώτη σήκωσε ψηλά τή σημαία των 21 όρων και της προσχώρησης στην Κ.Δ. Άπόλυτα έπαληθευμένος μετά τις νέες προδοσίες και την άναστολή σύνδεσης με τή Κ.Δ. της ήγεσίας του Φεβρουαρίου του ΣΕΚΕ.

Το κέντρο του ήταν αναμφισβήτητο μέσα στη Φράξια και

στό Κόμμα. Ἡ Βαλκανική Ὁμοσπονδία τὸν ἀναγνώριζε ὡς μοναδικὸ τώρα ἐκπρόσωπο τῆς Ἀριστερῆς Τάξης.

Ὁ Γ. Σ α ρ α ν τ ῖ δ η ς ἄρχισε τὴν ἐπαναστατικὴ του σταδιοδρομίαν δίπλα στοὺς Λιγδόπουλο καὶ Τζουλάτι. Ἦταν ὁ Γραμματέας τῆς Νεολαίας τοῦ «Κομμουνισμοῦ». Στὴ νέα ἐξόρμησι, ἦταν τὸ δεξι χέρι τοῦ Τζουλάτι. Σπάνια κομμουνιστὲς στὴ παιδικὴ ἡλικία τοῦ Ἑλληνικοῦ κινήματος συγκέντρωσαν τὰ προσόντα ποὺ διέθετε ὁ Γ. Σ. Ἦταν θαυμάσια καταρτισμένος γιὰ τὴν ἐποχὴ του. Ἦξερε νὰ παλεύει μὲ σταθερότητα ἐνάντια στὸ ρεῦμα καὶ στὴν καιροσκοπία. Ἦταν ποτισμένος μὲ τίς ἰδέες τοῦ μπολσεβικισμοῦ. Δάσκαλος τοῦ Μαρξισμοῦ καὶ τῆς διαλεκτικῆς σ' ὄλους σχεδὸν τοὺς κύκλους τῆς Ὀργάνωσης. Ἔκανε μιὰ δευτέρην σειρὰ ἀνωτέρων μαθημάτων-συζητήσεων, γιὰ στελέχη, πάνω στὰ προεπαναστατικά, ἐπαναστατικά καὶ μετεπαναστατικά προβλήματα.

Ἦταν μετριοφρονέστατος καὶ προσηγῆς σ' ὄλους. Ὁ πιὸ ἀγαπημένος. Συγκέντρωσε μιὰ γενικὴ ἐχτίμησι καὶ ἀναγνώρισι μετὰ τὸ Τζουλάτι.

Ὁ Γ ρ . Σ α ρ α ν τ ῖ δ η ς ἦταν ἓνας ἀπ' τοὺς Σαραντιδῆδες ποὺ δημιούργησαν παράδοσι μὲ τὴ δράσι τους στὸν «Κομμουνισμὸ». Ὅταν συγκροτήθηκε ἡ πρώτη δεκάδα τοῦ Κεντρικοῦ Πυρήνα κρατήθηκε στὸ ρόλο τοῦ αὐστηρὰ παράνομου ποὺ δρούσε στὸ ΣΕΚΕ. Ἔτσι, ὅπως βεβαιώνει ὁ Ἀποστόλου, προτιμήθηκε νὰ μὴν παρευρίσκειται στίς συνεδριάσεις τοῦ Πρώτου Πυρήνα. Καὶ νὰ διατηρεῖ μόνον δεσμὸ μὲ τὸ Τζουλάτι.

Ὁ Δ ε δ ο ὄ σ η ς εἶχε σπουδάσει στὴ Γερμανία. Ἐπιστήμιες καὶ Μαρξισμὸ. Ὅταν ἐπέστρεψε στὴν Ἑλλάδα συνδέθηκε μὲ τὸν Τζουλάτι καὶ προμήθεψε στοὺς συναγωνιστὲς του ἀρκετὰ ἔργα ἀπ' ὅπου οἱ μεταφράσεις τῶν κλασσικῶν τοῦ ἐπαναστατικοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἀπ' τοὺς σταλινικοὺς θεωρήθηκε ἀργότερα ὡς ὁ συνηγέτης μὲ τὸν Τζουλάτι τῆς «ἐχθρικῆς» ὀργάνωσης τοῦ «Ἀρχείου».

Πρὶν ν' ἀναλάβει ὁ Δεδούσης, κατ' ἀπόφασιν τοῦ Κεντρικοῦ Πυρήνα, τὴν ἐκδοσὴν τοῦ «Ἀρχείου τοῦ Μαρξισμοῦ», ὄντας μέλος τῆς Κομ. Νεολαίας, ἀποτάνθηκε στὸ Κόμμα γιὰ ν' ἀναλάβει αὐτὸ τὴν ἐκδοσὴν. Ἡ ἡγεσία τῆς νέας κίνησης ἤθελε νὰ δια-

θέσει τὸ περιοδικὸ στὸ Κόμμα γιὰ μιὰ εὐρύτερη μέσα σ' αὐτὸ διάδοση τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ, καὶ μιὰ καθολικότερη ἀνάπτυξη τοῦ θεωρητικοῦ ἐπιπέδου τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος. Ἄλλὰ τὸ Κόμμα ἀπέρριψε αὐτὴ τὴν πρόταση. Ἡ δικαιολογία; Οἱ ἐργάτες δὲν μποροῦν νὰ καταλάβουν αὐτὰ τὰ ἔργα!!! Ἔτσι οἱ μανταρίνοι κρατοῦσαν γιὰ λογαριασιὸν τοὺς τὸ μονοπώλιο τῆς θεωρίας. Ἄπὸ κεῖ κι' ὕστερα δὲν ὑπῆρχε ἄλλη λύση ἀπ' τὴν ἀνεξάρτητη ἐκδοση τοῦ Ἀρχείου τοῦ Μαρξισμοῦ, ἢ διεύθυνση τοῦ ὁποῖου ἀνατέθηκε στὸ Δεδούση.

Τὸ μεταφραστικὸ ἔργο τοῦ Δεδούση, ἦταν πλούσιο. Μετέφρασε τὸ «Ἠθικὴ καὶ ὕλιστικὴ ἀντίληψη τῆς ἱστορίας» τοῦ Κάουτοκ, πού πούλησε γιὰ νὰ χρηματοδοτήσει τὸ «Ἀρχεῖο» καὶ ἀρκετὰ ἄλλα ἔργα. Κράτησε τὸ μεγαλύτερο θάρος τοῦ περιοδικοῦ.

Ἡ προπαγάνδα τοῦ ἦταν μεστὴ ἀπὸ ἐπαναστατικὸ περιεχόμενο. Ἡ δράση τοῦ ἦταν τόσο ἔντονη καὶ ἡ διανοητικὴ του κόπωση τόσο ἐπίπονη, πού ἔσπασαν τὰ νεῦρα του.

Τὸ ἴδιο ἔπαθε κι' ὁ Κ α τ σ ά ν ο ς . Φοιτητῆς. Μὲ μιὰ συνεισφορὰ ἀξιόλογη, ξέρουσε μόνον τὴ μετάφραση τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Ἐγκελς στὸ «Κεφάλαιο» τοῦ Μάρξ, στὰ 1921. Ἔτσι τέθηκαν ἐχτὸς μάχης δυὸ καλοὶ μαρξιστὲς ἐπαναστάτες. Ὁ Δεδούσης πέθανε στὸ ψυχιατρεῖο. Ἄλλὰ τὸ περιοδικὸ «του» ἐξῆσε καὶ θριάμβευσε, φτιάχνοντας μὲ τὴ συμβολή του ἑκατοντάδες ἀγωνιστὲς.

Γιὰ τὴ μεταφραστικὴ ἐργασία τῆς «Νέας Κίνησης», πρέπει νὰ μὴ παραλείψουμε τὴ συμβολή τοῦ Ἀ ν τ ῶ ν η Δ ο ὕ μ α (τοῦ Κομμουνισμοῦ) πού μετέφρασε τὸ «Κράτος κι' Ἐπανάσταση». Καὶ τοῦ Κονταρίνη (ὀδοντογιατροῦ) πού ἔκανε ἐπίσης μεταφράσεις.

Ὁ Σ. Τ σ ι γ α ρ ῖ δ η ς (Ποντίκης), ἀπ' τοὺς πιὸ σταθεροὺς ἀγωνιστὲς τῶν ἰδεῶν τῆς Νέας Κίνησης, βγήκε ἀπ' τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα. Ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὸν ἐμποροῦπαλληλικὸ κλάδο του. Ὅταν φτιάχτηκε ἡ παράταξη ἐπιπλων τοῦ Κόμματος, ἐγίνε δ γραμματεὺς τῆς. (1922). Πάλαψε ἐπὶ κεφαλῆς τῆς γιὰ τὴν κατάχτηση τοῦ Συλλόγου Ἐμποροῦπαλλήλων.

Παρ' ὅτι ἦταν ἀπ' τοὺς στηλοβάτες τῆς Ὄργάνωσης τῆς Ἀθῆνας, στάλθηκε στὰ 1925 στὴ Σαλονίκη γιὰ τὴν ἐπέκτασή της. Ἐκεῖ σταδιοδρόμισε σὰν ἓνας ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαναστάτης. Μὲ

τόν Η. Σαλονικιό και τόν Γ. Γιαννακουρέα, πού στάλθηκαν διαδοχικά άπ' τήν 'Αθήνα, έχτισαν μιá πολύ δυνατή οργάνωση πού μέσα στη δεκαετία του 1920, πάλαψε σωμα με σωμα με τό Σαλονικιότικο τμήμα του ΚΚΕ. ανταγωνιστικά, για τήν κατάκτηση της τάξης. Είχε αντιπάλους τούς Βαφειάδη, Στίνα, Ζαχαριάδη κι' όλους σχεδόν τούς ήγέτες του ΚΚΕ πού στέλλονταν εκεί άπ' τό ΚΚΕ. Είναι άπ' τούς λίγους πού έκαναν συνέχεια 10 χρόνια φυλακή κι' έξορία, άπ' τό 1931 κι' ύστερα. Μετά τό σχίσμα του 1934 της τροτσκιστικής οργάνωσης, έσπασε άπ' τόν τροτσκισμό (1934) κι' ακολούθησε τή τάση του Γιωτόπουλου.

Ό Α. Ά π ο σ τ ό λ ο υ, μπήκε στο κίνημα άπ' τις άρχές του 1921. Ή άκατανίκητη έλξη των ιδεών του Κομμουνισμού και της Ρώσικης έπανάστασης έφεραν τόν νέο έπαναστάτη στην πόρτα του τμήματος και του βιβλιοπωλείου του ΣΕΚΕ (Ευριπίδου 14). Προμηθεύτηκε τό 1ο φύλλο της «Κομ. Έπιθεώρησης» πού μόλις βγήκε (1.1.1921). Έγινε άμεσα μέλος της Νεολαίας του ΣΕΚΕ. Ταυτόχρονα πλησίασε τήν 'Ανεξάρτητη Νεολαία, πού λειτουργούσε στο Έργ. Κέντρο (Πλατεία Κοτζιά).

Ή 'Ανεξάρτητη Νεολαία έκανε μαθήματα «'Αλφάβητου» (Ό Πικρός) και κριτικάριζε δικαιολογημένα σαν δεξιά τή Νεολαία του ΣΕΚΕ.

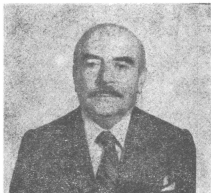
Ό Α. τόν Μάρτη του 1921 συνδέθηκε με τή νεολαία του «Κομμουνισμού». Άρχισε νά κάνει μαθήματα μαζί με τούς Σαραντίδηδες στα γραφεία Πειραιώς 40. Κι αναδείχτηκε σ' έναν άπ' τούς καλύτερους και δυναμικότερους του Πρώτου Πυρήνα, για τήν άφοσίωσή του στο έπαναστατικό κίνημα, για τήν αγωνιστικότητά του και για τή δυνατή του κατάρτηση.

Ό Α. βεβαιώνει ότι μέσα στον Κεντρικό Πυρήνα δέν ύπηρχε παρά μιá ομόγνωμη διαπίστωση: « Ο ί π ρ ο β λ έ ψ ε ι ς γ ι ά τ ό δ τ ι τ ό Κ ό μ μ α, μ ε τ ή ν π ρ ο σ χ ώ ρ η σ η σ τ ή ν Κ. Δ ι ε θ ν ή θ ' α λ λ α ζ ε, δ ι α ψ ε ύ σ τ η κ α ν. Ό ίδιος άργότερα, όταν προσχώρησε στο ΚΚΕ, άναθεώρησε αυτήν τήν άποψη. Μά ως τότε (τέλος του 1924), πάλαψε 3 δάκαίρα χρόνια, με μιá ύπολογίστημη απόδοση. κάτω άπ' τή σημαία της Νέας Κίνησης. Με βασικό σύνθημα: «Χρειάζεται νά δημιουργήσουμε ένα νέο κόμμα».

Ὁ Γ. Φωτόπουλος ἦταν ἕνας ἡρωϊκὸς ἀγωνιστὴς μ' ἕνα θαυμάσιο ἐπαναστατικὸ ταμπραμέντο. Διακρίθηκε στὴν ἀντιπολεμικὴ δράση στὴ Μικρασία. Πιάστηκε ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἀτυχή ἀποκάλυψη σταλμένου ἀπ' τὴν Ἀθήνα ἐπαν. ὄλικου σὲ σπίτι τῆς Σμύρνης. Στάλθηκε στὶς νέες φυλακὲς τῆς Σαλονίκης. Ἐκεῖ μετάρτεψε τὸν ἀρχιπαληκρά τῶν καταδίκων ποινικοῦ δικαίου, πού θά τὸν τσάκιζε σὲ ξύλο γιατί ἔβρισε τὸ Βασιλιά, σὲ ὀργανωτὴ γενικῶν συγκεντρώσεων στὶς ἐποεῖες δίδασκε τὸν κομμουνισμό. Ξεσήκωσε τὶς φυλακὲς. Ἐνας μπάρμπας τοὺς ἐπιτελικὸς αὐτόβουλα τὸν λευτέρωσε. Καὶ πάλι, φαντάρος στὴ Σμύρνη, διακηρύσσει ἀκατάπαυστα τὶς ἰδέες τοῦ Λένιν.

Σαφνικὰ τὸν καλεῖ ὁ λοχηγὸς του. «Ποῦ τὰμαθεὶς ἐσὺ αὐτά; «Παίρνω μπροσοῦρες ἀπ' τὴν Ἀθήνα». «Μπράβο. Ἐγὼ τὰμα-

Ὁ Γ. Φωτόπουλος

θα σὰ σποῦδαζα στὴ Ζυρίχη ἀπ' τὸν ἴδιο τὸ Λένιν!!» Ἦταν ὁ Σαγιαῆς. Ἀδελφὸς τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ Γούναρη Σαγιαῆ.

Ὁ Γ. Φ. λιποταχτάει. Ἀψηφώντας τοῦ ἐπιτελάρχη Πάγκαλου τὶς ἀποφάσεις θανάτου. Στὴν Ἀθήνα τὸν κρύβει ὁ τρίτος ἀδελφὸς Σαγιαῆς. Σοσιαλιστὴς. Παλεύει στὶς γραμμὲς τοῦ «Κομμουνισμοῦ». Εἶναι ἀπ' τοὺς κορυφαίους καὶ συντάχτες του. Καταχτάει νέους ἀγωνιστὲς τριατικούς. Καταχτάει κάπου 15 νεολαίους τοῦ Γιανιοῦ πού προσχώρησαν στὸν «Κομμουνισμό». Καὶ συνέχισε μέχρι τὸ θάνατό του τὸν ἀγώνα του γιὰ τὸ κίνημα, μπαλώνοντας σὲ δρόμο τοῦ ΚΚΕ καὶ τοῦ «Φίλου τῆς ΕΣΣΔ», σὲ

συνεργασία με τον Γεωργίου και τη Φούλα Πορφυρογένη.

Ο Κόρακας, βγήκε απ' το σοσιαλιστικό πρωτογενισμό, κατάχτησε τον επιστημονικό σοσιαλισμό, κι' αναδείχτηκε σ' έναν αξιόλογο αγωνιστή, με σπάνια σταθερότητα για διανοούμενους και συνετέλεσε στο πολιτικό και θεωρητικό ανέβασμα του κινήματος. Με τον «Κομμουνισμό» συνδέθηκε άκριτως στις εκλογές του Νοέμβρη 1920. Στρατολογήθηκε απ' τη Νεολαία του Γιαννιού μαζί με τον Τρίχα (του Πολυτεχνείου), τον Νίκο (τραπεζικό) κι' άλλους.

Ήταν γλωσσολογός, προσεχτικός μεταφραστής και δουλευτάρης σοσ. δημοσιογράφος. Μετάφρασε για το «Άρχείο του Μαρξισμού» το «Άγροτικό Ζήτημα» του Βάργκα. Έκανε σωρά μεταφράσεις. Με το ψευδώνυμο «Ραιμπέ» έγραψε πολλά άρθρα, μελέτες και πολεμικές, όχι μόνο για τον Έλληνικό αλλά και για τον διεθνικό σοσ. τύπο.

Ήταν απ' τους λίγους διανοούμενους που όχι μόνο κατάλαβαν το ρόλο του προλεταριάτου, αλλά κι' έδρασαν μέσα σ' αυτό και μέσα στο συνδικαλισμό, για τον οποίο έγραψε πολλά άρθρα. Ίδιαίτερα συνδικαλιστικά. Από το 1921 κατέβαινε στον Πειραιά κι' έκανε μαθήματα σε 5-6 σιδηροδρομικούς. Κατάχτησε το άρτεργάτη Σκλαβούνο, κατοπινό ήγέτη του Σωματείου του κ.τ.ρ.

Άλλά η συνεργασία του με την ομάδα Τζουλάτι διακόπηκε στα 1924. Διαφώνησε για το Πολιτειακό κατά το δημοψήφισμα. Τότε το Κόμμα όπως κι' η ομάδα Τζουλάτι ψήφισαν το σύνθημα: «Κάτω η άστική Δημοκρατία». «Ζήτω η έργατο - αγροτική Σοβιετική Δημοκρατία». Ο Κ. υποστήριξε ότι πρέπει να ψηφίσουμε Δημοκρατία, όχι για λόγους πίστης σ' αυτήν, αλλά γιατί δημιουργεί προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του κινήματος. Έκτοτε τοποθετήθηκε με τιμότητα και συνέπεια στο στρατόπεδο των σοσιαλιστών.

Ο Γκοβόσσης, μπήκε απ' τους πρώτους του «Κομμουνισμού» στη Νέα Όργάνωση. Αναμίχτηκε στον συνδικαλισμό του κλάδου των έμπορουπάλληλων. Παράλληλα είχε την έμσηση ήγεςία στη δράση μέσα σε πολιτικούς όμιλους που είχε προγραμματίσει: κι' όργάνωσε ο Κεντρικός Πυρήνας για λόγους στρατολογίας. Έφταξε με τη μεγαλύτερη οικονομική συμβολή το πρώ-

το παράνομο τυπογραφείο μαζί με τον Καστρίτη και Φάνο. Κι' ήταν ο πρώτος που στά 1925, διατύπωσε την πρόταση για μιά ανοιχτή πολιτική εκδήλωση, ύστερα απ' τή δημιουργία προβλήματος με τή διαγραφή των 'Αρχαιομαρξιστών απ' τό κόμμα. 'Αντιτάχτηκε απ' τούς πρώτους στη μονοπώληση τής ήγερσίας απ' τό Γιωτόπουλο. Καί δέχτηκε απαράδεκτη επίθεση αντί τής ιδεολογικής. Δέν προσχώρησε έκτοτε σέ καμμιά όργάνωση. "Εδγαλε τό 'Αλφάβητο. Κι' άρχισε εκδόσεις πραγματικά τολμηρού πρωτοποριακού χαρακτήρα για τήν εποχή. Πολεμίσθηκε όμως απ' τούς σταλινικούς που δέν τού συγχώρεσαν τό άρχαιομαρξιστικό παρελθόν του. Καί πέθανε με λιγότερα απ' όσα είχε.

Ο Κ α θ α δ α ς (Σφυρής) υπάλληλος ασφαλιστικής εταιρίας, σάν διανοούμενος κι' ανάπηρος, άφωσιώθηκε περισσότερο στη θεωρία, στις μεταφράσεις κ.τ.ρ.

"Επαιρνε υπεύθυνα ότι εκδίδονταν στο έξωτερικό (Λένιν - Τρότσκι κ.τ.ρ.) και τροφοδοτούσε τόν Κεντρικό Πυρήνα μ' όλες τις ειδήσεις για τά διεθνή ρεύματα. "Ετσι, στη δεκαετία τού '20 και 30, έκανε σωρεία μεταφράσεις βιβλίων κι' άρθρων τών κλασικών τού Μαρξισμού κι' ιδιαίτερα τού Τρότσκι. 'Απ' τά καλύτερα άρθρα του αναφέρουμε τό για τήν αστικοδημοκρατική επανάσταση τού Ζαχαριάδη, κι' απ' τά ρεβιζιονιστικά τό για τή «κερεσκυάδα» τού Τσαλδάρη. "Επαιζε τό ρόλο τού άρχισοντάχτη τής «Πάλης τών τάξεων» μαζί με τόν Βιτωόρη, σάν μέλος τής πρώτης Κ.Ε. τού Έλληνικού Τροτσκιστικού τμήματος. Μέχρι τή δικτατορία τού Μεταξά, όπου απέκλυψε τή φυσική δειλία του με μιάν έπαίσχυντη δήλωση και κατάδοση όλων τών συντρόφων του. (1940).

Στό σχίσμα τού Γιωτόπουλου και τής τάσης Μπολσεβίκου άκολούθησε τό Γιωτόπουλο.

ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

"Η Νέα Όμάδα ανέπτυξε μιά δραστηριότητα δίχως προηγούμενο. 'Απ' τόν πρώτο κιόλας χρόνο (1922) είχε δημιουργήσει

πολλούς διόκεντρους κύκλους που διακλαδίστηκαν παντού. Κι' άρχισε σ' όλους τούς τομείς του κινήματος, μέσα κι' έξω άπ' τό κόμμα, μιá πάλι άδιάλαχτη κατά του σοσιαλπατριωτισμού, του κεντρισμού και του πολύμορφου όππορτουισμού στ' όνομα του μπολσεβικισμού, τής υπεράσπισης τής ΕΣΣΔ και τής σοσιαλιστικής άνατροπής του έλληνικού καπιταλισμού.

Ή δουλειά τής Ν. Όργάνωσης μέσα στο κόμμα δέν ήταν άρνητική. Στο Ίδρυτικό τής ντοκουμέντο προγραμματίιζε: «Τή βαθμιαία ενίσχυση τών όργάνων κι' όργάνώσεων του κόμματος, τά όποια είναι δυνατόν νά δράσουν σύμφωνα με τίς άντιλήψεις του Πυρήνα». «Τήν ξεχωριστή όργάνωση τών στελεχών» (Βλέπε Δαυλός Νο 1).

Ό άντιπολεμικός κι' άντιμιλιταριστικός τομέας, ήταν έξ άρχής και παρέμεινε στο πρώτο πλάνο τής δράσης, καθώς ό πόλεμος συνεχίζονταν κι' ή όργάνωση ήταν βασικά νεολαιίστικη. Ό Τζουλάτι ήταν στρατευμένος. Άνθυπολοχαγός. Κατώρθωσε νά μένει στην Άθήνα. Είχε στραμμένη δλη του τήν προσοχή στο στρατό, στο μέτωπο, κι' έδινε μιá πνοή επαναστατική στην άντιπολεμική πάλη.

Παρά τά στρατοδικεία και τή δαιμόκλεια σπάθη τής έσχατης τών ποινών, ή δράση στο μέτωπο έπαιρνε άρκετά άνοιχτό, τολμηρό και κάποτε μαζικό χαρακτήρα. Ή άποστολή άπ' τό Τζουλάτι, στο μέτωπο, στο Νίκολη, τόν όποιο γνώρισε μαζύ με τόν Πουλιόπουλο, Μοναστηριώτη κι' άλλους, στο πανεπιστημιακό - πολυτεχνιακό κύκλο, ένός πολύγραφου, έδειχνε μιá προσπάθεια προώθησης τής τεχνικής τών προκηρύξεων και τών έφημερίδων που θ' έπρεπε νά κυκλοφορούν στα χαρακώματα, και που θάπρεπε νά γράφονται άπ' τούς Ίδιους τούς φαντάρους.

Ό Κουτσουμπός με τόν όποιον στάλθηκε ό πολύγραφος έπαιξε τό κεφάλι του. Κι' άς κορόιδευε τούς "Έλληνες κομμουνιστές πώς κοιπάζουν με τά κατορθώματα τών ρώσων και τών ξένων («πορδίζουμε με ξένους πισινούς», έλεγε άργότερα στόν κύκλο μας).

Σ τό τομέα πάλης για τή θεωρία, ύπηρχε ένα σοβαρό πλάνο. Ή πάλη για τή μόρφωση στελεχών,

για τή θεωρία, έγινε τὸ πρῶτο βασικὸ καθήκον στὸ νέο ξεκίνημα. Γίνονταν μιὰ ἐπίμονη μεθόδευση τῆς αὐτομόρφωσης, μὲ μεταφράσεις κλασικῶν τοῦ Μαρξισμού, ἀλλὰ καὶ μὲ μαθήματα ποὺ ἀρχίζαν ἀπ' τὴν ἱστορικο - υλιστικὴ ἀντίληψη τῆς ἐξέλιξης τῶν κοινωνιῶν, καὶ τὸ Ἐλεύθερο τοῦ Μπουχάριν - Μπρεομπραζένσκι, κ' ἔφταναν μέχρι ἐκλαϊκευμένων μαθημάτων γιὰ τὸ «Κεφάλαιο» τοῦ Μάρξ.

Ὁ Τζουλάτι εἶχε ὀργανώσει ἓνα κύκλο μαθημάτων μὲ πρῶτους ἀκροατὲς τοὺς Σαραντίδη, Κατσάνο, Φωτόπουλο, Ἀποστόλου, Κόρακα κ' ἄλλους, ἀνάλυσης τοῦ «Κεφαλαίου». Παράλληλα ἔκανε συζητήσεις πάνω στὸ βιβλίο τοῦ Σέρζ, πολύτιμες γιὰ τὴ γνώση τῆς ἐπαγρύπνησης ἀπ' τίς μέθοδοι τῆς Ἀσφάλειας, καὶ τῆς παρανομίας τοῦ 1922. Γίνονταν στὸ σπίτι τοῦ Τζουλάτι, ὁδὸς Μιχαήλ Βόδα.

Τὰ μαθήματα γίνονταν σὲ κύκλους ποὺ ὅταν διευρύνονταν διχοτομοῦνταν καὶ ἔτσι πολλαπλασιάζονταν. Ἡ τρομοκρατία τοῦ 1922 κ' ἡ δικτατορία Πλαστήρα τοῦ 1923, ἔκαναν ἀναγκαία τὴ στενὴ μορφὴ δράσης μορφωτικῆς. Γίνονταν σὲ καφενεῖα, σὲ κέντρα διάφορα, στὴν ὑπαιθρο. Στὰ γραφεῖα, Πειραιῶς 40, ἡ δουλειὰ γίνονταν πρὸ πλατεῖα. Ἀπ' τὴν ἐποχὴ τοῦ «Κομμουνισμού» αὐτὸ τὸ κέντρο ἦταν ἡ καρδιὰ τοῦ μπολσεβικισμού. Σ' αὐτὸ γίνονταν πλατεῖες διαλέξεις, ὁμιλίες, μαθήματα, συγκεντρώσεις. Ἀσταμάτητα.

Συχνά, οἱ ἐκπρόσωποι τοῦ ΣΕΚΕ, κατέβαιναν καὶ μιλοῦσαν κατὰ τὴν περίοδο ποὺ ὁ «Κομμουνισμὸς» ἦταν ἐνσωματωμένος στὸ ΣΕΚΕ. Κι' ὁ διάλογος, δημοκρατικότητα ἔπαιρνε συνήθως τὴ μορφὴ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν διαφόρων τάσεων. Γίνονταν πάλι γιὰ τὴ σωστὴ γραμμὴ συνδεμένη μὲ τὴ πάλι γιὰ τὴ γνώση.

Ὅταν γύρισαν οἱ παλιοὶ πολεμιστὲς ἀπ' τὸ μέτωπο, ὁ Πουλιόπουλος, ξέροντας πόσο ἀξιόλογη μορφωτικὴ δουλειὰ ἔκανε ὁ Τζουλάτι καὶ τὸ ἐπιτελεῖο του, τοῦ σύνδεσε ἓνα κύκλο ἀγωνιστῶν ποὺ ἄντικεινονταν τότε κάτω ἀπ' τὴν ἄμεση ἐπιρροή του.

Συμμετεῖχαν σ' αὐτὸ τὸ κύκλο, οἱ Μοναστηριώτης, (ἐπὶ κεφαλῆς), Νικολινάκος, Ξυπόλητος, Γιαννακός, Κατσιβαρδέλος, Φουλτζάκος, Ρεμπάκος. Ἦταν Μάης τοῦ 1923. Τὰ μαθήματα ἀρχισαν. Ἀλλὰ δὲ κράτησαν πολὺ.

Στὸ σπίτι τοῦ Τζουλάτι γίνονταν πληθωρικὴ δουλειὰ. Ἦ-

ταν πόλεμος. Καί παρανομία. Τὰ μαθήματα γίνονταν μέ προφυλάξεις. Σέ ἡμίφωτο. Γιά λόγους ἀσφαλείας. Αὐτός ὁ ἀναγκαῖος συνωμοτισμός μεταφράστηκε μέ... λίγη καλή θέληση τῶν σταλινικῶν σέ τελετουργικές συγκεντρώσεις Κού - Κλουξ - Κλάν, μέ νεκροκεφαλές κ.τ.ρ.

Η ΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

Στό τομέα τῆς ὀργανωμένης νεολαίας ἡ ομάδα τοῦ Τζουλάτι εἶχε μεγάλες ἐπιτυχίες. Οἱ νέοι διψοῦσαν γιά μάθηση. Καί ἡ ἐλξη πρὸς τοὺς γνησιότερους δασκάλους τοῦ Μαρξισμοῦ καί ἐκφραστὲς τοῦ ἐπαναστατικοῦ διεθνισμοῦ - τῆς δράσης, ἦταν ἀκαταμάχητη.

Ὁ Τζουλάτι μέ τὸν Λιγδόπουλο ἦταν οἱ ἀναμφισβήτητοι ἡγέτες τοῦ νεολαιίστικου κινήματος. Ξεκίνησαν ἀπ' τῆ «Σοσιαλιστική Νεολαία τῆς Ἀθήνας». Ἦσαν οἱ νεολαιίστικοι ἡγέτες τῆς Ἀριστερᾶς στό συνέδριο τοῦ ΣΕΚΕ, στὰ 1918, οἱ μοναδικοὶ ἐκφραστὲς τοῦ Μπολσεβικισμοῦ.

Ὁ Τζουλάτι, ἦταν ὁ πρῶτος ὑπεύθυνος τῶν νεολαιῶν, ἡγέτης τοῦ νεολαιίστικου κινήματος στὴν πρώτη Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ΣΕΚΕ. Οἱ νεολαίες τῆς Ἀθήνας, τοῦ Πειραιᾶ, τοῦ Βόλου καί τῆς Σαλονίκης (τῆς Φεντερασιόν), πού ἀντιπροσωπεύτηκαν στό Συνέδριο, μπῆκαν κάτω ἀπ' τὴν ἐμπειρὴ καθοδήγησή του. Οἱ νεολαίες πού ἀρχικὰ εἶχαν πολιτιστικὸ καί μορφωτικὸ χαραχτήρα, μεταμορφώθηκαν σέ ὄργανα δράσης, μέ βάση τὴν πείρα τῆς «Σοσ. Νεολαίας Ἀθηνῶν» πού εἶχε κιόλας μιὰ παράδοση δράσης στό ἐργατικὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας.

Ὁ Λιγδόπουλος κι' ὁ Τζουλάτι, ὄχι μόνο ἦταν διαπαιδαγωγηγῆτες τῆς νέας γενιᾶς μέ τὴ θεωρία τοῦ Μαρξισμοῦ καί τοῦ Λενινισμοῦ, ἀλλὰ καί ὁδηγητὲς στὴ πάλη, στὰ ἐργοστάσια, στὶς σχολές, στοὺς στρατώνες, στό μέτωπο. Καί φανάτισαν τὴ νέα γενιά στό μπολσεβικισμὸ καί στὸν προλεταριακὸ διεθνισμὸ ἐνάντια στοὺς σοσιαλ - προδότες πατριῶτες.

Στό Α' Συμβούλιο (Ὁλομέλεια) τοῦ ΣΕΚΕ (Μάρτης 1919) οἱ σοσ. νεολαίες ἀντιπροσωπεύονται συνέχεια ἀπὸ τὸν Τζουλάτι.

Σ' αυτήν την αληθινά Ιστορική στιγμή οι ηγέτες της Νεολαίας, Λιγδόπουλος, Τζουλάτι, Κομιώτης, Ν. Δημητράτος αισθάνονται την Ιστορική ανάγκη να σπάσουν με το ΣΕΚΕ που είναι δεμένο με τη 2η διεθνή που «πέθανε» (Λένιν). Διεξάγουν μιά ανειρήνευτη πάλη για τις αρχές της Όχτωβριανής Έπανάστασης και για τη προσχώρηση στη Γ' Διεθνή. Στέλνουν κιάλας αντιπρόσωπο τόν Λιγδόπολο στό Συνέδριο της Βαλκανικής Όμοσπονδίας. Αύτοί, κι' όχι τό ΣΕΚΕ, αποφάσισαν και προσχώρησαν στη 3η Διεθνή τό Μάρτη τοῦ 1919. Κι' αυτή τήν Ιστορική ενέργεια, κανένας δέν μπορεί νά τήν πλαστογραφήσει.

Τ ὁ Ν ο ἔ μ β ρ η τ ο ὕ 1 9 1 9 ἔγινε στό Βερολίνο παράνομα τό Ίδρυτικό Συνέδριο της Κομμουνιστικής Διεθνούς τῶν Νέων.

Ἡ νεολαία της Ένωσης τῶν Κομμουνιστῶν, θγάζει τήν ἴδια περίοδο 1919 - 20 - 21 τό περιοδικό «Κομμουνισμός».

Στό Β' Συνέδριο τοῦ ΣΕΚΕ (18-25 τοῦ Ἀπριλιῦ 1920), ἡ νεολαία τοῦ «Κομμουνισμοῦ» δέν αντιπροσωπεύτηκε. Ἡ ἡγεσία της, ἀπό λόγους σοβαρῆς διαφωνίας ἀρχῶν, ἀκολουθοῦν ἀνεξάρτητο δρόμο. Εἶναι οἱ μόνοι που παλεύουν με συνέπεια για τίς ἀρχές τοῦ Λένιν και της 3ης Διεθνούς.

Σ' αὐτό πήραν μέρος: Ἡ συγχισμένη Νεολαία της Ἀθήνας που καθηλώθηκε σέ κεντριστικές ἀπόψεις. Ἡ προλεταριακή τοῦ Πειραιᾶ που πάντα ἐπαιρνε τόν πιό ἀριστερό δρόμο κι' εἶχε τάσεις ἀντιηγετικές. Ἡ Βολιώτικη που ἤρθε στό συνέδριο με σύνθημα: «Ζήτω ἡ 3η Διεθνῆς», και τέλος ἡ Καβαλιώτικη, με τό σύνθημα «Ζήτω ἡ Διεθνῆς τῶν Νέων». Οἱ τρεῖς τελευταῖες καταλάμβαναν τήν ἀριστερότερη πτέρυγα της Νεολαίας τοῦ ΣΕΚΕ.

Όταν προσχώρησε ὁ «Κομμουνισμός» στό ΣΕΚΕ, στό μέσα τοῦ 1920, ἐφ' ὅσον τό ΣΕΚΕ προσχώρησε με τό ἕνα πόδι στη Γ' Διεθνή, οἱ ὀπαδοί τοῦ «Κομμουνισμοῦ» κυριάρχησαν πολιτικά μέσα στην Νεολαία, κι' ἀπέχτησαν μιᾶ ἰσχυρή ὀργανωτική βάση.

Όλη αὐτή τήν περίοδο (1919 - 20 - 21), οἱ νεολαῖες τοῦ ΣΕΚΕ ἦταν βουτηγμένες στη γρόνια κρίση που βασίλευε και στό ΣΕΚΕ. Αὐτή τήν περίοδο, ὁ «Ρίζος», μόλο που ἦταν ἐπίσημο ὄργανο τοῦ ΣΕΚΕ, ἐμπνεόμενος ἀπ' τόν Πετσόπουλο, γράφει ἀρ-

θρα με σεπαρατικες παροτρυνσεις προς τους νεους. Πονταρει στην ανεξαρτοποηση των οργανωσεων της νεολαιας.

Στὸ μεταξὺ Ἰδρυεταὶ ἡ ΟΣΕΝΕ, ἡ ὁμοσπονδιακὴ Ἐπιτροπὴ νεολαίας τοῦ ΣΕΚΕ, μ' ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς Βεντούρα, Καρασσο καὶ Θεοδώρου, ἡ ὁποία «ἐν σπέρματι» κλείνει μέσα της τὴν μεγάλη διάσπαση τῶν κατοπινῶν χρόνων ἀνάμεσα στὴ τάση τοῦ σταλινισμοῦ καὶ τοῦ Πουλιόπουλου.

Ἡ ομάδα Τζουλάτι δροῦσε ἐποικοδομητικὰ μέσα στὸ ΣΕΚΕ σὲ κάθε κίνηση ποὺ εἶχε κομμουνιστικὸ προσανατολισμὸ. Ἔτσι βοήθησε στὴν Ἰδρυση τῆς ΟΚΝΕ. Συντέλεσε στὴν συγκέντρωση τῶν νεολαιϊτικῶν δυνάμεων ποὺ ἦταν στὰ 1921 - 22 κατακερματισμένες. Ὁ Ἀποστόλου μᾶς πληροφόρησε ὅτι ἔδρασε ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν Νεολαίων.

Δὲν εἶναι γνωστὸ ἀλλὰ εἶναι βέβαιο ὅτι οἱ σ. τῆς Νέας Κίνησης ἐξάσκησαν μεγάλη πίεση στὴ διοίκηση γιὰ νὰ ἐκδοθεῖ ἡ «Νεολαία». Ὁ Τσιγαρίδης γράφει πὺδ συγκεκριμένα ὅτι ἡ «Νεολαία» ἐκδόθηκε διὰ μέσου τῶν μελῶν τῆς ομάδας Τζουλάτι. Κι' ὅτι τὸ «Ἀλφάθητο τοῦ Κομμουνισμοῦ», «μόνο κατόπιν τῆς ἐπέμβασης μέλους τῆς ομάδας ἐκδόθηκε».

Οἱ σ. τῆς Νέας Κίνησης χάρις στὸ κύρος καὶ τὴ κατάρτιση ποὺ διέθεταν, γίνονταν βασικοὶ εισηγητὲς κι' ὁμιλητὲς σὲ πολλές συγκεντρώσεις καὶ συνεδριάσεις ὁμίλων. Μ' ἄλλα λόγια ἦσαν οἱ στυλοβάτες τῆς Νεολαίας.

Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΟΚΝΕ

Στις 29-11-1922 ἐγινε στὴ Σαλονίκη τὸ Ἰδρυτικὸ συνέδριο τῶν νεολαίων ὕστερα ἀπ' τὴν πρωτοβουλία τῆς ΚΕ τῆς Ὁμοσπονδίας Σοσ. Ἔργ. Νεολαίων (ΟΣΕΝΕ), ἀπ' ὅπου δημιουργήθηκε ἡ Ὁμοσπονδία Κομ. Νεολαίων (ΟΚΝΕ).

Στὸ συνέδριο ἀντιπροσωπεύτηκαν: ἡ Σαλονικὴ ἀπ' τοὺς Βεντούρα, Θεοδώρου, Φράπα, Μαρά, ἡ Καθάλια ἀπ' τὸν Κ. Πανταζῆ (κι' ὄχι Πανεζῆ ὅπως τὸν παραμόρφωσαν), ἡ Ἀθήνη ἀπ' τὸν Φίτσιο, ὁ Πειραιᾶς ἀπ' τὸν Γυφτο-

δῆμο (Καραγιώργη), ὁ Βόλος ἀπ' τὸν Μακρόπουλο, ἡ Δράμα ἀπ' τὸν Παπαντωνίου, ἡ Χαλκίδα ἀπ' τὸν Χαλικόπουλο, κι' ἡ Πάτρα ἀπ' τὸν Κυριτσόπουλο.

Ἡ Νεολαία πῆρε τὸν τίτλο Κομμουνιστική, ἐνῶ τὸ ΣΕΚΕ (Κ) κρατοῦσε αὐτὸν τὸν ὑποχρεωτικὸ τίτλο σὲ παρένθεση.

Τὸ Συνέδριο εἶβαλε τέρμα στὴν ἰδιαίτερη ὑπαρξή της Ἀνεξάρτητης Νεολαίας πού εἶχε ἐπὶ κεφαλῆς της τὸν Τ. Φίτσο, ἀγνὸ ἐπαναστάτη, (μὲ τὴν φλοτὰν γραβάτα τοῦ ἰδεολόγου τῆς ἐποχῆς καὶ καθόλου καθαρῶ καθὼς κοιμῶτανε στὰ γραφεῖα), τὸν Π. Πικρὸ (Ζεράφ = Γεναρόπουλο), συγγραφέα τῆς μπρο-

Π. Πικρὸς

Τ. Φίτσο

σοῦρας «Γιὰ τὸ ψωμί καὶ γιὰ τὴ Λευτεριά» καὶ διγηγημάτων πού δὲν στεροῦνταν λογοτεχνικότητας ἀλλὰ περιστρέφονταν πάντοτε στὰ «Χαμένα Κορμιά» ἀντὶς γιὰ θέματα ἀπ' τὸ πεδίο τῆς κοινωνικῆς πάλης, τὸν Γογῆ, κατοπινὸ ὑπουργὸ τοῦ Μαρχεζίνι, καὶ τοῦ διχτάτορα Παπαδόπουλου.

Ἡ ἐνότητα μέσα στήν ΟΚΝΕ ἔγινε κάτω ἀπ' τὴν δοξασιμένη Κομμουνιστικὴ Διεθνή τῶν Νέων. Ἦταν ἓνα σοβαρὸ θῆμα προόδου. Ἀφοσίωσης πρὸς τὸ Κόμμα. Πίστης στὴ Βαλκανικὴ Ὁμοσπονδία τῆς Κομμ. Νεολαίας πού εἶχε αὐτὴ τὴν περίοδο ἱδρυθεῖ.

Βασικὸς σκοπὸς ἦταν ἡ ὀργάνωση τῶν μαζῶν καὶ ἡ πάλη γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς ἐργατικῆς καὶ ἀγροτικῆς νεολαίας.

Τὸ σύνθημα «πρὸς τὶς μάζες» τοῦ Γ' Συνεδρίου τῆς ΚΔ, εἶνε καὶ σύνθημα τῆς ΟΚΝΕ. Ἀλλὰ ἡ πολιτικὴ;

Ἡ ΟΚΝΕ δὲν μπόρεσε νὰ πάρει πολιτικὲς ἀποφάσεις. Γεννήθηκε σὲ μιὰ στιγμή πού ἡ Φεβρουαρινὴ συνδιάσκεψη τοῦ ΣΕΚΕ εἶχε χαράξει τὴν ὀππορτουμιστικὴ γραμμὴ σταθεροποίησης τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ νομιμοφροσύνης. Κι' εἶχε ἀναστείλει τὴ σύνδεση μὲ τὴ ΚΔ. Τὸ κίνημα ἀντιμετωπίζει φοβερὲς διώξεις. Ἀλλὰ ὁ λεγκαλισμὸς δὲν ἐπέτρεπε νὰ παρθοῦν ἀποφάσεις γιὰ περιφρούρηση καὶ γιὰ παρανομία. Ὁ πόλεμος ἐμαίνετο. Καὶ τὰ ἀντιπολεμικὰ συνθήματα δὲν πέρασαν στὴ προμετωπίδα τῶν καθηκόντων.

Ἡ ΟΚΝΕ βγήκε στὸ στίβο τῆς πάλης τῶν τάξεων μὲ κραυγαλέες ἀντιφάσεις. Κάλυψε τὶς διαφορὲς πού χώριζαν τὰ βασικὰ ρεύματα τῆς ἐποχῆς, τῆς δεύτερης, δυάμιση καὶ τρίτης Διεθοῦς. Διεθνικὰ καὶ Ἐθνικὰ.

Ἡ δεξιὰ ἡγεσία τοῦ ΣΕΚΕ, γιὰ νὰ ἐξουδετερώσει τὸν ἀβαγκαρντισμὸ καὶ τὶς κεντρόφυγες τάσεις τῆς νεολαίας, χρησιμοποίησε ἐπιχειρήματα ἀπ' τὴ Διεθνή τῶν Νέων, ἡ ὁποία καθώριζε σωστά τὴ σχέση κόμματος - νεολαίας, τὴν ἐξάρτηση τῆς δεύτερης ἀπ' τὸ κόμμα, τὸν συγκεντρωτικὸ γύρω ἀπ' τὸν ἀξονα τῆς διοίκησης τοῦ κόμματος κ.τ.ρ. Μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι οἱ ἀβαγκαρντιστικὲς τάσεις τῶν νεολαίων δὲν ὀφείλονταν σὲ ἐγκεντρικὰ ἐλατήρια. Ἡ νεολαία τοῦ 1921-1922 ἀποθούνταν ἀπ' τὸ κόμμα γιὰτὶ ἡ δεξιὰ καὶ κεντριστικὴ ἡγεσία τοῦ ΣΕΚΕ (Κ) παρεξέκλινε ἀπ' τὶς ἀρχὲς τῆς Κομμντέρνας.

Ἡ ΟΚΝΕ δὲν θέλησε νὰ κάνει ἀπολογισμὸ καὶ ἀναζήτηση γιὰ τὶς αἰτίες τῆς κρίσης καὶ τῆς διάσπασης, τῆς «νοσοῦσης» Νεολαίας. «Αἱ ρήξεις τοῦ παρελθόντος μεταξὺ κόμματος καὶ νεολαίων πρέπει νὰ λησμονηθοῦν τελείως». Ἀπαιτοῦσε «στενὸτατη συνεργασία κόμματος καὶ Νεολαίων». «Συμμορφωθεῖτε — ὁ

πογράμιζε — πιστῶς πρὸς ὅλας τὰς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου μας κι' ἰδιαίτερα πρὸς ἐκείνας πού ἀφοροῦν τὴν συγκεντρωτικὴν ὀργάνωσιν τοῦ κινήματός μας» (Βλέπε «Ἀνακοίνωση» τῆς ΟΚΝΕ στὸ «Ρίζο» τῆς 11-12-1922).

Ἡ πρώτη Κ.Ε. τῆς ΟΣΕΝΕ, Βεντούρας, Καράσσο, Θεοδώρου, ἐγγήκαν πάλι στὴ διοίκηση τῆς ΟΚΝΕ. Μ' ἁμοφωνίᾳ ἐμπιστοσύνη. (Ἡ ἁμοφωνία κι' ὁ μονολιθισμὸς σκεπάζουν κατὰ κανόνα τὶς ἀντιθέσεις). Ὁ Βεντούρας κι' ὁ Καράσσο προέρχονταν ἀπ' τὴ Φεντερασιόν. Ἀποτελοῦσαν ὁμῶς τὴν ἀριστερὴ τῆς πτέρυγα. Ὁπωσδήποτε ἔβαλαν ἐξ ἀρχῆς στὴν ΟΣΕΝΕ καὶ στὴν ΟΚΝΕ τὴ σφραγίδα τῆς Φεντερασιόν. Ἄρχισε ὁμῶς ἡ διαφοροποίηση.

Ὁ Σ π. Θεοδωροῦ ἐγίνε εὐθὺς ἀμέσως γραμματέας τῆς ΟΚΝΕ καὶ τὸν ἐπόμενον χρόνον (1923) συνδέεται στενότερα μὲ τὴν τάση τοῦ Πουλιόπουλου καὶ σταδιοδρόμησε στὸ τροτσκιστικὸ κίνημα καθὼς ἦταν θεωρητικὰ καταρτισμένος καὶ προικισμένος μὲ ἐξαιρετικὰ χαρακτηριστικὰ πού δὲν τοῦ ἐπέτρεπαν νὰ ἐκφυλισθῆ σταλιδικᾶ.

Ὁ Κ. Πανταζῆς ἦταν ἀπ' τὰ πιὸ δυναμικὰ καὶ καλύτερα ἡγετικά στελέχη τῆς Καβάλας καὶ τοῦ Πανελληνίου καπνεργατικῆς κινήματος. Διακρίθηκε ὡς τροτσκιστὴς κατὰ τὴν περίοδο τῆς Ἀντιπολίτευσης τοῦ Σπάρτακου. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς γενικῆς ἐξέγερσης τοῦ 1936 στὴ Σαλονίκη ὅποτε ἐριξε τὸ σύνθημα: κυβέρνηση Καπνεργατῶν, ὡς ἀντίπαλος τῆς συνθηκολόγησης τοῦ Θεοῦ. Πέθανε στὶς γραμμὲς τῆς Ἐνιαίας Ὄργάνωσης τῶν Τροτσκιστῶν.

Ὁ Μακρόπουλος, πού ἀντιπροσώπευε τὸ Βόλο, ἐγίνε σὲ λίγο συντάχτης στὸν «Ἐργάτη» ἀπ' ὅπου πέρασε στὸν Ἀρχειομαρξισμὸ.

Ἡ ΟΚΝΕ ἦταν μαχητικότερη ὀργάνωση. Ἄρχισε ἕναν ἡρωϊκὸ ἀγῶνα μέσα σ' ὅλα τὰ νεολαιίστικα στρώματα. Ἀνέδειξε σωρὸ ἡγέτες. Μέτρησε ἀπ' τὰ μέλη τῆς πολλοὺς ἥρωες καὶ μάρτυρες τοῦ σοσ. κινήματος. Ὅχι μόνο γιατί ἦταν νεολαιίστικα τολμηρή, ἀλλὰ καὶ γιατί προσανατολίστηκε σ' ἀριστερὰ τοῦ ΣΕΚΕ (Κ). Ἦταν βαθειὰ ἐπηρεαζιμένη ἀπ' τὸν Ὁχτώβρη παρὰ τοὺς ἀνασταλτικοὺς τῆς σύνδεσης μὲ τὴν Κ.Δ. Ἀκόμα καὶ στὸ βαθμὸ πού ἐπιρεάζονταν ἀπ' τὸν Πετρόπουλο καὶ τὸν Μπεναρῶγια πού ἦσαν οἱ

πιό περπατημένοι στις φυλακές και στις εξορίες στο ΣΕΚΕ, δημιουργούσε παράδοση. Κι έγραφε ήρωϊκές σελίδες Ιστορίας.

Ή ΟΚΝΕ, αφού ανέβηκε στην άρχικη της εξόρμηση, εκφυλλίστηκε στη τρίτη δεκαετία του αιώνα μας με την επικράτηση και παντοδυναμία του σταλινισμού.

Ή ΕΠΟΝ, που της διαδέχτηκε, έκφρασε έναν βαθύτερο εκφυλισμό που αντιστοιχούσε στον «άστικοδημοκρατικό» αποπροσανατολισμό, απ' τη διαρκή επανάσταση προς τον σοσιαλσοβινισμό μέσα στο πόλεμο.

Ή οργάνωση των Λαμπράκηδων, πήγε δεξιάτερα. Μετατράπηκε σε «δημοκρατική»-εδαφτική. Έγινε «πλατύ νεολαιίστικο κίνημα. Ούτε συζήτηση για σοσιαλισμό, αλλά άπλη όλοκληρωση της άστικης δημοκρατίας» κι ένα πρόγραμμα δενδροφυτεύσεων, συναυλιών, κ.τ.ρ.

Δέν κάνουμε την Ιστορία της ΟΚΝΕ. Λέμε όμως ότι όσοι έγραψαν πάνω σ' αυτή, άφησαν συνειδητά τεράστια κενά. Παρασιώπησαν το ρόλο πολλών ήγετών της. Χάλκευσαν τὰ αίσχροτέρα ψέματα για τις θέσεις του πρώτου ήγέτη της Νεολαίας απ' το 1916, Τζουλιάτι. Άντίχρυσαν τους όπαδούς του Πουλιόπουλου με το τροπάρι του «λικβινταρισμού» και χάλκεψαν τὰ πιο πρόστυχα άμυγαλάματα — σταλινικής μορφής — άντι για μιá άντικειμενική άνάλυση.

ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΤΗΣ ΟΚΝΕ ΣΤΑ 1923 ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠ' Τ' ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Άλλά ή κρίση της Νεολαίας δέν έληξε με την ίδρυση της ΟΚΝΕ. Ό άβαγκαρντισμός είχε βαθύτερες ρίζες. Τροφοδοτούνταν απ' την άδιάκοπη κρίση του ΣΕΚΕ (Κ) της περιόδου του Γραμματέα Σαργολόγου ιδιαίτερα. Δέν πέρασε ένας χρόνος απ' το έδρυτικό Συνέδριο της ΟΚΝΕ κι' είχαμε κιόλας μιá νέα διάσπαση. Παρά κι' ενάντια στην ήγεςία της ΟΚΝΕ και του ΣΕΚΕ (Κ) συγκαλείται στη Σαλονίκη το 2ο Συνέδριο της ΟΚΝΕ.

Το Ν) έμβρη του 1923 με πρωτοβουλία των Νεολαίων Σαλονίκης, Άθήνας, Πειραιά, Άγρινίου, οργανώθηκε ένα συνέδριο στο

όποιο πήραν μέρος κι' αντιπρόσωποι από άλλες πόλεις. Τήν ηγεσία αυτής της κίνησης την είχαν οι Γιώργης κι' Αλέκος Ντούβας. 'Ο πρώτος αντιπροσώπευε τή Σαλονίκη κι' ο δεύτερος τὸ Ἄγρινιο.

'Ο Ἄ λ έ κ ο ς Ν τ ο ύ θ α ς ἦταν ὁ ἰδρυτής τῆς Νεολαίας Ἀγρινίου ἀπ' τὰ 1918. Ἀπ' τὴν ἴδια χρονολογία μπήκε σ' αὐτὴ τὴν Νεολαία κι' ὁ Τ ρ ι α ν τ ἄ φ υ λ λ ο ς , ἀπ' ὅπου ξεκίνησε μιὰ προλεταριακὴ σταδιοδρομία μακρόπνοης ἐπαναστατικῆς δράσης μὲ τριτοδιεθνιστικὴ συνέπεια.

Τὸ Ἄγρινιο, ὅπως ὁ Βόλος κι' ὁ Πειραιᾶς, ἦταν κέντρα βιομηχανικὰ καὶ καπνεργατικὰ μαζὺ πού ἔδιναν τὸ τόνο στὴν Ἀριστερὴ τάση τοῦ κινήματος.

'Η διακίνηση τῶν καπνεργατῶν ἀπὸ πόλη σὲ πόλη δημιουργοῦσε δεσμούς ἀγωνιστικούς, πού ἐπαιξαν ρόλο.

Οἱ Ντούβηδες ἦταν λαμπροὶ ἀγωνιστὲς μὲ κριτικὸ μυαλὸ κι' ὀντότητα, πού παρέμειναν τέτοιοι, ἀναφομολῶτοι, ἀκόμα καὶ στὴν σταλινικὴ περίοδο. 'Ο Σταλινισμὸς δὲν συγχωροῦσε αὐτοῦ τοῦ εἶδους τοὺς ἀγωνιστὲς.

'Ο πρώτος, ὁ Γιώργης, ἐκτελέστηκε στὴ Ρωσία ὅπου εἶχε καταρῦγει στὸ πόλεμο. 'Ο δεύτερος, ὁ Ἄλέκος, εἶχε ἀνέβει στὸ ἀντάρτικο μαζὶ μὲ ἄλλους ἀγρινιώτες. Ἐκτελέστηκε δὲχως διαδικασία, δταν τὸ σῶμα του ζύγωνε στὸ Ἄγρινι, κι' οἱ Ζαχαριαδικοὶ δὲν ἤθελαν τὴν συνάντηση ἀνταρτῶν μὲ τοὺς προλετάρους τῆς Ἀγρινιώτικῆς δάσης πού ἤξερε πολλά. 'Ο Τριαντάφυλλος ἐπέζησε. Ἡ ἀρχαιομαρξιστικὴ του ἐμπειρία τὸν ἔσωσε ἀπ' τὸ σταλινικὸ ἀπόσπασμα πού ἔφαγε δεκάδες Ἀγρινιώτες.

Τὸ Συνέδριο αὐτὸ κατεδίκασε τὴν Διοίκηση τῆς ΟΚΝΕ γιὰ τίς ὀππορτουμιστικὲς ἀπόψεις της, ἀλλὰ καὶ γιὰ ἀδράνεια.

Η ΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΣΤΡΑΤΕΥΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

'Α σ τ ρ ἄ τ ε υ τ η Ν ε ο λ α ί α . Στὸν τομέα αὐτὸ ἦ Νέα Κίνηση εἶχε μεγάλες ἐπιτυχίες. Οἱ νέοι διψοῦσαν γιὰ μάθηση

και ή ελξη πρὸς τοὺς πρώτους συστηματικούς δασκάλους τοῦ Μαρξισμού ἦταν ἀκαταμάχητη.

Ἡ νέα ὀργάνωση κατάχτησε τὴ δάση τῆς Νεολαίας τοῦ Γιαννίου καὶ γύρω στὰ 15 μέλη τῆς προστέθηκαν στὴ δύναμη τοῦ Πρώτου Πυρήνα, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους οἱ Κόρακας, Τρίκας, Ν. Τραπεζιτικὸς καὶ ἄλλοι.

Διείσδυσε ἐπίσης μέσα στὴν Κομματικὴ Νεολαία. Ἦταν ἡ ἐποχὴ πού οἱ νεολαῖοι τοῦ ΣΕΚΕ ἀνέπτυσσαν φυγόκεντρες τάσεις, δυσαρεστημένοι ἀπ' τὴν περιφρόνηση πρὸς τὴν μὀρφωση, καὶ ἀπ' τὶς ἀναρίθμητες δεξιᾶς ἀπόψεις καὶ τὸ φραξιονισμὸ πού ὀργαζέετο στὸ ΣΕΚΕ.

Μία ὀμάδα ἀπ' τοὺς πρώτους ἀγωνιστὲς πού στρατολογήθηκαν καὶ δροῦσαν γύρω ἀπ' τὸν Κεντρικὸ Πυρήνα, ὁ Γ. Βιτωρῆς, ὁ Μ. Γιωτόπουλος, ὁ Π. Νέος, ὁ Γ. Μανιάτης, ὁ Γυφτόπουλος, δροῦσαν μέσα στὴν Κομματικὴ Νεολαία καὶ ἦταν μέλη τῆς, φραξιονιστικά, προσεχτικά κυνηγώντας τοὺς καλύτερους, ἀλλὰ καὶ ξεῶ ἀπ' οὐτὴ, σὲ προλεταριακὰ γόνιμα ἐδάφη.

Οἱ πῶτοι ἀγωνιστὲς ὑπενθόμιζαν παντοῦ τὰ λόγια τοῦ Λένιν: «Γιὰ τὴ Ρώσικη σοσιαλδημοκρατία, ἰδιαίτερα, ἡ θεωρία ἀποχτάει μιὰ σπουδαιότητα μεγάλη». Γιατί:

1) «Τὸ κόμμα μας βρίσκεται ἀκόμα ὑπὸ κατασκευὴ, διαμορφώνει ἀκόμα τὴ φυσιογνωμία του»...

2) «Τὸ κίνημα εἶναι διεθνὲς ἀπ' ὅπου δὲν θγαίνει μόνο ὅτι πρέπει νὰ χτυπήσουμε τὸ σωδινισμό μας, ἀλλὰ καὶ ὅτι τὸ νεαρό μας κίνημα δὲν μπορεῖ ν' ἀποφέρει καρπὸς ἂν δὲν ἀφομοιώσει τὴν πείρα τῶν ἄλλων χωρῶν.»

3) «Μόνο ἕνα κόμμα πού διευθύνεται ἀπ' τὴ θεωρία τῆς πρωτοπορείας μπορεῖ νὰ παίξει ρόλο ἀγωνιστῆ τῆς πρωτοπορείας» (Λένιν: «Τί νὰ κάνουμε;», 1902.)

Ἡ πρόταξη τῆς σπουδαιότητας τῆς θεωρίας παρερμηνεύθηκε ὡς ὑποστολὴ τῆς σημαίας τῆς δράσης. (Πρῶτα μὀρφωση καὶ ὕστερα δράση). Αὐτὸ εἶναι ἀπόλυτα διαστρεβλωτικό. Παραγνωρίζει ὅλη τὴν μεγαλειώδικη προπαγάνδα, ζύμωση καὶ δράση ἐνάντια στὸ σοσιαλπατριωτισμὸ ὅχι μόνο μέσα στὸ κόμμα ἐνάντια στοὺς ὀμπορτουμιστὲς καὶ τοὺς κεντριστὲς ἀλλὰ καὶ σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ κινήματος καὶ ἰδιαίτερα τὸν ἀντιπολεμικὸ-ἀντιμιλιταριστικὸ, ἀπ'

δπου αναγεννήθηκε τὸ σοσιαλιστικὸ κίνημα.

Τὸ ντοκουμέντο τοῦ Πρώτου Πυρήνα διαλύει κάθε παρεξήγηση πάνω σ' αὐτό:

«Ὁ Κομμουνιστὴς δὲ μπορεῖ νὰ φανεῖ μόνο ἀπ' τὴ θεωρία, ἀλλ' ἀπ' τὴν ΠΡΑΞΗ καὶ ΘΕΩΡΙΑ».

Καὶ ἀκριβῶς γι' αὐτὸ προγραμματίζει:

«Δημιουργία στελεχῶν καλῶν καὶ μελετημένων θγαλμένων μέσ' ἀπ' τὴν καθημερινὴ δράση».

Κι ὅσο γιὰ τὴ μεταφορὰ στὸ νεαρό μας κίνημα τῆς πείρας τῆς Διεθνoῦς δὲν ὑπῆρξε καμιά ἄλλη τάση ἔξω ἀπ' τῆς Νέας Κίνησης ποὺ ἀναμετάδωσε δλα τὰ βασικὰ ντοκουμέντα τοῦ νέου ρεύματος, τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἀρχίζοντας ἀπ' τοὺς 21 ὄρους.

ΓΝΩΣΤΟΙ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΟΙ ΠΡΩΤΟΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Ὁ Γιώργος Βιτσώρης ὑπῆρξε ἀπὸ τὰ πρῶτα καὶ τὰ καλιότερα ἡγετικά στελέχη τῆς Νέας Κίνησης—ποὺ ξεκίνησε μὲ τὸ «Κομμουνισμὸ» τοῦ Τζουλάτι γιὰ νὰ μετεξελιχθεῖ στὸ κίνημα τοῦ «Ἀρχειομαρξισμοῦ» τὴν Ἀριστερὴ Ἀντιπολίτευση καὶ τὸν Τεταρτοδιεθνισμὸ. Ὁ Γ. Β. γεννήθηκε στὰ 1898 στὴν Καβάλα καὶ μυήθηκε νωρὶς στὸν κομμουνισμὸ, ὅπως καὶ τ' ἀδέρφια του Μίμης, ὁ ζωγράφος κι ὁ νεώτερος, ὁ Τίμος, στέλεχος τῆς ΟΚΝΕ.

Ὁ Γ. Β. ἀφοσιώθηκε ἀπὸ νωρὶς στὴν κίνηση τοῦ Τζουλάτι. Ἦταν ἀγνὸς ἀγωνιστὴς, ἀφιλοκερδὴς καὶ ἀφιλόδοξος, μ' ἐξαιρετὸ ἦθος, εὐγένεια καὶ συντροφικότητα, ποὺ ἀξιοποιούνταν ἀπὸ τὴν εὐχέρεια λόγου ποὺ διέθετε καὶ τὴν ἱκανότητα ρεαλιστικῆς ἐκτίμησης τῆς πραγματικότητας.

Στὰ πρῶτα του θήματα κατέβαινε στὴ Δραπετσώνα, κι ἔκανε μαθήματα στοὺς βιομηχανικοὺς Πειραιῶτες ἐργάτες. Στὴ Δραπετσώνα ἔστειλε καὶ τὴ Νίτσα ποὺ σὲ λίγο ἔκανε γυναίκα του, γιὰ νὰ μαθαίνει γράμματα στοὺς ἀστοιχειώτους. Κατάχτησε τὸν Π. Νέο, τὸν Χειμάρρα κι ἄλλους πολλούς.

Ἡ δράση του ἦταν εὐρύτατη. Ἀναφέρουμε μόνο τὴν καθοδήγηση τῆς μεγάλης φοιτητικῆς ἀπεργίας τοῦ 1929, ποὺ εἶχε ἀμεσὰ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς τὸν Κ. Ἀναστασιάδη, κράτησε δυὸ μῆνες

Γιώργης Βιτωρής

Ὁ ἡγέτης τῆς τάξης «Μπολσεβίκων» (Βιτωρής, Κα-
στρίτης, Μ. Γιάννης, Σάκος, Παπαδόπουλος) κι' ἀντι-
πρόσωπος τοῦ ἐπίσημου τμήματος στοῦ Ἰδρυτικῆς Συνέδριου
τῆς 4ης Διεθνούς.

καὶ συνεκλόνησε τοὺς πάντες καὶ τὰ πάντα, καὶ τὴν συνάντησή του
μὲ τὸν Τρότσκι, στὴν Πρίγκηπο, στὸν ὅποιον ἔφερε τὸ μήνυμα

και το πρόγραμμα της Οργάνωσης Μπολσεβίκων-Λενινιστών (Αρχειομαρξιστών).

Η Νίτσα Βιτσώρη - Τσαγανέα, αναφερόμενη στα πρώτα θέματα του Γ. Βιτσώρη, εξιστορεί:

«Έζησα έντονα τη δράση κείνης της περιόδου στα γραφεία Πειραιώς 40, πού όντας συμπαθούσα, πηγαίναμε με το Γ. Β. Θυμάμαι την επίδρομή στις 21 - 4 - 1921.»

Νίτσα Βιτσώρη - Τσαγανέα

«Κείνο το όραδο της επίδρουμης είμαστε μαζί με τον Γ. Β. και 50 - 60 εργάτες, φοιτητές, φαντάρους στο κέντρο αυτό. Παρακολουθούσαμε συζήτηση. Μίλαγε ο Γεωργιάδης όπως έμαθα αργότερα. 'Απ' το δάθος της σάλας του παταριού άκούγονταν, όπως συχνά συνέβαινε, αντιλογίες, πού έδειχναν τη δημοκρατική διαδι-

κασία των συζητήσεων. Δέν συγκρατώ τὸ θέμα. Ἦμιον ἄλλωστε νιόφερτη στὸ κίνημα. Σπούδαζα τότε στὸ Ὄδαιο. Σὲ μιὰ στιγμή ἀκούγονται πιστολιές κάτω στὸ ἰσόγειο. Ἦταν ὁ κομμουνιστοφάγος Γάσπαρης μὲ τοὺς μπάτσους του. Εἶχαν περικυκλώσει τὸ χτίριο. Κι εἰσόρμησαν. Οἱ συγκεντρωμένοι αἰφνιδιάστηκαν. Ἦταν ἄοπλοι. Πέφταν στὰ χέρια τῶν ἐπιδρομιέων. Ὁ Γάσπαρης ἔκανε σωρὸ συλλήψεις. Κι ἔφυγε ἀφοῦ δλοκλήρωσε τὴν καταστροφή τῶν πάντων. Ἡ ἄλωση τοῦ Κόκκινου φρουρίου πέτυχε. Ἀλλὰ ἀπὸ κεῖ ξανάνοιξαν καινούργιοι ὀρίζοντες.»

Καὶ ἡ Ν. Βιτωρῆ - Τσαγανέα ἀναφερόμενη στὴ συνάντηση μὲ τὸν Τρότσκυ συνεχίζει:

«Ἦμιον στὴν Πόλη μὲ θίασο, ὅταν ὁ Γ. Β. ἦρθε γιὰ συνάντηση τοῦ Τρότσκυ. Εἶμαστε τότε χωρισμένοι. Τὸν βοήθησα. Πήγαμε μαζί μὲ τὸν Τρότσκυ, τὸν μεγάλο ἐξόριστο, στὴν Πρίγκηπο. Ἐκεῖ ἔβηκαμε ἕναν Τρότσκυ ἐνθουσιώδη, θερμὸ, ἐγκάρδια συντροφικὸ, ἀκατάβλητο, χιουμοριστικὸ, μὲ πίστη στὸ μέλλον. Τίποτε δὲν εἶδαμε πεσιμισμὸ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἤττα καὶ καταστροφὴ τῆς Ἀντιπολίτευσης στὴ Ρωσία. Τόσο ὁ Τρότσκυ ὅσο κι ἡ Νατάλια μᾶς ἀγκάλιαζαν καὶ μᾶς φιλοῦσαν συντροφικότατα.» (Ὁ Κούστας, πού διευκόλυνε τὸ Γ. Β. γι' αὐτὸ τὸ ταξίδι πρὸς τὴν Κων) πολὴ, προσθέτει διὸ ὁ Τρότσκυ φίλησε τὸ Βιτωρῆ ὅταν ἀκουσε πῶς αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τῆς κρίσης. ρίξανε στὴν Ἑλλάδα τὸ σῆντημα τῶν σοβιετ.)

Ἀισθάνομαι: εὐτυχὴς γι' αὐτὴ τὴν γνωριμία. Καὶ μὲ συγκίνηση ἀναφέρω ὅτι ὅταν πέρασε ὁ ἐγγονος τοῦ Τρότσκυ ἀπ' τὴν Ἀθήνα τὸν φιλοξένησα σπιτί μου τρεῖς μέρες.»

«Ἐκεῖ διαμορφώθηκαν οἱ ἀκατάλυτοι δεσμοὶ τοῦ Τρότσκυ μὲ τὸ Ἑλληνικὸ κίνημα.

Ὁ Μ. Γιωτόπουλος ἀναδείχτηκε γρήγορα. Κατάγονταν ἀπ' τὴ Γιαννινοῦ Λαμίας. Ὁ πατέρας του ἦταν δημοδιδάσκαλος. Σπούδασε Χημεία. Μπήκε στὴ δράση μ' ἐνθουσιασμὸ. Ἦταν δραστήριος καὶ συστηματικὸς. Σ' αὐτὸν ὀφειλονταν ἡ ταχικότητα τῆς ἐκδοσης τοῦ περιοδικοῦ πού εἶχε ἀναλάβει. Ἦταν σκληρὸς καὶ χαλκέντερος στὴν πάλη του. Εἶχε μιὰ καταπληκτικὴ ἱκανότητα νὰ ἐπηρεάζει καὶ νὰ φανατίζει. Ἔτσι καλλιέργησε αὐτὸ πού ὀνομάστηκε «προσωπολατρεία». Στὴν ἐμφάνισή του ἦταν ἀσκη-

τικός. Ἡ Νατάλια Τρότσκι, όταν τὸν γνώρισε στὴν Πρίγκηπο πὸ πῆγε, τὸν χαρακτήρισε «Ναρόντικο» γιὰ τὰ χαρακτηριστικά του. Καὶ πραγματικά ἦταν περισσότερο ναρόντικος καὶ καθόλου τύπος προλετάριου ἐπαναστάτη.

Ἔιχε μιὰ ἐπιτυχία στοὺς ἐργάτες καταχτώντας τοὺς ἀδελφούς Ἀνδρώνηδες, τὸ Ζάγκα κι ἄλλους. Τὴν ἴδια ἐποχὴ κατάρτησε τὸν Ἄρη Βελουχιώτη μὲ τὸν ὁποῖο ἦταν συμπατριῶτες. Ὁ Ἄρης ἐπηρεάστηκε. Πῆρε τὰ πρῶτα μαθήματα σὲ κύκλο τοῦ Γιωτόπουλου μόρφωσης καὶ δράσης. Αὐτὴ ἡ κατάρτιση βοήθημένη ἀπ' τὴν με-

Μήτσος Γιωτόπουλος

λέτη τῶν ἔργων τοῦ «Ἀρχείου» καὶ τὴν αὐτομόρφωση, ἐπέτρεψαν στὸν Ἄρη νὰ φτιάξει μιὰν ὄντοτητα καὶ μιὰ πραγματικά ἡγετική φυσιογνωμία. Ἴσως, ἔτσι ἐξηγεῖται καὶ ὁ σχετικὸς ἀριστερισμὸς του στὸ κίνημα «ἀντίστασης».

Ὁ Γιωτόπουλος γι' αὐτὴ του τὴ δράση προτάθηκε ἀπ' τὸν Τζουλάτι κατ' ἐξαίρεση νὰ μπῆ στὸν πρῶτο ἡγετικὸ κύκλο πὸ δημιουργήθηκε σὰ συνέχεια τοῦ πρῶτου πυρήνα. Ἦταν ὁ κατοπι-

νός μονοπωλητής της ήγερσίας. Μετά τη σύνδεση του 'Αρχείου με την Δ.ΑΑ του Τρότσκυ έγινε γραμματέας της, σαν αντιπρόσωπος του μεγαλύτερου και προλεταριακότερου τμήματος της Δ.ΑΑ μέχρι που ήρθε σε πλήρεια διάσταση με τον Τροτσκιισμό στα 1934, οπότε προσπάθησε ν' αναβιώσει τον άρχαιομαρξισμό αλλά σ' ένα προτσέσσο κεντριστικό που τον οδήγησε στο «Γραφείο του Λονδίνου».

Ό Γ ι ά ν ν η ς Γ υ φ τ ό π ο υ λ ο ς φοιτητής της Νομικής. Ήδρασε στους νεολαιίστικους κύκλους — μαθητές, σπουδαστές — κι ήταν ακούραστος προπαγανδιστής των ιδεών του Τζουλάτι. Διαδέχτηκε τον Δεδούση σαν υπεύθυνος του περιοδικού «'Αρχείο του Μαρξισμού».

Πέθανε από σκωληκοειδίτιδα πριν απ' τὸ 1930 χωρίς νά δει τή δόξα της τροτσκιστικής περιόδου της οργάνωσης.

Ό Π. Ν έ ο ς, ήταν απ' τούς επίδοξους ήγγετες της Νέας 'Οργάνωσης. Ήταν ὁ βενιαμιν του κύκλου. Είχε φωτεινό μυαλό. 'Οξυδέρκεια. Καί πίστη στη θεωρία του Μαρξισμού που τήν κατέχτησε σ' ὑψηλό βαθμό. Ή γλωσσομάθεια του επέτρεψε νά παρκαλουθεῖ τὸ διεθνικὸ Κίνημα.

Μετάφρασε στα 1924 - 25 τὸν περίφημο λόγο που ἐξεφώνησε ὁ Τρότσκυ τὸν 'Ιούλη του 1924: «Προοπτικές πάνω στην ἐξέλιξη της διεθνικής κατάστασης» που γραφομηχανήθηκε κι' ἔρχισε νά κυκλοφορεῖ ἀπὸ χέρι σὲ χέρι στους σ. της 'Οργάνωσης σαν ἔνδειξη, ὄχι μόνο ἐκτίμησης της μνημειώδικης θέσης καί πρόβλεψης γιὰ τὴ σχέση «Εὐρώπης κι' Ἀμερικῆς» ἀλλὰ καί γιὰ τὸν προσανατολισμὸ της 'Οργάνωσης πρὸς τὸν Τρότσκυ. Πρόσφατα (1976) ἐρμήνευσε αὐτὸν τὸν προσανατολισμὸ πρὸς τὸν τροτσκισμό ὄχι μόνο ἀπὸ λόγους γνώσης τῶν διαφορῶν Τρότσκυ - Στάλιν, ἀλλὰ κι ἀνταγωνιστικούς. «Τὸ ΚΚΕ δέθηκε με τὸν Στάλιν, ἐμεῖς ἦταν φυσικὸ νά πάμε με τὸν Τρότσκυ».

Ό Π. Νέος ἦταν τὸ τρίτο χέρι μετὰ τὸν Δεδούση καί τὸν Γιωτόπουλο στην ἔκδοση τοῦ 'Αρχείου τοῦ Μαρξισμού. Δρούσε, δντας μαθητής, ὄχι μόνο στὸ γυμνάσιό του (9ο) ἀλλὰ γενικότερα στὸ μαθητικὸ καί παράλληλα στὸ φοιτητικὸ μέχρι καί τὸ θρίαμβο της Γενικῆς Φοιτητικῆς Ἀπεργίας τοῦ 1929 - 30.

Ὁ Γ. Μ α ν ι ά τ η ς, διακρίνονταν γιὰ τὴ πίστη του στὸ Μαρξισμό πού μπόρεσε νὰ κατακτήσῃ καὶ ν' ἀνέβῃ θεωρητικά, γιὰ τὴν πνευματικὴ του διαύγεια, γιὰ τὴν μαχητικὴ πάλῃ Συνδέθηκε στὰ 1922 μὲ τὸ Σκληρό. Διάβασε τὸ «Μανιφέστο» τοῦ Μάρξ πού κυκλοφοροῦσε σὲ συρραμμένα ἀποσπάσματα ἐφημερίδας. Κι ἔκτοτε σταδιοδρόμησε στὸν ἀρχαιομαρξισμό καὶ τροτσκισμό.

Ἦταν μικροπωλητὴς πού ταυτόχρονα σπούδαζε. Ἦταν ἀπ' τοὺς πρῶτους πού ἀναμίχτηκαν στὸ συνδικαλισμὸ μῦλο πού ἦταν διανοούμενος κι' ὀργάνωσε ἀργότερα (1926 - 27) τὸ σωματεῖο ἀντεράδων (σφαγέων) ἀψηφώντας τὴν κριτικὴ τοῦ Γιωτόπουλου ὅτι παραμελοῦσε τὸν μορφωτικὸ τομέα.

«Εἶναι λαμπρὸς ἀγωνιστής». ἔλεγε στὸν Πουλιόπουλο πού εἶχε ἀρχίσῃ νὰ κοιμῶνται ἀπέναντι: στοὺς Ἀρχαιομαρξιστές, ὁ Μίλτος Ζαφειριάδης στὸ ζαχαροπλαστεῖο του, γιάφκα τῶν παλαιῶν πολεμιστῶν στὸ Παγκράτι.

Η ΝΕΟΛΑΙΑ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ

Στὸν Πειραιά οἱ ἀντικειμενικὲς συνθήκες γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ κινήματος ἦταν δύσκολες. Οἱ προλετάριοι ἦταν καθυστερημένοι κι' ἀγράμματοι. Ξεπεσμένοι μικροαστοὶ ἀπ' τὶς ἐπαρχίες νόθευαν τὶς ταξικὲς συνειδήσεις σὰν σύνολο. Ἡ ἐξαθλίωση τροφοδοτημένη μὲ τὸ ἐμπόριο τοῦ ὀπιου δημιουργοῦσε λοθιμπεν προλεταριάτο. Στὸ λιμάνι ριζωσαν οἱ ἀντιδραστικοὶ συνδικαλιστές. Στούς σιδηροδρόμους οἱ ἐξελιχτικοὶ σοσιαλιστές.

Ὅμως στὶς μεγάλες βιομηχανικὲς μονάδες, λιπάσματα, τσιμεντάδικα, πετρέλαια, μηχανουργίες, καπνεργοστάσια κ.τ.ρ. ἀναπράγονταν οἱ ἐπαναστατικὲς διαθέσεις. Στὸ βιομηχανικὸ προλεταριάτο προστίθονταν οἱ ναυτεργάτες πού ἐμπαζαν ἀκατάπαυστα τὶς νέες διεθνοιστικὲς ἰδέες. Καὶ μαζὶ μὲ τοὺς ἤλεκτροτεχνίτες τοῦ κεντρικοῦ ἐργοστασίου, ἀποτελοῦσαν πρωτοποριακοὺς κλάδους τῆς ἐποχῆς χωρὶς νὰ λογαριάσουμε τοὺς καπνεργάτες μέσα στοὺς δούλους εἶχε βαθεῖα ριζώσει ὁ κομμουνισμός.

Τὸ Πειραιώτικο κίνημα, μὲ τὶς ἀντιφάσεις του, ἦταν στὴν ἀριστερὴ πτέρυγα. Τὰ στελέχη τοῦ ΣΕΚΕ (Κ) Ρουμελιώτης, (γραμματέας τοῦ Κέντρου), Ἀγουδάκης, Ἀλεοζάκης, Ταβερναράκης, Βγενόπουλος, Στ. Ἀρθωνιάκης, κ' ἄλλοι, βιάζαν, λίγο - πολύ, σταθερά, μὲ τὴν ἀριστερὴ τάση τοῦ ΣΕΚΕ (Κ) .

Ἡ νέα Ὄργάνωση, στράφηκε πρὸς τὴν νεολαία. Ἀπ' τὴν νεολαία ἐγῆκε μιὰ γενιὰ ἐπαναστατῶν ποὺ ἀνέβασαν τὸ κίνημα τοῦ Πειραιᾶ ἀπ' τὴν καθυστέρηση, στὴν πρωτοπορία. Μιὰ φούχτα νεολαίων, προλεταρίων τὸ περισσότερο, μπόρεσε νὰ καταχτήσῃ τὸν

Ὁ πυρήνας τῆς νεολαίας τοῦ Πειραιᾶ στὰ 1923.

(Μὲ τὸ σταυρὸ διακρίνεται ὁ Βλάχος) .

Μαρξισμὸ κ' ἔγινε ἡ ἡγεσία τῆς νεολαίας, καὶ σὲ λίγο, ὄλου τοῦ πειραιώτικου πολιτικοῦ καὶ συνδικαλιστικοῦ κινήματος.

Οἱ νεολαίοι: Γ. Παλιός, Βρύχος, Πετούσης, Βλάχος, εἶναι ἡ πρώτη ἡγεσία τῆς Νεολαίας. Στὰ 1923, πάνω ἀπὸ 70-80 νέοι εἶναι ἐνσωματωμένοι στοὺς «ἐμίλους». Στὰ Καμίνια, Ὑδραῖκα, Ἄγ. Σοφία, Ταμπούρια, Δραπετσώνα κ.τ.ρ. λειτουργοῦν πυρῆνες

μ' ολοένα αναπτυσσόμενη έπιρροή. Άλλοι τόσοι είναι στους ό-
μίλους του κόμματος. Ένώ το τμήμα της Άθήνας δέν είχε ούτε
τούς μισούς.

Ό Γ. Παλιός μπήκε στο κίνημα άπ' τά 1918. Άρ-
χικά μοιράζει προκηρύξεις του Γιαννιού, τολμηρά, μέχρι και στους
φαντάρους στη διλοχία. Έπειτα μπαίνει στη τροχιά της άριστε-
ρης πτέρυγας του ΣΕΚΕ, με σαφή προσανατολισμό στον «Κομ-
μουνισμό». Βοηθάει την άπεργία των μηχανουργών (1918-19)
τήν όποία διευθύνει άμεσα ή τάση Λιγδόπουλου - Τζουλάτι, λέ-
γοντας τά κάλαντα μ' άλλους πιτσιρικάς (εύρεσιτεχνία της έπο-
χής) για νά μαζέψουν λεφτά για τούς άπεργούς. Οί μηχανουργοί
ήταν άπ' τά έλπιδοφόρα τμήματα της τάξης. Άπό κεί ή άριστε-
ρά έβγαλε άδαμάντινου χαρακτήρα άγωνιστές όπως ό Σκρεπετός,
ό Σταυρός, ό Καλικέτης, κ' άλλοι.

Στη συγκέντρωση για την επέτειο του θανάτου του Μάρξ
(18-3-20) όπου ό Β. Παπαναστάσης συνήρπασε με την στομφώ-
δικη ρητορική του τούς άκροατές, έμπνέεται και ρίχνεται στη με-
λέτη του Μαρξισμού. Ό «Κομμουνισμός» του γίνεται πολύτιμος
βοηθός για την κατάκτηση των ιδεών της Κομιντέρνας. Πιάνει
δουλειά σαν ειδικός γραμματέας σωματείου από άκατανίκητη
έλλξη πρós το μαζικό κίνημα. Άνεβαίνοντας τά σκαλοπάτια της
Νεολαίας γίνεται κιόλας ώριμος καθοδηγητής.

Στην άπεργία των σιδηροδρομικών του Νοέμβρη 1921, εί-
ναι συμπαραστάτης μαζί με μερικές δεκάδες νεολαίων. Την έξι-
στορεί:

«Πάνω από 2.500 άπεργοί είναι συγκεντρωμένοι στο Δημο-
τικό Θέατρο Πειραιά. Γεμάτοι ένθουσιασμό. Μαχητικότετοι. Ά-
ψηφοθυε τά στρατοδικεία. Η ήγεςία του Στρατη-Λάσκαρη δέν
ξεχωρίζει άπ' την μειοψηφική του ΣΕΚΕ. Κράτος και Άσφάλεια
έξαγριώνονται γιατί οι διακινήσεις για τον πόλεμο σιπαραλιό-
ζουν. Κάνουν έπιδρομή. Περικυκλώνουν τον «έσωτερικό έχθρό»
στο θέατρο. Ό «άποκλεισμός» κρατάει. Για νά δαμάσουν τούς ή-
ρωϊκούς άπεργούς. Οί «πολιορκημένοι» κατεβάζουν καλάθια κι' ά-
νασύρουν τρόφιμα. Έκατοντάδες εργάτες άπ' έξω τροφοδοτούν και
παραστέκουν. Στο τέλος οι καρθανάδες εισορμούν. Κάνουν δεκά-

δες συλλήψεις. Κι' επιστρατεύουν και στέλνουν στο μέτωπο τους άπεργούς».

'Απ' τὰ 1924 οί Παλιός, Ξυπόλητος και Βρύχος, άποτελοϋν τήν Τοπική 'Επιτροπή Νεολαίας. Είναι ή νέα διάδοχη ήγεσία του Πειραιά, πού δάξει τή σφραγίδα της στο προδρομικό κίνημα του τροτσκιισμού αλλά και του γενικότερου κινήματος.

Τό Γενάρη του 1924 ο θάνατος του Λένιν συγκινεί και συνταράζει τους πάντες (έξόν άπ' τόν Σταυρίδη πού τραγουδάει). Τήν ίδια χρόνια (1924) θρίσκειται μαζί με τόν Φίτσο στη σύνταξη του «Ρίζου» κι ανεβάζουν τήν κυκλοφορία άπό 12 σέ 15 χιλ. φύλλα. Διαγράφεται άπ' τό ΚΚΕ στά 1925. "Όταν στο προσκύνειο μπαίνει ο Γονής. 'Ο ένθουσιώδης νέος, περνάει στο 'Αρχείο. Γίνεται ο θαυσιόχαστος, μαρξιστικά καταρτισμένος, Ικανότατος για μιá μακρόπνοη πάλη. Στη κορυφή τής πυραμίδας του 'Αρχείου και κατόπιν του Σπάρτακου.

'Ο Γ ι ά ν ν η ς Ξ υ π ό λ υ τ ο ς μπήκε στη Νεολαία του Πειραιά άπό 26 χρονών, στά 1923. Δούλεψε σκληρά σαν μυλεργάτης. 'Ακόμα πιό σκληρά δούλεψε μέσα στο έπαναστατικό κίνημα. Διώχτηκε για τή δράση του άπ' τό έργοστάσιο. Τότε έλλαξε έπάγγελμα. 'Έγινε οικοδόμος. Είναι άπ' τους ιδρυτές τής 'Όμοσπονδίας Οικοδόμων.

Είναι ο πιό εκλεχτός του πυρήνα του στον όποϊον συμμετέχουν οί Νικολινάκος (μόλις γύρισε άπ' τό μέτωπο) Φουλτσάκος, Κατσιβαρδέλος.

"Όλοι είναι Μανιάτες. 'Απ' αύτή κιόλας τήν περίοδο όπου διαμορφώνεται ή τάση του Πουλιόπουλου προσανατολίζονται προς τήν άριστερά του ΚΚΕ και τής ΟΚΝΕ.

Στην Παγκαλική περίοδο πιάνεται, βασανίζεται για να καταδωση μυστικά τής οργάνωσης. 'Αλλά μένει θράχος κι άπάνω του σπάζουν άκαρπες οί προσπάθειες τών βασανιστών.

'Η ώριμη πολιτική του κρίση, ή φλογερή δραστηριότητα, φέρνουνε τόν Ξυπόλυτο στη Περιφερειακή κι' έπειτα στην Κεντρική 'Επιτροπή τής ΟΚΝΕ. Στην κρίση του 1927 τάζεται με τήν 'Αντιπολιτευση του Π. Πουλιόπουλου, και μαζί του δλόκληρος ο σχηματισμός του. Είναι: ήφαίστειο έπαν. έρμης. Στά 1927 συλλαμβάνεται και φυλακίζεται στο Συγγροδ'ι' άλλους άγωνιστές του

Γιάννης Ευπόλιτος

ΚΚΕ και της 'Αντιπολίτευσης. Στελέχος του «Σπάρτακου». Κεντρικός επίτροπος της 'Οργ. Κομ. Διεθνιστών 'Ελλάδας (ΟΚΔΕ). Κι' άπ' τὰ καλύτερα στελέχη της 'Ενιαίας 'Οργ. Κομ. Διεθνιστών 'Ελλάδας (ΕΟΚΔΕ).

Στά 1935 συλλαμβάνεται κι' εξορίζεται στην 'Ανάφη κι' έπειτα μεταφέρεται στο στρατόπεδο 'Ακροναυπλίας, όπου μένει μέχρι την άνοιξη του 1942. 'Αργότερα μεταφέρεται: εξόριστος στην Εύβοια. Μετά στις φυλακές Τρικάλων και Λάρισας. Και καταλήγει στο έκτελεστικό άποσπασμα. Στις 6 του 'Ιούνη, στο Κούρνοβο. Μαζύ με τον Γιαννακό, Μακρή και τον ήγγέτη των Τροσκιστών Π. Πουλιόπουλο.

Ό Β ρ υ χ ο ς, που άναδείχτηκε στην ήγεσία της προλεταριακής πάλης, άρχικά στην τάση του 'Αρχαιο-μαρξισμού και στη συνέχεια στην τάση του Πουλιόπουλου και διακρίθηκε για τον άκέραιο χαρακτήρα του, το επαναστατικό του ήθος, το νηφάλιο τρόπο αντιμετώπισης των έσωτερικών άνταγωνισμών και την ποιότητα του κομμουνισμού του.

Ό Π ε τ ο ύ σ η ς εμφανίζεται στο Πειραιώτικο νεολαϊστικο κίνημα στα 1919-20. Μαζύ με τους Παλιό, Βρύχο, Κλώνη, Μαράκη, που ήγούσαν: στη «Λογοτεχνική Συντροφιά» (οι δύο τελευταίοι είναι εκδότες της «Σύγχρονης Σκέψης»), προσχωρούνε στη Νεολαία και την στελεχώνουν στα 1923. Στο μεταξύ στο σέκι του Γιαννιού (άπέναντι στο 'Υπ. Ναυτικών) διαβάζει το Κομμουνιστικό Μανιφέστο, σ' αποκόμιματα έφημερίδων άπ' την πρώτη Ιστορική μετάφραση (1913) του Κ. Χατζόπουλου (1869-1920) τη μετάφραση επίσης του «Κεφάλαιου και μισθωτής έργασίας» του Μάρξ.

Μοιράζει προκηρύξεις της Γεν. 'Απεργίας του 1923.

Ό Β λ ά χ ο ς προσχώρησε στο 'Αρχείο τελευταίος στα 1925. Γιατί ήταν στρατευμένος. Κι' ύστερα πέρασε στο Σπάρτακο. Στο μεταξύ πιάστηκε πουλώντας Νεολαία, σαν στρατιωτική κι' έφαγε με φυλάκιση δύο μήνες. Κι' ήταν άπ' τους πρώτους που άποδοκίμασαν τον Κονδύλη στην επιθεώρηση του Ναυτικού όπου η Νεολαία είχε ρίξει: το σύνθημα για 18μηνη θητεία.

Η ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΣΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ

Ὁ Πετούσης ζωντανεύει τὴν ἱστορία τῆς δράσης. Θυμᾶται μὲ συγκίνηση δύο συγκεντρώσεις - ἐπέτειες στὶς ὁποῖες παραβρέθηκε.

1) Ἦταν ἡ πρώτη (καὶ τελευταία) ἐπέτειος τοῦ θανάτου — τῆς δολοφονίας — τοῦ ἱστορικοῦ ἡγέτη τῆς Νεολαίας, τοῦ μεγάλου Λιγδόπουλου.

Ἐγινε στὰ γραφεῖα τοῦ ΣΕΚΕ(Κ) τοῦ Πειραιᾶ, (Σωτήρος - Κολοκοτρώνη). Μὲ ὀμιλητὴ τὸν Ν. Δημητράτο, πρῶτο γραμματέα τοῦ ΣΕΚΕ, συνεργάτη στὸ σχίσμα ἐνάντια στὸ δευτεροδιεθνιστικὸ ΣΕΚΕ, συνηγέτη τοῦ «Κομμουνισμοῦ». Ἐκεῖ ἀντήχησε τὸ «ἐπέσατε θύματα ἀδέρφια ἐσεῖς» ποῦ δὲν ξανακούστηκε γιὰ τὸν ἀθαφτο Λιγδόπουλο. Οὔτε στὸ Γ' Συνέδριο τῆς ΚΔ ὅπως συνηθίζονταν γιὰ τοὺς νεκροὺς πρῶην σύνηδρους τῆς Κομιντέρνας, οὔτε στὸ νόθο ΣΕΚΕ.

2) Στὴν ἐπέτειο τῆς 8) θριανῆς Ἐπανάστασης, στὰ 1921 ποῦ ἔγινε στὰ γραφεῖα Πειραιᾶ 40 μὲ πρόεδρο τὸν Πετούσοπουλο ποῦ ἐνθουσίαζε, κι ὀμιλητὲς τοὺς Α. Σίδερη καὶ Α. Δοῦμα, τοῦ «Κομμουνισμοῦ».

Οἱ νεολαῖοι δογθᾶνε τὴ μεγάλη ἀπεργία τῶν σιδηροδρομικῶν, κι ἐνισχυοῦν τοὺς ἐγκλωβισμένους ἀπεργοὺς μὲ τρόφιμα καὶ χρήματα.

Εἶναι στὴν πρώτη γραμμὴ κινητοποίησης γιὰ τὴ Γενικὴ Ἀπεργία τοῦ Αὐγούστου 1923.

Πᾶνε κατὰ τετράδες στὴν ἐκλογικὴ συγκέντρωση τοῦ ΣΕΚΕ(Κ) στὶς στήλες τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς τὸν Δεκέμβρη τοῦ 1923, ἔπου, πάνω ἀπὸ 150-200 νεολαῖοι σμίγουν τὴ φωνή τους μὲ τὸν κεντρικὸ ρήτορα ἀνάπηρο Σταματόπουλο (τῆς τάσης Τζουλάτι), ἐνάντια στὸ πλῆγμα καὶ στὸν καπιταλισμὸ.

Κατακλύζουν τὴν παραλία γιὰ νὰ καλωσορίσουν τὸν πρῶτο Ρῶσο πρεσβευτὴ Οὐστίνωφ ποῦ κατέπλευσε μὲ τὸ «Τσιτσέρην» στὸν Πειραιᾶ. Καὶ μαζί τοὺς Σκλάβο, Ζαχαριάδη, Νικολαΐδη καὶ Σακαρέλο ποῦ ἔρχονται ἀπ' τὴν Πόλη. Ἰδιαίτερα, τὸν Στέλιο Ἀρ-

θανιτάκη, Πειραιώτη, πού γιά τή δράση του στό στρατό, στ' όνομα του «Κομμουνισμού», καταδικάστηκε σέ θάνατο έρήμην όταν βρήκαν τή δικογραφία του, και παράνομα τόν ξεμπάρκαρε ό πολυμήχανος Δημητρώπουλος.

Είς τό ίδρυτικό συνέδριο τής ΟΚΝΕ (1922) δέν φαίνεται νά έπαιξε ένα ιδιαίτερο ρόλο ή Νεολαία του Πειραιά. Δέν έδλεπε μέ καλό μάτι τήν ήγεςία Βεντούρα. Ή αντίθεσή της όμως έκδηλώθηκε άνοιχτά όταν διαμορφώθηκε μέ ξεκάθαρη πλειοψηφία τής τάσης του Β. Παπαναστάση, ό όποίος εξέφρασε στά 1923 τήν πλείρια διάστασή της μ' όλόκληρη τήν ήγεςία του ΣΕΚΕ, δεξιά και κεντριστική. Παρά τήν καιροσκοπική πολιτική του Παπαναστάση, ή βάση είχε άποκρυσταλώσει ύγιεις άριστερές άπόψεις. Έτσι, γύρω άπ' τήν «Κομμουνιστική Ένωση» του Παπαναστάση συγκεντρώθηκαν όλοι όι σχηματισμοί τής Νεολαίας όι όποιοι ταυτόχρονα είχαν δεσιμούς πολιτικούς μέ τήν νέα κίνηση του «Κομμουνισμού».

Μόνο ό έμιλος τής Άγ. Σοφίας του Μελετόπουλου, Νικολινάκου, Ξυπόλητου, Φουλτσάκου, Κατσιβαρδέλου, παρέμεινε δεμένος μέ τό ΣΕΚΕ, ένώ συγκέντρωνε κι' αυτός ό έμιλος τήν πείρα του πού όδήγησε πρós μία άμεση διαφοροποίηση πρós τήν νέα άριστερή τάση των Παλαιών Πολεμιστών.

Ή πορεία τής Νεολαίας Πειραιά ήταν σταθερά άριστερή. Δέν έλειπαν όμως όι ταλαντεύσεις. Στά 1924 βρέθηκε σχεδόν σύσσωμη στό πλευρό του «έκτακτου» Συνεδρίου τής ΟΚΝΕ πού μέ επί κεφαλής τόν Γ. Ντούβα κι' Άλέκο Ντούβα είχε ταχτεί ένάντια στην ήγεςία Βεντούρα - Θεοδώρου, τόσο γιά τήν πολιτική προσαρμογή στη γραμμή «μακράς νομίμου δράσεως» όσο και γιά τήν γενική δράση της. Κι' έστειλε μέ τόν Ραφαήλ τηλεγράφημα προσχώρησης κι' άλληλεγγύης πρós τήν κίνηση Ντούβα.

Η ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΤΑΧΤΙΚΗ

Ή συνδικαλιστική ταχτική τής Ν. Κίνησης συνοφίζονταν στά έξής: 1) Δέν γίνεται σος. κίνηση στα συνδικάτα δίχως σοσιαλισμό. 2) Δέν έξυπηρετούνται όι μάζες δίχως άδιά-

λαχτη πάλη τάξεων. 3) Ἡ σύνδεση κόμματος καὶ συνδικάτων εἶναι ἐπιζήμια ἂν δὲν στηρίζεται στὴν πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν τῶν συνδικάτων. 4) Τὰ μέλη τοῦ κόμματος εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ δροῦνε στὰ συνδικάτα καὶ 5) Χρειάζεται πάλη γιὰ τὸ ξεκαθάρισμα τῶν συνδικάτων ἀπ' τοὺς κίτρινους.

Τὰ πλαίσια τῆς συνδικαλιστικῆς δράσης ἦταν αὐστηρὰ προσδιορισμένα ἀπ' τὴν μισοπαρανομία, τὴν καταστολὴ ἀλλὰ καὶ τὸν πόλεμο ποῦ ὑπέσκαπτε τὸ καθεστῶς.

Ἡ Συνδιάσκεψη τοῦ Φλεβάρη ἀποπροσανατόλισε τὸ κόμμα καὶ τὰ συνδικάτα ἀπ' τὴν ἐπαναστατικὴ διέξοδο τῆς κρίσης. Ὑποτίμησε τὸ δυναμισμό τοῦ κινήματος. Διαπίστωσε διὸ «ἡ ἀντίδραση αὐξάνεται δυσανάλογα πρὸς τὶς δυνάμεις τοῦ κόμματος καὶ τῆς ἐργ. τάξης». Ἔτσι, ἐγκαινίασε μιὰ «περισσότερο πραχτικὴ καὶ πρόσφορο ταχτικὴ». «Ρεαλιστικὴ» ὅπως λένε κατὰ κανόνα οἱ ὑπορτουιστές.

Κι' ὅμως τὸ κόμμα εἶχε τὴν πρωτοβουλία στὰ συνδικάτα. Εἶχε κατανικήσει τοὺς δεξιούς ρεφορμιστές. Στὸ Β' Πανελλαδικὸ συνέδριο τῆς Γεν. Συνομοσπονδίας πέτυχε ἀπόφαση συνεργασίας τῆς μὲ τὸ Κόμμα. Μεγάλῃ ἐπιτυχίᾳ. Μόνο τὰ ναυτεργατικὰ καὶ σιδηροδρομικὰ σωματεία, βασικά, παρέμειναν στὴν ἡγεσία τῶν σοσιαλιστῶν. (Στρατῆς, Λάσκαρης).

Ὡς τόσο, ἡ συνδικαλιστικὴ ταχτικὴ τοῦ ΣΕΚΕ δὲν ἦταν παρὰ ἀριστερὰ ρεφορμιστικὴ. Ὁ Μπεναρδῆγιος δὲν εἶχε ἄδικο νὰ κατακρίνει τ' ἀνεδοκατεδάσματα τοῦ γραμματεῖα τῆς ΓΣΕΕ Εὐαγγέλου στὰ ὑπουργεῖα. «Ὅλο στοὺς προθαλάμους τῶν ὑπουργείων θρυσκόταν» ὁ Εὐαγγέλου.

Ἡ Συνδιάσκεψη χαλιναγώγησε τὴ δράση. Δὲν ἐπέτρεψε «ἡ δξύτητα τοῦ κόμματος νὰ ὑπερβῇ τὰ ὅρια τῆς ἀντοχῆς τῆς ἐργ. τάξης καὶ τῆς ἱκανότητος τοῦ κινήματος αὐτὴν τὴν περίοδο». Ἔτσι φρενάριζαν τοὺς ἀπεργιακοὺς ἀγῶνες καὶ τὴν ἐπερχόμενη ἐπανάσταση.

Κυριάρχῃ σε μιὰ ἡττοπᾶθεια. Τὸ Κόμμα ἀντὶ νὰ παροτρύνει τὶς ἀπεργίες, γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς κάθετης πτώσης τῶν μεροκάματων συνεπεία τοῦ κολοσιαίου πληθωρισμοῦ, «ὑποχρέωνε τὰ μέλη νὰ συγκρατοῦν τοὺς ἐργάτες ἀπὸ ἀπεργιακὰ κινήματα... ἀσύνταχτα, ἀμελέτητα, μονομερῆ, προκα-

λούμενα από δευτερευούσης σημασίας ζητήματα» (ποιός φταίει;)

Ἡ ταχτική στά συνδικάτα προσαρμόστηκε στη ρεφορμιστική νομιμοφροσύνη. Νόμιμη περίοδος — Νόμιμη δράση.

Ἡ Συνδιάσκεψη προσπάθησε νά ἐφαρμόσει τὴν ταχτική τῆς Κ.Δ. γιὰ τὸ Ἑ ν ι α ἰ ο Μ έ τ ω π ο. Τὴν ἐρμήνευε ὁμοῦς ὡς ἄν ταχτική ὕ π ο χ ὠ ρ ῆ σ η ς. Τὴν προσαρμόσε στὰ μέτρα τῆς «μακρᾶς νόμιμης ὑπαρξῆς». Ἐνῶ ὁ βασικὸς χαρακτήρας τοῦ Ἑν. Μετώπου εἶναι ἡ συγκέντρωση τοῦ προλεταριάτου καὶ τῶν πληθιακῶν μαζῶν τῆς πόλης καὶ τῆς ὑπαίθρου γιὰ τοὺς μεγάλους ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς ποὺ ἔβαζε ἡ θανάσιμη κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ.

Στὸ ντοκουμέντο γιὰ τὸ Ἑν. Μέτωπο ποὺ γράφτηκε ἀπ' τὸν Ἰρότσκι γιὰ τὴν ἐλομέλεια τῆς Κ.Δ. (Φλεβάρης 1922) ὑπογραμμίζονταν ὡς ἰο καθήκον τῶν Κ.Κ. νὰ ὀδηγήσουν τὸ προλεταριάτο στὴν ἐπανάσταση. Κι ὡς τότε ἔπρεπε νὰ πᾶνε π ρ ὀ ς τ ἰ ς μ ἰ ἄ ζ ε ς, ὡς ἄνεξάρτητη ὀργάνωση, μὲ καθαρὸ πρόγραμμα, σπάζοντας μὲ τοὺς ρεφορμιστὲς καὶ κεντριστὲς ποὺ δὲν παλεύουν γιὰ τὴν ἐπανάσταση, καὶ συντρίβοντας τὶς ἡγεσίες τῶν διασπαστῶν, ἀπεργοσπαστῶν καὶ ὀμπορτουμιστῶν.

Ἡ Φεβρουαρινὴ Συνδιάσκεψη προσανατόλισε στὴν κοινοβουλευτικὴ δράση τὸ ΣΕΚΕ (Κ). «Συμμετοχὴ σ' ὄλους τοὺς κοινοβουλευτικοὺς ἀγῶνες κι' ὀργανισμοὺς». Αὐτὸ δὲν ἦταν λάθος ὅπως πιστεῦουν οἱ ἐξτρεμιστὲς. Ἀλλὰ ἐδῶ ἔγινε τὸ κύριο καθήκον. Τὴ στιγμή ποὺ ὁ πληθωρισμὸς συνέθλιβε τὰ μεροκάματα κι' ἡ ἐπανάσταση χτυποῦσε τὴν πόρτα τοῦ μετώπου, οἱ κοινοβουλευτικοὶ στόχοι ὑποκατέστησαν τοὺς ἐξωκοινοβουλευτικούς. Ὅπως οἱ κοινοβουλευτικὲς καταχτήσεις στὴ Γερμανία τὸν περασμένον αἰῶνα κι' ἡ ὑπερεκτίμησή τους ὀδήγησε σ' ἕνα φετιχισμὸ τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, ἔτσι κι' ἡ ταχτική τῆς ἡγεσίας τοῦ ΣΕΚΕ, ὑπερθερμασμένη ἀπὸ τοὺς 100 χιλ. ψήφους στὶς ἐκλογὲς τοῦ Νοέμβρη 1920, ὀδήγησε σ' ἕνα παραστράτημα προσαρμογῆς στὸ καθεστῶς.

Ἡ Συνδιάσκεψη ἀπέκλεισε τὴ σύμπραξη μ' ἄστικά κόμματα. Ἡ Μόσχα τότε χτυποῦσε ἀλύπητα αὐτὴ τὴν «συνὸπαρξῆ». Ἀλλὰ ἡ πολιτικὴ τοῦ Ἑν. Μετώπου διαστρεβλώθηκε σὲ πολιτικὴ συνεργασίας μὲ... «παράγοντες». Σάπιο μπλὸκ μὲ καριερίστες καὶ

μικροαστούς, πού αναβίωσε στὴ σταλινικὴ περίοδο τοῦ ΚΚΕ κι' ὀδήγησε στὴ πριμοδότηση ψήφων, ἐδρῶν, μὲ ξεπούλημα τῶν ψήφων τῶν τίμιων ἐργατῶν πού ἐμπιστεύονταν σ' ἕνα τέτοιο κόμμα.

Μιά ἄλλη παρερμηνεψὴ τοῦ Ἐν. Μετώπου ἦταν ὁ συμφιλωτισμὸς πρὸς τοὺς ἡγέτες τῶν συντηρητικῶν συνδικάτων προκειμένου νὰ προσχωρήσουν στὸ ΣΕΚΕ κι' ἔτσι νὰ ὀλοκληρωθῇ τὸ Ἐν. Μέτωπο.

Ὁ συνδικαλισμὸς τοῦ ΣΕΚΕ ἔκανε ἕνα μεγάλο βῆμα μπροστά, ἀποφασίζοντας νὰ φτιάξῃ συνδικαλιστικούς ὀμίλους (παρατάξεις, φράξιες) πού δὲν ὑπῆρχαν. Κι' ἕνα πρόγραμμα διεκδικήσεων. Σκιστάρισε ὁμως ἕνα π ρ ό γ ρ α μ μ α μ ί ν ι μ ο υ μ. Οὐτε συζήτηση γιὰ ἀντιπολεμικὰ καὶ μεταβατικὰ συνθήματα πού γεφυρώνουν τὸ πέρασμα στὸ σοσιαλισμὸ.

Ταυτόχρονα ἄρχισε ν' ἀναζητᾶει ἕναν σ. πού ν' ἀναλάβει προσωπικά, μονοπωλιακά, ἐργολαβικά, τὴν ἡγεσία τῶν συνδικαλιστικῶν ἀγώνων.

(Ἀργότερα βρέθηκε ὁ Μάξιμος, πού μὲ τὴν ἤττα τῆς Γεν. Ἀπεργίας τοῦ 1923 μᾶς ἀπέδειξε ὅτι ἡ ὑποκατάσταση τῆς κολεκτιβιστικῆς ἡγεσίας εἶναι ὀλέθρια).

Σὲ διεθνικὴ κλίμακα, ἡ οἰκονομικὴ παντοδυναμία τοῦ Ἀμερικάνικου ἱμπεριαλισμοῦ τροφοδοτοῦσε τίς μεταρρυθμιστικὰς τάσεις πού μὲ τὴ σειρά τους τροφοδοτοῦσαν μὲ αὐταπάτες τίς μάζες. Ὁ ὀππορτουניσμὸς σήκωνε κεφάλι στὴν Εὐρώπη μ' ὄλο πού ἡ οἰκονομικὴ τῆς κατάσταση ἦταν σ' ἀντίστροφη σχέση μ' αὐτὴν τῆς Ἀμερικῆς.

Δίπλα ἀπ' τὴν Κόκκινη Διεθνή — τὴν Προφιντέρνα — ἡ Κίτρινη Διεθνή τοῦ Ἀμστερνταμ δυνάμωνε. Κι' ἐνδιάμεσα, ἄρχισε νὰ ξεφυτρώνει ἡ 2 1) 2 Διεθνή τῶν συνδικάτων. Μέσα σ' αὐτὰ τὰ ἐθνικὰ καὶ διεθνικὰ πλαίσια, ἡ φράξια τοῦ Τζουλάτι ἀναπτύσσει τὴ συνδικαλιστικὴ τῆς δραστηριότητα. Καὶ τὴ στρατολόγηση προλεταρίων.

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΑΠΟ ΕΡΓΑΤΕΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΕΣ

Ἀνάμεσα στήν πλειάδα τῶν ἐργατικῶν στελεχῶν πού ξεχωρίζουν αὐτῇ τῇ περίοδῳ κι' ἔπαιξαν ἕνα σημαντικό ρόλο στά κατορινά χρόνια ἀξίζει νά μνημονεύσουμε τούς:

Τσαγγαράδες

Ὁ Χαϊτόπουλος παίρνει μέρος δραστήριο στίς ζυμώσεις γιά τήν ἱδρυση τοῦ ΣΕΚΕ καί τῆς Γεν. Συναμοσπονδίας Ἐργατῶν στά 1918. Θά ἦταν στά ἱδρυτικά συνέδρια ἀν δέν στρατεύονταν. Ἐξ ἀρχῆς ἦταν προσανατολισμένος πρὸς τήν ομάδα Τζου-

Σάββας Χαϊτόπουλος

λάτι-Λιγδόπουλου. Αὐτῇ τὸν βοηθάει νά πάρει ἐπαφή μὲ τήν ομάδα Ζαφειρόπουλου στή Σμύρνη δταν πέρασε ἀπὸ κεῖ γιά τὸ μέτωπο. Ἐκεῖ ἡ δράση του εἶναι περισσότερο ἀπομονωμένη. Γυρίζει ἀπ' τὸ μέτωπο καί ρίχνεται στή δράση. Εἶναι ἀπ' τοὺς πρώτους στίς γραμμές τῆς νέας ὀργάνωσης. Ὁ πρεσβύτερος. Γίνεται ἡ ψυχὴ τοῦ τσαγγαράδικου κύκλου.

Παράλληλα καταχτάει καί καθοδηγεῖ στελέχη τοῦ Σωματείου Γκαρσονιῶν πού γίνονται ἀργότερα ἡ ἡγεσία του.

Δίπλα του, ὁ Ἄντρεας Παπαδόπουλος, ἐξ ἐπαγγέλματος ἐπαναστάτης, μπαίνει στήν ὑπηρεσία τοῦ ἀγώνα τῶν τσαγγαράδων κ' ἀνεβαίνει σταθερὰ στήν ἡγεσία τους καί στή κομματική κορυφή.

Ὁ Δρακάτος πού λιποταχταί ἀπ' τὸ μέτωπο κι' ἀφιερώνεται στή δράση. Ἀργότερα μπαίνει ἐπικεφαλῆς τοῦ Σωματείου.

Ὁ Λιάπης πού πέθανε φυματικός γιὰ τὸ κίνημα.

Χρῆστος Χατζηχρήστος

Ὁ Σταφυλάτος. Προπαγανδίστηκε ἀπ' τὸν Κουμρὴ στὰ 1920-21. Ἐγίνε ὀπαδὸς τοῦ ἐπαν. συνδικαλισμοῦ, καί τῶν τριτοδιεθνιστικῶν ἰδεῶν τῆς Ν. Ὁργάνωσης. Πῆρε τὸ δρόμο γιὰ τὴν Πειραιῶς 40. Ἦταν τσαγγάρης. Παραγίδς τοῦ Χατζηχρήστου. Ὁ παραγίδς δασκάλεψε τὸν κάλφα στὸν κοιμμουνισμό. Τὸν συνέδεσε

μέ τον Σαραντίδη. Κι' άρχισαν κοινή δράση στο τσαγγαριό. 'Επ-
ακολουθεί μία μακρόχρονη Ιστορία αγώνων και θυσιών που δέν
θά την περιγράψουμε τώρα. 'Αναφέρουμε μόνο τó ποινικό του μη-
τρώο: "Ένα χρόνο φυλακή για τά γεγονότα του 'Ενωτικού Συνε-
δρίου. "Έντεκα χρόνια φυλακή στον Γεντί Κουλέ κι' έξορτα στη
Γαύδο συνέχεια άπ' τó 1931 μέχρι τó 1942.

Χ ρ η σ τ ο ς Χ α τ ζ η χ ρ η σ τ ο ς . 'Εκτελέστηκε τήν
1η του Μάη του 44 άπ' τούς Γερμανούς φασίστες μαζί με τούς ή-
ρωϊκούς 200 στο Σκοπευτήριο Καισαριανής. Πέθανε σάν ήρωας.
Βαδίζοντας για τó έκτελεστικό άπόσπασμα με θάρρος άντάξιο τών
άγωνιστών του Σικάγου, τών κομμουνάρων, τών μπολσεβίκων. Σε-
κινώντας μίλησε στο Χαϊδάρι: «Σύντροφοι! Στο 'Εναιό Μέτωπο
της κεφαλαιοκρατίας μόνο ένα μέτωπο πρέπει ν' άντιτάξουμε. Τó
Ταξικό 'Επαν. Μέτωπο πάλης. Αυτό και μόνο θά συντρίψει τή κε-
φαλαιοκρατική άντίδραση και θά γκρεμίσει τó σάπιο καθεστώς
της».

'Ο Τσαγγάρης Χρήστος ήταν πασίγνωστος στο τσαγγαριό
της 'Αθήνας και του Πειραιά. 'Οργάνωσε και καθοδήγησε δεκάδες
άπεργίες. Σάν μαζικός ήγέτης πέρασε στη κορφή της Νέας 'Ορ-
γάνωσης τών «'Αρχείων» και τών τροτσκιστών. Κι' όταν άκολού-
θησε τó Γιωτόπουλο στο σχίσμα με τó Τρότσκι, ήταν κατά βάθος
δχι μόνο άπό άποψη μεθοδολογίας αλλά και άρχών, μπολσεβίκος
Λενινιστής. Τροτσκιστής. Στο Χαϊδάρι ζητωκραύγασε: «Ζήτω ή
Νέα 'Επαναστατική Διεθνής. Ζήτω τó Κομμουνιστικό 'Αρχαιο-
μαρξιστικό Κόμμα της 'Ελλάδας. Ζήτω ó Κομμουνισμός».

Δέν θά περιγράψουμε τή θρυλική δράση του τώρα.

'Αναθυμόμαστε μόνο τήν Ιστορική του πορεία στην 4η Αύ-
γούστου μετά άπ' τή σύλληψή του, στις 10.1.37: Γαύδος-Άκρο-
ναυπλία, Χαλκίδα, Στρατόπεδο Τρικάλων και Λάρισσας, Χαϊ-
δάρι, Καισαριανή.

Π έ τ ρ ο ς 'Α ν τ ρ ώ ν η ς . Σπάνιος άγωνιστής με ά-
φάνταστη μαχητικότητα κι' ήρωϊκή δράση μέχρι τó θάνατο για
τις Ιδέες που τού ενέπνευσε τó Νέο Κίνημα. Κατάγονταν άπ' τήν
Καρδαμύλη της Μάνης. Στην 'Αθήνα έγινε τσαγγάρης κι άθλη-

τής. Έτσι απέχτησε συνδικαλιστική συνείδηση κι αναδείχτηκε σαν ηγέτης των τσαγγαράδικων αγώνων. Έδειξε παλληκαριά που έγινε φόβητρο των αντιπάλων. Δεν είχε μεγάλη θεωρητική και πολιτική κατάρτιση. Άλλά είχε δεινότητα προπαγανδιστική που συνταιριασμένη με την αγάπη και συντροφικότητα προς τους έργατες, είχε καταπληχτικά στρατολογικά αποτελέσματα τόσο στους τσαγγαράδες όσο κι ευρύτερα. Ήταν άεικίνητος. Πάντα στις

Πέτρος Άντωνόπουλος

τις προχωρημένες έπάλξεις του αγώνα. Ήταν αυτός μ' έναν άλλο τσαγγάρη, το Χαρίλαο, που παραβίασαν την άκρόπολη του σταλινικού Καβάλα, και κατάχτησαν τα τσαγγαράδικα σωματεία. (1930-31 στη Καβάλα και Κομοτινή). Λάτρευε το Γιωτόπουλο δίπλα στον όποιο μαθήτευσε. Άπ' όπου ο σκεπτικισμός απέναντι στον Τρότσκι που τον απέσπασε απ' το δρόμο του τροτσκισμού, κατά το σχίσμα του 1934. Στη κατοχή πίστεψε στην εισοδιστική δράση μέσα στο ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, με ά ταχτική που στοίχισε τη ζωή δεκάδων όμοφρώνων του που δολοφονήθηκαν άναδρα απ' τους σταλινικούς. Ήταν ένας απ' τους πιο άλύγιστους 200 που πέσα-

νε στη Καισαριανή κάτω απ' τὰ βόλια του εκτελεστικού άποσπάσματος. Με τὸ σύνθημα: ΖΗΤΩ Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ. ΚΑΤΩ Ο ΣΤΑΛΙΝ.

Ἄρτεργάτες

Ὁ Κουρῆς ξεκίνησε απ' τὴ Λευκάδα. Ἐγινε ἀρτεργάτης στὴν Ἀθήνα. Σύχναζε στὸ Ἔργ. Κέντρο. Κι ἄρχισε νὰ διαβάξει: μπροσοῦρες. Μόλο πού ἦταν σχεδὸν ἀγράμματος. Ἦταν δεινὸς προπαγανδιστὴς κι' απ' τοὺς καλύτερους στρατολόγους. Ἀρχικὰ συνδέθηκε με τὴν Ἀνεξάρτητὴ Νεολαία. Ἐπειτα σταθερὰ καὶ γιὰ πάντα με τοὺς συνεχιστὲς τοῦ «Κομμουνισμοῦ». Ἐναι ὁ κουδαλητὴς συμπαθούντων στὴ Ν. Ὀργάνωση: Σίλα, Σάκκο, Ξεῖνη, Γρηγόρη, Τζιτζόπουλου καὶ τοῦ ἀθάνατου Γεωργοπαπαδάτου με τὸν ὅποιο δούλευε μαζί στὸν ἴδιο φοβρνο. Στὴ πρωτομαγιά τοῦ 1923 πωλοῦσε τὸ 1ο φύλλο τοῦ «Ἀρχεῖου τοῦ Μαρξισμοῦ». Ἐκεῖ τὸν ἔδειραν οἱ λυσασμένοι ἄνθρωποι τοῦ Σταυρίδη καὶ Σαργολόγου. Κι' ὅσο γιὰ τὸ Κράτος. Αὐτὸ τοῦ ἔδωσε 6 μῆνες φυλακὴ στὸ Ἴτζεδὶν καὶ 3 ἔξορία. Ἦταν πάντα ἀγωνιστὴς τῆς ἴασης. Ἦταν ὁμως ὁ στρατολόγος τοῦ «Ὀμίλου τῶν Ἀρτεργατῶν τῆς Ἀθήνας» στὰ 1923, απ' ὅπου ξεκίνησε ἡ ἡρωικὴ μὀρφωση καὶ συνδικαλιστικὴ δράση πού μεσουράνησε στὸ δεῦτερο πεντάχρονο τῆς δεκαετίας τοῦ '20, με γραμματέα τὸ Σάκκο στὰ 1923 καὶ τὸ Σίλα στὰ 1924.

Ὁ Ἄρτεργάτης Σίλας. Μπῆκε ἀπὸ 20 χρονῶν στὸ κίνημα, απ' τὸ δρόμο τῆς αὐτομόρφωσης. Διαβάξει Τολστόη κι' ὅτι μπροσοῦρες προμήθευε τὸ πρωτόγονο διδλιπωλεῖο τοῦ ΣΕΚΕ. Κυκλοφορεῖ μπροσοῦρες καὶ προπαγανδίζει τίς ἰδέες τῆς Ρώσικης Ἐπανάστασης.

Συνδέθηκε με τὸν Κουρῆ. Ἐπειτα με τὸν ἐλαιοχρωματιστὴ Καρβούνη (Μουρούφα). Γέμισε ἕναν διμλο ἀρτεργατῶν στὸν ὅποιο ὁ Καρβούνης ἔκανε μαθήματα. Ὁ Κουρῆς τὸν σύνδεσε με τὸ σ. τοῦ «Κομμουνισμοῦ». Πῆρε μαθήματα απ' τὸν Τσιγαρίδη καὶ τὸν Σαραντίδη. Τὸ προλεταριακό του ταμπεραμέντο τὸν ἔσπρωξε στὴν Λυκούργου 10, ὅπου ἡ Ὀμοσπονδία Μυλεργατῶν-Ἀρτεργατῶν.

πού μ' επικεφαλής τόν Μαρίνο, είναι μισοεξαρτημένη απ' τὸ ΣΕ-ΚΕ. Πίστεψαν ὅτι μὲ τὸ ἕνα πόδι πατοῦσε στὸ Συνδικαλιστικὸ τοῦ ΣΕΚΕ; Ὅπως δὴποτε κλήθηκε ἀπ' τὴ Ν. Ὁργάνωση νὰ διαλέξει: «μὲ μᾶς ἢ μὲ κείνους;». Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἔμεινε σταθερὸς στὸ πόστο του. Κι' ἀρχισε μίαν σκληρὴ πάλη στὸ στρατὸ ὅταν στὰ 1922 στρατεύθηκε.

Ἄνυποτάχθηκε ὅταν κλήθηκε ἡ κλάση του. Τότε τὸ σύνθημα τῆς ἀνυποταξίας καὶ τῆς λιποταξίας ὑπαγορεύονταν ἀπ' τὴν ὑπέρτατη ἀνάγκη τοῦ χτισίματος τῆς Νέας Κίτης. Κατέφυγε στὴ Πάτρα. Πιάστηκε. Στὸ τμήμα τὸν θεωροῦν «πρῶτο ὑποψήφιο γιὰ ντουφέκισμα». Ὁ νόμος τοῦ Πάγκαλου πού ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ στὴ Θράκη ἐφάρμοζε μιὰ σκληρὴ τρομοκρατία ἦταν δρακόντειος. Στὰ 1923 τὸν ἔστειλαν στὸ Δεδέαγατς. Ἐκεῖ ἀφοβα ἀντιμίλησε ταξικὰ στὴ «θεωρία» τοῦ ἀξιωματικοῦ: «Ὁ Κομμουνισμὸς ἐφευρέθηκε στὴ Βουλγαρία κι' ἀπὸ κεῖ θέλουν νὰ διαβρῶσουν τὸ στρατὸ μας» (!!!). Τὸν παρότρυνε γι' αὐτὸ μιὰ δεκάδα συμπαθούντων κι' ἔδειχνε τὸ φρόνημα τῶν φαντάρων στὸν Ἔβρο. Κι' ἄς πάταγε σὲ πτώματα ὁ ἐπιλεχτός τοῦ Πλαστήρα Πάγκαλος. «Ἡ ἀποστολὴ στὸ Σαχίνι» (πρὸς τὰ σύνορα τῆς Βουλγαρίας) εἶχε γίνῃ ἀπειλὴ θανάτου. Ἐκεῖ ἔστειλαν γιὰ ἐκτέλεση τοὺς κομμουνιστές. Ἐκεῖ δολοφόνησαν πολλούς. Ἀφανεῖς ἥρωες καὶ μάρτυρες. Γράφανε πολλὰ γιὰ τὸ Καλπάκι. Ἀλλὰ γιὰ τὸ Σαχίνι τίποτα. Καὶ δὲν μπορούσαν νὰ γράψουν οἱ σοσιαλπατριῶτες ἡγέτες τοῦ ΣΕΚΕ πού κήρυξαν τὴν «ὑπεράσπιση τοῦ Ἔβρου» κατὰ τῶν «ἀναρχικῶν», οὔτε οἱ «προοδευτικοί» πού ὑπηρέτησαν συνειδητὰ κοντὰ στὸν Πάγκαλο, Μπακ:ριτζής, Σαράφης, Φλούλης, Ἀραβαντινὸς καὶ Σία.

Ὁ Σ. ἀποστρατεύθηκε στὰ 1924. Ἀπὸ τότε ἀρχίζει μίαν ἀλλή ἱστορία. Στὸ συνδικάτο του ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πιὸ ἐνδοξῶν ἀπεργῶν κι' ἀγώνων. Στὴν ὀργάνωση ἐμφυχωτῆς κι' ἀναδιοργανωτῆς σὲ περίοδο κρίσης τῆς, στὴν κορυφὴ τῆς ὀργανωτικῆς πυραμίδας. Ἠγέτης τοῦ φραξιονισμοῦ ἐνάντια στὸ προσωποπαγὲς καθεστῶς τοῦ Γιωτόπουλου. Κι' ἔπειτα ἐμπρὸς πρὸς τὸ τροτσικισμὸ.

Ὁ Μ α ν ὡ λ η ς Κ α θ α λ : ἔ ρ ο ς ἀρχισε νὰ διαμορφώνει τὴ κομμουνιστικὴ συνειδησὴ του στὴ μικρασιατικὴ ἐκστρα-

τεία. 'Από κεί κι' ύστερα άφιέρωσε όλη τή ζωή του στην άρτεργατική τάξη τής 'Αθήνας και γενικότερα στο κίνημα.

Στά τέλη τοῦ 1923 γίνεται μέλος τοῦ «'Επαγγελματικοῦ και Μορφωτικοῦ 'Ομίλου τῶν 'Αρτεργατῶν τῆς 'Αθήνας» ἀπ' οἴπου ξεκίνησε ἡ δράση πού στά 1928 και μέχρι τῆ Μεταξική δικτατορία, τόν ανέβασε στοῦ πόστο τοῦ Πρόεδρου ἢ Γραμματέα τοῦ Σωματείου τῶν ἀρτεργατῶν.

Μανώλης Καβαλιέρος

Στά 1924 μπαίνει δλόψυχ στις γραμμές τῆς Νέας 'Οργάνωσης.

Μέσα σέ μιὰ 20χρονη πλούσια ἐπαναστατική δράση, τραβήχτηκε στά μπουντρούμια, στις φυλακές Συγγρού, τῆς Αἴγινας, ἐξορίστηκε στην 'Ανάφη, κεί τελικά, στή κατοχή δολοφονήθηκε ἄγρια ἀπ' τήν ΟΠΛΑ τῶν σταλινικῶν.

Ὁ Ἡ λ ί α ς Γ ι ω ρ γ ο π α π α δ ᾶ τ ο ς δολοφονήθηκε ἀπ' τὸ Ζαχαριάδη και τῆ κλίκα του. Συγκέντρωσε τὸ μῖσος τους γιατί ἦταν δυναμικότετος και για τῆ καταπληχτική δράση του. Διὰ μέσου τοῦ Κουρή συνδέθηκε με τήν Νέα 'Οργάνωση. Ἐγινε ὁ πιὸ θερμὸς ὁπαδὸς και προπαγανδιστῆς τοῦ Τζουλάτι. Στὸν Πειραιὰ προπαγάνδιζε γύρω στοὺς 100. Κατάχτησε τοὺς Καζαντζήδες, Σκραπετό, Καλιπέτη. Σταῦρο κι ἄλλους 2 πού στελέχωσαν τὸ σωματείο τους.

Καθοδηγούσε τὸ Σκλαβούνο καὶ τὸ Μόσχο, ἡγέτες τῶν ἀρτεργατῶν τοῦ Πειραιᾶ.

Ἦταν δραστήριος συνδικαλιστής. Πρωτοπόρος στοὺς ἀρτεργατικούς ἀγῶνες.

Στὴν Ἀθήνα κατάχτησε τὸν περιφερειακὸ Γιαννόπουλο. Αὐτὸς παράδωσε τὰ βιβλία τοῦ Κόμμιατος. Κι' ὁ ἀγῶνας γι' αὐτὰ στοιχίσει τὴ ζωὴ τοῦ μεγάλου ἀγωνιστῆ Γιωργοπαπαδάτου.

Ὁ Ἀ λ έ κ ο ς Σ ά κ κ ο ς ἀπ' τὰ πρῶτα του δῆγματα στὸ κίνημα βρέθηκε ἐπὶ κεφαλῆς— γραμμιάτῃας — τοῦ «Ἐπαγγελματικῆ Ὀμίλου Ἀρτεργατῶν», στὰ 1923, πού ἐλέγχονταν ἀπ' τὴ Νέα Κίνηση. Ἡ παράταξη ἀρτεργατῶν ἦταν ἀπ' τίς λίγες δυναμικές τῆς ἐποχῆς πού μόλις δημιουργούνταν «δύμλοι συνδικαλιστικοί». Ἡ Νέα Κίνηση μὲ συνδικαλιστικά μαθήματα προσπάθησε καὶ κατάφερε νὰ ὀπλίσει: μὲ ὀλόκληρη γενιὰ ἡγετική στὸ κλάδο καὶ νὰ τοὺς κάνει ἱκανοὺς νὰ πάρουν ἀπ' τὰ χέρια τῶν μαγκουροφόρων, μπράδων, ἀντιδραστικῶν τὸ σῆμα τῆς καὶ νὰ τὸ οδηγήσουν σὲ νικηφόρους ἀγῶνες σὰν πρωτοπόρο τμήμα τῆς τάξης. Μεγάλῃς ἀξίαις ἀγωνιστές, μὲ ἀγνωστα γιὰ σήμερα ὄνματα, ἔδωσαν προλεταριακὴ πνοὴ στὴ Νέα Κίνηση, στὸ Ἀρχεῖο καὶ στὸν τροτσκισμὸ. Ἀποτέλεσαν τὴν προλεταριακὴ τάση θάσῃς κι ἡγεσίας. Κι ἔβαλαν τὴ σφραγίδα τοὺς στὰ μεγάλα γεγονότα τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως τοῦ 1929-1930-1933.

Ἐ μ π ο ρ ο ὕ π ἄ λ λ η λ ο ι

Ὁ Κ α σ τ ρ ί τ η ς . Ἦταν ὁ πῖο παλιότερος ἀπ' τοὺς ἀγωνιστῆς πού συνδέθηκαν ὀργανικὰ μὲ τὸν Πρῶτο Πυρήνα κι' ἔκτοτε ἐπὶ 55 χρόνια, συνέχεια, ἀσταμάτητα, ἔμεινε στὸ κομματικὸ πόστο τοῦ ἀντιπολιτευομένου τῶ ΚΚΕ καὶ κατόπιν τοῦ τροτσκισμοῦ, ὄντας ὁ πῖο νέος στὴ 1η Κ. Ἐπιτροπῆ τῆς Ὀργάνωσης Μπολσεβίκων-Λενινιστῶν (Ἀρχειομαρξιστές). Ἐλλ. τμήμα τοῦ Τροτσκισμοῦ στὴν Ἑλλάδα.

Ἀναμίχτηκε στὴ κίνηση τῶν ἐμποροῦπαλλήλων. Διάβασε μονορούφι τὸ Ἀλφάβητο τοῦ Κομμουνισμοῦ καὶ τὴν ἄλλη μέρα ἔτρεξε στὴν Πειραιῶς 40. Ἐκεῖ βρέθηκε στὸ περιβάλλον τοῦ Σα-
134

ραντίδη, Ἀποστόλου, Γκοδόστη. Ἐγίνε γρήγορα ἀπ' τοὺς ἐπικεφαλῆς τῆς παράταξης ἐμποροπαλλήλων καὶ στὰ 1923 γραμματέας τῆς μέχρι τὰ 1925 ποὺ στρατεύτηκε.

Ἦταν ἡ μεγαλύτερη παράταξη τοῦ ΣΕΚΕ στὴν Ἀθήνα. Περιελάμβανε 2 ἢ 3 δεκάδες μέλη. Χάρη στὴν θαρύτητά της παρακολουθοῦνταν ἀπ' τὸ Δαμιῆγο τῆς Κ.Ε. τοῦ ΣΕΚΕ, καὶ τὰ στελέχη Βαλκανά, Κουρτίδη κι' ἄλλους.

Στὸ σωματεῖο διέθετε μιὰ σημαντικὴ ἐπιρροή. Δὲν μπόρεσε

Μιὰ ομάδα ἡγετικῶν στελεχῶν ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους ξεχωρίζουν ὁ Δ. Γληνὸς κι' ὁ Κ. Βάρναλης (πρῶτη σειρά μετὰ τὸ μπερὲ καὶ τὸν κοῦκο) μεταφέρονται στὸν Ἐλ - Στράτη γιὰ ἐξορία, ἀπ' τὸν Κονδύλη στὰ 1935.

Ὁ Κ. Καστριτῆς, πρῶτος ἀπ' τ' ἀριστερὰ στὴ μεσαία σειρά.

ὅμως νὰ πάρει τὴ διοίκηση στὰ χέρια της.

Στελέχη πρῶτης γραμμῆς πλεισίμων τῆς παράταξης. Ὁ Ναπολέων, ὁ Γρίδας, ὁ ἑπίσης δολοφονήθηκε τὴ Κυριακὴ 3 τοῦ Δεκεμβρίου 1944, γιατί ἔριχνε συνθήματα ἐνάντια στοὺς Ἄγγλους, ἀπ' τοὺς σταλινικούς, Ὁ Μωραίτης, ὁ Κ. Τσιγαρίδης κ.ἄ. Κανέ-

νας απ' τή παρατάξη δὲν λιποτάχτησε. Ἐμειναν μέχρι τέλους πιστοὶ στὴ Ν. Ὀργάνωση καὶ στὴ Τροτσκιστικὴ συνέχειά της.

Ἀντιπροσώπευσε τὰ τροτσκιστικὰ συνδικάτα στὴ μεγάλη σύσκεψη (1932) γιὰ τὴ συγκρότηση Ἐνιαίου Ἐργ. Μετώπου, στὴν ὁποία πῆραν μέρος ὅλες οἱ παρατάξεις δυνάμειως τῶν Καλομοίρη, Στρατῆ, Δημητράτου, Καλύβα καὶ Μπολσεβίκων-Λενινιστῶν (Ἐλ. τμήμα ἐπίσημο τῆς Δ.Α.Α.).

Ἐπίσης ἀντιπροσώπευσε τὴν Ε.Ο.Κ.Δ.Ε. στὶς συζητήσεις Σταλινικῶν-Τροτσκιστῶν, μ' ἀντίπαλο - συζητητὴ τὸν Καραγιώργη, ἔταν οἱ σταλινικοὶ ἀναγκάστηκαν (μοναδικὸ φαινόμενο στὴν ὑφήλιο) νὰ δεχθοῦν συζητήσεις γιὰ τὸ ἀντάρτικο, χάρις στὴν πίεση τῆς κρίσης τους καὶ στὴ δύναμη τῶν τροτσκιστικῶν ιδεῶν.

Γιὰ τὴν ἐπαναστατικὴ του δράση γνώρισε τὰ μπουντρούμα τῆς Ἀσφάλειας τῆς Ἀθήνας, Πειραιᾶ, Καβάλας, Δράμης, Ξάνθης, Κομοτινῆς, καὶ τὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης Ἐγ. Στρατῆ, Ἀκροναυπλίας καὶ τοῦ Κάστρου τῆς Πύλου.

Γιὰ τὴ διεθνιστικὴ του δράση εἶχε μὲ πεισόπλατη δολοφονικὴ ἀπόπειρα ἀπὸ σταλινικὸ σοσιαλπατριώτη τῆς ΟΠΛΑ, ἀπ' τὴν ὁποία σώθηκε μὲ μικρὰ μόνο τραύματα.

Ο ἰ κ ο δ ὀ μ ο ι

Ὁ Μ. Γ : ἄ ν ν η ς δίνει τὸ πρῶν σὸ κίνημα στὶς ἐκλογὰς τοῦ Ν) ἐμβόρη 1920 στὰ γραφεῖα Εὐρυπίδου 14 ὁπου ἔ Γεωργιάδης καὶ Σίδερης μιλάνε γιὰ τὴν ἤττα τοῦ Βενιζέλου-Πόλαιου. Στρατεύεται. Περνάει ἀπ' τὴ Σμύρνη. Συνδέεται μὲ τὴν ἐμάδα Σμύρνης. Κι' ἀπὸ κεῖ ἀρχίζει στὴ Προύσα τὴ δράση. Τὸν Ἰούλι 1922 εἶναι ἀπ' τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς στάσης γιὰ τὸ σοσιαίτιο, μαζὺ μὲ 25 ἄλλους. Ἀνακρίσεις καὶ παραπομπὴ γιὰ ἔσχατη προδοσία. Ἀλλὰ ἡ κατάρρευση τοῦ Ἀύγουστου ἔκλεισε αὐτὸ τὸ φάκελλο.

Τὸ Μάη τοῦ 1923, ἐργάζεται στὸν «Τεῦτονα». Ἀνασυγκροτεῖ τὸ σωματεῖο «Συλλοργῶν Μπετόν Ἀρμιέ», μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Παντελίδου, Φλωριά, Θεμιελίδου καὶ ἄλλων. Γίνεται ὁ Γραμματεάς

του σωματείου. Κι' αρχίζουν οι συνδικαλιστικοί αγώνες του.

Τῆ πρωτομαγιά τοῦ 1924, ἐνῶ μιλοῦσε στὸ Ἐργ. Κέντρο ὁ Μπεναρδούλιας, ἔκανε ἐπέλαση ἢ ἐφιππη χωροφυλακῆ, καὶ ματοκύλησε τὴ συγκέντρωση, ὁ Γιακουμάτος, τὸν ἐπισήμανε γιὰ τὴ μαχητικότητά του καὶ τὸν φάραψε στὸ Ἄρχειο. Τὸν σύνδεσε μὲ τὸν Δεδούση, τὸ Γιωτόπουλο καὶ τέλος μὲ τὸ Τζουλάτι.

Ἐκπροσώπησε τὸ κίνημα τῶν ἀνέργων ποὺ ἀναπτύχθηκε στὴ κρίση τοῦ 1929-30, κι' εἶχε ὀργανώσει ἡ 50μελὴς Ἐπιτροπὴ Ἀνέργων. Ἐπαιξε καθοδηγητικὸ ρόλο στὰ σωματεία ποὺ ἤλεγχε ἡ ὀργάνωση Μπολσεβίκων-Λενινιστῶν (Ἀρχειομαρξιστῶν) κατὰ τὴ περίοδο 1930-1933 κι' ἀποτελοῦσαν τὴ μεγάλη μειοψηφία τοῦ Ἐργατικῶ Κέντρου τῆς Ἀθήνας.

Κι' ἦταν ἀπ' τοὺς πρώτους (τάση Μπολσεβίκου) ποὺ σήκωσαν τὴ σημαία τῆς 4ης Διεθνούς.

Ζ α χ α ρ ο π λ ά σ τ ε ς

Ὁ Γ ι ν ν α κ ο υ ρ έ α ς ὅταν συνδέθηκε μὲ τὸ Πρῶ-
τε Πυρῆνα εἶχε κιόλας διακριθεῖ γιὰ τὶς ἡγετικές του ἱκανότητες.
Σταθερὴ πίστη. Ρεαλιστικὴ ἐχτίμιση τῆς κατάστασης. Προοπτι-
κὴ. Ἐπίμονη προπαγάνδα ἰδεῶν. Ἦταν ἀπ' τοὺς λίγους ἐργάτες
— ἦταν ζαχαροπλάστης — ποὺ κατέχτησε τὴ θεωρία τῆς γνώ-
σης, κι' ἤξερε νὰ μεταδίδει τὸ Μαρξισμὸ μ' ἕνα ἀπλὸ καὶ καθαρὸ
τρόπο, νὰ προσελκύει καὶ νὰ πείθει τὸν ἀκροατὴ του, καὶ νὰ τὸν
καταχτάει. Ἦταν δεινὸς στρατολόγος στελεχῶν. Κατάχτησε τὸν
ἡρωικὸ Μακρῆ, τὸν Παναγιωτόπουλο, καὶ σειρά ἄλλων στελεχῶν
ποὺ ἀργότερα ἦσαν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ σωματείου ζαχαροπλαστῶν.
Ὅταν στέλθηκε στὴ Σαλονίκη (1925) ἀνοίχτηκε πρὸς τὸ Κόμ-
μα, καὶ ἡ κατάχτησή τοῦ Τσαγγάρη Μακρόπουλου, διευθυντῆ τῆς
«Φωνῆς τοῦ Ἐργάτη» ἦταν μιὰ ἀρχὴ δίχως τέλος καταχτήσεων.

Τοποθετήθηκε σὲ κύκλο μὲ τὸ Σαραντίδη, Βιτωῶρη, Γιωτό-
πουλο, Τσιγαρίδη, Χαϊτόπουλο, κι' Ἀλεξόπουλο. Μὲ τὸ Γιωτόπου-
λο ἦρθε σ' ἀντίθεση ὅταν πρότεινε νὰ βγαίνει τὸ «Ἄρχειο» στὴ
Σαλονίκη μαζὺ μὲ τὸν Τσιγαρίδη καὶ Π. Σαλονικιὸ.

Ἄλλὰ ἦταν φτειαγιένος καὶ γιὰ μαζικὸς ἡγέτης. Ὅταν

στάλθηκε ἀπ' τὴν Ὀργάνωση στὴ Λεϊβαδιά γιὰ νὰ οἰκοδομήσει ἐκεῖ ἓνα τμήμα θρόνθκε ἐπὶ κεφαλῆς καὶ μίλησε σ' ἓνα συλλαλητήριο ἀγροτῶν θταν οἱ πλειδιακοὶ ἀγρότες τῆς Κοπαίδας ἐξεγέρθηκαν μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἡγετῶν τῶν Παλαιῶν Πολεμιστῶν τῆς περιοχῆς καὶ κατέβηκαν στὴ Λεϊβαδιά. (1924).

Ο ἰ π ρ ῶ τ ο : ἡ ρ ω ἴ κ ο ἰ ἄ γ ῶ ν ε ς
τ ῶ ν ἀ ν α π ἱ ρ ῶ ν

Ἡ συνδικαλιστικὴ κίνηση τῶν ἀναπήρων μπῆκε ἐξ ἀρχῆς κάτω ἀπ' τὸν ἐλεγχὸ τῆς Νέας Ὀργάνωσης. Ὅλα σχεδὸν τὰ στελέχη τοῦ Κεντρικοῦ Πυρήνα, Τζουλάτι, Σαραντιδης, Τσιγαρίδης, Καβαδάς, Ἀποστόλου, συνέβαλαν στὴ στελέχωση καὶ στὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἀναπηρικοῦ κινήματος. Ὁ Κεντρικὸς Πυρήνας εἶχε ἀναθέσει τὴν ἄμεση παρακολούθηση τῆς παράταξης τῶν ἀναπήρων πὸς περιέλαβε ἀρχικὰ 10 περίπου μέλη, μὲ τὴ παράλληλη βοήθεια τοῦ Τσαούτη ἐνὸς δημοσιοῦπαλληλικοῦ στελέχους τῆς Ὀργάνωσης, στὸν Ἀποστόλου.

Ὁ Ἀποστόλου ἐγινε ὁ εἰδικὸς γραμματέας τοῦ σωματείου θταν αὐτὸ καταχτήθηκε στὰ 1923-24, καὶ συνετέλεσε πάρα πολὺ στὸ θυνάμωμα τῆς κίνησης μ' ὄλο πὸς αὐτὴ ἦταν αὐτοδύναμη.

Ὁ πρῶτος ἡγέτης τῆς ἀναπηρικῆς κίνησης καὶ πατέρας τῆς παράταξης τῆς Νέας Ὀργάνωσης ἦταν ὁ Σταματόπουλος. Ὁ πόλεμος τοῦ ἀκρωτηρίασε τὸ χέρι, ἀλλὰ τοῦ ἔδωσε τὶς ιδέες γιὰ τὴν ἐπαναστατικὴ ἀρνησὴ του. Ἀρχικὰ, γυρίζοντας ἀπ' τὸ μέτωπο θρήκε τὸν Πετοόπουλο πὸς ἦταν τότε στὴ φυλακὴ. (Ἀπὸ τὸ 1921). Συνδέθηκε μὲ τὸ ΣΕΚΕ. Στὴν Τρίπολη, ἐπαιρνε διὰ μέσου τῶν αἰθροδρομικῶν καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ Ἀκριδόπουλου, μπροσοφρες καὶ τὶς διέδινε. Ἐκεῖ ἔφτιασε τὸν πρῶτο θμιλο (πυρήνα). Στὶς ἐκλογὲς τοῦ 1920 ὑποστήριξε τὸν ὑποψήφιο στὴ περιοχὴ Ἀκριδόπουλο, ἐνάντια στοὺς Βενιζελικοὺς καὶ τοὺς βασιλδοδουλοιοι. Ἡ φωτογραφία τοῦ Ἀκριδόπουλου καὶ οἱ ἀφίσσες μὲ τὰ σφυροθρέπανα πὸς κρέμασε στὸ περίπτερό του μπῆκαν στὸ μάτι τῶν μπράδων τοῦ Γούναρη. Τὸν ἐχτόπισαν στὴν Καλαμάτα. Ἐκεῖ θμιως ἔφτιασε ἄλλον θμιλο. Πιάστηκε. Φυλακίστηκε κι' ἐκτοπίστη-

κε στὴν ... Ἀθήνα. (Ἔξω ἀπ' ἐδῶ). Ἔτσι στὰ 1921 συνδέθηκε μετὰ τὴν κίνηση Τζουλάτι διὰ μέσου ἐνὸς παλιοῦ ἀγωνιστῆ καπνεργάτη, τοῦ Βαλασιάδη.

Στὴ μακρόχρονη δράση του ὁ φάκελλος γέμισε. Τὸ 1923, 6 μῆνες φυλακὴ στοῦ Συγγροῦ ἀπ' τὸ Πλαστήρα, γιὰ τὰ γεγονότα τοῦ Συνοικισμοῦ. Τὸ 1944-45, 7 μῆνες φυλακὴ στοῦ Χατζηκώστα. Ἐπὶ κυβέρνησης Ζέρβα, 6 μῆνες ἐξορία στὴν Ἰκαρία. Στὴ Κατοχὴ 4 μῆνες στὴν Ἀνάφη. Καὶ τέλος 2 χρόνια στὴ Μακρόνησο.

14 φυλακισμένοι ἀνάπηροι ποὺ πιάστηκαν στὴ δεύτερη ἐξόρισή τους στὰ 1922. Ἀνάμεσά τους (3ος καὶ 4ος ἀπὸ τὰ δεξιὰ στ' ἀριστερὰ) ὁ Σταματόπουλος καὶ ὁ Ἀλεξόπουλος

Ὅταν ὀργανώθηκε ἡ πρώτη κινητοποίηση τῶν κύκλων καὶ συμπαθούντων τῆς Νέας Ὄργανωσης γιὰ τὶς διεκδικήσεις τῶν ἀναπήρων, ὁ Σταματόπουλος καὶ ὁ Ἀλεξόπουλος ἦταν οἱ πρῶτοι ἀναμφισβήτητοι ἡγέτες τῆς. Ἡ δράση ξεκίνησε ἀπὸ τὰ γραφεῖα Πειραιᾶ 40, ποὺ ἐγίναν καὶ γραφεῖα τῆς ἀναπηρικῆς ὀργανώσεως. Ἡ κίνηση πῆρε ἐξ ἀρχῆς μαζικὸ δρόμο.

Τὸν Ὀχτώβριον τοῦ 1921, ὕστερα ἀπὸ τρία χρόνια ἐμπαγμῶν

καί αδιαφορίας για τή λύση τῶν βασικῶν τους προβλημάτων, οἱ ἀνάπηροι τοῦ πρώτου πολέμου ἔκαναν τή πρώτη συγκέντρωσή τους. Ἀπαιτοῦσαν συντάξεις, στέγη, προστασία κ.τ.ρ. Ἡ κυβέρνηση Γούναρη δὲν τοῦς ἔδωσε παρά μόνον παραπλανητικές ὑποσχέσεις. Ἡ συγκέντρωση ἐξέλεξε νέα τριμελῆ Ἐπιτροπὴ ἀπ' τὸ Γ. Σταματόπουλο, Χ. Ἀλεξόπουλο, καὶ Κυρίτση. Ἦταν κι' οἱ τρεῖς τῆς Νέας Κίνησης. Ἡ συγκέντρωση ποῦ κάλεσε τὴ τριμελὴς ἐπιτροπὴ μάζεψε 1.500 ἀνάπηρους. Κι' ἄρχισε ὁ ἀγῶνας. Ἀρχικά ἐξουδετέρωσαν τὴ διοίκηση τῶν ἐθνικοφρόνων ποῦ νέμονταν τὸ σωματεῖο. Στὰ 1922 ἀνασυγκρότησαν τὸ σωματεῖο καὶ τὴ διοίκησή του.

Ἀποφασίστηκε νὰ πάνε σὲ διαδήλωση στὴ Βουλὴ, γιὰ νὰ δώσουν τὰ αἰτήματά τους. Ἐκεῖ τοῦς ὑποδέχτηκαν μὲ ἄγλημα ναυτῶν, ἀστυνομικὲς ὀρδὲς καὶ μὲ τὴ δύναμη τῆς φρουρᾶς τῆς Βουλῆς. Οἱ ἀνάπηροι κύκλωσαν τὴ Βουλὴ. Παραβίασαν τὴν εἰσοδο καὶ εἰσώρμησαν στὴ Βουλὴ. Μπροστὰ στοὺς ἐντρομῖους ἐθνοπατέρες ἄρχισε συμπλοκή. Ὁ Φρούραρχος Βάρδας ἔφαγε ξύλο. Στὸ τέλος τὰ ὄπλα νίκησαν τὶς πατερίτσες. Ἀποτέλεσμα ἦταν τραυματισμοὶ καὶ ματοκύλισμα. Πιάστηκαν 9 ἀνάπηροι καὶ κλείστηκαν στὶς φυλακὲς παραπηγημάτων. Ὁ Γούναρης ἐξόρισε πάνω ἀπὸ 300 στὰ χωριά, κάτω ἀπὸ ἀστυνομικὴ ἐπιτήρηση καὶ καθημερινὸ παρών. Ὅμως ὑποχώρησε. Ἐφτιαξε τὸ νόμο 2769) 1921 γιὰ συντάξεις, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν ἐφαρμόσει.

Ἐγινε καὶ μιὰ δεύτερη ἐξόρμηση τὴν ἴδια χρονιὰ ἐνάντια στὸ Πλαστήρα. Αὐτὴ τὴ φορὰ οἱ ἀνάπηροι διεκδικοῦσαν στέγη. Τότε, οἱ ὁμογενεῖς τῆς Ἀμερικῆς εἶχαν συγκεντρώσει σημαντικὰ ποσὰ τὰ ὁποῖα ἔστειλαν στὸν Πρόεδρο Κουντουριώτη, γιὰ νὰ στεγαστοῦν οἱ ἀνάπηροι. Ἔτσι χτίστηκε ὁ συνοικισμὸς «Κουντουριώτη». Ἀλλὰ ὁ Πλαστήρας δὲ λογάριασε τοὺς χτεσινοὺς «ἡρωες». Εἶδε σ' αὐτοὺς ἀντίπαλους. Σκέφτηκε τοὺς «ἡμέτερους». Ἐδωσε διαταγὴ νὰ στεγαστοῦν στὸ συνοικισμὸ πρόσφυγες. Αὐτὸ ξεσήκωσε τοὺς ἀνάπηρους. Κάτω ἀπ' τὴν ἡγεσία τῶν ἀναπήρων, μὲ πρωτοπόρους τὸ Σταματόπουλο καὶ Ἀλεξόπουλο, καὶ τὴν ἀμεση κινητοποίηση τῶν ἀναπήρων ὁ συνοικισμὸς καταλήφτηκε. Οἱ ἀνάπηροι ἀψήφησαν τὴ δικτατορία. Ἀλλὰ ὁ Πλαστήρας κινητοποιώντας καθυστερημένῳ σῶμα Λαζῶν κι' ἀνοίγοντας ἄγριο ντουφεκίδι ἐκπόρθησε τοὺς ἀνάπηρους ποῦ κάνανε τὸ λάθος νὰ διασκορ-

πιστούν στα σπύτια αντί να φτιάσουν ένα κοινό απόρθητο φρούριο ενάντια στην επιδρομή. Σ' αυτή την εξόρμηση πιάστηκαν και κλείστηκαν φυλακή 14 άνεπυροι.

Ύστερ' απ' τήν «επανάσταση» τοῦ Πλαστήρα (Σεπ) μέρης 1922) στις ἀρχές τοῦ 1923, οἱ ἀνάπυροι πρῶτοι ὀρθώθησαν ἐνάντια στή δικτατορία τοῦ. Μὲ σύνθημα ἐφαρμογῆ τοῦ νόμου ποῦ φήψισε ἡ Βουλὴ Γούναρη, ἐργάνωσαν μιὰ διαδήλωση. Μπροστὰ οἱ «ἤρωες» σὲ καροτσάκια. Κορμιὰ μὲ παράσημα ἀλλὰ παράλυτα. Συνέχεια οἱ ἀκρωτηριασμένοι. Μισοὶ ἄνθρωποι καὶ μισοὶ μὲ πατερίτσες καὶ ξύλινα πόδια. Στὶς κατοπινὲς διαδηλώσεις προστέθηκαν καὶ τὰ θύματα πολέμων. Χῆρες μαυροντυμένες. Σερακιανὲς σὰ τὸ Χάρο. Πάνω ἀπὸ 1.000 διαδηλωτὲς μπλοκάρισαν τὸ Πολιτικὸ Γραφεῖο. Τὸ ἐπιτελεῖο τοῦ Πλαστήρα χλώμιασε. Ὁ δικτάτορας ἔχασε τὴ ψυχραιμία τοῦ. Ἀπειλῆσε νὰ στήσει πολυβόλα ἐναντίον τοῦς! Τόσο τρόμαξε! Τὸ προσωπεῖο ἔπεσε. Ἡ «επανάσταση» μετατράπηκε στὸ ἀντίθετό της. Ἀλλὰ ὑποχρεώθηκε νὰ δώσει ἕνα ἐπίδομα. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα ἄρχισαν νὰ χτίζουν κενοτάφια. Ὅπου μ' ἐμβατήρια οἱ μεγαλόσχημοὶ χασάπηδες τιμοῦσαν τοὺς ἀφανεῖς ἤρωες» γιὰ νὰ τιθασέψουν τοὺς ζωντανούς.

ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΠΛΑΣΤΗΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΧΤΕΣ ΤΟΥ

Μὲ τὴ μικρασιατικὴ ἤττα, ἀντὶ νὰ «πέρασει» ἡ ἐπανάσταση, «πέρασε» ἡ δικτατορία τοῦ Πλαστήρα. Ὁ Πλαστήρας πιστὸς ὑπηρέτης τοῦ Βενιζελισμοῦ, μὲ ξεθωριασμένες πιά στὴ μνήμη του τὶς παραδόσεις τοῦ κινήματος Ζοριμπά, ἀλλὰ ζωντανὲς τοῦ κινήματος τῆς Σαλονίκης (1916) ποῦ ἀποσκοποῦσε στὴν ἐξοδὸ τῆς Ἑλλάδας στὸ πλευρὸ τῶν ἱμπεριαλιστῶν τῆς Δύσης, ἀνέλαβε τὸ ρόλο τοῦ σωτήρα τῆς χώρας ἀπ' τὴ καταστροφὴ ἀλλὰ καὶ ἀπ' τὴν ἀπειλὴ τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης. Μπήκε ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ συντάγματός τοῦ καὶ τμημάτων στρατοῦ καὶ ναυτικοῦ, ἀνέτρεφε ἀνετα τὴ μοναρχικὴ κυβέρνηση, ἢ ὅποια συνεχίζοντας τὴ Βενιζελικὴ μικρασιατικὴ ἐκστρατεία χρεωκόπησε στὴ συνείδηση τῶν μαζῶν, καὶ ἔχασε τὴ λαϊκὴ τῆς βάση ποῦ εἶχε καταχτήσει μὲ τὴν ἀπατεωνικὴ «φιλειρηνικὴ» πολιτικὴ «οὐδετερότητας».

Τὸ Βενιζελικὸ Κόμμα, πού ἐξέφραζε τὰ συνδυασιένια συμφέροντα τοῦ ντόπιου καὶ ξένου (Δυτικῶ) χρηματιστικῆς κεφαλαίου εἶχε καταπέσει εἰς τὸ Κόμμα τοῦ πολέμου καὶ δὲ μπορούσε νὰ σπύσει κεφάλι.

Εἶχε καταχρεωκοπήσει.

Ἔτσι πέρασε στὸ προσκήνιο ἡ στρατιωτικὴ κλίμα τοῦ Πλαστήρα, σὺν μοναδικῇ λύσει τοῦ ἀστυκῶ ἀδιεξόδου, μὲ βασικὸ σκοπὸ ν' ἀποτρέψει τὸ ξέσπασμα μιᾶς προλεταριακῆς ἐπανάστασης. Καὶ νὰ κάνει λιγότερο ὀδυνηρὴ τὴν ἥττα. Ἐπὶ κεφαλῆς συντηρητικῶν στρατιωτικῶν μονάδων ἀναδιοργάνωσε καὶ ὀχύρωσε τὸ μέτωπο τοῦ Ἑβρου, γιὰ νὰ ἀντιδράσει εἰς ἀξιώσεις τῶν Τούρκων στὸ συνέδριο Εἰρήνης, καὶ ἐβαλλε σ' ἐνέργεια σχέδιο ἀφοπλισμοῦ τῶν φαντάρων. Αὐτὸς εἶναι ὁ πρωταρχικὸς σκοπὸς τῶν κυρίαρχων

Ν. Πλαστήρας

τάξεων ὅταν μετὰ ἀπὸ ἓναν πόλεμο ἢ μιᾶ ἐπανάστασι οἱ μάχες ὀπλιζονται· καὶ μπορεῖ νὰ στρέψουν τὰ ὄπλα ἐναντιὰ τους. Ἔτσι σ' ἔλα τὰ λιμάνια καὶ εἰς τὰ κέντρα ὀργάνωσε «μηχανισμό» ἀφοπλισμοῦ τῶν ἐξουθενωμένων φαντάρων πού γύριζαν ἀπ' τὸ Μέτωπο. Καὶ καναλιζάρισε τὸ μίσος καὶ τὴν ἐξέγερση τῶν μαζῶν ἐναντιὰ εἰς τὴν ἀντιβενιζελικὴν κυβέρνησιν, στείνοντάς τιν ἐπὶ τοῦχο τὸν Γούναρη καὶ τοὺς συγκυβερνήτας του, Στράτο, Πρωτοπαπαδάκη, Παπούλα, Χατζηανέστη, καὶ Μπαλατιτζή.

Ὁ Πλαστήρας στήν ἀγωνιώδη προσπάθειά του νά κρατήσει τήν γραμμή ἀντίστασης στόν Ἔβρο κατά τῶν Τούρκων, χρειάστηκε νά συντρίψει τόν «ἐσωτερικό ἐχθρό». Κι ἂν ἦταν δυνατό νά τόν ὑποτάξει στά σχέδιά του. Πράγμα πού πέτυχε. Ὁ λ ό κ λ η ρ η

Ὁ Ἀρχιστράτηγος **Θ. Πάγγαλος** πού ἀνέλαβε τήν «ἄμυνα» τοῦ Ἔβρου δταν ἀπέτυχε τò σχέδιό του ν' ἀνακαταλάβει τὰ ἐδάφη τῆς Ἰν. Θράκης πού εἶχαν παραχωρηθεῖ στοὺς Τούρκους μὲ τὴ συμφωνία τοῦ Μούδρου. Στò ἔργο του τῆς «ἄμυνας» τοῦ Ἔβρου βοηθήθηκε ἀπ' τὴν ἡγεσία τοῦ ΣΕΚΕ

σχεδὸν ἡ Κ. Ἐπιτροπὴ τοῦ ΣΕΚΕ, πού ἦταν κλεισμένη στὴ φυλακὴ Συγκροῦ μὲ ἀπειλὴ θανατικῆς καταδίκης γιὰ «ἐσχάτη προδοσία» ἀπ' τὸ καθεστῶς Γλύξιμπουργκ-Γούναρη. **συνθηκολόγησε.**

Σχετικὰ ἀφηγεῖται ὁ Μπεναρλόγας:

«Τὰ μέλη τῆς Κ.Ε. τοῦ κόμματος, ἀπειλούμενης τῆς ζωῆς των δύνεινται εὐκαμπτα, συμβιβαστικά καὶ ταλαντευόμενα. Ὁ Πετσόπουλος προκαλεῖ αὐτοβούλως ὑψηλὰς μεσολαθήσεις. Ἄλλὰ ἡ κυριχθεῖσα ἐπανάσταση (Πλαστήρα) δὲν συγκατατίθεται εἰς τὴν ἀποφυλάκισίν των, εἰμὴ κατόπιν πιέσεως ἐπ' αὐτῶν ὅπως ἀνυλάθουν ὑποχρεώσεις διὰ τὸν ἐν Θράκῃ πόλεμον. Ἐπὶ τούτου ἡ Κ.Ε. συνεδριάσασα ἐν τῇ φυλακῇ δὲν εὐρέθη ἐντελῶς ἁμόφωνος. Οἱ Σίδερης, Πετσόπουλος καὶ Κορδάτος, δι' ἕνα ἢ ἄλλον λόγον ὑπεστήριξαν ὅτι δέον νὰ ὑποστηριχθῇ ὁ ἐν Θράκῃ πόλεμος τῆς Ἑλλάδος ὡς «ἀμυντικός», ὁ δὲ Γεωργιάδης ἐδήλωσεν ὅτι δὲν συμφωνεῖ μὲ τὴν ἀποφιν περὶ ἀμυντικοῦ πολέμου ἀλλὰ διατηρεῖ τὰς ἀντιπολεμικὰς του ἀντιλήψεις» θεωρητικῶς «δὲν θὰ ἀντέδρα κατὰ τῆς πλειοψηφίας». Ἐπιτευχθείσης ἐν τοσούτῳ τῆς ἀποφυλάκισως, ἡ Κ.Ε., ἀποσυντιθεμένη ὡς ἦτο πρὸ τῆς φυλακίσεως δὲν ἠδύνατο ἢ ν' ἀποσυντεθῇ ἔτι μᾶλλον» (Μπ. «Ἡ Κρίση τοῦ ΚΚΕ», σελ. 157).

Ἡ σοσιαλπατριωτικὴ ἡγεσία τοῦ ΚΚΕ, πού σωστά ὀνομάστηκε σοσιαλπροδοτικὴ, βόηθησε ἄμεσα τὸ Πλαστήρα στὸ ἀντεπανατατικὸ του ἔργο. Κάλεσε τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ ΚΚΕ «νὰ σταθοῦν στὶς ἐπάξεις τοῦ Ἐβρου» γιὰ τὴν «Ἐθνικὴ ἄμυνα», γιὰ τὴν «υπεράσπιση τῆς πατρίδας».

Καλοῦσε τοὺς ἐπαναπατρισμένους «νὰ πᾶνε στὰ σπίτια τους» καὶ «νὰ μὴν παρασυρθοῦν σὲ ἀνατρεπτικὰ κινήματα». Πιὸ ξετσιπωτὴ προδοσία τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς ἐπανάστασης, δὲ μπορούσε νὰ γίνῃ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Τò πρόβλημα τής εξουσίας σ' ευρωπαϊκή και παγκόσμια έκταση έγινε αντικείμενο πλατειών συζητήσεων στους κομμουνιστικούς κύκλους, στα κόμματα τής Τρίτης Διεθνούς και στις μάζες ακόμα.

Στή χώρα μας, ó πόθος για τήν επανάσταση πλημμύρισε τά στήθια τών προλετάρων. Ό πόλεμος γεννούσε τήν επανάσταση. Άλλά ή ήγεςία του ΣΕΚ ήταν βουτηγμένη στήν κρίση και στις αντιθέσεις, ιδεολογικές, τασιακές, προσωπικές. Γενικά έκανε άφαιρηση τών επαναστατικών προϋποθέσεων τής αντικειμενικής κατάστασης.

«Η εργατική τάξη», έγραφε ó Μπεναρόγιας, «δέν είχε εξέλθει τών πρώτων αúτης εκδηλώσεων και δέν είχε καμιά προετοιμασία δια μιá εντατική επαναστατική ενέργεια». Αúτη ή ύποτημητική εκτίμηση τής κατάστασης στο βαθμό που είχε κάποια δόση αντικειμενικότητας όφείλονταν και στον ρόλο τής ήγεςίας, θαθεία πεσιμιστικής και αναχαιτιστικής. Ό Μπεναρόγιας π.χ. είδε τόν πολιτικό χαρακτήρα τής γενικής άπεργίας του Βόλου, αλλά δέν είδε τόν επαναστατικό.

«Έμεις έδω ήρθαμε», έλεγε ó αντιπρόσωπος τής Κέρκυρας στο συνέδριο του ΣΕΚ. «για να κάνουμε εμφύλιο πόλεμο». Κι όταν ó Σίδερης άπάντησε «Στήν Κέρκυρα δέν άνοιξε μύτη και σύ ήρθες στήν Άθήνα για εμφύλιο πόλεμο;» δέν λογάριασε ότι ποτάμια αιματος κερκυραϊκό και έλληνικό χύνονταν στο έδαφος τής Μικρασίας, και πότιζε τó δέντρο του εμφύλιου πολέμου.

Όταν έγιναν οι εκλογές τής 1ης του Νοέμβρη, ή άνατροπή του Βενιζέλου, κι έπακολούθησε τó δημοψήφισμα, άν ΝΑΙ ή ΟΧΙ, έπρεπε να ξαναγυρίσει ó βασιλιάς Κωνσταντίνος άπ' τήν έξορία, πολλοί επαναστατημένοι στο μέτωπο φαντάροι που ήταν ύποχρεωμένοι ν' άπαντήσουν, ψήφισαν: «Λένιν» - «Μπολσεβικισμός» - «Κάτω ó πόλεμος» - «Επανάσταση» κλπ.

Ἡ Συνδιάσκεψη τοῦ Φλεβάρη δὲν ἔθετε πρόβλημα ἐθουσίας. «Δὲν ὑπάρχει — μᾶς εἶπαν — ἄλλη διέξοδος παρὰ μόνο ἢ κατά-
παυση τοῦ πολέμου, ἢ ἀμεση εἰρήνη καὶ ἢ διάλυση τῆς ἔθνοσυνε-
λευθέρως...» (Κείμενα τ. 1, σ. 228 - 231.) Γιὰ τοὺς ἥρωες τῆς
«νόμιμης ὑπαρξῆς» δὲν ὑπῆρχε παρὰ μόνο ἢ κοινοβουλευτικὴ διέ-
ξοδος.

Ἡ Συνδιάσκεψη καταδίκασε τὰ «εἰρηνιστικά» συνθήματα τοῦ
«Ρίζου» καὶ τὸ ποντάρισμα στὰ «λιποταχτικὰ αἰσθήματα» (γιατὶ
στρέφονταν κατὰ τοῦ Πετσόπουλου). Κι ὁμως βασικά παρέμεινε
ἡ γραμμὴ τοῦ πατριψισμοῦ.

Δὲν ἔθεσαν ζήτημα ἐξουσίας. Οὔτε κἂν καθεστωτικὸ. Τῆ
στιγμῇ ποῦ ἡ ὀ μ ᾶ δ α τ ῶ ν κ ο ι ν ω ν ι ο λ ὀ γ ω ν ,
Α. Παπαναστασίου, Ἀραβαντινός, Πετμεζᾶς κλπ. μὲ τὸ δημο-
κρατικὸ μανιφέστο, κατάγγειλαν τὸ βασιλιά, καὶ πρόβαλαν πολι-
τειακὴ ἀνατροπὴ του, ὄχι μόνο γιὰ λόγους ἀντικαθεστωτικούς
δημοκρατικούς, ἀλλὰ καὶ γιὰ ν' ἀποτρέψουν τὸν κίνδυνο τῆς ἐπερ-
χόμενης ἐπανάστασης. (Καὶ πληρῶσαν μὲ 3 χρόνια φυλακὴ τὴν
«ἐξύβριση» τοῦ βασιλιά!)

Ἡ Ποντικὴ ἀφηγεῖται ὅτι κατὰ τὴν κατάρρευση τοῦ Μετώ-
που ἐγιναν συζητήσεις στὸν Κεντρικὸ Πυρῆνα γιὰ τὴν προοπτικὴ
τῆς ἐπανάστασης. Τὸ συμπέρασμα ἦταν δύσκολο. Γιατὶ ἡ ἤττα
συνέπεσε μὲ μιὰ φοβερὴ καταστροφὴ ἑκατοντάδων χιλιάδων προσ-
φύγων. Ἡ Ἑλλάδα γέμισε μὲ 1,5 ἑκατομμύριο πεινασμένους ἀ-
στεγούς, ἀνεργούς καὶ σὲ κατάσταση ἀλλοφροσύνης. Αὐτὸ δὲν ἔσχυε
καὶ γιὰ τὰ ἄλλα τμήματα τῶν ἐπαναστατημένων μαζῶν. Ἀλλὰ
δὲν ὑπῆρχε πραγματικὰ ἐπαναστατικὸ κίνημα. Μιὰ ἐξέγερση μπο-
ροῦσε νὰ γίνει. Ἀλλὰ ὄχι νὰ ἐπικρατήσῃ. Γιὰ τὴ νίκη χρειάζον-
ταν προετοιμασία, πρόγραμμα καὶ ἕνα γερὸ κίνημα. Τίποτα ἀπ'
αὐτὰ δὲν ὑπῆρχε. Ἡ στρατηγικὴ τῆς Φεβρουαριῆς Συνδιάσκεψης
ἦταν ἀπόλυτα διαφορετικὴ. Ὁ Στίνας μᾶς ἀφηγγήθηκε ὅτι στὴ
Σαλονικὴ ὅπως καὶ σ' ὄλο τὸ κίνημα δὲν ἔγινε καμιά συζήτηση γιὰ
ἐξουσία.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΤΑΣΗ ΤΟΥ Π. ΠΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

Κάτω απ' την επίδραση των επαναστατικών γεγονότων της εποχής που συνετάραξαν το κόσμο και των ιστορικών αποφάσεων των 4 πρώτων συνεδρίων της Κ.Δ., σχηματίζεται με την επιστροφή απ' το μέτωπο, ή επαναστατική τάση του Πουλιόπουλου. Είναι ή τάση των παλιών πολεμιστών, των Πουλιόπουλου, Μοναστηριώτη, Νίκολη, Χαϊνόγλου, Νικολινάκου, Μουτούση, Εύαγγελόπουλου, Γερογιάννη και μιας δεκάδας... άλλων πρώτου μεγέθους στελεχών του επαναστατικού μαρξισμού.

Γύρισαν απ' το μέτωπο γεμάτοι φλόγα για δράση. 'Ανέθηκαν ραγδαία, σ' ένα χρόνο, στη κορφή του κόμματος ύστερα απ' το μεγάλο ντεμπουτάρισμα που έκαναν όλοι τους στο μέτωπο. Χωρίς δεύτερη γνώμη, ή ομάδα αυτή συγκράτησε το ΣΕΚΕ απ' την διάλυση.

Σιγά-σιγά διαμόρφωσε μιάν ιδιαίτερη φυσιογνωμία. Με χαρακτηριστικά: συνέπεια στις αρχές, διαλεκτική, Μαρξισμός, επαναστατικότητα, πίστη, έρμητική δράση, μαζική δουλειά.

Ο Π.Π. ξεκίνησε με πίστη για το Κόμμα. Μ' άγνες προθέσεις. Ήταν τοποθετημένος ενάντια στη δεξιά του ΣΕΚΕ. Ήταν αδιάλλαχτος στην πάλη κατά των σοσιαλπατριωτών.

Στο στίβο της πάλης των τάξεων οργανώνει, εμπνέει κι' οδηγεί το κίνημα των συμπολεμιστών του. Αρχίζει τη μαζική δράση. Ξεκινάει απ' τη πατρίδα του, τη Θήβα.

Στη Θήβα άρχισε τη προπαγάνδα και τη ζύμωση. Προκαλεί άναταραχή. Οι φτωχοί τον βλέπουν σαν Μεσσία. Τους δείχνει το δρόμο του λυτρωμού. 'Απ' την έρήμωση στο σοσιαλισμό. Οι άρχοντοχωριάτες κι' οι άστοι άνησυχούν. «'Ακου!! 'Ο γιός του Νικολή ήρθε να πάρει και να μοιράσει τα χωράφια μας»!! Ή προπαγάνδα του είναι έντεχνη. Σ' έναν που θέλει να βάλει σε κορνίζα τον Κωνσταντίνο, του συνιστάει να βάλει τον Παστέρ γιατί ο πρώτος κατέστρεψε με τους πολέμους κι' ο άλλος έσωσε το κόσμο.

Οργανώνει μιá συγκέντρωση. 'Αποσπάει άδεια... για μερικά ζητήματα των άποστρατευμένων. Πάνω από δυό χιλιάδες μα-

ζεύονται στο σύλλογο «φιλοπροόδων» κι' άκούνε μ' έκσταση τόν μεγαλόπνοο ρήτορα. Ή άπίχηση ήταν καταπληχτική. Ή φήμη του έτρεξε μέχρι τή τελευταία καλύδα.

Άπ' τή πρώτη συγκέντρωση στη Θήβα, ξεκίνησε μιá χειμαρώδικη δράση που άγκάλιασε χιλιάδες παλιούς πολεμιστές. Ή Π. Πουλιόπουλος έδωσε σ' αυτό τó κίνημα έπαναστατικό πλάτος και βάθος όσο δέν έφτασε τó αντίστοιχο της Εύρώπης επί κεφαλής του οποίου είτανε ό Μπαρμπύς.

Τό παλαιοπολεμιστικό κίνημα συνδύασε όρθότατα τή πάλη κατά του πολέμου μ' αυτήν του προλεταριάτου και της φτωχής άγροτιάς. Με προσανατολισμό τή σοσιαλιστική έπανάσταση. Εάπλωσε σ' όλη τή χώρα. Μέχρι τó τελευταίο χωριό. (Στό πιό καθυστερημένο χωριό της Ελλάδας συγκεντρώθηκαν σ' έκκλησία 50 παλαιοί πολεμιστές, στους οποίους μίλησα για πόλεμο, έπανάσταση και τά ζητήματά τους, τó καλοκαίρι του 1924).

Τό άστραπιαίο πλάταμα της κίνησης αυτής ήταν άφάνταστο. Ή έπαναστατικός ήλεκτρισμός που παρήγαγε ή γεννήτρια του μετώπου έδειχνε πυρωμένη κατάσταση.

Άλλά στην Άθήνα; Ή Ήποστολιδής συγκέντρωσε κι' όργάνωσε κομματικά τους παλιούς πολεμιστές. Τίποτα περισσότερο. Ή ήγεσία άγνόησε όλες τις πρωτοβουλίες. Κι' ό,τι έγινε ήταν έργο της τάσης του Πουλιόπουλου.

Ή Πουλιόπουλος, άπ' τις άρχές του 1923 που έγινε πολιτης τρέχει με τó άμπέχωνο άκόμα για τó κόμμα, για τήν όργάνωση των πολεμιστών, για τή πάλη σ' όλους τους τομείς. Πρώτιστο καθήκον έβαλε τή συγκέντρωση συνεργατών. Με τó Νικολινάκο ρίχνει τά θεμέλια μιās νεολαστικής όργάνωσης σ τ ό Π ε ι ρ α ι ά με πάνσωστο προγραμματισμό. Ή Νικολινάκος, ό όποιος με τή πολιτική βοήθεια του Π., τόν όποιο λάτρευε, άνέθηκε γρήγορα τά κομματικά σκαλοπάτια μέχρι τή Κ.Ε., έφτιαξε τους σταθερούς όπαδούς με τους όποιους χτίστηκε άργότερα ή Άριστερή Άντιπολίτευση του Σπάρτακου στο Πειραιά. Ήταν ένας πυρήνας Μανιάτικος. Ή ήρωϊκός Ξυπόλυτος, ό ήρωας που έπεσε στο Νεζερό, ό Κατσιβαρδέλος, ό Φουλτσάκος κι άλλοι.

Στή Θήβα συγκρότησε τόν τοπικό πυρήνα του ΣΕΚΕ. Σ'

αὐτὸν πῆρε μέρος ἕνας ἀπ' τοὺς πιὸ ἀντάξιους τοῦ δασκάλου μαθητῆς, ὁ Νώντας Γιαννακός, ὁ Στυλιανὸς Ξύδης, φιλόλογος, στὴ πρώτη Κ.Ε. τῶν παλαιῶν Πολεμιστῶν, συντάχτης τοῦ «Ρίζου», μ' ἕνα πολυποικίλλο ταλέντο. κι' ὁ Μεραναῖος. Ἄλλὰ ἀς ἀφιερῶσουμε δυὸ λόγια γιὰ τὸ μεγάλο μας νεκρὸ, τὸ ψηλὸ παλληκάρι, μὲ τὸ ἀγνὸ καὶ συμπαθητικὸ πρόσωπο, ποῦ ἔπεσε σὰν δρῦς, στὸ Νεζερὸ ἀπ' τὰ βόλια τῶν φασιστῶν.

Ὁ Νώντας Γιαννακὸς γεννήθηκε στὴ Θήβα τὸ 1909. Πρωτοφάνηκε στὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα μαθητῆς ἀκόμα στὸ Γυμνάσιο Θηβῶν ὅπου μαζὺ μὲ ἄλλους συμμαθητῆς του συγκρότησε πυρῆνα νεολαίας. Ἀνήσυχη σκέψη, βαθὺς στοχασμὸς, δίψα γιὰ μάθηση καὶ γιὰ δράση, ἀγωνιστικὴ ἱκανότητα ἦταν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ διανοούμενου αὐτοῦ ἐπαναστάτη.

Ὁ Πουλιόπουλος εἶχε διακρίνει στὸ Γιαννακὸ ὀρθολογισμὸ καὶ μαρξιστικὴ σκέψη ποῦ τοῦ προξένησε ἐντύπωση. Τότε τὸν συνδέσε μὲ τὸν ἀγνὸν κομμουνιστὴ καθηγητῆ, καὶ δικηγόρο συμπατριώτη του Σ. Ξύδη, ὁ ὁποῖος ἔδρασε στὸ παλαιοπολεμιστικὸ κίνημα καὶ πέθανε στὴν ΕΣΣΔ ἀπὸ φυματίωση. Αὐτὴ ἡ ἐξαιρετικὴ τριάδα ἀποτελέσε καὶ τὸ τοπικὸ κομματικὸ πυρῆνα στὰ 1923, στὸν ὁποῖο προστέθηκε κι' ὁ Μεραναῖος. Τέλειωσε τὸ Γυμνάσιο, γεμάτος ἐγκώμια τοῦ καθηγητοῦ του Γ. Σιδέρη, τοῦ κατόπιν διευθυντῆ τοῦ Θεατρικοῦ Μουσείου, ὁ ὁποῖος ἔλεγε διὸ ὁ Γιαννακὸς εἶναι φωτεινὸ μυαλὸ καὶ θὰ ἐξελιχθεῖ σὲ πνευματικὸ ἄνθρωπο. Κατέβηκε στὴν Ἀθήνα καὶ γράφτηκε στὸ Διδασκαλεῖο. Αὐτὴ τῆ περίοδο προάγει ἐξαιρετικὰ τίς μαρξιστικές του γνώσεις. Μελετᾷ ἀπληστα. Γίνεται ταυτόχρονα ἀπὸ τοὺς πρώτους Ἑσπεραντιστές. Κι' ἀντικρῶζει τὴν πλατειοῦς ἐπαναστατικοὺς ὀρίζοντες. Τρέχει στὰ γραφεῖα τοῦ Κόμματος. Συνδέεται μὲ τὴ νεολαία. Εἶναι ἡ περίοδος τῶν μεγάλων ἐσωκομματικῶν ἀγώνων ποῦ χώρισαν τὸ Σταλινισμό, μὲ τὴν ὀμάδα τοῦ Σπάρτακου. Βαδίζει τότε σταθερὰ στὸ πλευρὸ ἐκείνου μὲ τὸν ὁποῖο πέθανε μαζὺ στὸ Νεζερὸ τοῦ Π. Πουλιόπουλου. Πῆρε τὸ δίπλωμά του στὰ 1935.

Τοποθετήθηκε στὸ Δαρμιάρι Θηβῶν. Γράφτηκε στὴ Νομικὴ σχολή. Παίρνει δραστήριο μέρος στὴ φοιτητικὴ καὶ στὴ δημοσιο-

Νόντας Κιαννακός

υπαλληλική πάλη. Έπρεπε όμως νά γύριζε στην Αθήνα. Και πέτυχε, με τή μεσολάβηση του Πουλιόπουλου και του πρωσοπάρχη τότε του Υπουργείου Παιδείας Γληνού, που εξετίμησε τον αγωνιστή Γιαννακό, τή μετάθεσή του έξω άπ' τήν Αθήνα, στά Βίλια, κι' ύστερα στην Αθήνα. (Στό 20ό Δημοτικό Σχολείο).

Άγωνίζεται. Διαβάζει. Γράφει. Γίνεται στέλεχος τής ΟΚΔΕ. Ύστερα τής ΕΟΚΔΕ.

Γράφει με τό ψευδώνυμο Π. Πετρινός. Για τό γλωσσικό ζήτημα. Και πολλά άρθρα και μελέτες.

Πιάστηκε για τήν αντιδικτατορική του δράση στά 1938. Μεταφέρθηκε στην Ακροναυπλία. Η δικτατορία δέν τόν λύγισε. Δίπλα του οι δηλωσίες έπεφταν κατά δεκάδες. Ο Νώντας μ' όλη τήν ντελικάτη ιδιοσυγκρασία του είχε ψυχή. Γρανιτένα πίστη. Ήταν ό πιό αγαπημένος σ' όλους μας. Κι' ό Πουλιόπουλος τού έδειχνε άπειρη έχτίμηση.

Έκει έγραψε στά 1941 τό άρθρο: «Λένιν - Λούξεμπουργκ - Τρότσκι». Έπίσης τό «Θεωρία και Πράξη τής επανάστασης». Κι' έκανε μεταφράσεις καθώς μιλούσε τή Γαλλική και Γερμανική γλώσσα.

Μεταφέρθηκε στό στρατόπεδο Τρικκάλων. Έπειτα στή Λάρισα. Κι' άπό κεί στό Νεζερό.

Ο φασισμός έκλεισε τήν ύπέροχη επαναστατική σταδιοδρομία του. Στίς 6 τού Ιούνη εκτελέστηκε στό Νεζερό. Κάτω άπ' τίς σφαίρες τού εκτελεστικού άποσπάσματος. Άλλά δέν πέθανε. Πέρασε στό θρόλο μαζί με τούς ήρωικούς συντρόφους του.

Π. ΠΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ Φ. ΤΖΟΥΛΑΤΙ

Σ τ ή ν Α θ ή ν α , ό κοινός δρόμος τών συνεπών τριτοδιεθνιστών έφερε τό Π.Π. σ' έπαφή με τό Τζουλάτι. Άποτίει φόρος τιμής, θά έλεγε κανείς, στό φορέα τών πολύτιμων άποστολών τού «Κομμουνισμός» και διθλίων στό μέτωπο, άπ' όπου οι όπαδοί τού «Κομμουνισμός» γνώρισαν τίς αποφάσεις και τίς άρχές τής Κομντέρνας. (Ο Π. όταν τόν ρώτησαν στή Θήβα ποιός τόν έκανε κομμουνιστή; «Τά βιβλία που διάβασα στό μέτωπο» άπάντησε).

Ὁ Π. ἐκτίμησε ἀπόλυτα τὸ μεγάλο μορφωτικὸ ἔργο πού ἀνέλαβε ὁ Τζουλάτι. Κι' ἐστειλε τοὺς σ. του γιὰ μαθήματα. «Νὰ πάτε στὸ Τζουλάτι γιὰ τὴ μορφωτικὴ σας κατάρτιση» εἶπε στὸ Μοναστηριώτη. Καί με τὸν Μοναστηριώτη ἐπὶ κεφαλῆς, οἱ Γιαννακόσ, Καραπαναγιώτης, Τάκης Μπαϊραχτάρης, Σιδέρης, Βαλτσᾶς, Νικολινάκος, Συπόλυτος, Κατσιβαρδέλος, Φουλτσάκος, Ρεμπάκος, ἄρχισαν κατὰ τὸ Μᾶη τοῦ 1923 μαθήματα κοινωνικῆς ἐξέλιξης.

Οἱ πρῶτες ἐπαφές Πουλιόπουλου-Τζουλάτι δὲν ἔβαλαν ἔσως προβλήματα ταχτικῆς πού τὸν ἄλλο χρόνο τοὺς χώρισαν. Στὴ πράξη ὁμως ἀκολούθησαν διάφορο ταχτικὴ ὁ καθ' ἕνας.

Τὴν ἀνοιξη τοῦ 1923, ἀποκρυσταλλώνεται ἡ ζύμωση κι' ἡ δράση τῶν παλιῶν πολεμιστῶν. Δημιουργήθηκε ἡ Ἐπιτροπὴ Παλ. Πολεμιστῶν. Σ' αὐτὴν πῆραν μέρος οἱ: Γ. Νίκολης, Τ. Χαλνογλου, Ἰωαννίδης (Φιγκαρό), Κ. Ἀναγνωστόπουλος (καπνεργάτης ἀπ' τὸ Βόλο), Κουνάβης (καπνεργάτης), Ταβερναράκης, ὁ Α. Βγενόπουλος κι' ὁ Ταχογιάννης.

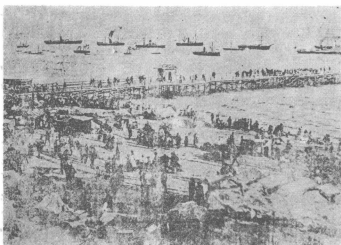
Παράλληλα ἄρχισαν συναντήσεις κι' ὀργανωμένες ἐπαφές ἀνάμεσα στοὺς Παλιούς Πολεμιστὲς καί τοὺς ἀνάπηρους, πού τὸν ἄλλο χρόνο (1924) ὀδήγησαν τίς δύο αὐτὲς ὀργανώσεις στὸ Σύνεδριον στὸ ὁποῖο μπήκε τὸ ἐρώτημα: μπορεῖ νὰ συνυπάρχουν ἀνάπηροι καί πολεμιστὲς στὴν ἴδια Γεν. Συνομοσπονδία;

Ὁ Πουλιόπουλος, ὁ Μοναστηριώτης (ὁ Ξιφολόγῃς τοῦ Παλιοῦ Πολεμιστῆ) κι' ὁ Ταβερναράκης διεξάγουν τίς σχετικὲς προσζητήσεις με τὸν Σταματόπουλο καί τοὺς ἄλλους ἀνάπηρους ἡγέτες τῆς Νέας κίνησης.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΑΡΓΟΛΟΓΟΥ ΑΠΟΣΥΝΘΕΣΗ

Ἀπὸ τὸ Ἐκτακτὸ Συνέδριό τοῦ Ὀκτωβρίου 1922 μέχρι τὸ
Ἐθνικὸ Συμβούλιό τοῦ Μάη τοῦ 1923

Στὴν ἐπιφάνεια τώρα πέρασε ἡ ἡγεσία Σαργολόγου-Σταυρί-
δη. Ἀναμφισβήτητα δεξιὰ πού πίστεψε ὅτι μπορεῖ νὰ κρύψει τὸν
δωπορτουισμό της κάτω ἀπ' τὴ λεοντὴ τοῦ ὑπεραστερισμοῦ. Ὁ
Σαργολόγος ἔγινε ὁ Γραμματέας τοῦ ΣΕΚΕ. Ἀντιπροσώπευσε τὸ

Ἡ ΠΑΙΔΕΣΤΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΞΕΓΕΡΣΗ

Ἐγὼ οἱ κλίκες τῶν Πλαστήρα στὴ Χίο, Κονδύλη στὴν Πό-
λη καὶ Πάγκαλου στὴν Ἀθήνα στὰ γραφεῖα Λαμπράκη, κινούνται
γιὰ νὰ ἀρπάξουν τὴν ἐξουσία. τὸ ΣΕΚΕ (Κ) τορπιλλίζει τὴν ἐξέγε-
ρση τῶν φαντάρων μὲ τὰ συνθήματα τοῦ «ὑσηχασμοῦ» καὶ «κατὰ
τῶν ἀναρχικῶν κινήματων» κι ἔτσι οἱ φαντάροι κι οἱ πρόσφυγες
μπαρκάρουν γιὰ τὰ «σπίτια τους»

κόμμα στὴ Διεθνή. Ἐκεῖ ἐμφανίστηκε μὲ ἐμβλήματα ὑπερεπανα-
στατικά καὶ μὲ μὴν ἀνάλογη διαπίστωση γιὰ τὴ κατάστασι στὴν
Ἑλλάδα. Φωτογραφήθηκε στὸ πλευρὸ τοῦ Λένιν.

Μέ τὸ βέτο τοῦ Γραμματέα καὶ τοῦ συνομιλητῆ τοῦ Λένιν, ὁ Σαργολόγος ἄρχισε νὰ διχτατορεῦει καὶ νὰ δίνει «ἐντολές» γιὰ ἐπανάσταση. Τηλεσιγραφικὰ. Αὐτὸ προκάλεσε ἐκρηξή διαμαρτυριῶν. Ὁ Γιαμογιάννης τῆς Κ.Ε. παραιτήθηκε. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ Λαγουδάκης. Καὶ δὲν ἦταν μόνο ἡ Κ.Ε. ποὺ ἀντέδρασε στὶς ντιρεχτίδες τοῦ Σαργολόγου.

Τὸ Κόμμα δὲν ἦταν προπαρασκευασμένο γιὰ ἐπανάσταση. Τὰ συνθήματα τῆς ἡγεσίας Κορδάτου γιὰ «ἡσυχασμὸ» καὶ κατὰ τῶν «ἀναρχικῶν κινημάτων» δηλ. τῆς ἐξέγερσης, ἐκτόνωσαν τὴν ἀτιμόσυνη ἀντιδραστικὴ ἐπιπέδωση. Ἐστὼ προσωρινά. Τὸ κόμμα ἔχασε τὴν ἀποφασιστικὴ στιγμή τῆς κατάρρευσης τοῦ μετώπου. Ἡ ἐξέγερση τῆς Ραιδιστοῦ, ἡ ὁποία ἐξέφρασε τὴν ἐπαναστατικὴ ἐκρηξή τοῦ μετώπου ὁλόκληρου, καταλάγιασε καὶ ἔσβυσε. Οἱ ἐπαναστατημένοι φαντάροι πῆραν τὸ δρόμο τοῦ γυρισμοῦ στὰ σπῆτια τοὺς σύμφωνα μὲ τὰ συνθήματα τῆς ἡγεσίας τοῦ ΣΕΚΕ (Κ) καὶ τῆς ἀδυναμίας γιὰ τὴν ἔδραση Σ Ο Β Ι Ε Τ ποὺ νὰ πάρουν τὴ πρωτοβουλία στὰ χέρια τοὺς γιὰ μιὰ προώθησι τῆς ἐξέγερσης.

Μία Κομμουνιστὴ ἤθελε κομμουνάρους. Ἐνῶ ἡ ἡγεσία ὁλόκληρη εἶχε ἀποπροσανατολιστεῖ ἀπ' τὴν ἐπανάσταση μὲ τὰ φεβρουριανά κηρύγματα νομιμοφροσύνης. Τὸ κόμμα ἦταν σιμπαριασμένο. Κατασπαράσσονταν ἀπὸ φραξιονισμοὺς. Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1923 ἡ κατάστασι παρέμενε κρίσιμη, ὅχι διμῶς «ἄμεσα ἐπαναστατικὴ» ὅπως τὴν παρουσίασε ὁ Σαργολόγος στὴ Μόσχα. Ἡ προσέλκυσι τῶν παλαιῶν πολεμιστῶν στὴν ὁποία ὁ Σαργολόγος ὑπελόγησε γιὰ νὰ στηρίξει τὴν ἐκτίμησι τῆς ὀριμότητος τῆς ἐπανάστασις, δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι θαυματουργικὴ. Ἡ ἀστικὴ τάξι, μὲ τὴ σιγουριά ποὺ τῆς ἔδωσε ἡ διχτατορία Πλαστήρα ἄρχισε νὰ περνᾷ σ' ἐπίθεσι γιὰ τὸ ριζισμό τοῦ μεροκάματου. Τὴν βοήθαγε ἡ ὑπερπροσφορὰ ἐργασίας τῶν προσφύγων.

«Τόση ἦταν ἡ πεποίθησι τῆς ἐπαναστατικῆς κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς ἀδυναμίας τοῦ κόμματος ὥστε, παρὰ τὰς περιφνήσεις «ἐντολὰς» τοῦ Σαργολόγου, οἱ φυλακισμένοι διὰ τὰ γεγονότα Βόλου, Μπεναρόγιας, Ἀποστολίδης, Θεός, Καννάδης, Ἀδαμίδης, Β. Παπανικολάου κ.λπ., ἀφοῦ παρέμειναν διόμισι ἔτη ὑπόδικοι, ἀποφυλακίζονται» (Μπεναρόγιας, σ. 161).

Κάτω απ' την ήγηση Σαργολόγου, τὸ ΣΕΚΕ εἶχε συμπαριασεί ἀπόλυτα. Τὸ μέχρι χτὲς φόβητρο τῆς ἀσιακῆς τάξης τῶρα εἶχε ἐπὶ κεφαλῆς ἓνα γραμματέα πού πιθανότατα ἦταν κιόλας πρᾶχτορας τῆς ἀσιακῆς τάξης.

Ἡ Ἰντέλιξεν Σέρβις, ἐκεῖνη τὴν περίοδο, κι ἡ Ἀμερικάνικη Ἀσφάλεια, μπόρεσε νὰ χῶσει στὴν ΕΣΣΔ πρᾶχτορα ὅπως ἀποκάλυπτε ἐγκύκλιος τῆς Κομιντέρνας πρὸς ὅλα τὰ τμήματα τὰ ὁποῖα καλοῦσε νὰ ἐπαγρυπνοῦν κατὰ τῶν πρᾶχτόρων τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ὁ Σταυρίδης, στὸν ὅποιον ἀνατέθηκε ἡ ὑπευθυνότητα τῆς «Κομ. Ἐπιθεώρησης» πέρασε ἀρθρο τοῦ «Ἄναρχου» (Πουρνάρα) στὸ ὁποῖο ὁ Ἄναρχος μιλοῦσε γιὰ θανάσιμη κρίση τοῦ κομμουνισμοῦ στὴν Ἑλλάδα. «Ὁ ἀναρχισμὸς — ἔγραφε — πρέπει νὰ ἀντικαταστήσει τὸν θνήσκοντα κομμουνισμό»!! Ἡ ἱστορία δὲν μπόρεσε μέχρι τῶρα νὰ ἐξηγήσει πῶς ὁ Σταυρίδης στὸ Συμβούλιο τοῦ Κόμματος εἰσηγοῦνταν ζύμωση καὶ προπαγάνδα γιὰ τὴν Ἐργατοαγροτική Κυβέρνηση καὶ γιὰ τὰ Σοβιὲτ σὰν ἀπόρροια τῆς ἐκτίμησῆς του γιὰ «θαθεῖα κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ» καὶ στὸ «θεωρητικὸ» ὄργανο τοῦ Κόμματος περνοῦσε τὰ περὶ «κρίσης τοῦ κομμουνισμοῦ» καὶ ξεχνοῦσε τὰ διδάγματα τοῦ Μάρξ ἀπ' τὴν Παρισινή Κομμούνα καταδικῆς τοῦ ἀναρχισμοῦ.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΗΓΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ἡ ἱστορική γνώση τῶν ζυμώσεων καὶ διαφορῶν στοὺς κόλπους τῆς Βαλκανικῆς Ὅμοσπονδίας εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ νὰ διαφωτισθοῦν οἱ καλὲς καὶ κακὲς ἐπιδράσεις τῆς στὸ Ἑλληνικὸ Κίνημα.

Οἱ βούλγαροι «στενοὶ» πού κατέληξε νὰ παίζουσι τὸ κύριο ρόλο στὴ Β.Ο. ἦταν ἀπ' τοὺς πρώτους πού βρέθηκαν κοντὰ καὶ δίπλα στοὺς μπολσεβίκους. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἐξασφάλιζε τὸ ἀλάθητό τους.

Ὁ Δημητρώφ, ἦταν ἀναμφισβήτητα ἡρωϊκὸς ἀγωνιστής. Ἡ στάση του στὴ Δίκη τῆς Λειψίας καὶ τὸ μαστίγωμα τοῦ Χίτλε-

ρισμού έλάμπρυνε τόν ήρωισμό του. Άλλά στή Λειψία τόν έφερε ή έγκληματική πολιτική πού ξεκινούσε άπ' τó Σταλινικό Κρεμλίνο, και συντέλεσε στήν άνοδο του Χίτλερ στήν έξουσία. Η γραμμή «πρώτα ó Χίτλερ και ύστερα εμείς», ή άρνηση του Έντναιάου Μετώπου Κομμουνιστών και σοσιαλιστών ενάντια στο Χίτλερ, ή θεωρία και πράξη του «σοσιαλφασισμού» κι όλη ή πολιτική τής κομμουντέρνας, μ' όλες τις καταστροφικές συνέπειές της θάρυνε τις πλάτες του Δημητρώφ.

Άπ' τó 1903, όποτε έγινε τó σχίσμα «στενών» και «φαρδιών», ó Δημητρώφ ό όποιος διεύθυνε τó συνδικαλιστικό του ΚΚΒ, ενώ θάρυνε σωστά τó ρήγμα ανάμεσα στους κομμουνιστές «στενούς» και τούς σοσιαλδημοκράτες «φαρδιούς» έσπρωξε τή πάλη μέχρι και τής διάσπασης των συνδικάτων. Άπ' τή Β' Διεθνή, πριν άπ' τόν έκφυλισμό της στάλθηκε ó Τρότσκι στά 1910 κι ό Ροκόφσκι στά 1918 για ν' αντιμετώπισουν τó «Βουλγάρικο ζήτημα» και νά διορθώσουν τήν έγκληματική διασπαστική ταχτική του Δημητρώφ στά συνδικάτα, πού δοθήαγε αντικειμενικά τή διασπαστική ταχτική τής άστικής τάξης και των όππορτουμιστών πραχτόρων της, Σακάζωφ και Σια. Η διαμάχη συνέχισε. Και μόνο στά 1914 ó Δημητρώφ δέχτηκε τήν ένότητα στά συνδικάτα.

Στό πόλεμο του 1914, ή βουλγάρικη ήγεσία Δημητρώφ-Κολάρωφ τής Β. Ο. αντίκρουσε μ' ένα συμφιλιωτικό πνεύμα τήν έλληνική αντιπροσωπεία. Δέ λογάριασε ότι ó Σίδερης θγήκε βουλευτής τής Φεντερασιόν άπ' τις κάλπες του μοναρχοτσιφλικάδικου συνδυασμού, κι ήταν ένας όπαδός του έξελιχτικού σοσιαλισμού ή ένας «φαρδός» κατά τή βουλγάρικη όρολογία ήπως ó Ρακάζωφ, τόν όποιο πολεμούσε θανάσιμα.

Στή Βουλγαρία δέχτηκαν τó Σίδερη «ι' ιδιαίτερες φιλοφρονήσεις» (Μπ.).

Σ' αύτή τή Συνδιάσκεψη ανέθεσαν τó γράψιμο του αντιπολεμικού μανιφέστου τής Β. Ο. στή Φεντερασιόν, πράγμα πού έξηγγει τή ριχότητα τής άνάλυσης και ένα κάποιο πατσιφισμό.

Όταν ξέσπασε ή έξέγερση στο Βλαντομίρ και στή Βιντάια, στά 1918, σαν ένα αυθόρμητο κίνημα των φαντάρων, πού τή πνίξανε στο αίμα σε μάχες παρατάξεως τά κυβερνητικά στρατεύματα πλαισιωμένα από Γερμανούς, γιατί είχε ένα καθαρά έπαναστα-

τικό φιλοσοβιετικό χαρακτήρα, και θα μπορούσε αν υπήρχε μια σωστή ήγηση ν' άνοιγε τὸ δρόμο πρὸς τὴν ἐξουσία, ὁ Δημητρώφ καταλόγισε στὸν ἑαυτό του καὶ στὸ Κόμμα «λάθη βαριά» κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐξέγερσης. «Δὲν εἴμαστε ἀκόμα μπολσεβίκοι», ἔλεγε, ἀπὸ ἀνάγκη αὐτοκριτικῆς. Ἡ αὐτοκριτικὴ τιμᾶει τὸ κομμουνιστὴ πού ἀναγνωρίζει τὰ λάθη του. Ἄλλὰ δὲ σώζει πάντα ἀπ' ἄλλα.

Ἐπακολούθησε ἡ προδοτικὴ στάση ἐπιδοκιμασίας τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνδιάσκεψης τοῦ ΣΕΚΕ τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1922. Αὐτὴ ἡ στάση δὲν ὀφείλεται μόνον στὸ Δημητρώφ-Κολάρωφ, ἀλλὰ σ' ὀλόκληρη τὴ Βαλκανικὴ ὀλομέλεια, τοῦ Μάη τοῦ 1922. Γι' αὐτό, τὸ γεγονός πᾶνω στὸ ὅποιο ἔλοι οἱ σταλινικοὶ κράτησαν τὸ ρητὸ «ἡ σιωπὴ εἶναι χρυσάφι» μέχρι σήμερα, μίλησε ὁ Πετσόπουλος στὸ ΣΕΚΕ πού ἔγινε ἀπ' τὴ Φεβρουαρινὴ Συνδιάσκεψη, παραβρέθηκε στὴν Ὀλομέλεια τῆς Β. Ὀμοσπονδίας. Ὁ Μπεναρόγιας ἀποκάλυψε αὐτὸ τὸ συνταραχτικὸ γεγονός στὴν ἱστορία του, προσθέτοντας, κάπως χαϊρέκακα, κατὰ τῶν κραυγῶν γιὰ προδοσίαν πού ἀντιλάλησαν ὄλες οἱ φυλακῆς καὶ ἔλοι οἱ πυρῆνες, ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, ὅτι «τὸ συνέδριον ἐνέκρινε αὐτὰς ὁμοφώνως, ὡς ἀνταποκρινομένας πρὸς τὴν ἐν Ἑλλάδι κατάστασιν, οἱ δὲ Βούλγαροι ἀντιπρόσωποι ἐδήλωσαν κατ' ἀνακοίνωσιν τοῦ Πετσόπουλου ὅτι αὐταὶ ἔδει ν' ἀποτελέσουν ὑπόδειγμα διὰ τινὰ ἄλλα Βαλκανικὰ Κόμματα εὐρισκόμενα περίπου εἰς τὴν αὐτὴν μετὰ Ἑλληνικὸν Κόμμα θέσιν». (Μπ. σελ. 156).

Αὐτὸ ἦταν ἕνα τρανὸ δείγμα τῆς ἀνικανότητος τῆς Β.Ο. νὰ καταλάβει τὸν ἐπαναστατικὸν χαρακτήρα τῆς ἐποχῆς μας ὅπως τὸν ἐπισήμαναν οἱ Λένιν-Τρότσκι, καὶ διαπίστωσε ἡ Κομιντέρνα.

Ἐπειτα, μετὰ τὸ Συνέδριον τοῦ Ὀχτώβρη 1922, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Β.Ο. πού κατέβηκε στὴν Ἑλλάδα, κρατώντας συνέχεια καὶ συνέπεια συμφιλιωτισμοῦ πρὸς τοὺς «Φεβρουριανούς» κηρύσσεται μετὰ τὸν ἐξτρεμιστὴ Παπαναστάση καὶ τὸν μεταρρυθμιστὴ Σί-

δερη ὑπὲρ τῆς ἀνασυγκρότησης τῆς ΚΕ Σαργολόγου μὲ συμμετοχὴ τῶν «Φεβρουριανῶν». Στὸ μεταξύ σὲ συνενόηση μὲ τὸ Γεωργιάδη καὶ Σίδερη εἶχε φαμπρικάρει μιά νέα Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ στὰ μέτρα τους. Ἀλλὰ ἡ Κ.Ε. Σαργολόγου τορπιλλίζει τὸν ἀνασχηματισμό, πείθει τὸν ἀντιπρόσωπο τῆς Β.Ο. ὅτι κάθε νέα συνάντησή του μὲ τὸ Γεωργιάδη ἦταν ἐπικίνδυνη καὶ περιττή. Ἔτσι ματαιώθηκε ἡ ἀπόπειρα σχηματισμοῦ συγκεντρωτικῆς Διοικήσεως (Βλέπε Μπεναρόγια σελ. 162).

Ὁ Βούλγαρος ἀντιπρόσωπος δὲν τόλμησε νὰ ἐπιμείνει στὴν ὑποστήριξη τῆς ομάδας Γεωργιάδη - Σίδερη, Πετσόπουλου. Ὁ Σαργολόγος τοῦ ἐπιτέθηκε γιὰ συμφιλίωτισμό κι' ἀνέτρεψε τὸ σχέδιό του γιὰ τὴν ἐξοδο αὐτῆς τῆς ομάδας στὴ Κ.Ε. Στὰ γραφεῖα τοῦ «Ρίζου» βρέθηκαν τὰ ὀνόματα γιὰ τὴ Νέα Κεν. Ἐπιτροπὴ, ποῦ εἶχε μαγειρευτεῖ στὰ παρασκήνια. Ἦσαν τῶν ἡγετῶν τῆς «Ἐνωσης Δικαιωμάτων ἀνθρώπου καὶ πολίτου» ἢ ὅποια κράτησε ἐχθρική στάση ἀπέναντι στὴ Ρώσικη Ἐπανάσταση. Αὐτὴ ἡ ἀποκάλυψη ἐγινε τορπιλλὰ τοῦ Σαργολόγου κατὰ τοῦ ἀντιπροσώπου. (Ὁ Γεωργιάδης διαμαρτυρήθηκε ὅτι δὲν συμμετεῖχε στὴν «Ἐνωση Δικαιωμάτων»).

Ὁ ἀντιπρόσωπος εἶχε συναντήσεις καὶ μὲ τὸν Τζουλάτι. Ἦξερε τὸ ρόλο του σὰν τοῦ ἀναμφισβήτητου ἡγέτη τῆς συνεποῦς ἀριστερᾶς καὶ τῆς νεολαίας. Δὲν γίνονταν «ἀνασυγκρότηση» δίχως αὐτόν. Τὸν πίεσε νὰ πάρει μέρος. Καὶ τὸν «ἐπεισε» βεβαιώνει ὁ Ἀποστόλου. Τὸν ἐπεισε; Μὰ ὁ Τζουλάτι ἀπ' τὸ τέλος τοῦ 1921 κι' ἔλας δὲν πίστευε στὴν ἀνασυγκρότηση τοῦ ΣΕΚΕ (Κ). Ἐάνοιξε νέο κίνημα. Ἀλλὰ θάπαιρνε μέρος. Ἴσως γιὰτὶ ὑπολόγιζε ἀκόμα, ἀν ὄχι στὴ Β.Ο., στὴ Κ.Δ.

Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Β.Ο. ἀγνόησε τὴν παράγραφο 7 τῶν 21 ὄρων ποῦ ἀπαιτοῦσε «διακοπὴ σχέσης μὲ τὸ μεταρρυθμισμὸ καὶ τὴ πολιτικὴ τοῦ κέντρου». Συμπεριφέρθηκε ἀπέναντι στὸν Τζουλάτι, σὰν τάση ἀπλῆ. Κι' ὄχι σύμφωνα μὲ τὴ παράγραφο 20 τῶν 21 ὄρων, ποῦ ἀπαιτοῦσε ὥστε «τὰ δύο τρίτα τῶν μελῶν τῆς Κ.Ε. ν' ἀποτελεστοῦν ἀπὸ σ. ποῦ πρὶν ἀκόμα ἀπ' τὸ Συνέδριο εἶχαν φανερά ταχτεῖ ὑπὲρ τῆς προσχώρησης στὴ 3η Διεθνή».

Ἔτσι, ὄχι μόνον εὐθυγραμμίστηκε μὲ τὴ Φεβρουαρινὴ δεξιὰ, ἀλλὰ εἰσήγαγε γραφειοκρατικὰς μέθοδους (διορισμοὺς), στὴ σύν-

θεση τοῦ Ἑλληνικοῦ διοικητικοῦ πόστου.

Ὁ ἴδιος ὁ Δημητρώφ κατέγραφε σὸ παθητικό του μεγάλα λάθη καὶ χαραχτήρισε ὀππορτουμιστικὴ τὴ στάση του κατὰ τὸ φα-

ΓΙΩΡΓΗΣ ΔΗΜΗΤΡΩΦ

«Δὲν ἤμασταν — κι ἀπέχαμε κατὰ πολὺ — μπολοσεβίκοι. Κι αὐτὸ μᾶς ἔκανε τὸ 1918, νὰ διαπράξουμε λάθη, ἀμέσως μετὰ τὸν πόλεμο, στὴ διάρκεια τῆς ἐξέγερσης σοβαρῶν δυνάμεων στρατιωτῶν καὶ κατὰ τὸ φασιστικὸ πραξικόπημα τοῦ Ἰούνη 1923.» (Γ. Δημητρώφ: Ἐπὶ τὸ λόγο του τὸ Μάη 1924 στὴ Μόσχα. Βλ. βιογραφία του σελ. 32.)

«Ἡ Ἐλλειψη ἐπαναστατικῆς πείρας καὶ βασικὰ ἡ ὀππορτουμιστικὴ τακτικὴ μας, ἡ λεγόμενὴ οὐδέτερη, τῆς 9 Ἰούνη, μετὰ τὸ πραξικόπημα, ὄλοι αὐτοὶ οἱ παράγοντες βοήθησαν πολὺ τοὺς δολοφόνους, τοὺς δῆμιους τοῦ λαοῦ νὰ συντρίψουν τὸ ξεσπῶμα τῶν μαζῶν.» (Γ. Δημητρώφ: Ἐπὶ τὸ λόγο του στὸ δικαστήριον τῆς Λειψίας. Βλ. βιογραφία του στὴν σελ. 82.)

μιστικὸ πραξικόπημα τοῦ Τσαγκώφ τὸν Ἰούνη τοῦ 1923, (βλέπε τὴ Βιογραφία Δημητρώφ σελ. 74). Τότε, μὲ κύρια εὐθύνη τοῦ Δημητρώφ, υἱοθετήθηκε ἀπὸ τὸ ΚΚΒ στάσι, «οὐδετερότητας» ἀπέ-

ναντι στη Κυβέρνηση των αγροτιστών του Σταμπολίνσκυ και του φασιστικού πραξικοπήματος του Τσαγκώφ. Δέ διδάχτηκε τίποτα απ' τή στάση των μπολσεβίκων απέναντι στο Κίνημα Κορνίλωφ. Και πάνω στη μεθοδολογία του Σταλινισμού «τί Χίτλερ, τί Μπρύνγκ» και τήν αντιμαρξιστική τοποθέτηση των «σοσιαλφασιστών» με τους φασίστες ιστήν Ίδια μοίρα, βόηθησε αντικειμενικά τή νίκη του Τσαγκώφ, ό οποίος αφού δολοφόνησε απάνθρωπα τό Σταμπολίνσκυ και πέρασε από μαχαίρι τούς όπαδούς του στράφηκε κατά του ΚΚΓ, δολοφόνησε χιλιάδες κομμουνιστές, εργάτες, διανοούμενους, κι επέβαλε για 20 χρόνια μιαν άγρια φασιστική δικτατορία.

Τό μίσος ενάντια στο φασισμό και τό αυθόρμητο ξεσίχωμα των μαζών εναντίον του, επέβαλε μιá στροφή στην ήγεςία του ΚΚΒ. Άπ' τήν άρνηση του Ένικαίου Μετώπου με τήν Άγροτική Ένωση του Σταμπολίνσκυ τώρα πέρασε σ' ένα Κοινό Μέτωπο δ-χι: μόνο μ' αυτούς και με τό σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα (τους «σοσιαλφασίστες του 1933) αλλά και με τό άστικό «Ριζοσπαστικό».

Αυτά τά δεξιά παραστρατήματα κι οι όππορτουניζμοί του Κολάρωφ, Δημητρώφ, δέν έφτασαν, ίσως, όσο ξέρουμε στ' αυτιά του Λένιν, Τρότσκι. Άποκαλύπτουν όμως ότι ή διαμάχη Τρότσκι, Ρακόφσκι και Δημητρώφ, Κολάρωφ είχε εαθε:ές ρίζες. Στο παγκόσμιο κίνημα δέ μπόρεσε νά γίνει μιá συζήτηση-πάλη για τά προβλήματα του Έλληνικού και Βαλκανικού κομμουνισμού. Ή ταφόπλακα του σταλινισμού τά σκέπασε.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β' ΜΕΡΟΥΣ

